

A. gr. b. 922^d
de 1.50

Aristoteles

Amst

AT THE COURT OF

COMMONS

IN PARLIAMENT ASSEMBLED

THE 14th DAY OF MAY 1841

THE HOUSE OF COMMONS

IN PARLIAMENT ASSEMBLED

THE 14th DAY OF MAY 1841

REPORT

OF THE SELECT COMMITTEE

APPOINTED IN 1838

TO ENQUIRE INTO

THE STATE OF THE

NAVY

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ
ΠΕΡΙ ΚΑΚΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙ-
ΜΕΝΩΝ ΑΡΕΤΩΝ Θ.

CONIUNCTA EDIDIT

ET ADNOTATIONEM ADIECIT

CAROLUS GOETTLINGIUS.

IENAE 1830.

SUMPTIBUS C. H. WALZII

ACADEMIAE BIBLIOPOLAE.

brother

Bayerische
Staatsbibliothek
München

LVDOVICO DOEDERLINO

VETERI AMICO

D.

C. G.

NOTICE

AT THE

C. C.

P R A E F A T I O.

Omnis morum accurata cognitio, quam in universum dicimus practicam philosophiam, derivanda est a philosophia Atheniensium, quorum primus Socrates, ut Cicero ait, in urbibus collocavit philosophiam et in domus etiam introduxit. Ex huius disciplina prodiit Xenophon, qui pro ingenii sui ratione, paullulum admodum sentiens de disciplinarum philosophicarum cohaerentia partiumque singularum convenientia, argumenta quaedam ethica tractavit et populari modo magis extenuavit verbis quam explanavit. Ex eius libris memorabilia Socratis quasi totum ethicae Socraticae ambitum declarare conantur, Cyri disciplina partem quamdam politices persequitur et oeconomicus locum politicae subiectum haud ineleganter perpurgat. Sed ex his conatibus non conflatur philosophus. Ut enim quisque magis perspicit quid in re quaque prima ratio possit ita propius accedit ad philosophiam.

Omnes igitur antecessores suos ita superavit Plato, ut, quum tres animae humanae vires et quasi elementa esse docuisset, rationem, animum, appetitionem, his unice regi debere ethicam doctrinam demonstraret, atque sic regi ut ratio imperaret ceteris et hoc imperium ad ideas recti et pulchri dirigeret. Hanc philosophiae partem practicam summatim comprehendit uno volumine de civitate conscripto, eoque officia hominis, civis et patrisfamilias strenue persecutus est. Civitatem inscripsit eum librum, quod nec hominem nec patremfamilias inveniri posse persuasum erat, nisi idem civis esset. Hinc illud rationis imperium in suam de ethica doctrinam recepit Aristoteles; recepit etiam politicen quasi parentem ethicae et oeconomicae, ut (Magn. Mor. I, 1.) omnem philosophiam practicam diceret politicen; sed primus particulatim peculiaribus libris tractavit ethicam, politicam et oeconomicaam *) et pro idearum intuitu mediocritatem quandam sequendam esse affirmavit, quae quasi medium sit inter nimium et parum. Ita ethicam virtutem metitur medio, quod est inter nimium ardorem animi et abiectionem, optimam vero rempublicam esse eorum dicit,

*) Inprimis huc pertinet locus Diogenis Laert. V, 28. ex Aristotele: τοῦ πρακτικοῦ τὸν τε ἡθικὸν καὶ πολιτικόν, οὗ τὰ τε περὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ περὶ οἶκον ὑπογεγραμμέναι.

qui quum ipsi re familiari modica utantur (Polit. III, 9.) civitatem suam temperent institutis et legibus (Polit. III, 6. 7.); atque huic rei aptissimos esse Graecos, quod medii sint inter barbaros septentrionis et meridiei. Dixi de hac re in praefatione ad Aristotelis Politica p. XXIII. Praeterea hoc est Aristotelis peculiare, quod, quum locum aliquem philosophiae pertractaturus est, a partibus rei subiectis ad totum transit atque ita summam rei complectitur: eaque ratio ab eo dicitur *ἡ ὑφηγημένη μέθοδος*.

Quem nunc edimus Aristotelis oeconomicum, utpote tertiam philosophiae practicae partem, vere prae se ferre Aristotelis placita minimeque abhorrere ab huius doctrina ethica, eo brevioribus verbis demonstrari poterit, quo explanatius singula iam persecuti in adnotatione sumus.

Ac primum quidem dixit differre eo oeconomicam a politica quod haec quidem sit vel plurium imperantium, oeconomica vero ad principatum unius pertineat. Idem eisdem vere verbis docuit politicis (V. p. 67 adnot.; adde III, 10. p. 103, 2.). Deinde, methodum suam (*τὴν ὑφηγημένην μέθοδον*) secutus, ad partes singulas transit domus (*ἐν τοῖς ἐλαχίστοις θεωρεῖται ἡ φύσις ἐκάστου*. V. adnot. p. 69.), homines et rem familiarem, atque in hanc rem utitur Hesiodi versiculo prorsus eodem sensu, quem in-

nuit Politic. I. p. 3, 2. Ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν δύο κοινωνιῶν οἰκία πρώτη καὶ ὁρθῶς Ησίοδος εἶπε ποιήσας· οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα· ὁ γὰρ βοῦς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησιν ἐστίν. Commentitium est enim quod protulit Franciscus Iavaronius praefat. ad Volum. Hercul. III. §. 23., abhorreere hanc Aristotelis sententiam in libris politicis declaratam ab ea interpretatione versus hesiodii, quam auctor oeconomici protulerit p. 4, 10. ὥστε κατ' Ἡσίοδον δέοι ἂν ὑπάρχειν· οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα. τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων. Primum enim animadvertendum est familiam (οἶκον, v. Polit. p. 3, 7), quae duarum est societatum, unius naturalis, mariti et uxoris, alterius necessariae propter salutem, heri et servi, prorsus differre apud Aristotelem a domo (οἰκία), quae non solum has societates comprehendit, sed etiam rei familiaris necessariam possessionem quam oecon. p. 4, 12. (Cf. loca e politicis laudata p. 70 adnot., quibus adde Polit. p. 119, 21) τροφήν dicit. Sed hanc distinctionem ab Aristotele excogitatam Hesiodum non curasse non mirum est. Is enim οἶκον dicit, quae est κτήσις Aristoteli in oeconomicis p. 4, 7. et Polit. p. 6, 8., γυναῖκα vero quae Aristoteli in politicis audit κοινωνία τῆς γενέσεως ἕνεκεν, tandem βοῦν ἀροτῆρα quae Aristoteli dicitur κοινωνία διὰ σωτηρίας. Ad politicam quum proprie non pertineat illa κτητική,

quae vere est oeconomiae quaedam subiecta pars, alia etiam distinctione in oeconomico recte usus est Aristoteles atque in politicis (v. I, 5), quae est hominum, tam ingenuorum quam servorum, et rerum quae necessariae sunt ad sustentandam familiam. Ex quo intelligitur ea, quae Aristoteles docuit politic. p. 2, 13. 19. 20. p. 3, 2. et quae primo loco posuit oecon. p. 4, 7. non contraria sibi esse, sed proficisci necessario e discrimine quod intercedit inter politicam et oeconomiam.

Sequuntur p. 4, 15. laudes agriculturae, quae plurimum confert ad solidam rem familiarem (*κτῆσιν*). Atque haec quidem prorsus consentanea sunt eis, quae leguntur Polit. I, 3. p. 13, 2 sq. p. 19, 16 sq. III, 3. p. 119, 21. VI, 2 p. 201, 20. Unum est in his laudibus quod abhorrere quis dixerit ab Aristotelis doctrina politica. In oeconomico p. 4, 24 sq. docetur agriculturam etiam propterea esse optimum rei familiaris tuendae genus, quod corpora faciat robustiora ad molestias belli perferendas; in politicis contra monitum ab Aristotele erat, non debere qui coloni sint eosdem etiam milites esse (V. Polit. VII, 9.). Sed ad quod reipublicae genus hoc pertineat apud Aristotelem probe attendendum est; non loquitur illic de quavis reipublicae forma, sed de ea quam optimam omnium condere forsitan contigerit.

Eius vero non decebat memorem esse Aristotelem quum summam de oeconomia scriberet, non de eo oeconomiae genere, quod optimae fuerit reipublicae sive politiae proprie sic dictae.

Quae deinceps adiiciuntur (p. 5, 3 sq.) de matrimonio, plane conspirare cum Aristotelis placitis comprobavi adnotatione. Unum addam. Verbis (p. 5, 26.): *διείληπται γὰρ τῷ μὴ ἐπὶ ταῦτα πάντα χρήσιμον ἔχειν τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἕνια μὲν ἐπὶ τὰναντία ταῦτὸ δὲ συντείνοντα· τὸ μὲν γὰρ (ἀνδρῶν γένος) ἰσχυρότερον, τὸ δὲ (τῶν γυναικῶν) ἀσθενέστερον ἐποίησεν, ἵνα τὸ μὲν φυλακτικώτερον ἦ διὰ τὸν φόβον, τὸ δ' ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν* quid aliud innuit noster quam hac temperatione ardoris virilis et timoris feminei vere virtutem effici oeconomiam? De nutriendis et educandis liberis nihil addidit Aristoteles praeter illud generale *τῶν μὲν γὰρ (γυναικῶν) τὸ θρέψαι, τῶν δὲ (ἀνδρῶν) τὸ παιδεῦσαι ἐστίν.* Haec enim nec proprie sunt oeconomiae et uberius pertractata ab Aristotele erant duobus libris, politicis et *περὶ παιδονομίας* libro (v. Polit. VII, 14. p. 252, 6.). Pergit (p. 7, 1 sq.) ad expositionem de servis, quae item concordat cum ethica doctrina Aristotelis de mediocritate (*γένη δ' ἂν εἴη πρὸς τὰ ἔργα βέλτιστα μήτε δειλά, μήτε ἀνδρεῖα ἀγαν*) et ad verbum pene conspirat cum praeceptis in Politicis datis. (Cf. adnot. ad p. 8, 4. et 8, 6.). Atque hae sunt tres primariae partes oecono-

mices, in quibus facile agnoscas rationem, animum et appetitionem. Maritus enim ratione regit uxorem, quae animi partes quodammodo subit, et servos, in quibus appetitionem haud difficulter videas, ut haec fere redeant ad illud Aristotelicum apud Diogenem Laërtium (V. 30):
τῶν ἡθικῶν τῶν περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νόμους τὸν νοῦν τὸ κριτήριον εἶναι. Tandem p. 8, 13 sq. sequuntur praecepta particularia ipsi oeconomo data, quae ut non abhorrent ab Aristotelis doctrina, ita non possunt in politicis inveniri his similia, utpote quae propria sunt tertiae partis practicae philosophiae.

Hactenus igitur dubium esse non poterat, quin haec commentatio esset Aristotelis, quem de oeconomia scripsisse testatur praeter Diogenem Laërtium etiam M. Varro de R. R. I, 17. Sermo, praecepta, aristotelia omnia. Accedebant duo loca, ex quibus certo demonstrari poterat hanc commentationem profectam esse ab auctore Politicorum. Alter est p. 5, 5 oecon.: *ὁ πόκεται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις, ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἢ φύσις ἐφίεται ἀπεργάζεσθαι ὥσπερ καὶ τῶν ζώων ἕκαστον*: haec enim dicta sunt propter Polit. I, 1. p. 2, 13 sq. *Ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἄνευ ἀλλήλων οὐ δυναμένους εἶναι οἷον θῆλυ καὶ ἄρρεν, τῆς γενέσεως ἕνεκεν καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι οἷον αὐτὸ τοιοῦτον*

Eius vero non decebat memorem esse Aristotelem quum summatim de oeconomia scriberet, non de eo oeconomiae genere, quod optimae fuerit reipublicae sive politiae proprie sic dictae.

Quae deinceps adiiciuntur (p. 5, 3 sq.) de matrimonio, plane conspirare cum Aristotelis placitis comprobavi adnotatione. Unum addam. Verbis (p. 5, 26.): *διείληπται γὰρ τῷ μὴ ἐπὶ ταῦτα πάντα χρήσιμον ἔχειν τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἕνγια μὲν ἐπὶ τὰναντία ταῦτὸ δὲ συντείνοντα· τὸ μὲν γὰρ (ἀνδρῶν γένος) ἰσχυρότερον, τὸ δὲ (τῶν γυναικῶν) ἀσθενέστερον ἐποίησεν, ἵνα τὸ μὲν φυλακτικώτερον ἦ, διὰ τὸν φόβον, τὸ δ' ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν* quid aliud innuit noster quam hac temperatione ardoris virilis et timoris feminei vere virtutem effici oeconomiam? De nutriendis et educandis liberis nihil addidit Aristoteles praeter illud generale *τῶν μὲν γὰρ (γυναικῶν) τὸ θρέψαι, τῶν δὲ (ἀνδρῶν) τὸ παιδεῦσαι ἐστίν.* Haec enim nec proprie sunt oeconomiae et uberius pertractata ab Aristotele erant duobus libris, politicis et *περὶ παιδονομίας* libro (v. Polit. VII, 14. p. 252, 6.). Pergit (p. 7, 1 sq.) ad expositionem de servis, quae item concordat cum ethica doctrina Aristotelis de mediocritate (*γέννη δ' ἂν εἴη πρὸς τὰ ἔργα βέλτιστα μήτε δειλά, μήτε ἀνδρεῖα ἄγαν*) et ad verbum pene conspirat cum praeceptis in Politicis datis. (Cf. adnot. ad p. 8, 4. et 8, 6.). Atque hae sunt tres primariae partes oecono-

mices, in quibus facile agnoscas rationem, animum et appetitionem. Maritus enim ratione regit uxorem, quae animi partes quodammodo subit, et servos, in quibus appetitionem haud difficulter videas, ut haec fere redeant ad illud Aristotelicum apud Diogenem Laërtium (V. 30):
τῶν ἡθικῶν τῶν περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νόμους τὸν νοῦν τὸ κριτήριον εἶναι. Tandem p. 8, 13 sq. sequuntur praecepta particularia ipsi oeconomo data, quae ut non abhorrent ab Aristotelis doctrina, ita non possunt in politicis inveniri his similia, utpote quae propria sunt tertiae partis practicae philosophiae.

Hactenus igitur dubium esse non poterat, quin haec commentatio esset Aristotelis, quem de oeconomia scripsisse testatur praeter Diogenem Laërtium etiam M. Varro de R. R. I, 17. Sermo, praecepta, aristotelia omnia. Accedebant duo loca, ex quibus certo demonstrari poterat hanc commentationem profectam esse ab auctore Politicorum. Alter est p. 5, 5 oecon.: *ὁ πόκεται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις, ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἢ φύσις ἐφίεται ἀπεργάζεσθαι ὥσπερ καὶ τῶν ζώων ἕκαστον*: haec enim dicta sunt propter Polit. I, 1. p. 2, 13 sq. *Ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἀνευ ἀλλήλων οὐ δυναμένους εἶναι οἷον θῆλυ καὶ ἄρρεν, τῆς γενέσεως ἕνεκεν καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι οἷον αὐτὸ τοιοῦτον*

A. gr. b. 922 d
in 1.50

Aristoteles

Amst

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ
ΠΕΡΙ ΚΑΚΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙ-
ΜΕΝΩΝ ΑΡΕΤΩΝ Θ.

CONIUNCTA EDIDIT

ET ADNOTATIONEM ADIECIT

CAROLUS GOETTLINGIUS.

IENAE 1830.

SUMPTIBUS C. H. WALZII

ACADEMIAE BIBLIOPOLAE.

179
C. 179

Bayerische
Staatsbibliothek
München

LVDOVICO DOEDERLINO

VETERI AMICO

D.

C. G.

ALDOVICO BOLDUINO

ALDOVICO BOLDUINO

ALDOVICO BOLDUINO

P R A E F A T I O.

Omnis morum accurata cognitio, quam in universum dicimus practicam philosophiam, derivanda est a philosophia Atheniensium, quorum primus Socrates, ut Cicero ait, in urbibus collocavit philosophiam et in domus etiam introduxit. Ex huius disciplina prodiit Xenophon, qui pro ingenii sui ratione, paullulum admodum sentiens de disciplinarum philosophicarum cohaerentia partiumque singularum convenientia, argumenta quaedam ethica tractavit et populari modo magis extenuavit verbis quam explanavit. Ex eius libris memorabilia Socratis quasi totum ethicae Socraticae ambitum declarare conantur, Cyri disciplina partem quamdam politices persequitur et oeconomicus locum politicae subiectum haud ineleganter perpurgat. Sed ex his conatibus non conflatur philosophus. Ut enim quisque magis perspicit quid in re quaque prima ratio possit ita propius accedit ad philosophiam.

Omnes igitur antecessores suos ita superavit Plato, ut, quum tres animae humanae vires et quasi elementa esse docuisset, rationem, animum, appetitionem, his unice regi debere ethicam doctrinam demonstraret, atque sic regi ut ratio imperaret ceteris et hoc imperium ad ideas recti et pulchri dirigeret. Hanc philosophiae partem practicam summatim comprehendit uno volumine de civitate conscripto, eoque officia hominis, civis et patrisfamilias strenue persecutus est. Civitatem inscripsit eum librum, quod nec hominem nec patremfamilias inveniri posse persuasum erat, nisi idem civis esset. Hinc illud rationis imperium in suam de ethica doctrinam recepit Aristoteles; recepit etiam politicen quasi parentem ethicae et oeconomicae, ut (Magn. Mor. I, 1.) omnem philosophiam practicam diceret politicen; sed primus particulatim peculiaribus libris tractavit ethicam, politicam et oeconomica *) et pro idearum intuitu mediocritatem quandam sequendam esse affirmavit, quae quasi medium sit inter nimium et parum. Ita ethicam virtutem metitur medio, quod est inter nimium ardorem animi et abiectionem, optimam vero rempublicam esse eorum dicit,

*) Inprimis huc pertinet locus Diogenis Laert. V, 28. ex Aristotele: τοῦ πρακτικοῦ τὸν τε ἡθικὸν καὶ πολιτικόν, οὗ τὰ τε περὶ τὴν πόλιν καὶ καὶ περὶ οἶκον ὑπογεγράφθαι.

qui quum ipsi re familiari modica utantur (Polit. III, 9.) civitatem suam temperent institutis et legibus (Polit. III, 6. 7.); atque huic rei aptissimos esse Graecos, quod medii sint inter barbaros septentrionis et meridiei. Dixi de hac re in praefatione ad Aristotelis Politica p. XXIII. Praeterea hoc est Aristotelis peculiare, quod, quum locum aliquem philosophiae pertractaturus est, a partibus rei subiectis ad totum transit atque ita summam rei complectitur: eaque ratio ab eo dicitur *ἡ ὑφηγημένη μέθοδος*.

Quem nunc edimus Aristotelis oeconomicum, utpote tertiam philosophiae practicae partem, vere prae se ferre Aristotelis placita minimeque abhorrere ab huius doctrina ethica, eo brevioribus verbis demonstrari poterit, quo explanatius singula iam persecuti in adnotatione sumus.

Ac primum quidem dixit differre eo oeconomicam a politica quod haec quidem sit vel plurium imperantium, oeconomica vero ad principatum unius pertineat. Idem eisdem vere verbis docuit politicis (V. p. 67 adnot.; adde III, 10. p. 103, 2.). Deinde, methodum suam (*τὴν ὑφηγημένην μέθοδον*) secutus, ad partes singulas transit domus (*ἐν τοῖς ἐλαχίστοις θεωρεῖται ἡ φύσις ἐκάστου*. V. adnot. p. 69.), homines et rem familiarem, atque in hanc rem utitur Hesiodi versiculo prorsus eodem sensu, quem in-

nuit Politic. I. p. 3, 2. Ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν δύο κοινωνιῶν οἰκία πρώτη καὶ ὁρθῶς Ησίοδος εἶπε ποιήσας· οἶκον μὲν πρότιστα γυναῖκα τε βοῦν τ' ἀροτῆρα· ὁ γὰρ βοῦς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησιν ἐστίν. Commentitium est enim quod protulit Franciscus Iavaronius praefat. ad Volum. Hercul. III. §. 23., abhorreere hanc Aristotelis sententiam in libris politicis declaratam ab ea interpretatione versus hesiodii, quam auctor oeconomici protulerit p. 4, 10. ὥστε κατ' Ἡσίοδον δέοι ἂν ὑπάρχειν· οἶκον μὲν πρότιστα γυναῖκα τε βοῦν τ' ἀροτῆρα. τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων. Primum enim animadvertendum est familiam (οἶκον, v. Polit. p. 3, 7), quae duarum est societatum, unius naturalis, mariti et uxoris, alterius necessariae propter salutem, heri et servi, prorsus differre apud Aristotelem a domo (οἰκία), quae non solum has societates comprehendit, sed etiam rei familiaris necessariam possessionem quam oecon. p. 4, 12. (Cf. loca e politicis laudata p. 70 adnot., quibus adde Polit. p. 119, 21) τροφήν dicit. Sed hanc distinctionem ab Aristotele excogitatam Hesiodum non curasse non mirum est. Is enim οἶκον dicit, quae est κτήσις Aristoteli in oeconomicis p. 4, 7. et Polit. p. 6, 8., γυναῖκα vero quae Aristoteli in politicis audit κοινωνία τῆς γενέσεως ἕνεκεν, tandem βοῦν ἀροτῆρα quae Aristoteli dicitur κοινωνία διὰ σωτηρίας. Ad politicam quum proprie non pertineat illa κτητική,

quae vere est oeconomiae quaedam subiecta pars, alia etiam distinctione in oeconomico recte usus est Aristoteles atque in politicis (v. I, 5), quae est hominum, tam ingenuorum quam servorum, et rerum quae necessariae sunt ad sustentandam familiam. Ex quo intelligitur ea, quae Aristoteles docuit politic. p. 2, 13. 19. 20. p. 3, 2. et quae primo loco posuit oecon. p. 4, 7. non contraria sibi esse, sed proficisci necessario e discrimine quod intercedit inter politicam et oeconomiam.

Sequuntur p. 4, 15. laudes agriculturae, quae plurimum confert ad solidam rem familiarem (*κτῆσιν*). Atque haec quidem prorsus consentanea sunt eis, quae leguntur Polit. I, 3. p. 13, 2 sq. p. 19, 16 sq. III, 3. p. 119, 21. VI, 2 p. 201, 20. Unum est in his laudibus quod abhorrere quis dixerit ab Aristotelis doctrina politica. In oeconomico p. 4, 24 sq. docetur agriculturam etiam propterea esse optimum rei familiaris tuendae genus, quod corpora faciat robustiora ad molestias belli perferendas; in politicis contra monitum ab Aristotele erat, non debere qui coloni sint eosdem etiam milites esse (V. Polit. VII, 9.). Sed ad quod reipublicae genus hoc pertineat apud Aristotelem probe attendendum est; non loquitur illic de quavis reipublicae forma, sed de ea quam optimam omnium condere forsitan contigerit.

Eius vero non decebat memorem esse Aristotelem quum summatim de oeconomia scriberet, non de eo oeconomiae genere, quod optimae fuerit reipublicae sive politiae proprie sic dictae.

Quae deinceps adiiciuntur (p. 5, 3 sq.) de matrimonio, plane conspirare cum Aristotelis placitis comprobavi adnotatione. Unum addam. Verbis (p. 5, 26,): διείληπται γὰρ τῷ μὴ ἐπὶ ταῦτα πάντα χρήσιμον ἔχειν τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἕνγια μὲν ἐπὶ τὰναντία ταῦτὸ δὲ συντείνοντα· τὸ μὲν γὰρ (ἀνδρῶν γένος) ἰσχυρότερον, τὸ δὲ (τῶν γυναικῶν) ἀσθενέστερον ἐποίησεν, ἵνα τὸ μὲν φυλακτικώτερον ἢ διὰ τὸν φόβον, τὸ δ' ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν quid aliud innuit noster quam hac temperatione ardoris virilis et timoris feminei vere virtutem effici oeconomiam? De nutriendis et educandis liberis nihil addidit Aristoteles praeter illud generale τῶν μὲν γὰρ (γυναικῶν) τὸ θρέψαι, τῶν δὲ (ἀνδρῶν) τὸ παιδεῦσαι ἔστιν. Haec enim nec proprie sunt oeconomiae et uberius pertractata ab Aristotele erant duobus libris, politicis et περὶ παιδονομίας libro (v. Polit. VII, 14. p. 252, 6.). Pergit (p. 7, 1 sq.) ad expositionem de servis, quae item concordat cum ethica doctrina Aristotelis de mediocritate (γένη δ' ἂν εἴη πρὸς τὰ ἔργα βέλτιστα μήτε δειλά, μήτε ἀνδρεῖα ἄγαν) et ad verbum pene conspirat cum praeceptis in Politicis datis. (Cf. adnot. ad p. 8, 4. et 8, 6.). Atque hae sunt tres primariae partes oecono-

mices, in quibus facile agnoscas rationem, animum et appetitionem. Maritus enim ratione regit uxorem, quae animi partes quodammodo subit, et servos, in quibus appetitionem haud difficulter videas, ut haec fere redeant ad illud Aristotelicum apud Diogenem Laërtium (V. 30):
τῶν ἡθικῶν τῶν περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νόμους τὸν νοῦν τὸ κριτήριον εἶναι. Tandem p. 8, 13 sq. sequuntur praecepta particularia ipsi oeconomo data, quae ut non abhorrent ab Aristotelis doctrina, ita non possunt in politicis inveniri his similia, utpote quae propria sunt tertiae partis practicae philosophiae.

Hactenus igitur dubium esse non poterat, quin haec commentatio esset Aristotelis, quem de oeconomia scripsisse testatur praeter Diogenem Laërtium etiam M. Varro de R. R. I, 17. Sermo, praecepta, aristotelia omnia. Accedebant duo loca, ex quibus certo demonstrari poterat hanc commentationem profectam esse ab auctore Politicorum. Alter est p. 5, 5 oecon.: *ὁ πόκεται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις, ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἢ φύσις ἐφίεται ἀπεργάζεσθαι ὥσπερ καὶ τῶν ζώων ἕκαστον*: haec enim dicta sunt propter Polit. I, 1. p. 2, 13 sq. *Ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἄνευ ἀλλήλων οὐ δυναμένους εἶναι οἷον θῆλυ καὶ ἄρρεν, τῆς γενέσεως ἕνεκεν καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι οἷον αὐτὸ τοιοῦτον*

καταλιπεῖν ἕτερον. Alter locus est oecon. p. 8, 4 sq. χρή δὲ καὶ τέλος ὥρίσθαι πᾶσιν· δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευθερίαν κεῖσθαι ἄθλον. Βούλονται γὰρ πονεῖν, ὅταν ἢ ἄθλον καὶ ὁ χρόνος ὥρισμένος. Atque de hac re alio loco se dicturum esse Aristoteles promiserat Polit. VII, 9. p. 237, 9. τίνα δὲ δεῖ τρόπον χρῆσθαι δούλοις καὶ διότι βέλτιον πᾶσιν τοῖς δούλοις ἄθλον προκεῖσθαι τὴν ἐλευθερίαν ὕστερον ἐροῦμεν. Cf. dicta de hac societate, quae est Politicorum cum Oeconomicis, praef. ad Aristot. p. XVI.

Quae quanquam ita sint in promptu ut res disputatione non egere videatur, tamen denovo et sollerter excuti ut debeant fecit tertium volumen Herculanensium papyrorum, anno MDCCCXXVII Neapoli editum. Atque hoc quidem volumine duo libri continentur a Philodemio Gadarenfi, Epicureo, Ciceronis coetaneo seniori, conscripti, alter περὶ κακιῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀρετῶν καὶ τῶν ἐν οἷς εἶσι καὶ περὶ αἵ, qui nonus *) est in librorum numero, quos de hoc argumento composuit Philodemus, alter vero hoc titulo insignitus: περὶ κακιῶν ι. Atque superior ille quum pro ratione Epicureorum, qui non particulatim res oeconomicas tractarunt ut Xenophon, Aristoteles, Xenocrates, Antisthenes alii, sed summatim simul cum ethica

*) Nonum dixit editor Neapolitanus, quum Θ numerus videatur octonarius esse. V. Aristophan. schol. Plut. 277.

doctrinā, quum de liberalitate et parsimonia exponit etiam libros oeconomicos examinatur, qui a variis philosophis scripti sunt atque prae ceteris Xenophontis oeconomicum et eum, quem cum Aristotelis nomine omnes codices manuscripti circumferebant, sed hunc ita ut merito te dubitare arbitrere, num vere Aristotelis fuerit iste liber, quum Theophrasti potius esse videatur. Atque hanc quidem alteram sententiam amplexi sunt duo viri, quorum magna est auctoritas apud omnes, Niebuhrius Histor. Rom. I. p. 22. (ed. tert.) et Brandisius Muse. Rhen. I. p. 260. Sed ipsum audiamus Philodemum, cuius priorem librum adiecimus ut ipsi lectores eo facilius iudicare possint. Verum enim invenire volumus, non convincere aliquem tanquam adversarium. Philodemus igitur p. 45, 8 nostr. edit. *Δῆλον δὴ διότι καὶ πρὸς τὰ πλεῖστα τῶν Θεοφράστου διαλεγόμεθα ταῖς δυνάμεσιν ἐκεῖθεν κεκεφαλαιωμένοι, μᾶλλον δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλων· ἅπαντες γὰρ ὥς ὑπὲρ τούτου μετηλλεύκασιν ὁπότε καὶ Θεόφραστος ἀποψομένοις αὐτοῖς διαλλάττει:* *Apertum est cur disputandum nobis sit etiam adversus Theophrasti placita, secundum artes philosophicas ad res primarias ea redigentibus, vel potius non Theophrasti, sed aliorum. Omnes enim de hoc libro quasi is esset Theophrasti disputarunt, etiam in iis locis, ubi facile intelligere poterant, si comparare res voluissent, Theophrastum ipsum dissentire cum doctrina huius libri. Vides statim*

ipsum Philodemum dubitare de auctore libri, quem dicit plerosque pro Theophrasti fetu habere, quum appareat longe diversum abire Theophrastum a sententiis illius. Atque in verbis Epicurei nostri illud *μᾶλλον δέ* inprimis animadvertendum est: eo enim uti solent critici graeci quum alius esse arbitrantur auctoris librum quendam atque vulgo putant. Sic Proculus praef. ad Hesiodi opera et dies p. 7. ed. Gaisf. Lips. *Ἀριστοτέλης γὰρ ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δὲ οἶμαι ὁ τοὺς πέπλους συντάξας, ἐν τῇ Ὀρχομενίων πολιτείᾳ Στησίχορον τὸν μελοποιὸν εἶναί φησι υἱὸν Ἡσιόδου.* Dissentire autem Theophrastum cum placitis auctoris nostri prudenter monitum a Philodemo est, modo conferas enunciatum nostri p. 5, 17 sq. *καὶ ἡ τῶν τέκνων κτήσις οὐ λειτουργίας ἔνεκεν τῇ φύσει μόνον οὐδὰ τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ ὠφελίας. ἃ μὲν γὰρ ἂν δυνάμενοι εἰς ἀδυνάτους πο- νήσωσι, πάλιν νομίζονται παρὰ δυναμέ- νων, ἀδυνατοῦντες ἐν τῷ γήρᾳ· ἅμα δὲ καὶ ἡ φύσις ἀναπληροῖ ταύτῃ τῇ περιόδῳ (τῆς τῶν τέκνων κτήσεως) τὸ ἀεὶ εἶναι· ἐπεὶ κατ' ἀριθμὸν οὐ δύναται, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος.* Prorsus contrarium scripserat Theophrastus de nuptiis apud Hieronymum advs. Iovinian. I, 47. p. 315. Maff. *Porro liberorum causa uxorem ducere, ut vel nomen nostrum non intereat, vel habeamus senectutis praesidia et certis utamur haeredibus stolidissimum est. Quid enim ad nos pertinet receden-*

tes e mundo, si nomine nostro alius nominetur: quum et filius non statim patris vocabulum referat et innumerabiles sint, qui eodem appellantur nomine? Aut quae senectutis auxilia sunt, enutrire domi qui aut prior te forte moriatur aut perversissimis sit moribus? Aut certe quum ad maturam aetatem venerit tarde ei videaris mori? Idem eodem libro alia tradidit de matrimonio, quae prorsus abhorrent a doctrina Aristotelis, qui sapienti et amore frui et liberis operam dare et matrimonium inire non permit modo, sed suavit etiam; quae omnia secus Theophrastus (Cf. Diogen. L. vit. Phil. V, 51.). Ex quo efficitur ad Theophrastum non pertinere eum oeconomicum, quem edidimus. Quid vero? Num commentitia res est, quam tradit Philodemus, omnes pro Theophrasti libro habuisse hunc oeconomicum? Minime vero. In epitomen redegisse scripta quaedam Platonis et Aristotelis Theophrastum testatur Diogenes Laërtius V, 43. 49. In his quāquam non a Diogene numerantur scripta ethica, politica et oeconomica Aristotelis, probari tamen potest, etiam in his scriptis excessus quosdam exsecasse Theophrastum tum ut discipulis suis ad morem praeceptoris sui facilem ad eius libros aditum pararet, tum ut etiam ceterorum hominum vitam praeceptorum aristotelicorum gravitate roboret. In eum finem politicis Aristotelis usum esse dubium non est e loco quodam Dionysii

Halicarnassensis. Aristoteles enim quum Polit. III, 9. p. 101, 21 de regno dixisset: δύο μὲν οὖν εἶδη ταῦτα μοναρχίας. Ἐτερον δὲ, ὅπερ ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν, οὓς καλοῦσιν αἰσυμνήτας· ἔστι δὲ τοῦτο, ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν, αἰρετὴ τυραννὶς, διαφέρουσα δὲ τῆς βαρβαρικῆς οὐ τῷ μὴ κατὰ νόμον ἀλλὰ τῷ μὴ πατριος εἶναι μόνον: atque deinceps exemplum Pittaci addidisset, ut totam rem magis declararet, mirere apud Dionys. Halic. Ant. Rom. V, 73. haec legi: Ἔστι γὰρ αἰρετὴ τυραννὶς ἢ δικτατωρία· δοκοῦσι δὲ μοι καὶ τοῦτο παρ' Ἑλλήνων οἱ Ῥωμαῖοι τὸ πολίτευμα λαβεῖν· οἱ γὰρ αἰσυμνήται καλούμενοι παρ' Ἑλλησι τὸ ἀρχαῖον, ὥς ἐν τοῖς περὶ βασιλείας ἱστορεῖ Θεόφραστος, αἰρετοὶ τινες ἦσαν τύραννοι: quae sequitur locus de Pittaco pene ad verbum desumptus e politicis Aristotelis. Putarim igitur verba ἐν τοῖς περὶ βασιλείας non significare *in libris*, quos scripsit de regno, sed *ibi*, *ubi de regno loquitur*. Pertinent enim haec verba ad epitomen ex Aristotelis politicis factam *). Probabile est igitur, etiam oeconomicum Aristotelis eo modo, quo nunc utimur, brevialle Theophrastum, ut eo facilius praeceptis uterentur cives.

*) Scripsit Theophrastus περὶ βασιλείας et πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας, sed singulis libris. Apud Plutarch. Themist. 25 legendum esse Θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ βίων pro Θ. ἐν τοῖς περὶ βασιλείας alio loco demonstrare conabor.

Atque epitomen nos habere oeconomici Aristotelis tum ipsa mira commentationis brevitate, tum abrupta saepius sententiarum serie, (cuius rei exempla quaedam posui adnot. ad p. 6, 16. 7, 9. 8, 22. 9, 19. 47, 2.), tum eo comprobari potest, quod Dionysius Cassius Uticensis et M. Varro haec omnia uberius disputata et fusius legisse videntur. Censuit idem iam Schneiderus comment. in Varron. de R. R. I, 17. p. 300 sq. Sic Dionysium vel Varronem integriora habuisse oeconomica, verba illa Aristotelis: καὶ μὴ κτᾶσθαι ὁμοεθνεῖς πολλοὺς (δούλους) ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν testantur. Ita enim Varro l. I. *neque eiusdem nationis plures parandos esse, ex eo enim potissimum solere offensiones domesticas fieri.* Porro quod apud Aristotelem est: δεῖ δὲ καὶ ἐξομηρεῦεν ταῖς τεκνοποιαῖς ita profert Varro ex Cassio: *praefectos alacriores faciundum praemiis dandaque opera, ut habeant peculium et coniunctas conservas, e quibus habeant filios, eo enim fiunt firmiores ac coniunctiores fundo.* Itaque propter has cognationes epiroticae familiae sunt illustriores ac cariores. Possum et alia uberioris expositionis vestigia e Varrone legere, sed sentio esse longiora.

Aristotelis oeconomico adiunximus ignoti cuiusdam auctoris oeconomica, quae in codicibus manuscriptis quos vidi omnibus ut liber

secundus oeconomici Aristotelis circumferuntur, quanquam materia et consilio admodum diversa. Neque Diogenes Laërtius plures uno libros Aristotelis de oeconomia conscriptos laudat. Haec igitur oeconomica non esse Aristotelis primus, ni fallor, viderat Iacobus Faber Stapulensis. Hic enim ita in praefatione ad oeconomias publicas Aristotelis [Parisi. 1506 ex offic. H. Stephani fol. 168 verso]: *Plutarchus* *) *in vita Aristotelis Economicorum duos duntaxat libros illi ascribit. Quare cum duo credantur a Leonardo traditi, qui supra recogniti sunt* [dicit Aristotelis oeconomicum cum Leonardi supplementis], *nolui hunc quasi tertium illis adicere, quamvis etiam in codice greco hic secundi locum obtineat; verum malui calci operis illum reservare, quod minorem reliquis dignitatem (maxime ubi subintratur historia) retinere visus est. Neque opus esse commentario etiam visum est, tum quod satis ex se pateat, tum quod machinamenta et ad nummorum aucupia tyrannicos astus plurimos contineat. Quapropter (ut in principio admonet Aristoteles), qui hanc publicam dispensandi suscipit provinciam, oportet natura ingeniosum esse, laborum patientem atque iustum. Nam quacun-*

*) Innuit Leonardi Aretini (vel potius Guarini Veronensis) librum de vita atque gestis Aristotelis, qui Plutarcho adscribitur in versionibus antiquis latinis Plutarchi.

que harum partium (ut recte inquit) defuerit complura peccabit. Titulus publicarum oeconomiarum i. e. dispensationum (quo vocabulo hic frequenter utitur Aristoteles) libro praefixus est, ne (ut dictum est) tres oeconomicorum libri videantur. Qui igitur legent, eo id faciant ingenio, ut bona sequantur et probent, tyrannica vero et que his erunt similia cautius devitent et damnent cognita. Hac via progressus C. Prosper Cyriacus, editionis latinae Hervagianae [Basil. 1563.] curator, haec adiecit supplementis Leonardi Aretini: *De libro, qui apud Graecos hodie secundus Oeconomicorum inscribitur, iudicium.* Plutarchus in vita Aristotelis duos tantum libros oeconomicorum adscribit, qui sint aristotelici, quos supra ex interpretatione Aretini adposuimus eo ordine quo vides. Est tamen advertendum, qui apud Aretinum est secundus, eum apud Graecos hodie, ut sunt excusi codices, desiderari *): atque sub appellatione secundi sub.

*) Haec supplementa Leonardus Aretinus ad Cosmum Medicem miserat ut in latinum a se conversa e graecis. Scilicet Leonardus quum rescisset Aristotelem singulis libris scripsisse *περὶ συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς* et *νόμους ἀνδρὸς καὶ γαμετῆς* ipse sibi argumentum suum composuit. In quibus supplementis haec legi miratus sum: *ὅβ quae omnia multo magis decet virum in honore habere nec illum contemnere, si sacra pudicitia et opes animositatis filiae secundum Orpheum non sequantur.* Unde ex interpretatione graeca Iaco-

iungitur alius ab eo quem ipse inscribit. Quapropter siue omnia, quae praecessere, ad unum librum pertineant, quem Plutarchus primum oeconomicum dicat, quamvis Aretinus ab eo separet atque proprium librum faciat quem inscribit secundum, et is tandem secundus sit, quem graeca exemplaria habent, siue recte facta sit ab Aretino divisio, sequens vero locum habere non debeat inter oeconomica: nobis certe operae pretium fuit Aretini partitionem sequi. Nam illi praeterquam quod magnam partem praeceptorum continent, quae ad privatam institutionem pertinent, ut et titulus ipse rei privatae est, ac qui sequitur publicus quispiam sit liber, dignitate etiam ac maiestate longe inferior esse videtur, quam superiores. Quare illum non adponimus in hunc locum, sed post eam institutionem moralium, quae ad Eudemum inscribitur, locatum reperies. Titulus est Oeconomicorum publicorum, cum adiectione ne tres libri Oeconomicorum videantur esse. Videtur profecto indignus esse, qui locum habeat post tam sancta praecepta, quibus est plenus uterque oeconomicus. Insuper etiam ordo eius magnopere pugnat cum

bi Tusani inter Orphica recepit Lobeckius Aglaoph. p. 949. Sed in editione Veneta anni 1507, in edit. Basil. 1542, Venet. 1550 pro secundum Orpheum legitur secundum Herculem, in Basil. 1563. et Lugd. 1578 secundum Orpheum, Herculem non sequantur. Fuit quum arbitrabar μέγανος πλοῦτον Pindaricum significare voluisse Leonardum.

ratione docendi, qua utitur Aristoteles, iuxta quam universalia praecepta praemittit singularium rerum contemplationi, quemadmodum in Ethicis licet videre, si ad politica fiat comparatio. Hinc summam sententiae recepit Sylburgius in notationem diversae lectionis p. 299. Secutus est Gerh. Vossius de natura artium V, §. 10. Eorum, inquit, (economicorum Aristotelis) unum duntaxat librum agnoscit Laërtius. Hodie duos habemus. Sed non possum mihi persuadere, posteriorem ab eodem fonte esse. Nec enim verisimile fit Aristotelem tot voluisse congerere exempla, quibus tyranni possent cives expilare. Respondent, adferre ea, non ut imitentur principes viri, sed ut doceat alios, quid fieri soleat. Verum non est aristotelici moris in tam brevi libello tot condensare exempla: praesertim rei foedae quam qui narrat docet. Haec Vossius,

Novissime hunc locum perpurgavit Niebuhrius Opusc. philol. I. p. 412 sq. collat. supplem. Ephem. litt. Ien. MDCCCXIII. p. 77 sq. Ac recte monuit Niebuhrius posse demonstrari ex arte et subtilitate differendi, e sermone, ex historia, hunc librum non esse Aristotelis, sed scriptum post Theophrasti tempora in Asia minori; atque scriptum quidem satrapis, non Graecis liberis. Quae hic proferantur ab auctore prorsus differre argumento ab oeconomia, qualis haec definiatur ab Aristotele Politicis. Primum

enim haec exempla omnia non esse doctrinae oeconomicae, sed chrematisticae, quam dicat Aristoteles, quaque immorari philosopho indignum esse iudicet (Polit. p. 20, 31.): ipsa consilia minime honesta, sed turpia, quibus qui uti homines iubeat (*ἔστι γὰρ τούτων ἃ τις ἐφαρμόσει τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται* p. 15, 24. 25.), eum improbum vehementer abhorrere ab honestate aristotelica. Porro sermonem esse indignum Aristotele, quod praeter alia multa *ἀγήοχα* inveniatur perfectum, *πέπραγα* vero et *πραγματεύεσθαι* transitivo sensu legantur apud nostrum. Denique ab Aristotele, cui superstes fuerit Philoxenus Cariae satrapa, non profecta esse verba: *Φιλόξενός τις Μακεδὼν Καρίας σατραπεύων*, neque Ophellae mentionem, qui Ol. 118, 1. necatus sit, consentaneam esse aetati Aristotelis, si memineris oeconomicorum auctorem eorum tantum exempla proferre voluisse, qui mortui ante aliquod tempus essent (p. 15, 20. 21).

Quamvis cum his etiam atque etiam consentiam, duo tamen sunt, quae moneam. Unum est quod Niebuhrius dicit haec exempla chrematistica abhorrere omnino a doctrina Aristotelis. Quod si ita dictum est, quod hanc collectionem ad imitationem propositam esse appareat, verissime dictum est. Sin vero innuit, haec eo quod turpia sint ne utilia quidem esse, aliter iudicasse Aristotelem e loco Polit. I, 4. p. 21,

8. comprobari potest. Dicit enim, etiam chrematistica exempla, quae passim legantur, debere colligi. "Ἐτι δὲ καὶ τὰ λεγόμενα σποράδην, δι' ὧν ἐπιτετυχήκασιν ἔνιοι χρηματιζόμενοι, δεῖ συλλέγειν πάντα γὰρ ὠφέλιμα ταῦτ' ἔστι τοῖς τιμῶσι τὴν χρηματιστικὴν. Alterum arctissime cum hoc cohaeret. Puto enim iniuriam fecisse virum honestissimum auctori nostro, quod his verbis ἔστι γὰρ ὅτε τούτων ἐφαρμόσει τι οἷς ἂν αὐτὸς πραγματεύη suasisse eum quodammodo ut haec exempla imitarentur homines opinatur *). Qui si scribit: *collegi haec exempla ut in suum usum quisque convertat nihil suadet nisi: utere in rebus tuis si quid est salutare consilium, et cave tibi ne a vafriis hominibus circumveniri* **). Ita expilationes istas effugere qui volet adhibebit diligentiam. Ipsa enim exempla turpia eorum, qui scelere pascuntur et maleficio, ne semel quidem laudibus prosequutus est, imo vero p. 13, 3. 4. expressis verbis dixit: τὸν οἰκονομεῖν μέλλοντα δεῖ τῇ φύσει εὐφυνῇ εἶναι καὶ τῇ προαιρέσει φιλίπονόν τε καὶ δίκαιον. De sermone hominis dixi in adnotatione.

Praeterea hunc librum ab aliquo compositum esse arbitror qui Aristotelis scripta gustarat et locum politices supra laudatum legerat, quo alii ad congerenda exempla rei chrematisticae ex-

*) Cf. Schneideri praef. p. XIII.

**) Haec non valde differunt a dictis Thucydidis I, 22. II, 48.

fuscitantur; atque hinc factum esse, ut postea Aristoteli adscriberetur. Videtur autem auctor noster sine ullo artis ornamento cum magna linguae debilitate primum ex variis libris exempla sua convasavisse, ne distinctis quidem singulis secundum materiei diffensionem, et postea praefationem huic centoni addidisse. Hinc factum est, ut nec ad genera illa oeconomiae quae dicit (p. 13, 9) propositi sui rationem institueret. Quod si voluisset primum exempla regiae oeconomiae posuisset cap. 2. 3. 5. 14. 16. 21. 28. 42., deinde satrapicae 15. 25. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 39. 40. 41, denique politicae 4. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 17. 18. 19. 20. 22. 24. 26. 27. 37. 38. Mirum auctorem nostrum ne unum quidem posuisse exemplum quarti generis, quod est privatae chrematisticae (p. 13, 9.), quum Hieronymus Rhodius eiusmodi multa videatur collegisse. V. Diogen. Laert. vit. Thalet. c. 5. cf. Aristot. Polit. p. 22, 11. 31; mirum etiam eum, qui omnium oeconomiae generum definitiones et terminos dedit, satrapicae definitionem praetermisisse p. 13, 10; quae si recte video sic definiri poterat: *μεγίστη καὶ ποικιλωτάτη ἡ βατραπικὴ*. Nisi haec omnia diiudicanda sunt ex incredibili hominis levitate. Quod Niebuhrius monuit videri hunc libellum in Asia minori scriptum, verissime monitum esse arbitror. Nam reperiuntur in codicibus optimae notae satis frequentia Ioniismi vestigia. Sic p. 16, 4. p. 36, 25. *κεῖνον*, p. 16, 6. p. 31, 27. *ἐκτῆσθαι*, p. 16, 9. *ἀπόδοτο*,

p. 22, 9 *χρέη*, p. 37, 3. *Ξεινολογίαν*, p. 37, 14. *ἀργυρῆν* p. 37, 22. *περιτίθει*, al. Ab Aristotelis aetate abhorret *παραβόλιον* p. 22, 13. V. adnot. p. 114. 145.

Sit iam huius loci finis. Restat iam tertia pars disputationis, expositionem dico codicum manuscriptorum et editionum, quibus usus sum.

P est MS Bibliothecae Reg. Parisiensis N. 2023. Hunc codicem quum egregia praestare in Politicis (V. praef. nostr. ad Polit. p. XXVIII) vidissem etiam hic in optimis habendum esse putabam. Sed librarius in oeconomicis alio exemplari usus esse videtur, alio in Politicis. Quanquam vel sic tamen non est in deterioribus numerandus. Cf. adnot. ad p. 22, 13, 34. 26. Collationem fecit vir doctus quidam Gallus, cui C. B. Haffius, vir doctissimus, hanc provinciam tradiderat. Uno loco (p. 15, 5) quid codex praebeat non certo scio.

F est Florentinus Plut. 87. cod. 21, pergam. Seculi XIII.

V est Venetus St. Marci class. IIII, cod. III. scriptus anno 1494. fol. papyr. Hunc et superiorem ipse contuli.

L est Lipsiensis collegii Paullini. Hunc contulit Schneiderus. Videtur ex eodem fonte flu-

xisse, ex quo etiam V hausit. Sed absunt a Lipfensi ionicae dialecti vestigia, quae item reperiuntur in F.

A 1. est Aldina prior. Venet. MIID. fol.

A 2. est Aldina altera Venet. MDLII. octon. curata ab B. Camotio.

CAM. Politicorum et Oeconomicorum Aristotelis interpretationes et explicationes accuratae, nunc primum a filiis in lucem editae. Autore Ioach. Camerario Bapenbergensi. Francof. 1581. quat.

S et SYLB. Sylburgii editio et adnotationes. Francof. 1587. quat.

SCHN. *ANONTMOT OIKONOMIKA*. E libris scriptis et versione antiqua emendavit et enarravit Io. Gottl. Schneider Saxo. Lips. 1815. octav.

Vetus versio, quae passim laudatur, est ea, quae a Schneidero cum aliis Guilelmo de Morbeka Brabantino, archiepiscopo Corinthi, tribuitur. Is enim Aristotelis scripta de rerum natura, de metaphysica et morali philosophia, monente S. Thoma, seculo decimo tertio in latinum convertit [edit. Venet. 1483. fol.]. Cf. *Berardelli**) catal. cod. gr. et lat. bibl. Sanctorum Ioh. et Pauli typis exscript. in: Nuova

*) Huius libri me admonuit *Petrus Bettius* bibl. Marcianae praefectus meritissimus.

raccolta di opuscoli Vol. XXXVII. Venet. 1782.
[Cod. CCCCXXVIII. saec. XIII.]

Raphaelis Maffei Volaterrani commentariorum rerum urbanarum libri XXXVI. [Paris. 1511. fol.] multa habent ex antiquo codice Oeconomicorum publicorum petita.

Philodemi librum de vitiis et virtutibus contrariis ita edidi ad *Herculanensium voluminum quae supersunt Tomum III*, Neapoli MDCCCXXVII. fol. emissum a Carolo Maria Rosinio, ut eorum tantum admonerem lectorem, in quibus necessario a supplementis neapolitanis desciscere debebam. De quibus nihil moneo, pertinent ad editionem Neapolitanam (N) omnia. Atque ut desciscerem, causae plerumque erant grammaticae, quas si ab editoribus bene meritis atque merentibus minus quam par est negligi etiam nunc dicerem deserto defungerer negotio. Enimvero si quid sane in adnotatione de scribiginibus dixi acerbius, quod scio quam sit paucum, iam nollem factum, ne magis etiam excitem animos contra officiosissimam nationem philologorum transmontanorum. Quod dixi, propter Camerarium nostrum dixi, magni nominis virum, de quo iactata sunt ab editoribus istis, quae obtrectationis videbantur simillima esse. Sed expromant modo thesauros suos doctissi-

mi Neapolitani, etiam incondite sine supplementis, ut definant tandem ceterae nationes arbitrari eos propterea adeo in expoliendis doctis carbonibus cunctari et tergiversari, ne carbonarii nominis labem sibi aspergant.

Dab. Ienae mense Ianuario MDCCCXXX.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

APRIL 10 1890
GIRKONOMIKOR

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ διαφέρει, οὐ μόνον το-
σοῦτον ὅσον οἰκία καὶ πόλις· ταῦτα μὲν γὰρ αὐταῖς
ἐστὶ τὰ ὑποκείμενα· ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ μὲν πολιτικὴ ἐκ
πολλῶν ἀρχόντων ἐστίν, ἡ οἰκονομικὴ δὲ μοναρχία·
ἐνταῦθα μὲν οὖν τῶν τεχνῶν διήρηνται, καὶ οὐ τῆς 5
αὐτῆς ἐστὶ ποιῆσαι καὶ χρήσασθαι τῷ ποιηθέντι,
ὥσπερ λύρα καὶ αὐλοῖς· τῆς δὲ πολιτικῆς ἐστὶ καὶ
πόλιν ἐξ ἀρχῆς συστήσασθαι καὶ ὑπαρχούσῃ χρήσα-
σθαι καλῶς· ὥστε δῆλον ὅτι καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἂν
εἴη καὶ κτήσασθαι οἶκον καὶ χρήσασθαι αὐτῷ. Πό- 10
λις μὲν οὖν οἰκιῶν πληθὺς ἐστὶ καὶ χώρας καὶ χρη-
μάτων, αὐταρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν· φανερόν δέ· ὅταν
γὰρ μὴ δυνατοὶ ᾧσι τούτου τυγχάνειν, διαλύεται

καὶ ἡ κοινωνία· ἔτι δὲ ἕνεκα τούτου συνέρχονται·
οὐ δὲ ἕνεκα ἑκάστου ἔστι καὶ γέγονε, καὶ ἡ οὐσία
αὐτοῦ τυγχάνει αὕτη οὕσα· ὥστε δῆλον ὅτι πρότε-
ρον [γενέσκει] ἡ οἰκονομικὴ πολιτικῆς ἔστι. Καὶ γὰρ
5 τὸ ἔργον· μόνιον γὰρ οἰκία πόλεώς ἔστι· συνεπτεόν
οὖν περὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ τί τὸ ἔργον αὐτῆς.

II. Μέρη δὲ οἰκίας ἀνδρωπός τε καὶ κτηνῶν
ἔστιν· ἐπεὶ δὲ πρῶτον ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἡ φύσις
ἐνάστου θεωρεῖται, καὶ περὶ τῆς οἰκίας ἂν ὁμοίως
10 ἔχοι· ὥστε καὶ Ἡσίοδον δεοὶ ἂν ὑπάρχειν

Οἶκον μὲν πρῶτιστα, γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα·

τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ, τῶν ἐλευ-
θέρων· ὥστε δεοὶ ἂν τὰ περὶ τὴν τῆς γυναικὸς
ὁμιλίαν οἰκονομήσασθαι καλῶς· τοῦτο δὲ ἔστι τὸ
15 ποίαν τινὰ δεῖ ταύτην εἶναι παρασκευάσαι. Κτή-
σεως δὲ πρώτη ἐπιμέλεια ἡ κατὰ φύσιν· κατὰ φύσιν
δὲ γεωργικὴ προτέρα· καὶ δεύτεραι, ὅσαι ἀπὸ τῆς
γῆς, οἷον μεταλλευτικὴ καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη· ἡ
δὲ γεωργικὴ μάλιστα, ὅτι δικαία· οὐ γὰρ ἀπ' ἀν-
20 θρώπων, οὐδ' ἐκόντων, ὥσπερ καπηλεία καὶ αἱ μι-
σθαρνῖαι, οὐτ' ἀκόντων, ὥσπερ αἱ πολεμικαί· ἔτι τε
καὶ τῶν κατὰ φύσιν· φύσει γὰρ ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡ
τροφή πᾶσιν ἔστιν, ὥστε καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ
τῆς γῆς· πρὸς δὲ τούτοις καὶ πρὸς ἀνδρίαν συμβάλ-
25 λεται μέγала· οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ βάνανθοι τὰ σώμα-
τα ἀχρεῖα ποιοῦσιν, ἀλλὰ δυνάμενα θυραυλεῖν καὶ
πονεῖν, ἔτι δὲ δυνάμενα κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολε-

μίτους· μόνων γὰρ τούτων τὰ κτήματα ἔξω τῶν ἐρυ-
μάτων ἐστίν.

III. Τῶν δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἢ κατὰ γυ-
ναῖκα πρώτη ἐπιμέλεια· κοινωνία γὰρ φύσει τῷ
θῆλει καὶ ἄρρени μάλιστα ἐστίν· ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν 5
ἐν ἄλλοις, ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἢ φύσις ἐφίεται ἀπερ-
γάζεσθαι, ὥσπερ καὶ τῶν ζώων ἑκαστον· ἀδύνατον
δὲ τὸ θῆλυ ἄνευ τοῦ ἄρρениος ἢ τὸ ἄρρεν ἄνευ τοῦ
θῆλεος ἀποτελεῖν τοῦτο· ὥστ' ἐξ ἀνάγκης αὐτῶν ἢ
κοινωνία συνέστηκεν. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ζώοις 10
ἀλόγως τοῦτο ὑπάρχει καὶ, ἐφ' ὅσον μετέχουσι τῆς
φύσεως, ἐπὶ τοσοῦτον, καὶ τεκνοποιίας μόνον χάριν·
ἐν δὲ τοῖς ἡμέροις καὶ φρονιμωτέροις διήρθρωται
μᾶλλον· φαίνονται γὰρ μᾶλλον βοήθειαι γινόμεναι
καὶ εὐνοιαὶ καὶ συνεργίαι ἀλλήλοις. ἐν ἀνθρώπῳ δὲ 15
μάλιστα ὅτι οὐ μόνον τοῦ εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ εὖ εἶναι
σύνεργα ἀλλήλοις τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐστί. Καὶ
ἢ τῶν τέκνων κτήσις οὐ λειτουργίας ἔνεκεν τῇ φύ-
σει μόνον οὕσα τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ ὠφελίας· ἃ
γὰρ ἂν δυνάμενοι εἰς ἀδυνάτους πονήσωσι, πάλιν 20
κομίζονται παρὰ δυναμένων, ἀδυνατοῦντες ἐν τῷ
γῆρα· ἅμα δὲ καὶ ἢ φύσις ἀναπληροῖ ταύτη τῇ
περιόδῳ τὸ αἰεὶ εἶναι· ἐπεὶ κατ' ἀριθμὸν οὐ δύναται,
ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος. οὕτω προσηκονόμηται ὑπὸ τοῦ
θείου ἑκατέρου ἢ φύσις, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυ- 25
ναικὸς, πρὸς τὴν κοινωνίαν. Διείληπται γὰρ τῷ μὴ
ἐπὶ ταῦτά πάντα χρήσιμον ἔχειν τὴν δύναμιν, ἀλλ'
ἕνια μὲν ἐπὶ τὰναντία εἰς ταῦτόν δὲ συντείνοντα· τὸ

Familie
 μέν γάρ ἰσχυρότερον, τὸ δ' ἀσθενέστερον ἐποίησεν,
 ἵνα τὸ μέν φυλακτικώτερον ἢ διὰ τὸν φόβον, τὸ
 δ' ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν, καὶ τὸ μέν πορί-
 ζῃ τὰ ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζῃ τὰ ἔνδον· καὶ πρὸς τὴν
 5 ἐργασίαν τὸ μέν δυνάμενον ἐδραῖον εἶναι, πρὸς δὲ
 τὰς ἔξωθεν θυραυλίας ἀσθενές, τὸ δὲ πρὸς μέν τὰς
 ἡσυχίας χεῖρον, πρὸς δὲ τὰς κινήσεις ὑγιεινόν· καὶ
 περὶ τέκνων, τὴν μέν γένεσιν κοινήν, τὴν δὲ ὠφε-
 λίαν ἴδιον· τῶν μέν γάρ τὸ θρέψαι, τῶν δὲ τὸ
 10 παιδεῦσθαι ἐστίν.

III. Πρῶτον μέν οὖν νόμοι πρὸς γυναῖκα καὶ
 τὸ μὴ ἀδικεῖν· οὕτως γὰρ ἂν οὐδ' αὐτὸς ἀδικοῖτο·
 τοῦθ' ὑφηγεῖται δὲ καὶ ὁ κοινὸς νόμος, καθάπερ οἱ
 Πυθαγόρειοι λέγουσιν, ὥσπερ ἰκέτιν καὶ ἀφ' ἐστίας
 15 ἡγμένην ὥς ἥκιστα δεῖν δοκεῖν ἀδικεῖν· ἀδικία δὲ
 ἀνδρὸς αἱ θύραζε συνουσίαι γινόμεναι. Περὶ δὲ
 ὁμιλίας μήθ' ὥστε δεῖσθαι ἴσως παρόντος, μήθ' ὥς
 ἀπόντος ἀδυνατεῖν ἡσυχάζειν, ἀλλ' οὕτως ἐθίζειν,
 ὥστε ἱκανῶς ἔχειν παρόντος καὶ μὴ παρόντος. Εὖ
 20 δ' ἔχει καὶ τὸ τοῦ Ἡσιόδου

Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ἵνα ἡθεα κεδνὰ διδάξῃς.

αἱ γὰρ ἀνομοιοότητες τῶν ἡθῶν ἥκιστα φιλικόν· περὶ
 δὲ κοσμήσεως, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ἡθῇ δεῖ ἀλαζονευομέ-
 νους ἀλλήλοις πλησιάζειν, οὕτως οὐδὲ τὰ σώματα·
 25 ἡ δὲ διὰ τῆς κοσμήσεως οὐδὲν διαφέρειουσά ἐστι τῆς
 τῶν τραγωδῶν ἐν τῇ σκευῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλία.

V. Τῶν δὲ κτημάτων πρῶτον μὲν καὶ ἀναγκαιότατον καὶ τὸ βέλτιστον καὶ ἡγεμονικώτατον· τοῦτο δὲ ἦν ἄνθρωπος. Διὸ δεῖ πρῶτον δούλους παρασκευάζεσθαι σπουδαίους. Δούλων δὲ εἶδη δύο, ἐπίτροπος καὶ ἐργάτης· ἐπεὶ δὲ ὁρῶμεν ὅτι αἱ παι- 5
 δεῖαι ποιοῦς τινὰς ποιοῦσι τοὺς νέους, ἀναγκαῖον καὶ παρασκευαζόμενον τρέφειν οἷς τὰ ἐλευθέρια τῶν ἔργων προδτακτέον· ὁμιλίαν δὲ πρὸς δούλους ὥς μήτε ὑβρίζειν ἑᾶν, μήτε ἀνιέναι καὶ τοῖς μὲν ἐλευ-
 θεριωτέροις τιμῆς μεταδιδόναι, τοῖς δ' ἐργάταις 10
 τροφῆς πληθός. Καὶ ἐπειδὴ ἡ τοῦ οἴνου πόσις καὶ τοὺς ἐλευθέρους ὑβρισταὺς ποιεῖ, καὶ πολλὰ ἔθνη ἀπέχεται, καὶ τῶν ἐλευθέρων, οἷον Καρχηδόνιοι ἐπὶ *ἐκρηκναι*
 στρατιᾶς, φανερόν ὅτι τούτου ἢ μηδὲν ἢ ὀλίγον με-
 ταδοτέον. ὄντων δὲ τριῶν, ἔργου καὶ κολάσεως καὶ 15
 τροφῆς, τὸ μὲν μήτε κολάζεσθαι, μήτ' ἐργάζεσθαι τροφήν δ' ἔχειν, ὑβριν ἐμποιεῖ, τὸ δὲ ἔργα μὲν ἔχειν καὶ κολάσεις τροφήν δὲ μὴ, βίαιον καὶ ἀδυναμίαν ποιεῖ. Λείπεται δὴ ἔργα παρέχειν καὶ τροφήν ἱκανήν· ἀμίσθων γὰρ οὐχ οἷόν τε ἄρχειν· δούλῳ δὲ μι- 20
 σθὸς τροφή· ὥσπερ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅταν μὴ γίνηται τοῖς βελτίοσι βέλτιον μηδὲ ἅθλα ἢ ἀρετῆς καὶ κακίας, γίνονται χείρους, οὕτω καὶ περὶ οἰκέτας. Διόπερ δεῖ ποιεῖσθαι σκέψιν καὶ διανέμειν τε καὶ ἀνιέναι κατ' ἀξίαν ἑκάστα, καὶ τροφήν, καὶ ἐσθῆτα, 25
 καὶ ἀργίαν, καὶ κολάσεις, λόγῳ καὶ ἔργῳ μιμουμένους τὴν τῶν ἰατρῶν δύναμιν ἐν φαρμάκου λόγῳ, προσθεωροῦντας ὅτι ἡ τροφή οὐ φάρμακον διὰ τὸ

Hittelweg συνεχές· γένη δὲ ἂν εἴη πρὸς τὰ ἔργα βέλτιστα μήτε
sociolog δειλά, μήτε ἀνδρείᾳ ἄγαν. Ἀμφότερα γὰρ ἀδικοῦ-
 σι. Καὶ γὰρ οἱ ἄγαν δειλοὶ οὐχ ὑπομένουσι, καὶ
 οἱ θυμοειδεῖς οὐκ εὐαρχοι. Χρὴ δὲ καὶ τέλος ὥρι-
 σθαι πᾶσιν. Δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευ-
 θερίαν κεῖσθαι ἄθλον. Βούλονται γὰρ πονεῖν, ὅταν
 ἢ ἄθλον καὶ ὁ χρόνος ὥρισμένος. Δεῖ δὲ καὶ ἐξο-
 μηρεῦειν ταῖς τεκνοποιίαις· καὶ μὴ κτᾶσθαι ὁμοε-
Kult θνεῖς πολλοὺς ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν. Καὶ τὰς
 10 θυσίας καὶ τὰς ἀπολαύσεις μᾶλλον τῶν δούλων
 ἔνεκα ποιεῖσθαι, ἢ τῶν ἐλευθέρων· πλείονα γὰρ ἔχου-
 σιν οὗτοι οὐπὲρ ἔνεκα τὰ τοιαῦτα ἐνομίσθῃ.

VI. Εἶδη δὲ τοῦ οἰκονόμου τέτταρα, ἃ δεῖ ἔχειν
 περὶ τὰ χρήματα. Καὶ γὰρ τὸ κτᾶσθαι δυνατόν
 15 χρὴ εἶναι καὶ φυλάττειν· εἰ δὲ μή, οὐδὲν ὄφελος
 τοῦ κτᾶσθαι· τῷ γὰρ ἡθμῷ ἀντλεῖν τοῦτ' ἔστιν καὶ
 ὁ λεγόμενος τετρημένος πίθος. Ἔτι δὲ καὶ εἶναι
 κοσμητικὸν τῶν ὑπαρχόντων καὶ χρηστικόν· τούτων
 γὰρ ἔνεκα καθεύων δεόμεθα. Διηρῆσθαι δὲ δεῖ
 20 τῶν κτημάτων ἕκαστον, καὶ πλείω τὰ κάρπιμα εἶναι
 τῶν ἀκάρπων, καὶ τὰς ἐργασίας οὕτω νενεμῆσθαι,
 ὅπως μὴ ἅμα κινδινεύσωσιν ἅπασι. Πρὸς δὲ
De φυλακὴν τοῖς τε περσικοῖς συμφέρει χρῆσθαι καὶ
 τοῖς λακωνικοῖς. Καὶ ἡ ἀττικὴ δὲ οἰκονομία χρήσι-
 25 μος· ἀποδιδόμενοι γὰρ ὠνοῦνται, καὶ ἡ τοῦ τα-
 μείου θέσις οὐκ ἔστιν ἐν ταῖς μικροτέραις οἰκονο-
 μίαις. Περσικὰ δὲ ἦν τὸ πάντα ἐπιτάττειν καὶ
 πάντ' ἐφορᾶν αὐτόν· καὶ ὃ ἔλεγε Δίων περὶ Διο-

νυθίου· οὐδεὶς γὰρ ἐπιμελεῖται ὁμοίως τῶν ἄλλο-
 τρίων καὶ τῶν οἰκείων, ὥστε ὅσα ἐνδέχεται δι' αὐ-
 τοῦ ποιεῖσθαι χρὴ τὴν ἐπιμέλειαν. Καὶ τὸ τοῦ Πέρ-
 σου καὶ τὸ τοῦ Λίβυος ἀπόφθεγμα εὖ ἂν ἔχοι· ὁ
 μὲν γὰρ ἐρωτηθεὶς τί μάλιστα ἵππον πιαίνει, ὁ τοῦ 5
 δεσπότου ὀφθαλμός, ἔφη· ὁ δὲ Λίβυς ἐρωτηθεὶς,
 ποία κόπρος ἀρίστη, τὰ τοῦ δεσπότου ἵχνη, ἔφη.
 Ἐπισκεπτέον οὖν τὰ μὲν αὐτὸν, τὰ δὲ τὴν γυναῖκα,
 ὥς ἐνατέροις διαιρεῖται τὰ ἔργα τῆς οἰκονομίας. Καὶ
 τοῦτο ποιητέον ἐν μικραῖς οἰκονομίαις ὀλιγάκις, ἐν 10
 δ' ἐπιτροπευομέναις πολλάκις· οὐ γὰρ οἷόν τε μὴ
 καλῶς ὑποδεικνύντος καλῶς μιμεῖσθαι, οὔτ' ἐν τοῖς
 ἄλλοις, οὔτ' ἐν ἐπιτροπείᾳ, ὥς ἀδύνατον μὴ ἐπι-
 μελῶν δεσποτῶν ἐπιμελεῖς εἶναι τοὺς ἐφεστῶτας.
 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα καὶ καλὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ ὠφέλιμα 15
 πρὸς οἰκονομίαν, ἐγείρεσθαι χρὴ πρότερον δεσπότας
 οἰκετῶν καὶ καθεύδειν ὕστερον· καὶ μηδέποτε ἀρύ-
 λακτον οἰκίαν εἶναι, ὥσπερ πόλιν· ὅσα τε δεῖ ποιεῖν
 μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας παρίεναι· τό τε διανίστα-
 σθαι νύκτωρ· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ οἰκο- 20
 νομίαν καὶ φιλοσοφίαν χρήσιμον. Ἐν μὲν οὖν ταῖς
 μικραῖς κτήσεσιν ὁ αἰτιατὸς τρόπος τῆς διαθέσεως
 τῶν ἐπικαρπιῶν χρήσιμος, ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις δια-
 μερισθέντων καὶ τῶν πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ τῶν κατὰ
 μῆνα δαπανωμένων. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ σκευῶν 25
 χρήσεως τῶν κατ' ἡμέραν καὶ τῶν ὀλιγάκις, ταῦτα
 παραδοτέον τοῖς ἐφεστῶσιν· ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν ἐπί-
 σκεψιν αὐτῶν διὰ τινὸς χρόνου ποιητέον, ἵνα μὴ

λανθάνη τὸ σωζόμενον καὶ τὸ ἐλλεῖπον. Οἰκίαν δὲ
πρὸς τε τὰ κτήματα ἀποβλέποντα κατασκευαστέον
καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς εὐημερίαν αὐτῶν· λέ-
γω δὲ κτήματα μὲν οἶον καρποῖς καὶ ἐσθῆτι ποῖα
5 συμφέρει· καὶ τῶν καρπῶν ποῖα ξηροῖς καὶ ποῖα
ὑγροῖς· καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων, ποῖα ἐμψύχοις καὶ
ποῖα ἀψύχοις, καὶ δούλοις καὶ ἐλευθέροις, καὶ γυ-
ναιξὶ καὶ ἀνδράσι, καὶ ξένοις καὶ ἀστοῖς. Καὶ πρὸς
εὐημερίαν δὲ καὶ πρὸς ὑγίειαν δεῖ εἶναι, εὐπνουν
10 μὲν τοῦ θέρους, εὐήλιον δὲ τοῦ χειμῶνος· εἴη δ' ἂν
ἢ τοιαύτη κατάβορβρος οὕσα καὶ μὴ ἰσοπλατῆς. Δο-
κεῖ δὲ καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις οἰκονομίαις χρήσιμος
εἶναι θυρωρὸς ὅς ἂν ἢ ἄχρηστος τῶν ἄλλων ἔργων
πρὸς σωτηρίαν τῶν εἰσφερομένων καὶ ἐκφερομέ-
15 νων· πρὸς εὐχρηστίαν δὲ σκευῶν τὸ λακωνικόν· χρή
γὰρ ἐν ἑκάστῳ ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ κεῖσθαι· οὕτω
γὰρ ἂν, ἔτοιμον ὄν, οὐ ζητοῖτο.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

YOMTINSA

ZOIII OIGLIO

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

I. Τὸν οἰκονομεῖν μέλλοντά τι κατὰ τρόπον
τῶν τε τόπων, περὶ οὓς ἂν πραγματεύηται, μὴ
ἀπείρως ἔχειν, καὶ τῇ φύσει εὐφυῇ εἶναι, καὶ
τῇ προαιρέσει φιλόπονόν τε καὶ δίκαιον· ὅ τι γὰρ
ἂν ἀπὸ τούτων τῶν μερῶν, πολλὰ διαμαρτήσεται 5
περὶ τὴν πραγματείαν, ἣν μεταχειρίζεται. Οἰκονο-
μῖαι δὲ εἰσὶ τέσσαρες, ὥς ἐν τύπῳ διελέσθαι (τὰς
γὰρ ἄλλας εἰς τοῦτο ἐμπίπτουσας εὐρήσομεν)· βασι-
λική, σατραπική, πολιτική, ἰδιωτική. Τούτων δὲ
μεγίστη μὲν καὶ ἀπλουστάτη ἡ βασιλική· ποικιλωτά- 10
τη δὲ καὶ ῥάστη ἡ πολιτική· ἐλαχίστη δὲ καὶ ποικι-
λωτάτη ἡ ἰδιωτική. Ἐπικοινωνεῖν μὲν τὰ πολλὰ ἀλ-
λήλαις ἀναγκαῖόν ἐστιν· ὅσα δὲ μάλιστα δι' αὐτῶν
ἐκάστη συμβαίνει, ταῦτα ἐπισκεπτέον ἡμῖν ἐστιν.

Εἰσὶν αὖτε Πρῶτον μὲν τοίνυν τὴν βασιλικὴν ἴδωμεν. Ἔστι δὲ αὕτη δυναμένη μὲν τὸ καθόλου, εἶδη δὲ ἔχουσα τέτταρα, περὶ νόμισμα, περὶ τὰ ἐξαγώγιμα, περὶ τὰ εἰσαγώγιμα, περὶ τὰ ἀναλώματα. Τούτων δὲ 5 κράτιστον μὲν περὶ τὸ νόμισμα, λέγω ποῖον καὶ πότε τίμιον ἢ εὖωνον ποιητέον· περὶ δὲ τὰ ἐξαγώγιμα καὶ εἰσαγώγιμα, πότε καὶ τίνα παρὰ τῶν βατραπῶν ἐν τῇ ταγῇ ἐκλαβόντι αὐτῷ λυσιτελήσει διατίθεσθαι· περὶ δὲ τὰ ἀναλώματα, τίνα περιαιρε- 10 τέον, καὶ πότε· καὶ πότερον δοτέον νόμισμα εἰς τὰς δαπάνας ἢ ἂν τῷ νομίσματι ὄνια. Δεύτερον δὲ τὴν βατραπικὴν· ἔστι δὲ ταύτης εἶδη ἕξ τῶν προδόδων, ἀπὸ τῆς γῆς, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἰδίων γινομένων, ἀπὸ ἐμπορίων, ἀπὸ τελῶν, ἀπὸ βοσκημάτων, ἀπὸ 15 τῶν ἄλλων. Αὐτῶν δὲ τούτων πρώτη μὲν καὶ κρατίστη ἢ ἀπὸ τῆς γῆς· αὕτη δὲ ἐστίν, ἣν οἱ μὲν ἐκφόριον, οἱ δὲ δεκάτην προσαγορεύουσι· δευτέρα δὲ ἢ ἀπὸ τῶν ἰδίων γινομένη, οὗ μὲν χρυσίον, οὗ δὲ ἀργύριον, οὗ δὲ χαλκός, οὗ δὲ ὅποσα δύναται γίνε- 20 σθαι· τρίτη δὲ ἢ ἀπὸ τῶν ἐμπορίων· τετάρτη δὲ ἢ ἀπὸ τῶν κατὰ γῆν τε καὶ ἀγοραίων τελῶν γινομένη· πέμπτη δὲ ἢ ἀπὸ βοσκημάτων, ἐπικαρπία καὶ δεκάτη καλουμένη· ἕκτη δὲ ἢ ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἐπικεφάλαιόν τε καὶ χειρωνάξιον προσαγορευομένη. Τρίτον 25 δὲ τὴν πολιτικὴν· ταύτης δὲ κρατίστη μὲν πρόσοδος ἢ ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐν τῇ χώρᾳ γινομένων· εἶτα ἢ ἀπὸ τῶν ἐμπορίων καὶ δι' ἀγώνων· εἶτα ἢ ἀπὸ τῶν ἐγκυκλίων. Τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον τὴν ἰδιωτι-

ἀπογραψαμένων δὲ τούτων, τὸ δέκατον μέρος παρ' ἐκάστου ἔλαβε, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκέλευσεν ἐργάζεσθαι. Περιελθόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐποίησεν· ὥστε συνέβαινεν ἐν δέκα ἔτεσιν ἐκεῖνόν τε
 5 αἵταντα ἔχειν, ἅπερ ἀνιέρωσεν, τοὺς τε Κορινθίους ἕτερα κεντῆσθαι.

III. Λύγδαμις Νάξιος ἐκβαλὼν φυγάδας, ἐπειδὴ τὰ κτήματα αὐτῶν οὐδεὶς ἠθέλησεν ἀλλ' ἢ βραχέος ἀγοράζειν αὐτοῖς τοῖς φυγάσιν ἀπέδοτο· τὰ τε
 10 ἀναθήματα, ὅσα ἦν αὐτῶν ἐν τισὶν ἐργαστηρίοις ἡμίεργα ἀνακείμενα, ἐπώλει τοῖς τε φυγάσι καὶ τῶν ἄλλων τῷ βουλομένῳ, ὥστ' ἐπιγραφῆναι τὸ τοῦ πριαμένου ὄνομα.

III. Βυζάντιοι δὲ δεηθέντες χρημάτων τὰ τεμέ-
 15 νι τὰ δημόσια ἀπέδοντο, τὰ μὲν κάρπιμα [χρωμέ-
 νοις] χρόνον τινά, τὰ δὲ ἀκαρπα ἀεννάως· τὰ τε Διασωτικὰ καὶ τὰ πατριωτικὰ ὡσαύτως, καὶ ὅσα ἐν χωρίοις ἰδιωτικοῖς ἦν· ὠνοῦντο γὰρ πολλοῦ ὧν ἦν καὶ τὸ ἄλλο κτῆμα. Τοῖς δὲ Διασώταις ἕτερα,
 20 τὰ δημόσια ὅσα ἦν περὶ τὸ γυμνάσιον ἢ τὴν ἀγορίην ἢ τὸν λιμένα, τοὺς τε τόπους τοὺς ἀγοραίους, ἐν οἷς ἐπώλει τίς τι καὶ τῆς θαλάττης τὴν ἀλιείαν, καὶ τὴν τῶν ἄλῶν ἀλατοπωλίαν, τῶν τ' ἐργαζομέ-
 νων θαυματοποιῶν καὶ μάντεων καὶ φαρμακοπω-
 25 λῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιουτοτρόπων τὸ [γένος
 1·ὁ] τρίτον μέρος τοῦ ἐργαζομένου ἀποτελεῖν ἔταξαν· τῶν τε νομισμάτων τὴν καταλλαγὴν ἀπέδοντο μιᾷ τραπεζῇ· ἑτέρῳ δὲ οὐκ ἦν οὐδενὶ οὔτε ἀποδόσθαι

ἑτέρῳ οὔτε πρίασθαι παρ' ἑτέρου· εἰ δὲ μὴ, στέρη-
 σις ἦν. Ὅντος δὲ νόμου αὐτοῖς, μὴ εἶναι πολίτην
 ὅς ἂν μὴ ἐξ αὐτῶν ἀμφοτέρων ἦ, χρημάτων δεη-
 θέντες ἐψηφίσαντο τὸν ἐξ ἑνὸς ὄντα ἀστυ καταβα-
 λόντα μνᾶς τριάκοντα εἶναι πολίτην. Ἐν σιτοδείᾳ 5
 δὲ γενόμενοι καὶ ἀποροῦντες χρημάτων κατήγαγον
 τὰ πλοῖα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου· χρόνου δὲ γενομένου,
 τῶν ἐμπόρων ἀγανακτούντων, ἐτέλουν αὐτοῖς τόκους
 ἐπιδεκάτους· τοῖς δ' ὠνούμενοις τι ἔταξαν χωρὶς
 τῆς τιμῆς διδόναι τὸ ἐπιδέκατον. Μετοίκων δὲ τι 10
 νῶν ἐπιδεδανεικότεων ἐπὶ κτήμασιν, οὐκ οὔσης αὐτοῖς
 ἐγκτήσεως, ἐψηφίσαντο τὸ τρίτον μέρος εἰσφέροντα
 τοῦ δανείου τὸν βουλόμενον κυρίως ἔχειν τὸ κτῆμα.

V. Ἰππίας ὁ Ἀθηναῖος τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερ-
 ῶων εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς, καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς, 15
 καὶ τὰ προφράγματα, καὶ τὰς θύρας τὰς ἀνοιγομέ-
 νας ἔξω ἐπώλησεν· ὠνοῦντο οὖν ὧν ἦν τὰ κτήματα,
 καὶ συνελέγη χρήματα οὕτως συχνά. Τό τε νόμι-
 σμα τὸ ὃν Ἀθηναίοις ἀδόκιμον ἐποίησεν· τάξας δὲ τι-
 μὴν, ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν ἀνακομίζειν· συνελθόντων 20
 δὲ ἐπὶ τῷ κόψαι ἕτερον χαρακτῆρα, ἐξέδωκε τὸ αὐτὸ
 ἀργύριον· ὅσοι τε τριηραρχεῖν ἢ φυλαρχεῖν ἢ χορη-
 γεῖν ἢ τινα εἰς ἑτέραν τοιαύτην λειτουργίαν ἡμελλον
 δαπανᾶν, τίμημα τάξας μέτριον ἐκέλευσε τὸν βου-
 λόμενον ἀποτίδαντα τοῦτο ἐγγράφεσθαι εἰς τοὺς λε- 25
 λειτουργηκότας. Τῇ τε ἱερείᾳ τῇ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς
 ἐν ἀκροπόλει ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος φέρειν χοίνικα

att.
Bürger-
gesetz

a) Bauschätzung
15
c) Währungs-
verschöbterung

b) Bestanden
schon?
c) Gehälter &
Leistung

d) Gehalt
Stube-
steuer

κρηθῶν, καὶ πυρῶν ἑτέραν καὶ ὀβολόν· καὶ ὅτῳ ἂν παιδάριον γένηται, τὸ αὐτὸ τοῦτο.

VI. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ οἰκοῦντες δεόμενοι χρημάτων εἰς τὸν πόλεμον ἀπογράψασθαι ἅπασι συνέταξαν τὰς οὐσίας μὴ ἀθρόας εἰς τὸν αὐτοῦ δῆμον ἕκαστον, ἀλλὰ κατὰ κτῆμα ἐν ᾧ τόπῳ ἕκαστον εἴη, ἵνα οἱ πένητες δύνωνται ὑποτιμᾶσθαι, ὅτῳ δὲ μὴ ἦν κτῆμα μηδὲν, τὸ σῶμα διμναῖον τιμήσασθαι. Ἀπὸ τούτων οὖν εἰσέφερον τὸ ἐπιγραφὲν ἕκαστος σῶον τῇ πόλει.

VII. Ἀντισθαῖος δεηθείσης τῆς πόλεως χρημάτων, εἰδισμένων δὲ αὐτῶν λαμπρῶς ἄγειν Διονύσια, ἐν οἷς ἄλλα τε πολλὰ ἀνήλυσκον ἐξ ἐνιαυτοῦ παρασκευάζοντες καὶ ἱερεῖα πολυτελῆ, ὑπεγγύου δὲ οὐβης ταύτης τῆς ἑορτῆς, ἔπειθεν αὐτοὺς τῷ μὲν Διονύσῳ εὐξασθαι ἐς νέωτα ἀποδώσειν διπλάσια, ταῦτα δὲ συναγαγόντας ἀποδίδοσθαι. Συνελέγη οὖν αὐτοῖς χρήματα οὐκ ὀλίγα πρὸς τὴν χρείαν.

VIII. Λαμψακηνοὶ δὲ, προσδοκίμων οὐδῶν τριήρων πολλῶν πρὸς αὐτοὺς, ὄντος μεδίμνου τῶν ἀλφίτων τετραδράγμου προσέταξαν τοῖς ἀγοραίοις πωλεῖν ἑξαδράγμου, καὶ τοῦ ἐλαίου τὸν χοᾶ ὄντα δραχμῶν τεττάρων καὶ τριωβόλου, τοῦ τε οἴνου καὶ τῶν ἄλλων ὥσαύτως. Τὴν μὲν οὖν ἀρχαίαν τιμὴν ἐλάμβανεν ὁ ἰδιώτης, τὸ δὲ πλεόν ἢ πόλις, καὶ εὐπόρησε χρημάτων.

VIII. Ἡρακλεῶται πέμποντες ναῦς τετταράκοντα ἐπὶ τοὺς ἐν Βοσπόρῳ τυράννους, οὐκ εὐπορούμενοι

χρημάτων, παρὰ τῶν ἐμπόρων συνηγόρασαν τὸν τε
 σῆτον πάντα καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὴν
 ἄλλην ἀγοράν· χρόνου δὲ ἰσταμένου, ἐν ᾧ ἔμελλον
 ἀποδώσειν τὴν τιμὴν, τοῖς τε δὴ ἐμπόροις καλῶς
 εἶχε μὴ κοτυλίζειν, ἀλλ' ἀθρόα τὰ φορτία πεπραῖ- 5
 σθαι· ἐκεῖνοί τε διδόντες δι' ἄλλην, οὐ μισθὸν πα-
 ρῆγον, ἀλλὰ τὴν ἀγοράν ἐν ὀλκάσι, καὶ ἄνδρα ἡα-
 μίαν ἐπέστησαν ἐφ' ἑκάστη τῶν νεῶν· ἀφικομένων
 δ' εἰς τὴν πολεμίαν αὐτῶν ἡγόραζον οἱ στρατιῶται
 παρὰ τούτων· ἅπαν τε πρότερον συνελέγη τὰργύ- 10
 ριον ἢ ἐδίδοσαν οἱ στρατηγοὶ πάλιν τὸν μισθόν.
 ὥστε συνέβαινε ταῦτ' ἀργύριον δίδοσθαι ἕως εἰς
 οἶκον ἀπῆλθον.

X. Λακεδαιμόνιοι, Σαμίων δεηθέντων χρήματα
 αὐτοῖς εἰς τὴν κήθοδον δοῦναι, ἐψηφίσαντο μίαν 15
 ἡμέραν καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ ὑποζύ-
 για νηστεῦσαι, ὅσον δὲ ἐδαπάνῃ ἕκαστος, τοσοῦτον
 δοῦναι τοῖς Σαμίοις.

XI. Καλχηδόνιοι δὲ, ξένων ἐν τῇ πόλει συχνῶν
 παρ' αὐτοῖς γινομένων, ὀφείλοντες αὐτοῖς μισθὸν 20
 οὐκ ἠδύναντο διαλυῖν· ἀνήγγειλαν οὖν, εἴ τις τῶν
 πολιτῶν ἢ μετοίκων σῦλαν ἔχει κατὰ πόλεως ἢ ιδιω-
 του ἢ βούλεται λαβεῖν, ἀπογράψασθαι. Ἀπογραψα-
 μένων δὲ συχνῶν τὰ πλοῖα τὰ πλείοντα εἰς τὸν Πόν-
 τον ἐσύλων μετὰ προφάσεως εὐλόγου. Ἔταξαν δὲ 25
 χρόνον, ἐν ᾧ λόγον ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασαν ποιήσασθαι.
 Συλλεγέντων δὲ χρημάτων συχνῶν, τοὺς μὲν στρα-
 τιώτας ἀπήλλαξαν, ὑπὲρ δὲ τῶν συλῶν διεδικάσαντο·

τοῖς δὲ μὴ δικαίως συληθεῖσιν ἡ πόλις ἀπὸ τῶν προσόδων ἀπεδίδου.

XII. Κυζικηνοὶ δὲ στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους, ἐπικρατήσαντος τοῦ δήμου, τῶν δὲ πλουσίων συνει-
 5 λημμένων, ὀφείλοντες χρήματα στρατιώταις ἐψηφί-
 σαντο μὴ θανατῶσαι τοὺς συνειλημμένους, ἀλλὰ
 χρήματα πραξαμένους φυγαδεῦσαι.

XIII. Χῖοι δὲ, νόμου ὄντος αὐτοῖς ἀπογράφε-
 σθαι τὰ χρέα εἰς τὸ δημόσιον, δεηθέντες χρημάτων
 10 ἐψηφίσαντο τοὺς ὀφείλοντας μὲν ἀποδοῦναι τῇ πό-
 λει τὰ δάνεια, τὴν δὲ πόλιν ἐκ τῶν προσόδων τοὺς
 τόκους τοῖς δεδανεικόσι καταφέρειν, ἕως ἂν καὶ τὸ
 ἀρχαῖον εὐπορήσωσι.

XIIII. Μαύσωλος, ὁ Καρίας τύραννος, πέμπον-
 15 τος βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ τοὺς φόρους
 δοῦναι, συναγαγὼν τοὺς εὐπορωτάτους ἐν τῇ χώρᾳ
 ἔλεγεν ὅτι ὁ βασιλεὺς αἰτεῖ τοὺς φόρους, αὐτὸς δὲ
 οὐκ εὐπορεῖται. Κατασκευαστοὶ δ' ἄνδρες αὐτῷ εὐ-
 θέως ἐπηγγέλλοντο ὅσον εἰσοίσει ἕκαστος· τούτων δὲ
 20 τοῦτο πραξάντων οἱ εὐπορώτεροι τὰ μὲν αἰσχυνό-
 μενοι τὰ δὲ φοβούμενοι πολλῷ τούτων πλείω ἐπηγ-
 γέλλοντο καὶ εἰσέφερον. Πάλιν δεηθεὶς χρημάτων
 ἐξεκκλησιάσας τοῖς Μυλασσεῦσιν ἔλεγεν ὅτι μητρό-
 πολις οὐσα ἡ πόλις αὐτοῦ αὕτη ἀτείχιστός ἐστιν, ὁ
 25 δὲ βασιλεὺς ἐπ' αὐτὸν στρατεύει. Ἐκέλευσεν οὖν
 τοὺς Μυλασσεῖς φέρειν ἕκαστον ὅτι πλεῖστα χρήμα-
 τα, φάσκων αὐτοὺς τοῖς νῦν εἰδενεχθεῖσι καὶ τὰ λοι-
 πὰ σῶζειν. Εἰδενεχθέντων δὲ πολλῶν τὰ μὲν χρή-

ματα εἶχε, τὸ δὲ τεῖχος οὐκ ἔφη τὸν θεὸν ἐν τῷ παρόντι οἰκοδομεῖν.

XV. Κόνδαλος Μαυσώλου ὑπαρχος, ὁπότε διαπορευομένῳ αὐτῷ διὰ τῆς χώρας προβενέγκοι τις πρόβατον ἢ ὕν ἢ μόσχον, ἀπογραψάμενος τὸν δόντα 5 καὶ τὸν χρόνον, ἀπαγαγόντα εἰς οἶκον ἐκέλευσε τρέφειν ἕως ἂν ἐπανέλθοι· ὁπότε δὲ δοκοίη χρόνος ἱκανὸς εἶναι, αὐτό τε τὸ τραφέν καὶ τὴν ἐπικαρπίαν λογισάμενος ἀπῆτει. Τῶν τε δένδρων τὰ ὑπερέχοντα ἢ πίπτοντα εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς βασιλικὰς ἐπώλει [ὥς] 10 ἐπικαρπίας. Τῶν δὲ στρατιωτῶν εἴ τις τελευτήσῃ, διαπύλιον ἐπώλει δραχμὴν τοῦ σώματος· ἅμα τε οὖν ἐντεῦθεν καὶ ἀργύριον ἐλάμβανεν, ἅμα τε οἱ ἡγεμόνες οὐ παρεκρούοντο αὐτὸν, πότε τετελεύτηκεν ὁ στρατιώτης. Τοὺς τε Λυκίους ὁρῶν ἀγαπῶντας 15 τὸ τρίχωμα φορεῖν ἔφησε γράμματα ἤκειν παρὰ βασιλέως, κόμας ἀποστεῖλαι εἰς προκόμια· προβτετάχθαι οὖν αὐτῷ ὑπὸ Μαυσώλου ἀποκεῖραι αὐτοῦς. Ἐφησεν οὖν, εἰ βούλονται ἐπικεφάλαιον τακτὸν αὐτῷ δοῦναι, μεταπέμψασθαι ἐκ τῆς Ἑλλάδος κόμην· οἱ 20 δὲ ἀσμένως ἔδοσαν ὃ ἥτει, καὶ συνελέγη χρήματα πολλὰ ἀπὸ πολλοῦ ὄχλου.

XVI. Ἀριστοτέλης Ρόδιος, ἄρχων Φωκαίας, ἀπορῶν χρημάτων ὁρῶν στάσεις οὖσας δύο τῶν Φωκαέων, λόγους ἐποιήσατο πρὸς τὴν ἐτέραν στάσιν ἐν 25 ἀπορρήτοις, φάσκων αὐτῷ διδόναι χρήματα τοὺς ἐτέρους, ἐφ' ᾧ αὐτοῖς τὰ πράγματα ἐγκλῖναι, αὐτὸς

δὲ μᾶλλον βούλεσθαι παρὰ τούτων λαβεῖν, καὶ τὰ
περὶ τὴν πόλιν τούτοις διοικεῖν παραδοῦναι. Ἀκού-
σαντες δὲ ταῦτα εὐθέως τὰ χρήματα οἱ παρόντες,
πορίσαντες ὅσα ἐκέλευσεν, ἔδωκαν. Ὁ δὲ τοῖς ἐτέ-
5 τοῖς πάλιν ἔδειξεν ἃ εἰληφώς εἶη παρὰ τῶν ἐτέρων·
οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἔφασαν οὐκ ἐλάττω δώσειν· λαβὼν
δὲ παρ' ἀμφοτέρων κατήλλαξεν αὐτοὺς πρὸς ἀλλή-
λους. Τοῖς τε πολίταις κατιδὼν οὐδ' αὖς δίκας πολλὰς
καὶ μεγάλας ἐκ πολλοῦ χρόνου ἀδικίας, τούτοις διὰ
10 τὸν πόλεμον τὸν ἐμπεσόντα δικαστήριον καθίσας
προεῖπεν, ὅσοι ἂν μὴ δικάζωνται (χρόνον δ' ἔθηκε),
μηκέτι ἔσεσθαι ὑπὲρ τῶν προτέρων ἐγκλημάτων κρί-
σεις. Τότε δὴ παραβόλιον πολλῶν δικῶν καὶ τὰς
ἐκκληήτους μετ' ἐπιτιμίων ἐφ' αὐτὸν ποιούμενος καὶ
15 παρ' ἑκατέρων ἀργύριον δι' ἐτέρων λαμβάνων συν-
ήγαγεν οὐκ ὀλίγα χρήματα.

XVII. Κλαζομένιοι δ' ἐν σιτοδείᾳ ὄντες χρημά-
των τε ἀποροῦντες ἐψηφίσαντο, παρ' οἷς ἔλαιόν ἐστι
τῶν ἰδιωτῶν δανεῖσαι τῇ πόλει ἐπὶ τόκῳ· γίνεται δὲ
20 πολὺς οὗτος ὁ καρπὸς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν· δανεισάν-
των δὲ, μισθωδόμενοι πλοῖα ἀπέστειλαν εἰς τὰ ἐμπό-
ρια ὅθεν αὐτοῖς ἦκε σῖτος, ὑποθήκης γενομένης τῆς
τοῦ ἐλαίου τιμῆς. Ὀφείλοντες στρατιώταις μισθὸν
εἴκοσι τάλαντα καὶ οὐ δυνάμενοι, τόκον ἔφερον τοῖς
25 ἡγεμόσι τέτταρα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἐπεὶ δὲ τοῦ
μὲν ἀρχαίου ἀπέκοπτον οὐδέν, ἀεὶ δὲ μάτην ἔδαπά-
νον, νόμισμα ἔκοψαν σιδηροῦν εἰς ἀργυρίου λόγον
εἴκοσι ταλάντων, εἶτα διδόντες τοῖς εὐπορωτάτοις ἐν

Münzfälschung

τῇ πόλει κατὰ λόγον ἐκάστῳ ἀργύριον παρ' ἐκείνων
 ἔλαβον ἴσον. Οἱ τε οὖν ἰδιῶται εἶχον εἰς τὰς κατ'
 ἡμέραν χρείας ἀναλίσκειν, καὶ ἡ πόλις τοῦ χρέους
 ἀπηλλάγη. Δεύτερον δὲ ἐκ τῶν προσόδων ἐκείνοις τὸν
 τε τόκον κατέφερον, αἰεὶ τε διαιροῦντες ἐκάστῳ πρὸς 5
 μέρος διεδίδοσαν, τοὺς δὲ σιδηροῦς ἐκομίζοντο.

XVIII. Σηλυμβριανοὶ δὲ δεηθέντες χρημάτων,
 νόμου ὄντος αὐτοῖς σῖτον μὴ ἐξαγαγεῖν ἐν λιμῷ γε-
 νομένοις, ἐκείνοις δὲ ὑπάρχοντος σίτου παλαιοῦ, ἐψη-
 φίσαντο τῇ πόλει παραδοῦναι τοὺς ἰδιώτας τὸν σῖ- 10
 τον τῆς τεταγμένης τιμῆς, ὑπολειπόμενον ἕκαστον
 ἐνιαυτοῦ τροφήν· εἴτα ἐξαγωγὴν ἔδωκαν τῷ βουλο-
 μένῳ τάξαντες τιμὴν, ἣν ἐδόκει καλῶς ἔχειν αὐτοῖς.

XVIII. Ἀβυδηνοὶ δὲ διὰ στασιασμὸν τῆς χώρας
 ἀργοῦ γενομένης καὶ τῶν μετοίκων οὐ προῖεμένων 15
 αὐτοῖς οὐδὲν διὰ τὸ καὶ ἔτι ὀφείλειν, ἐψηφίσαντο
 τὸν βουλόμενον τοῖς γεωργοῖς δανείζειν ὥς ἐργάσων-
 ται, ὥς πρῶτοις αὐτοῖς ἐσομένης τῆς κομιδῆς ἐκ
 τοῦ καρποῦ, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐκ τῶν λειπομένων.

XX. Ἐφέσιοι δεηθέντες χρημάτων νόμον ἔθεντο 20
 μὴ φορεῖν χρυσὸν τὰς γυναῖκας, ὅσον δὲ νῦν ἔχουσι,
 δανεῖσαι τῇ πόλει· τῶν τε κίωνων τῶν ἐν τῷ νεῷ τά-
 ξαντες ἀργύριον, ὃ δεῖ καταβαλεῖν, εἴων ἐπιγράφεσθαι
 τὸ ὄνομα τοῦ δόντος τὸ ἀργύριον ὥς ἀνατεθειμένος.

XXI. Διονύσιος Συρακούσιος βουλόμενος χρή- 25
 ματα συναγαγεῖν, ἐκκλησίαν ποιήσας ἔφησεν ἕωρα-
 κέναι τὴν Δήμητραν κελεύειν τὸν τῶν γυναικῶν κό-
 σμον εἰς τὸ ἱερὸν ἀποκομίζειν· αὐτὸς μὲν οὖν τῶν

gegen-
wart
Gautier

παρ' αὐτῷ γυναικῶν τὸν κόσμον τοῦτο πεποιημέναι·
 ἡξίου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, μὴ τι μήνιμα παρὰ τῆς
 Θεοῦ γένηται· τὸν δὲ μὴ τοῦτο ποιήσαντα ἔνοχον
 ἔφησεν ἱεροβουλίας ἔσεσθαι. Ἀνενεγκάντων δὲ πάν-
 5 των ἃ εἶχον διὰ τε τὴν Θεὸν καὶ δι' ἐκεῖνον θύσας
 τῇ Θεῷ τὸν κόσμον ἀπηνέγκατο ὥς παρὰ τῆς Θεοῦ
 δεδανεισμένος. Προελθόντος δὲ χρόνου καὶ τῶν γυ-
 ναικῶν πάλιν φορουσῶν, ἐκέλευσε τὴν βουλομένην
 χρυσοφορεῖν τάγμα τι ἀνατιθέναι ἐν τῷ ἱερῷ. Τρι-
 10 ἡρεῖς δὲ ναυπηγεῖσθαι μέλλων ἦδει ὅτι δεήσοιτο χρη-
 μάτων· ἐκκλησίαν οὖν συναγαγὼν ἔφη πόλιν αὐτῷ
 τινα προδίδοσθαι, εἰς ἣν δεῖσθαι χρημάτων· ἡξίου
 τε αὐτῷ τοὺς πολίτας εἰδενέγκαι δύο στατῆρας ἕκα-
 στον· οἱ δ' εἰσῆνεγκαν. Διαλιπὼν δὲ δύο ἢ τρεῖς
 15 ἡμέρας, ὥς διημαρτηκῶς τῆς πράξεως ἐπαινέσας
 αὐτοὺς ἀπέδωκεν ἑκάστῳ ὃ εἰσῆνεγκαν· ποιήσας δὲ
 τοῦτο ἀνεκτήσατο τοὺς πολίτας· εἶτα πάλιν οἰόμενοι
 ἀπολήψεσθαι εἰσῆνεγκαν· ὃ δὲ λαβὼν εἶχεν εἰς τὴν
 ναυπηγίαν. Οὐκ εὐπορῶν δὲ ἀργυρίου νόμισμα
 20 ἔκοψε καττιτέρου, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν πολλὰ
 τοῦ κεκομμένου νομίσματος ὑπερεῖπεν, οἱ δὲ ἐψηφί-
 σαντο καὶ μὴ βουλόμενοι ἕκαστος ὃ ἀνείλετο ἔχειν
 ὥς ἀργυροῦν, ἀλλὰ μὴ καττιτέρινον. Πάλιν τε δεη-
 θεῖς χρημάτων ἡξίου τοὺς πολίτας εἰδενεγχεῖν αὐτῷ.
 25 οἱ δ' οὐκ ἔφασαν ἔχειν· ἐξενέγκας οὖν τὰ σκεύη τὰ
 παρ' αὐτῷ ἐπώλει, ὥς δὴ δι' ἀπορίαν τοῦτο ποιῶν·
 ἀγοραζόντων δὲ τῶν Συρακουσίων ἀπεγράφετο, τί
 ἕκαστος ἀγοράσειεν· ἐπεὶ δὲ τὴν τιμὴν κατέβαλον,

ἐκέλευσε τὸ σκεῦος ἀναφέρειν ἕκαστον δ' ἡγόρασεν.
 Τῶν δὲ πολιτῶν διὰ τὰς εἰσφορὰς οὐ τρεφόντων
 βοσκήματα εἶπεν, ὅτι ἱκανὰ ἦν αὐτῷ πρὸς τοσοῦτον,
 τοὺς οὖν νῦν κτησαμένους ἀτελεῖς ἔσεσθαι· πολλῶν
 δὲ ταχὺ κτησαμένων πολλὰ βοσκήματα, ὥς ἀτελῇ 5
 ἑξόντων, ἐπεὶ καιρὸν ὥετο εἶναι τιμήσασθαι κελεύ-
 σας ἐπέβαλε τέλος. Οἱ οὖν πολῖται, ἀγανακτήσαντες
 ἐπὶ τῷ ἑξηπατηθῆναι, σφάζοντες ἐπώλουν· ὥς δὲ
 πρὸς τοῦτο ἔταξε σφάζεσθαι ὅσα δεῖ τῆς ἡμέρας,
 οἱ δὲ πάλιν ἱερόθυστα ἐποιοῦν· ὁ δὲ ἀπεῖπε, θῆλυ μὴ 10
 θύειν. Πάλιν τε δεηθεὶς χρημάτων ἐκέλευσεν ἀπο-
 γράψασθαι χρήματα πρὸς αὐτόν, ὅσοι οἴκοι εἰδὶν
 ὀρφανικοί· ἀπογραψαμένων δὲ πολλῶν τὰ τούτων
 χρήματα ἀπεχρᾶτο, ἕως ἕκαστος εἰς ἡλικίαν ἔλθοιεν.
 Ῥήγιον τε καταλαβὼν, ἐκκλησίαν συναγαγὼν εἶπε, 15
 διότι δικαίως μὲν ἂν ἑξανδραποδισθεῖεν ὑπ' αὐτοῦ,
 νῦν μέντοι τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀνηλωμένα χρήματα
 νομισάμενος καὶ ὑπὲρ ἑκάστου σώματος τρεῖς μναῖς
 ἀφήσειν αὐτούς. Οἱ δὲ Ῥηγῖνοι ὅσα ποτ' ἦν αὐτοῖς
 ἀποκειρυμμένα ἐμφανῇ ἐποιοῦν, καὶ οἱ ἄποροι 20
 παρὰ τῶν εὐπορωτέρων καὶ παρὰ τῶν ξένων δανει-
 ζόμενοι ἐπόρισαν ἃ ἐκέλευε χρήματα. Λαβὼν δὲ
 ταῦτα παρ' αὐτῶν τὰ τε σώματα πάντα οὐδὲν ἦτ-
 τον ἀπέδοτο, τὰ τε σκεύη, ἃ τότε ἦν ἀποκειρυμμέ-
 να, ἐμφανῇ ἅπαντα ἔλαβε. Δανεισάμενός τε παρὰ 25
 τῶν πολιτῶν χρήματα ἐπ' ἀποδόσει, ὥς ἀπῆτουν
 αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀναφέρειν ὅσον ἔχει τις ἀργύριον
 πρὸς αὐτόν· εἰ δὲ μὴ, θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον.

Münzfalsch
 ἀνενεχθέντος δὲ τοῦ ἀργυρίου ἐπικόψας χαρακτῆρα
 ἐξέδωκε τὴν δραχμὴν δύο δυναμένην δραχμὰς τό-
 τε ὀφειλόμενον πρότερον [ὅ] ἀνήνεγκαν πρὸς αὐτόν.

= Poly -
an
 5 Εἰς Τύρρηνίαν τε πλεύσας ναυσὶν ἑκατὸν ἔλαβεν ἐκ
 τοῦ τῆς Λευκοθέας ἱεροῦ χρυσίον τε καὶ ἀργύριον
 πολὺ καὶ τὸν ἄλλον κόσμον οὐκ ὀλίγον· εἰδὼς δὲ,
 ὅτι καὶ οἱ ναῦται πολλὰ ἔχουσι, κήρυγμα ἐποιήσατο,
 τὰ ἡμίσεα ὧν ἔχει ἕκαστος ἀναφέρειν πρὸς αὐτόν,
 τὰ δ' ἡμίσεα ἔχειν τὸν λαβόντα· τῷ δὲ μὴ ἀνενέγ-
 10 καντι θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον. Ὑπολαβόντες δὲ
 οἱ ναῦται ἀνενεγκόντες τὰ ἡμίσεα τὰ κατάλοιπα
 ἔξειν ἀδεῶς ἀνήνεγκαν· ὁ δ' ἐπέειπερ ἐκεῖνα ἔλαβεν,
 ἐκέλευσε πάλιν τὰ ἡμίσεα ἀναφέρειν.

XX. Μενδαῖοι δὲ τὰ μὲν ἀπὸ λιμένων καὶ τῶν
 15 ἄλλων τελῶν αὐτοῖς προσπορευόμενα ἐχρῶντο εἰς
 διοίκησιν τῆς πόλεως, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ οἰκιῶν
 τέλη οὐκ ἔπραττον, ἀλλ' ἀνέγραφον τοὺς ἔχοντας·
 ὁπότε δὲ δεηθεῖεν χρημάτων, ἀπεδίδοσαν οἱ ὀφεί-
 λοντες· ἐκέρδαινον οὖν τὸν παρεληλυθότα χρόνον
 20 ἀτόκοις τοῖς χρήμασιν ἀπονεχρημένοι. Πολεμοῦντές
 τε πρὸς Ὀλυνθίους καὶ δεόμενοι χρημάτων, ὄντων
 αὐτοῖς ἀνδραπόδων, ἐψηφίσαντο καταλειπομένων ἐνὶ
 ἑκάστῳ θήλεος καὶ ἄρρενος, τὰ ἄλλα ἀποδόσθαι
 τοὺς ἰδιώτας τῇ πόλει ὥς ἐκδανεῖσαι χρήματα.

25 XXI. Καλλίστρατος ἐν Μακεδονίᾳ πωλουμένου
 τοῦ ἐλλιμενίου ὥς ἐπιτοπολὺ εἴκοσι ταλάντων ἐποί-
 ησεν εὐρεῖν τὸ διπλάσιον· κατιδὼν γὰρ ὠνούμενους
 τοὺς εὐπορωτέρους αἰεὶ, διὰ τὸ δεῖν ταλαντιαίους

καθιδιστάναι τοὺς ἐγγύους τῶν εἰκοσι ταλάντων, προ-
 κήρυξεν ὠνεῖσθαι τὸν βουλόμενον, καὶ τοὺς ἐγγύους
 καθιδιστάναι τοῦ τρίτου μέρους καὶ καθ' ὁπόσον ἕκα-
 στος δύνηται πείθειν.

XXII. Τιμόθεος Ἀθηναῖος πολεμῶν πρὸς Ὀλυν- 5
 θίους καὶ ἀπορούμενος ἀργυρίου, κόψας χαλκὸν διε-
 δίδου τοῖς στρατιώταις· ἀγανακτούντων δὲ τῶν στρα-
 τιωτῶν ἔφη αὐτοῖς τοὺς ἐμπόρους τε καὶ ἀγοραίους
 ἅπαντας ὡσαύτως πωλήσειν· τοῖς δ' ἐμπόροις προσ-
 εῖπεν, ὃν ἂν τις λάβῃ χαλκὸν, τούτου πάλιν ἀγορά- 10
 ζειν τὰ τ' ἐκ τῆς χώρας ὦνια καὶ τὰ ἐκ τῶν λειῶν
 ἀγόμενα· ὃς δ' ἂν περιλειφθῇ αὐτοῖς χαλκός, πρὸς
 αὐτὸν ἀναφέροντας ἀργύριον λαμβάνειν. Περὶ Κέρ-
 κυραν δὲ πολεμῶν καὶ ἀπόρως διακείμενος καὶ τῶν
 στρατιωτῶν αἰτούντων τοὺς μισθοὺς καὶ ἀπειθούν- 15
 των αὐτῷ, καὶ πρὸς τοὺς ὑπεναντίους φασιδόντων
 ἀποπορεύεσθαι, ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφησεν οὐ δύ-
 νασθαι διὰ τοὺς χειμῶνας παραγενέσθαι αὐτῷ ἀρ-
 γύριον· ἐπεὶ τοσαύτην εἶναι περὶ αὐτὸν εὐπορίαν,
 ὥστε τὴν προδεδομένην τρίμηνον σιταρκίαν δωρεὰν 20
 αὐτοῖς διδόναι· οἱ δὲ ὑπολαβόντες οὐκ ἂν ποτε προ-
 ἔσθαι αὐτὸν τοσαῦτα χρήματα [τὸν Τιμόθεον] αὐ-
 τοῖς, εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ προσδόκιμα ἦν τὰ χρήματα
 πρὸς αὐτὸν, ἡσυχίαν εἶχον ὑπὲρ τῶν μισθῶν, ἕως
 ἐκεῖνος διεκλήσατο ἃ ἐβούλετο. Σάμον δὲ πολιορκῶν 25
 τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἀπεδίδοδο
 τοῖς Σαμίοις· ὥστε εὐπόρησε χρημάτων εἰς μισθοὺς
 τοῖς στρατιώταις. Τῶν τε ἐπιτηδείων ἐπεὶ σπάνις

ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ διὰ τοὺς ἀφικνουμένους ἀπη-
 γόρευσε μὴ πωλεῖν σῖτον ἀλληλεσμένον, μηδὲ μέτρον
 ἔλασσον ἢ μέδιμνον, μηδὲ τῶν ὑγρῶν μηθὲν ἔλαττον
 ἢ μετρητήν. Οἱ μὲν οὖν ταξιάρχαι καὶ λοχαγοὶ
 5 ἀγοράζοντες ἀθρόα διεδίδοσαν τοῖς στρατιώταις, οἱ
 δὲ εἰσαφικνούμενοι ἦγον αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια καὶ
 ὁπότε ἀπαλλάττοιτο, εἴ τι περίλοιπον ἦν αὐτοῖς,
 ἐπώλουν· ὥστε συνέβαινε εὐπορεῖσθαι τοὺς στρα-
 τιώτας τῶν ἐπιτηδείων.

10 XXIII. Δατάμης Πέρσης ἔχων στρατιώτας τὰ
 μὲν κατ' ἡμέραν πορίζειν ἐδύνατο ἐκ τῆς πολεμίας
 αὐτοῖς, νόμισμα δὲ οὐκ ἔχων διδόναι, ἀπαιτούμενος
 δὲ, χρόνου γενομένου οὗ ὥφειλε τεχνάζει τοιόνδε.
 Ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφη οὐκ ἀπορεῖσθαι χρημά-
 15 των, ἀλλ' εἶναι αὐτῷ ἐν χωρίῳ τινὶ, λέγων ἐν ᾧ
 εἴη· καὶ ἀναζεύξας ἐβάδιζεν ἐπ' αὐτό· εἴτα ὥς ἐγ-
 γὺς τοῦ χωρίου ἐγένετο, προελθὼν εἰς αὐτὸ ἔλαβεν
 ἐκ τῶν ἐνόντων ἱερῶν ὅσος ἐνῆν κοῖλος ἄργυρος·
 εἴτ' ἐπισκευάσας τὰς ἡμιόλους ὥς ἀγούσας ἀργύ-
 20 ριον, παραφαινούσας τε ταῦτα, ἐβάδιζεν. Ἰδόντες
 δὲ οἱ στρατιῶται καὶ νομίζαντες ἅπαντα εἶναι ἄρ-
 γυρον τὰ ἀγόμενα, ἐθάρρηνσαν ὥς κομιοῦμενοι τὸν
 μισθόν. Ὁ δ' ἔφη δεῖν εἰς Ἀμισον ἐλθόντα ἐπισημή-
 νασθαι· ἦν δ' εἰς τὴν Ἀμισον ὁδὸς πολλῶν τε ἡμε-
 25 ρῶν καὶ χειμέριος· τὸν δὲ χρόνον τοῦτον ἀπεχρᾶτο
 τῷ στρατοπέδῳ τὰ ἐπιτήδεια μόνον διδοῦς.

Τοὺς δὲ τεχνίτας τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐ-
 τὸς εἶχε καὶ τοὺς καπήλους τοὺς μεταβαλλομέ-

νους τι· ἄλλω δὲ οὐκ ἦν οὐδενὶ οὐδὲν τούτων
ποιεῖν.

XXIII. Χαβρίας Ἀθηναῖος Ταῦ τῶν Αἰγυπτίων
βασιλεῖ ἐκστρατεύοντι καὶ δεομένῳ χρημάτων συν-
εβούλευε τῶν τε ἱερῶν τινα καὶ τῶν ἱερέων τὸ πλη- 5
θος φάναι πρὸς τοὺς ἱερεῖς δεῖν παραλυθῆναι διὰ
τὴν δαπάνην· ἀκούσαντες δὲ οἱ ἱερεῖς, καὶ τὸ ἱερὸν
παρ' αὐτοῖς ἕκαστοι βουλόμενοι εἶναι, καὶ ἴδια αὐ-
τοῖς οἱ ἱερεῖς ἐδίδοσαν χρήματα· ἐπεὶ δὲ παρὰ πάν-
των εἰλήφει, προστᾶσαι αὐτοῖς ἐκέλευσεν εἰς μὲν τὸ 10
ἱερὸν καὶ εἰς αὐτὸν τῆς δαπάνης ἧς πρότερον ἐποι-
οῦντο τὸ δέκατον μέρος ποιεῖσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ αὐ-
τῷ δανεῖσθαι, ἕως ὁ πόλεμος ὁ πρὸς βασιλέα διαλυ-
θῇ. Ἀπ' οἰκίας δὲ ἑκάστης ἐκέλευσεν ἅπαντας εἰς-
ενέγκαι τάξαντα ὃ δεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ σώματος ὥς- 15
αὐτῶς· τοῦ σίτου τε πωλουμένου χωρὶς τῆς τιμῆς
διδόναι τὸν πωλοῦντα καὶ ὠνούμενον ἀπὸ τῆς ἀρτά-
βης τὸν ὀβολόν· ἀπὸ τῶν πλοίων τε καὶ ἐργαστη-
ρίων καὶ τῶν ἄλλων τινὰ ἐργασίαν ἐχόντων τῆς ἐρ-
γασίας μέρος τὸ δέκατον τέλος ἀποτελεῖν. Ἐκστρα- 20
τεύειν δ' αὐτῷ μέλλοντι ἐκ τῆς χώρας, εἴ τις τι
ἔχοι ἄσημον ἀργύριον ἢ χρυσίον κελεῦσθαι ἐνέγκαι
πρὸς αὐτόν· ἐνεγκάντων δὲ τῶν πλείστων, ἐκέλευσε
τούτῳ μὲν ἐκεῖνον χρῆσθαι, τοὺς δὲ δανείσαντας
συσπῆσαι τοῖς νομάρχοις, ὥστ' ἐκ τῶν φόρων αὐτοῖς 25
ἀποδοῦναι.

XXV. Ἰφικράτης Ἀθηναῖος, Κότυος συναγαγόν-
τος στρατιώτας, ἐπόρισεν αὐτῷ χρήματα τρόπον

τοιοῦτον· ἐκέλευσε τῶν ἀνθρώπων ὧν ἦρχε προστά-
 ξαι κατασπεῖραι αὐτῷ γῆν τριῶν μεδίμνων· τούτου
 δὲ πραχθέντος, συνελέγη σίτου πολὺ πλῆθος· κατ-
 αγαγὼν οὖν ἐπὶ τὰ ἐμπόρια ἀπέδοτο καὶ εὐπόρησε
 5 χρημάτων.

XXVI. Κότυς Θραῶξ παρὰ Περινθίων ἐδανείζε-
 το χρήματα εἰς τὸ τοὺς στρατιώτας συναγαγεῖν· οἱ
 δὲ Περινθιοὶ οὐκ ἐδίδοσαν αὐτῷ. Ἠξίωσε γοῦν
 αὐτοὺς ἄνδρας γε τῶν πολιτῶν φρουροὺς δοῦναι
 10 εἰς χωρία τινὰ, ἵνα τοῖς ἐκεῖ στρατιώταις νῦν φρου-
 ροῦσι σχῇ ἀποχρήσασθαι· οἱ δὲ τοῦτο ταχέως ἐποί-
 ησαν, οἰόμενοι τῶν χωρίων κύριοι ἔσεσθαι. Ὁ δὲ
 Κότυς τοὺς ἀποσταλέντας εἰς φυλακὴν ποιήσας τὰ
 χρήματα αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἀποστείλαντας, ἃ ἐδανεί-
 15 ζετο παρ' αὐτῶν, κομίζεσθαι.

XXVII. Μέντωρ υἱὸς Ἑρμείαν συλλαβὼν καὶ
 τὰ χωρία αὐτοῦ κατασχὼν, τοὺς ἐπιμελητὰς εἴαθε
 κατὰ χώραν τοὺς ὑπὸ Ἑρμείου καθεσθηκότας· ἐπεὶ
 δὲ ἐθάρρυσάν τε ἅπαντες, καὶ εἴ τι ποτ' ἦν αὐτοῖς
 20 ἀποκεκρυμμένον ἢ ὑπεκκείμενον μεθ' αὐτῶν εἶχον,
 συλλαβὼν αὐτοὺς πάντα παρείλετο ἃ εἶχον.

XXVIII. Μέμνων Ῥόδιος κυριεύσας Λαμψάκου,
 δεηθεὶς χρημάτων ἐπέγραψε τοῖς πλουσιωτάτοις αὐ-
 τῶν πλῆθος τι ἀργυρίου· τούτοις δὲ τὴν κομιδὴν
 25 ἔσεσθαι παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἔφησεν· ἐπεὶ δὲ
 οἱ ἄλλοι πολῖται εἰσῆνεγκαν, ἐκέλευσε καὶ ταῦτα
 αὐτῷ δανεῖσαι ἐν χρόνῳ διειπάμενος, ἐν ᾧ πάλιν
 αὐτοῖς ἀποδώσει. Πάλιν τε δεηθεὶς χρημάτων ἡξίω-

σεν αὐτοὺς εἰδενέγκαι, κομίσασθαι δὲ ἐκ τῶν προσ-
 όδων· οἱ δ' εἰδήνεγκαν, ὥς διὰ ταχέων αὐτοῖς ἐσο-
 μένης τῆς κομιδῆς. ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ καταβολαὶ τῶν
 προσόδων παρῆσαν, ἔφησεν ἐπ' αὐτῷ χρεῖαν εἶναι
 καὶ τούτων, ἐκείνοις δὲ ὕστερον ἀποδώσειν σὺν τόκῳ. 5
 Τῶν τε στρατευομένων παρ' αὐτῷ παρηρεῖτο τὰς
 σιταρκίας καὶ τοὺς μισθοὺς ἕξ ἡμερῶν τὸν ἐνιαυτὸν,
 φάσκων ταύταις ταῖς ἡμέραις οὔτε φυλακὴν αὐτοῖς
 οὐδεμίαν οὔτε πορείαν οὔτε δαπάνην ποιεῖσθαι, τὰς
 ἐξαιρεσίμους λέγων, Τὸν τε πρὸ τοῦ χρόνον διδοὺς 10
 τοῖς στρατιώταις τῇ δευτέρᾳ τῆς νομηνίας τὰς σι-
 ταρκίας, τῷ μὲν πρώτῳ μηνὶ παρέβη τρεῖς ἡμέρας,
 τῷ δ' ἐχομένῳ πέντε· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον προῆγεν,
 ἕως εἰς τὴν τριακάδα ἦλθεν.

VIII. Χαρίδημος Ὀρεΐτης ἔχων τῆς Αἰολίδος 15
 τινὰ χωρία, ἐπιστρατεύοντος ἐπ' αὐτὸν Ἀρταβάζου,
 χρημάτων ἐδεῖτο εἰς τοὺς στρατιώτας. Τὸ μὲν οὖν
 πρῶτον εἰδέφερον αὐτῷ, εἶτα οὐκέτι ἔφασαν ἔχειν,
 ὃ δὲ Χαρίδημος, ὃ ᾧετο χωρίον εὐπορώτατον εἶναι,
 ἐκέλευσε καὶ εἴ τι νόμισμα ἔχουσιν ἢ τι ἄλλο σκευὸς 20
 ἀξιόλογον, εἰς ἕτερον χωρίον ἀποστέλλειν, παραπομ-
 πὴν δὲ δώσειν· ἅμα δὲ καὶ αὐτὸς τοῦτο ποιῶν φα-
 νερὸς ἦν. Πεισθέντων δὲ τῶν ἀνδρώπων προαγα-
 γὼν αὐτοὺς τῆς πόλεως μικρὸν καὶ ἐρευνήσας ἃ
 εἶχον, ἔλαβεν ὅσων ἐδεῖτο, ἐκείνους δὲ πάλιν εἰς τὸ 25
 χωρίον ἀπῆγε. Κήρυγμα τε ποιησάμενος ἐν ταῖς
 πόλεσιν, ὧν ἦρχε, μηδένα μηδὲν ὄπλον κεντῆσθαι
 ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰ δὲ μὴ, ἀποτίσειν ἀργύριον ὃ ἐπεκῆ-

ρυξεν, ἡμέλει καὶ οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτο·
 τῶν δὲ ἀνθρώπων οἰομένων τὸ κήρυγμα μάτην
 αὐτὸν πεποιῆσθαι, εἶχον ἃ ἔτυχον ἑκάστοι κεντημέ-
 νοι κατὰ χώραν. Ὁ δ' ἔρευναν ἐξαίφνης ποιησάμε-
 5 νος τῶν οἰκιῶν, παρ' οἷς εὔρεν ὄπλον τι ἐπράττετο
 τὸ ἐπιτίμιον.

XXX. Φιλόξενός τις Μακεδῶν, Καρίας βατρα-
 πεύων, δεηθεὶς χρημάτων Διονύσια ἔφασκε μέλλειν
 ἄγειν, καὶ χορηγοὺς προέγραψε τῶν Καρῶν τοὺς
 10 εὐπορωτάτους, καὶ προσέταττεν αὐτοῖς ἃ δεῖ παρα-
 σκευάζειν. Ὅρων δ' αὐτοὺς δυσχεραίνοντας, ὑπο-
 πέμπων τινὰς ἡρώτα, τί βούλονται δόντες ἀπαλλα-
 γῆναι τῆς λειτουργίας· οἱ δὲ πολλῶ πλέον ἢ ὅσον
 ᾧοντο ἀναλώσειν ἔφασαν δώσειν τοῦ μὴ ὀχλεῖσθαι
 15 καὶ ἀπὸ τῶν ιδίων ἀπεῖναι. Ὁ δὲ παρὰ τούτων
 λαβὼν ὃ ἐδίδοσαν, ἑτέρους κατέγραψεν, ἕως ἔλαβε
 παρὰ τούτων ἃ ἐβούλετο καὶ προσῆν παρ' ἑκάστοις.

XXXI. Εὐαίσης Σύρος, Αἰγύπτου βατραπεύων,
 ἀφίστασθαι μελλόντων τῶν νομαρχῶν ἀπ' αὐτοῦ
 20 αἰσθόμενος, καλέσας αὐτοὺς εἰς τὰ βασίλεια ἐκρέμα-
 σεν ἅπαντας· πρὸς δὲ τοὺς οἰκείους ἐκέλευσε λέγειν,
 ὅτι ἐν φυλακῇ εἰσιν· ἑκάστος οὖν τῶν οἰκείων ἔπρατ-
 τον ὑπὲρ ἑκάστου καὶ χρημάτων ἐξεωνοῦντο τοὺς
 συνειλημμένους· ὁ δὲ διομολογησάμενος ὑπὲρ ἑκά-
 25 στου καὶ λαβὼν τὰ ὁμολογηθέντα ἀπέδωκεν ἑκά-
 στοις τὸν νεκρόν.

XXXII. Κλεομένης Ἀλεξανδρεὺς, Αἰγύπτου βα-
 τραπεύων, λιμοῦ γενομένου ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τό-

ποῖς σφόδρα, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ μετρίως, ἀπέκλεισε τὴν
 ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου. Τῶν δὲ νομαρχῶν φαυλόν-
 των, οὐ δυνήσεσθαι τοὺς φόρους ἀποδοῦναι τῷ μὴ
 ἐξάγεσθαι τὸν σῖτον, ἐξαγωγὴν μὲν ἐπείησε, τέλος
 δὲ πολὺ τῷ σίτῳ ἐπέβαλεν, ὥστε συνέβαινεν αὐτῷ 5
 εἰ μὴ ἐξαγομένου ὀλίγου πολὺ τέλος λαμβάνειν,
 αὐτοὺς τε τοὺς νομάρχας πεπαῦσθαι τῆς προφά-
 σεως. Διαπλέοντος δ' αὐτοῦ τὸν νομὸν, οὗ ἐστὶ
 θεὸς ὁ κροκόδειλος, ἡρπάσθη τις τῶν παίδων αὐτοῦ·
 καλέσας οὖν τοὺς ἱερεῖς ἔφη πρότερος ἀδικηθεῖς 10
 ἀμύνασθαι τοὺς κροκοδείλους, καὶ προσέταξε θη-
 ρεύειν αὐτούς· οἱ δὲ ἱερεῖς, ἵνα μὴ ὁ θεὸς αὐτῶν
 καταφρονηθῇ, συναγαγόντες ὅσον ἠδύναντο χρυσίον
 ἔδωκαν αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐπαύσατο. Ἀλεξάνδρου
 τοῦ βασιλέως ἐντειλαμένου αὐτῷ οἰκίσαι πόλιν πρὸς 15
 τῷ Φάρῳ, καὶ τὸ ἐμπόριον τὸ πρότερον ὃν ἐπὶ τοῦ
 Κανώβου ἐνταῦθα ποιῆσαι, καταπλεύσας εἰς τὸν
 Κάνωβον πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς κτήματα ἔχοντας
 ἐκεῖ, ἐπὶ τούτῳ ἦκειν ἔφη, ὥστε μετοικίσει αὐτούς.
 Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ κάτοικοι εἰσενέγκαντες χρήματα 20
 ἔδωκαν, ἵν' ἔᾳ κατὰ χώραν αὐτοῖς τὸ ἐμπόριον. Ὁ
 δὲ λαβὼν τότε μὲν ἀπηλλάγη· εἶτα δὲ καταπλεύσας,
 ἐπεὶ ἦν εὐτρεπὴς αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν οἰκοδομίαν, ἥτει
 αὐτοὺς χρήματα, ὑπερβαλὼν τῷ πλήθει τοῦτο γὰρ
 αὐτῷ τὸ διάφορον εἶναι, τὸ αὐτοῦ εἶναι τὸ ἐμπόριον 25
 καὶ μὴ ἐκεῖ. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἂν ἔφασαν δύνασθαι
 δοῦναι, μετῴκισεν αὐτούς. Ἀποστείλας τέ τινα ἐπ'
 ἀγοράσματα καὶ αἰσθόμενος ὅτι εὐώνων ἐπιτετύχη·

κεν, αὐτῷ δὲ μέλλει ἐκτετιμημένα λογίζεσθαι, πρὸς
 τοὺς συνήθεις τοῦ ἀγοραστοῦ ἔλεγεν ὅτι ἀκηκοὺς
 εἶη τὰ ἀγοράσματα αὐτὸν ὑπερτίμια ἡγορακῆναι·
 αὐτὸς οὖν οὐ προσέξειν· καὶ ἅμα τὴν ἀβελτηρίαν
 5 αὐτοῦ ἐλοιδόρει μετ' ὀργῆς προσποιήτου· οἱ δὲ ταῦτα
 ἀκούσαντες οὐκ ἔφασαν δεῖν πιστεύειν αὐτὸν τοῖς
 λέγουσί τι κατ' ἐκείνου, ἕως αὐτὸς παραγενόμενος
 τὸν λόγον αὐτῷ δῶ. Ἀφικομένου δὲ τοῦ ἀγορα-
 στοῦ, ἀπήγγειλαν αὐτῷ τὰ παρὰ τοῦ Κλεομένου· ὁ
 10 δ' ἐκείνοις τε βουλόμενος ἐνδείξασθαι καὶ τῷ Κλεο-
 μένῃ ἀνήνεγκε τὰς τιμὰς ὧν περ ἦν ἡγορακῶς. Τοῦ
 τε σίτου πωλουμένου ἐν τῇ χώρᾳ δεκαδράχμου, κα-
 λέσας τοὺς ἐργαζομένους ἡρώτα, πόσου βούλονται
 αὐτῷ ἐργάζεσθαι· οἱ δ' ἔφασαν ἐλάσσονος ἢ ὅσου
 15 τοῖς ἐμπόροις ἐπώλουν. Ὁ δ' ἐκείνον μὲν ἐκέλευσεν
 αὐτῷ παραδιδόναι ὅσου περ ἐπώλουν τοῖς ἄλλοις·
 αὐτὸς δὲ τάξας τριάκοντα καὶ δύο δραχμὰς τοῦ σί-
 του τιμὴν οὕτως ἐπώλει. Τοὺς τε ἱερεῖς καλέσας
 ἔφησε, πολὺ τὸ ἀνάλωμα ἐν τῇ χώρᾳ γίνεσθαι εἰς
 20 τὰ ἱερά· δεῖν οὖν καὶ τῶν ἱερῶν τινα καὶ τῶν ἱερέων
 τὸ πλῆθος καταλυθῆναι. Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἰδίᾳ ἕκα-
 στος καὶ κοινῇ τὰ ἱερά χρήματα ἐδίδοσαν, οἰόμενοί
 τε αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ μέλλειν τοῦτο ποιεῖν, καὶ ἕκα-
 στος βουλόμενος τό τε ἱερὸν τὸ αὐτοῦ εἶναι κατὰ
 25 χώραν καὶ αὐτὸς ἱερεὺς.

XXXIII. Ἀντιμένης Ῥόδιος, ἡμιόδιος γενόμενος
 Ἀλεξάνδρου περὶ Βαβυλῶνα, ἐπόρισε χρήματα ὧδε.
 Νόμου ὄντος ἐν Βαβυλωνίᾳ παλαιοῦ δεκάτην εἶναι

τῶν εἰσαγομένων, χρωμένου δ' αὐτῷ οὐθενὸς, τηρή-
 σας τοὺς τε σατράπας ἅπαντας προσδοκίμους ὄντας
 καὶ στρατιώτας, οὐκ ὀλίγους τε πρέσβεις καὶ τεχνί-
 τας κλητοὺς ἄλλους ἄγοντας καὶ ἰδίᾳ ἐπιδημοῦντας,
 καὶ δῶρα πολλὰ ἀναγόμενα, τὴν δεκάτην ἔπραττε 5
 κατὰ τὸν νόμον τὸν κείμενον. Ὡς πάλιν τε πορίζων,
 τὰνδράποδα τὰ ἐπὶ τῷ Στρατοπέδῳ ὄντα ἐκέλευσε
 τὸν βουλόμενον ἀπογράφεσθαι, ὅπόσου θέλοι, τελεῖν
 δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁκτὼ δραχμὰς ἀποτίσαι, ἂν δὲ
 ἀποδράσῃ τὸ ἀνδράποδον, νομίζεσθαι τὴν τιμὴν, ἣν 10
 ἀνεγράψατο· ἀπογραφέντων οὖν πολλῶν ἀνδραπό-
 δων, οὐκ ὀλίγον συντελεῖ ἀργύριον. Εἰ δέ τι ἀπο-
 δράσῃ ἀνδράποδον ἐκέλευε τὸν σατράπην τῆς,
 ἐν ᾗ ἐστὶ τὸ Στρατόπεδον, ἀνασώζειν ἢ τὴν τιμὴν
 τῷ κυρίῳ ἀποδοῦναι.

15

XXXVI. Ὀφέλας Ὀλύνθιος καταστήσας ἐπιμελη-
 τὴν ἐπὶ τὸν νομὸν τὸν Ἀθριβίτην, ἐπεὶ προσελθόντες
 αὐτῷ οἱ νόμαρχοι οἱ ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἔφασαν βού-
 λεσθαι πλείω αὐτοὶ πολὺ φέρειν, τὸν δ' ἐπιμελητὴν
 τὸν νῦν καθεστηκότα ἀπαλλάξαι αὐτὸν ἡξίου, ἐπ- 20
 ερωτήσας αὐτοὺς εἰ δυνήσονται συντελεῖν ἅπερ ἐπ-
 αγγέλλονται· φησάντων αὐτῶν, τὸν μὲν ἐπιμελητὴν
 κατὰ χώραν εἶα, τοὺς δὲ φόρους πράττεσθαι ἐκέ-
 λευεν, ὅσους αὐτοὶ ὑπετιμήσαντο. Οὕτε οὖν αὐτὸν
 ὃν κατέστησεν ἀτιμάσαι ἐδόκει, οὕτ' ἐκείνοισι πλείους 25
 φόρους ἐπιβαλεῖν, ἢ αὐτοὶ ἔταξαν, χρήματα δὲ πολ-
 λαπλάσια αὐτὸς ἐλάβανεν.

XXXVII. Πυθοκλῆς Ἀθηναῖος Ἀθηναίοις συνε-
 βούλευσε τὸν μόλυβδον τὸν ἐκ τῶν Τυρίων παρα-
 λαμβάνειν παρὰ τῶν ἰδιωτῶν τὴν πόλιν ὥσπερ ἐπώ-
 λουν δίδραχμον, εἴτα τάξαντας αὐτοὺς τιμὴν ἑξα-
 5 δράχμου οὕτω πωλεῖν.

XXXVIII. Χαβρίας, πληρωμάτων τε κατειλεγ-
 μένων εἰς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ναῦς, τῷ δὲ Ταῷ ἐξή-
 κοντα μόνων οὔσης χρείας, προσέταξε τοῖς ἐκ τῶν
 ἐξήκοντα νεῶν αὐτοῦ τῶν ὑπομενουσῶν τοὺς πλέον-
 10 τας εἰς δίμηνον σιτηρεσιάζειν, ἢ αὐτοὺς πλέειν· οἱ δὲ
 βουλόμενοι ἐπὶ τῶν ἰδίων εἶναι ἔδωκαν, ἃ προσ-
 ἔταξεν.

XXXVIII. Ἀντιμένης τοὺς τε θησαυροὺς τοὺς
 παρὰ τὰς ὁδοὺς τὰς βασιλικὰς ἀναπληροῦν ἐκέλευε
 15 τοὺς σατράπας κατὰ τὸν νόμον τὸν τῆς χώρας· ὁπό-
 τε δὲ διαπορεύοιτο στρατόπεδον ἢ ἕτερος ὄχλος ἄνευ
 τοῦ βασιλέως, πέμψας τινὰ παρ' αὐτοῦ ἐπώλει τὰ
 ἐκ τῶν θησαυρῶν.

XXXIX. Κλεομένης προσπορευομένης τε τῆς νου-
 20 μηνίας καὶ δέον τοῖς στρατιώταις σιταρκίαν δοῦναι,
 κατέπλευσεν ἐξεπίτηδες, προσπορευομένου δὲ τοῦ μη-
 νός, ἀναπλεύσας διέδωκε τὴν σιταρκίαν, εἴτα τοῦ
 εἰσιόντος μηνός διέλιπεν ἕως τῆς νουμηνίας. Οἱ μὲν
 οὖν στρατιῶται, διὰ τὸ νεωστὶ εἰληφέναι τὴν σιταρ-
 25 κίαν, ἡσυχίαν εἶχον, ἐκεῖνος δὲ παραλλάξας ἕνα
 μῆνα παρὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀφήρει μισθὸν ἀεὶ μηνός.

XXXI. Σταβέλβιος ὁ Μυσὸς στρατιώταις μι-
 σθὸν [ὀφείλων] συγκαλέσας ἔφησεν αὐτῷ τῶν μὲν

ιδιωτῶν οὐδεμίαν χρείαν εἶναι, τῶν δὲ ἡγεμόνων, ὅταν δέηται στρατιωτῶν, ἐκείνων ἐκάστῳ δοὺς ἀργύριον ἀποστέλλειν ἐπὶ ξενολογίαν, τοὺς τε μισθοὺς, οὓς δεῖ ἐκείνοις δοῦναι, τοῖς ἡγεμόσιν ἂν ἥδιον δίδοναι. Ἐκέλευεν οὖν αὐτοὺς ἀποστέλλειν ἕκαστον 5 τοὺς αὐτῶν καταλόγους ἐκ τῆς χώρας· τῶν δὲ ἡγεμόνων ὑπολαβόντων, χρηματισμὸν αὐτοῖς ἔσεσθαι, ἀπέστειλαν τοὺς στρατιώτας, καθάπερ ἐκεῖνος προσέταξε. Διαλιπὼν δὲ ὀλίγον χρόνον καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς, οὔτε αὐλητὴν ἄνευ χοροῦ οὔτε ἡγεμόνας 10 ἄνευ ιδιωτῶν οὐδὲν ἔφη χρησίμους εἶναι· ἐκέλευεν οὖν αὐτοὺς ἀπαλλάττεσθαι ἐκ τῆς χώρας.

XXXII. Διονύσιος τὰ ἱερὰ περιπορευόμενος, εἰ μὲν τράπεζαν ἴδοι παρακειμένην χρυσοῦν ἢ ἀργυρᾶν, ἀγαθοῦ δαίμονος κελεύσας ἐγχεῖν, ἐκέλευεν 15 ἀφαιρεῖν. Ὅσα δὲ τῶν ἀγαλμάτων φιάλην εἶχε προτετακότα, εἶπας ὅτι δέχομαι, ἐξαιρεῖν ἐκέλευε· τὰ δ' ἱμάτια τὰ τε χρυσοῦ καὶ τοὺς στεφάνους περιήρει τῶν ἀγαλμάτων, φάσκων αὐτὸς καὶ κουφότερα καὶ εὐωδέστερα δοῦναι, εἶτα ἱμάτια μὲν λευκὰ, στε- 20 φάνους δὲ λευκοῖνους περιετίθει.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΚΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΑΡΕΤΩΝ ΕΝ ΟΙΣ ΕΙΣΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙ Α. Θ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΛΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΚΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝ-
ΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΡΕΤΩΝ ΕΝ ΟΙΣ ΕΙΣΙ ΚΑΙ
ΠΕΡΙ Α. Θ.

I.
[Εἰ γὰρ μὴ εἶπε τῆς] οἶκον[ομία]ς ὅ[τι πρῶτον]
ἔργον τὸ εὖ οἰκεῖν τ[ὸν ἴ]διον οἶκον καὶ τὸ
[π]οιεῖν τὸν ἀλλότριον εὖ οἰκε[ῖσθαι], λαμβανομένου
που ἐκ τοῦ μεγαλωσθὲν συμφέροντος καὶ μακαρίως, 5
ἀλλὰ τὸ πορίζειν πολλὰ χρήματα καὶ φυλάττειν,
πῶς διαμένει τ[ὰ] πορισθέντα καὶ προϋπάρχοντα καὶ
κα[τὰ] τοῦ[το] τὸ εὖ οἰκεῖν τὸν ἴδιον οἶκον καὶ
π[οι]εῖν οἰκεῖσθαι τὸν ἀλλότρι[ον], [ὅ] τε σύνηθες
ἦν τιθέναι [οὔτε δ]ὲ καὶν[όν] ἐστίν· οὐκ ἂν φθονῇ- 10
σαι τις ε[ἴ]χε κατὰ τοῦ προλε[χ]θέν[τος· ἀλλ'] οὐκ
ἂν συ[γ]χωρ[ήσαιμεν]

II. . . [ὅτι δεῖ κατὰ και]ρὸν μανθάνειν καὶ [κατὰ
τι]νάς ἡλικίας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ γαμετὰς γυναῖκας
ἐνίους ἔχειν συνέ[ρ]γως εἰς χρηματισμὸν, τοὺς δὲ

πάνυ βλαπτικῶς, οὐκ ἡγνόει Κριτόβουλος ἐν μέσῳ
 κείμενον. Εἰ δ' ἀναγκαῖόν ἐστι γαμετὴ καὶ λυσι-
 τελὲς εἰς τὴν φιλόσοφον οἰκονομίαν καὶ καθόλου τὸν
 εἰρηναῖον βίον, ἔτι δ' εἰ πᾶσα δύναται γυνὴ τὰ
 5 προδήκοντα διδάσκεισθαι καὶ πάντων δεῖ τῶν ἀ[μα]ρ-
 ταν[ο]μένων τὸν ἄνδρα τὴν αἰτίαν ἔχ[ειν] ἢ τινῶν,
 οὐκ ἴσως ἦδει καὶ [παρ]ὰ [Σωκ]ράτους ὁρθῶς ἂν
 ἠξί[ου μ]α[ν]θάνειν. Ὁ δ' Ἀσπασίαν αὐτῷ συνι-
 στάν[αι φησὶν ὥς ἐπισ]τημονέστερον αὐτ[ῷ] ταῦτα
 10 πάντα ἐ[πι]δείξουσιν· ὁ δ' αὐτὸ[ς Σωκράτης] ἔτι
 νομίζει [γυναῖκα κ]οινω[νὸν] ἀγα[θὴν οὖσαν οἴκ]ου
 πάν[υ] ἀντ[ί]ρροπον ἐπὶ τὸ ἀγ[αθόν] εἶν[αι τῷ] ἀνδρί.
 Καὶ ἔρχ[εται] μὲ[ν εἰς τὴν οἰκίαν ὧ]ς ἐπὶ τὸ πο[λύ
 τ]ὰ κτή[ματα δι]ὰ τῶν τὰ[ν]δρὸς πρά[ξεων, δ]απα-
 15 νᾶται δὲ [τὰ] πλεῖ[στα διὰ] τῶν τῆς γυναικ[ὸς τα-
 μιε]υμάτων, κ[αὶ τούτων μ]ὲ[ν καλῶς γιγ]νομένων
 [αὖξονται οἱ οἴ]κοι, κακῶς δ[ὲ μ]ει[ο]ῦνται . . .

III. [Καὶ γὰρ] δὴ λέ[γ]ω [γ]ε ὅτι αἱ ἐπιμέ-
 λειαι ἐ[πισ]τήμονος [γυναικὸς κα]ὶ μάλιστα πάντων
 20 [γαμετῆς ἄλλ]ας ὠφελίας αὐτῷ [παρασκε]υάζουσιν,
 ὥστε, κἂν [αὐτὸν τ]ὸν οἰκονόμον λέ[γ]ωμεν τῷ
 κτημάτων [καὶ τὴν γ]αμετὴν περὶ [πολλὰ χρήσιμον
 εἶν]αι καὶ ταύτας ἐν [τοῖ]ς κτήμ[ασι] καὶ χρήμασιν
 [ἀρετὰς] οἰκονο[μ]εῖν, καὶ ὑπάρχειν [ἔρ]γον αὐ-
 25 τ[ο]ῦ τὸ μακα[ρί]ω[ς οἴ]κον οἰκεῖν καὶ διδάσκειν
 [αὐτὴν]ν τερπνότερα πράγματα [ἢ] δ' ζητῶν οὐκ
 ἂν τις εὖρο[ι διατάξαι], δ' ἐπιθau[μ]άζων ἄ[ν τις
 ὅτι μωρ]ὸς ὁ το[ιοῦ]τος λέγ[ο]ι . . .

.

 : [καὶ θαυμαστὸν τοῦτ' ἔσ-
 τιν] εἰ οἱ μέ[ν] ἐχθροὶ χρήματά εἰσιν ἐπιστη]μόν[ων
 τῆς ὥς ἀληθῶς οἰκονομίας (III) ὥς οὐδέποτε τῆς 5
 συνήθειά[ς κ]αλούσης, ἔξ ὧν παρακόψας [ο]ὔτος
 αὐτὴν πειράται, συλλο[γ]ίζεσθαι καὶ δεσπότας
 ἔχειν [τιν]ὰ[ς], τὰς κωλυούσας κα[κίας], καὶ
 πονηροτάτους, ἀργία[ν ψ]υχῆς καὶ ἀμελίαν καὶ
 κυβε[ία]ν καὶ καχομειλί[α]ν καὶ τ[ούτους] ἐρ- 10
 [γ]αζομένους [κ]αὶ μη[χανω]μένους προσ[όδους]
 κατατ]ρί[βο]ντας δὲ τ[οὺς οἷ]κ[ους] ἔνεκα τῆς
 τῶν] δεσποτῶν [λαγνείας καὶ λι]χν[εΐ]ας κ[αὶ οἰνο-
 φλογ]ίας καὶ φιλο[τιμί]ας, οἷς [χρῆ] μάχεσθαι
 μά[λλον ἢ π]ο[λε]μ[ίοι]ς, [ταῦτα] μέντ[αν περιτ- 15
 τὰ εἶη

ἔστι δὲ οὐ μόνον παραδόξως εἰρημένον τὸ πλου-
 (V) τοῦντα προσα]γορεύειν τόνδε μ[ὴ ἱκανῶ]ς,
 ὥς καὶ πτωχόν, ἀλλὰ δοξαστικῶς οὐ προληπτικῶς 20
 κατὰ συνήθειαν· τὸ μὲν οὖν οὐ πραγματικὸν ἀεὶ
 Σωκράτης εἶχε· [τ]ὸ δ' ἱκανὸν αὐτῷ πέντε μ[ν]ᾶς
 εἶναι πρὸς τὰναγκαῖα [κ]αὶ τὰ φυσικὰ τῶν ἀν-
 θρώπων ἐπιζητήματα, κεν[ὴν δ' εἶναι] τὴν ἐν τῷ
 ζῆν εὐετηρίαν καὶ μηδὲν προσ[δ]εῖσθαι τ[ῶ]ν πλειό- 25
 [νων] ἐπ' αὐ[τὸ τὸ εὐ]πορον, [γελοῖον] καὶ τ[ῷ
 τρόπ]ῳ μαχ[όμ]ενον. ἀλλὰ δὴ καὶ [τ]οῖς ὑπ' [ἰσχο]-
 μάχου λελέχθαι καὶ ὑπὸ Σ[ωκρ]άτους προσω[ποπε]-

ποι[ῆσθαι γ]εγραμμένοις παρ[ὰ τὴν οἰκο]νομίαν κα[ὶ]
τῇ[ν γυναικοκοσμί]αν ἐμάνθανον

VI. [οὐκ ἂν ἐπαινῆσαιμι δὲ καὶ τὸ εἰρημένον
τὸ ἀμφὶ τὴν γαστέρα καλῶς πεπαιδεῦσθαι αὐ]τὴν
5 ὥς οὐ[κ ἄξιον ἀνδρὸς καὶ ταῦτα περὶ]φρονος ὧ[ς
Ἰ[σχύ]μάχος ἦν, δν [ῆ]θοποιούμενος οὐ μόνον οἰκο-
νομικόν, ἀλλὰ καὶ καλὸν κ'αγαθὸ[ν] Ξενοφῶν εἰς-
ἤγεν καὶ Σωκ[ρά]τους ἀμφοτέρω[ν] διδάσ[κα]λον.
Ἄλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν Ἰσ[χυ]μάχου μετὰ ταῦτ[α θ]εω-
10 ρ[ήσο]μεν, τοῖς δ' ἐπεσκη[ε]μμέ[νοισι αὐ]θι[ς] ὁ Σω-
κράτ[ης διαλεγούμενος] Κριτόβουλον π[ειράτ]αι δι-
δάξαι τὴν οἰκο[ν]ο[μικὴν ἐ]πιστήμην ὥς μαθήσ[ε]-
ται] διὰ μιᾶς ἀκροάσε[ως, οὐσαν τη]λικαύτην, εἰ
μὴ

VII. . . . ἄλλων ὄφελος οὐκ εἶναι [πεποι]θέναι
15 μωροῦ νομίζω. Ζητ[ῶ δ']ὄντινα τὰ ῥηθέντα ἐπαί-
δευεν, εἰ μὴ τὸν ταῦτ' ἐγνωκότα; Καὶ μὴν ἄ γε
λέγει περὶ τοῦ ἄρχειν καὶ παιδεύε[ιν τ]ὰ διδασκόμε-
μενα ζῶα παρατιθεῖς μακρὰ τ' ἐστὶν καὶ ὑπὸ τῶν
20 γεωργούντων θεωρούμενα καὶ ἐπιτηδευόμενα. Π[ῶς
δ'] ἀνεκτά, φαίνεσθ[αι] καὶ ὑπὸ φιλοσόφου κελευό-
μενα ποιεῖν τὸν ἐπίτροπον καὶ ὑπ' αὐτοῦ συντελού-
μενα; τὰ παραπλήσια δ' ἐμοὶ δοκεῖ καὶ [πε]ρὶ τοῦ
διδάσκειν ἀπέχεσθαι τῶν δεσποσύνων καὶ μὴ κλε-
25 πτειν, εἰ καὶ τραγωδεῖται μετὰγειν [λ]έγοντος ἐκ
[τιν]ῶν νομικῶν Δράκοντος καὶ Σόλωνος καὶ τῶν
βασιλικῶν. εἰ δὲ κα[ὶ] δικαίους δυνατόν εἶναι ποιεῖν
[ἡξι]ουν, τὸν ἐπίτροπον διδάσκειν τοῖς [καθ'] ὕπνον

[λαλεῖ]ν ἡγοῦμαι δο[ξαζο]μέ[ν]οις ὅμοια λέγειν.
 Ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν ἔτι δεῖ προσδιατρίβειν [τ]οῖς Ξε-
 ν[ο]φῶντος οἰκονομικοῖς τῶν ἐφεξῆς γεωργι[κὴν]
 τέχνην περιεχόντων, [ἀ]π' ἰδίας ἐμπειρίας οὐκ
 ἀπὸ [φι]λοσ[ο]φίας γίνεσθαι συμβαί[νε]ι, προσέτι 5
 δ' οὐτ' ἀναγ[κ]αῖα γι[νώ]σκ[ε]σθαι τοῖς φιλοσόφοις
 [ταῦτ' ἔστιν] οὐτ' οἰκεῖα τὰ κατ' αὐ[τοὺς πάντα]
 συντελεῖσθαι δι' αὐ[τῶν. Δ]ῆλον δὲ διότι καὶ πρὸς
 [τὰ πλεῖ]στα τῶν Θεοφράστου [διαλεγό]μεθα ταῖς
 δυνάμε[σιν] ἐκεῖθεν κεκεφαλαι[ω]μέ[νοι, μ]ᾶλ- 10
 λον δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλ[λων]. ἅπαντες γὰρ ὥς ὑπὲρ
 [τούτου] μετηλλεύκασιν, ὁπότε [καὶ] Θεόφραστος
 ἀποφομέ[νοις αὐτ]οῖς διαλλάττει. Περὶερ[γα τ]οί-
 νυν [ἀ]προέδηκ[ε]ν· οὐδὲν γὰρ εἰς οἰκο[ν]ομικὴν
 (VIII) τὸ διαφέρειν τῆς πο[λειτικῆς], καὶ εἰ ψευ- 15
 δός ἐστιν· τὸ τὴν πολειτικὴν πάντως μὴ μοναρ-
 χίαν εἶναι καὶ τὸ τὴν οἰκονομικὴν πάντως μοναρ-
 χίαν [κ]αὶ μήποτε ἀναλογοῦντ' εἶ[ν]αι περὶ ἐκατέ-
 ραν· οὐδὲ τὸ τῶν [τ]εχνῶν τινὰς μὲν οἷς χρῶνται
 ποιεῖν, τινὰς δὲ μὴ. Βλεπόμενον δ' ἄλλως πᾶσιν, 20
 ὅτι τῶν εἰρημένων ἐστὶ συστήσασθαι καὶ χρῆσθαι,
 καὶ τὸ τί πόλις ἐστὶν ἀποδιδόναι, [κ]αὶ ταῦτ' ἐνερ-
 γέστατον ὑπάρχον, καὶ τὸ πρότερον οἰκίαν πόλεως
 συστήναι, διὸ [καὶ] τὴν οἰκονομικὴν τῆς πολειτικῆς.
 τῶν δ' ὑπὲρ τῆς οἰκονομι[κῆς] ἴδιον τὸ μέρη λέγειν 25
 τῆς οἰ[κ]ίας ἄνθρωπον καὶ κτῆσιν· ἴδι[ο]ν δ[ὲ] καὶ
 τὸ τὴν ἐκάστου φύσιν ἐν τοῖς ἐλα[χίσ]τοις θεωρεῖ-
 σθαι, διὸ καὶ τῆς οἰ[κ]ονομικῆς. Καὶ ἄξιον ἐπιζη-

τεῖν [πῶ]ς [ἐπέ]ζευνται τοῦτό[γε], ὥστε καὶ Ἡσί-
 δον δέοι ἂν ὑπάρ[χειν] οἶκον μὲν πρ[ώτ]ιστα [γυ-
 ν]αῖκά τε ὅ· τὸ μὲν γὰρ τῆς [τροφ]ῆς πρῶτον, τὸ δὲ
 τῶν ἐ[λευ]θέρων εἰ μὴ κτησίς, ὥς γ[ε] καὶ τροφή,
 5 γαμετή, καὶ ταῦ[τα μὲ]ν οἰκονομοῦσα. Καὶ πῶ[ς]
 τὸ μὲν τῆ[ς] τροφῆς πρῶτο[ν] καὶ πῶς γ[υνή] τῶν
 ἐλευθέρω[ν μόν]ον; καὶ π[ῶς] δέχετα[ι γα]μετήν
 ὑφ' Ἡσιόδου λέγε[σθ]αι τὴν γυναῖκα, πολλῶν καὶ
 φ[ασκ]όντων αὐτὸν γεγραφέν[αι] κτητὴν οὐ γα-
 10 μετήν; καὶ τ[ί] τ[ὸ] κατὰ φύσιν ἐ[ῖν]α[ι] τὴν γεωρ-
 γικὴν, διὸ πρῶτην ἐπ[ι]μέλειαν αὐτῆς; καὶ πῶς τὴν
 μεταλλευτικὴν καὶ πᾶ[σαν τ]ὴν ὁμοίαν σπουδαίων [οἰ]-
 κείαν ὑπολαμβ[άνει; καὶ] [διὰ τί] τῶν περὶ ἀνδρ[ώ-
 που]ς (VIII) [τ]ὴν περὶ γαμετήν πρῶτ[ην] γ[ί]νεσθαι,
 15 δυναμένης εὐδαίμονος ζωῆς καὶ χωρὶς αὐτῆς; καὶ
 πῶς τὸ τίνα τρόπον γαμετῇ δεῖ προσφέρεισθαι τοῦ
 περὶ τῆς σ[υν]ήθως νοουμένης οἶκον[ο]μίας λόγῳ προσ-
 ῆκειν; ὥστε καὶ διὰ τί πάντως δεῖν παρθένον γαμεῖν;
 καὶ πῶς τῶν κτημάτων πρῶτον καὶ ἀναγκαιότατον
 20 πρὸς οἰκονομίαν τὸ βέλτιστον ὥστ' ἀνδρῶπος; καὶ π[ῶς]
 δούλους πρότερον παρασκευαστέον, ὧν Ἡσίδοτος παρ-
 αγγέλλει πρῶτων; καὶ π[ῶς] δο[ύλο]υ δὴ εἶδη φησὶν,
 τ[ὸν] ἐπίτροπον καὶ τὸν ἐργάτ[ην], ἀμφοτέρων καὶ
 ἐλευθέρων εἶναι δυναμένων; καὶ δι[ὰ τί] παῖδας
 25 κελεύει [π]αρασκε[υα]σάμενον τρέφειν καὶ παιδεύειν
 οἷς τὰ ἐλευθ[έρι]α τῶν ἔργων προστακτέον μ[ᾶλλο]ν
 ἢ πεπαιδευμένους ὑπ' [ἄλ]λων ἡγμένους; τ[ὸ] δὲ

[μήθ'] ὑβρίζειν ἔαν τοὺς δ[ο]ύ[λους μή]τε [μαλακί]-
 ζειν καὶ τοῖς μὲν ἀ]ληθινωτέροις τιμῇ[ς] με[τα]διδό-
 ναι, τοῖς δ' ἐργάται[ς τ]ροφῆς πλε[ίο]νος, ἀνέκτ[ως]
 εἴρηται. Σκληρῶς μὲν τάττειν τοῦ ο[ἴ]νου πόσιν
 κοιν[ῶς] ἀ[πέχεσθαι, ὅτι] τοῦ πλείονος καὶ τοῦ[ς] 5
 ἐ]λευθέρους [ὑβρ]ιστὰ[ς] ποιε[ῖ]ν, διὸ παρὰ πο[λ]-
 λο]ῖς ἔθνεσιν ἀπέχεσθαι, καὶ τούτοις φανε[ρ]ὸν λέ-
 γειν ὅτι δεῖ δούλοις ἢ μηδὲν ἢ ὀλιγάνις μεταδιδό-
 ναι, φανεροῦ μᾶλλον ὄντος ὥς ἡ ποσὴ δύναμί[ν]
 τ' ἐμποιεῖ τῇ εὐθυμίᾳ καὶ χορηγεῖται παρὰ τοῖς 10
 ἐργαστικωτ[έ]ροις· κοινὰ δὲ κ[αὶ οὐκ ἴ]δια φιλο-
 σόφου τὰ περ[ὶ ἔργου] καὶ τ[ρ]οφῆς καὶ κολάσ[εως
 (X), ὥς] ὑπὸ τῶν μετριοτέρων [φυ]λαττόμενα·
 τὸ δ' ἀλόγῳ κολάσει μὴ χρῆσθαι καὶ ὁμοίως λόγῳ
 καὶ ἔργῳ προσῆκον μὲν, ἀλλ' εἰ παραληπτέον, ἦν 15
 ἐνταῦθα περὶ οἰκετῶν χρήσεως· ἢ διὰ τί τοῦτο μό-
 νον; μᾶλλον δὲ καὶ τὰ συναφῇ, διότι γένη δεῖ πρὸς
 τὰ ἔργα μήτ' ἄγαν δειλὰ μήτε θυμικά, καὶ τῶν
 πόνων ἄθλον προκεῖσθαι, εἰ καὶ τὸ πᾶσιν καὶ τὸ
 χρόνον ὀρίζειν πάντως οὐ[κ] ἀναγκάϊον, καὶ τὸ μὴ 20
 πολλοὺς ὁμοεθνεῖς. τὸ δ' ἐξομηρεῦειν ταῖς τεκνοποι-
 [ί]αι[ς] εἰρηκέναι κοινῶς χεῖρο[ν ε]ἶναι δοκεῖ τοῦ
 παρὰ Ξενο[φῶ]ντι κελεύειν τρέφειν [ἐ]κ τῶν ἀγα-
 θῶ[ν] οὐκ ἐκ τῶν πονηρῶν κελεύοντι, καὶ τὸ τὰ[ς]
 εὐθυσίας δὲ καὶ τὰς ἀπολαύσεις ποιεῖσθαι τῶν δ[ο]ύ- 25
 λων ἕνεκα μᾶλλον ἢ τῶ[ν] ἐλευθέρων, βιαϊότερον
 ἅμα τῇ πίστει διότι πλέον [ἐ]χ[ο]ουσι[ν], οὐ χάριν τὰ
 το[ι]α[ῦτ' ἄν] νομισθ[εῖ]η. Καὶ [μὴ]ν τ[ὸ] τ[έττα]-

ρα δ[εῖν] εἶναι τ[ο]ῦ θυ[ν]ήθω[ς] ο[ἰ]κο[νόμου] εἶδη
 π]ορευομέν[ο]υ π[ρὸς] τὰ χ]ρήμ[ατα, τό τ]ε κ[τ]ητι-
 [κὸν κ]αὶ τὸ φ[υ]λ[ακτικὸν κ]αὶ [τὸ κοσ]μητικ[ὸν]
 καὶ τ[ὸ χρησ]τικόν], παρ[ὰ] πολλ[ῶν] νοοῦ[μενον, οὐ]
 5 κατὰ δ[έον,] ὃ τὰ π[εριτ]τὰ τέ[μνει, τοῦ σχ]ολά-
 [ζε]ιν αὐτο[μα]θῶς [τοῦτ'] ἔχοντ[ο]ς, [εἶναι νομίζο]-
 μεν, οὐδὲ κατὰ τὴν τέχνην, το[ῦ γε] κοσμητικοῦ
 παρὰ τὸ [κ]ητικὸν καὶ φυλακ[ι]κὸν [οὐ]κ ὄντος,
 εἶγε τὸ τάττειν ὥς δεῖ καὶ ἔνθα δεῖ τοῦτο [λαμ]βά-
 10 νεται καθάπερ ἔοικεν. ἔστω δ', εἰ θέλει, κα[ὶ τέρ]-
 ψιν ἐπιφέρουσα [παρὰ τὴν ὠφελίαν ἢ] (XI) διακό-
 σμησις ὑπὸ τὸν ο[ἰ]κο[νο]μικόν, ἣν ἀντιδιαίρειν ἡξίου
 τοῖς ἀναγκαιοτάτοις. Φιλοχρημάτου δὲ τὸ παραινεῖν
 τῶν ὑπαρχόντων πλείω τὰ κάρπιμ[α] τῶν ἀνάρπων,
 15 εἴ γε τὰ προσοδικὰ καὶ ἀπρόσοδα ταῦτ' ἔλεγεν· εἰ
 γὰρ τὰ χρήσιμα, [καὶ ἄ]χρηστα κοινῶς· πάν[τα γὰρ]
 δεῖ χρήσιμα κελεύειν καὶ μηδὲν ἄχρηστον· τὸ μέντοι
 τὰς ἐργασίας οὕτω νενεμῆσθαι προ[σ]ήκειν, ὅπως μὴ
 ἅμα [κ]ινδινεύῃ πᾶσιν, ιδιώτῃ [μὲν] παραινούμενον
 20 λόγον ἔχει, φιλόσοφος δ' οὕτ' ἐργάζεται, κυρίως εἰ-
 πεῖν, οὕτ', ἂν ἐργάσῃται ποτε, πᾶσι μαίνεται[ι κιν]-
 δυνεύειν ὥστε παρα[κελε]ύσεως τοῦ μὴ ποεῖν [φ]εί-
 σε[σθαι]· τῇ[ς] δὲ φυλακῆς, ἣν [γ]ε ἀττικὴν φησιν
 εἶναι πωλοῦντας ὠνεῖσθαι δυσχερ[ής, τ]άχα δὲ καὶ
 25 ἀλυσιτελής. Καὶ [τ]ῆς περσικῆς τὸ πάντ' αὐ[τὸν]
 ἐφορᾶν· γνωστὸν δὲ καὶ πᾶσιν τὸ δεῖν ἐπιβλέπειν
 ἀεὶ [αὐτὸν ἐ]ν οἰκονομίᾳ μικρᾷ, [ὀλιγ]άνις δ' ἐν ἐπι-
 τροπευ[ομένῃ]· ταλαίπωρον δὲ καὶ ἀνο[ίμε]ιον φιλο-

σόφου τὸ πρό[τερ]ον τῶν οἰκετῶν ἐγε[ίρεσθ]αι κα-
 θεύδειν δ' ὕστερο[ν· φα]νερὸν δὲ καὶ το[ῖς] τυχοῦσ[ιν]
 τὸ μ]ηδέποθ' ὅλην οἰκίαν ἀφ[ύλα]κτον εἶναι, πάνυ
 δ' ἐ[π]ίπονον τὸ δι[αν]ίστασθαι νύκτωρ εἰωθέναι·
 Ζ[η]τῶ δ' ε[ἰ] καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ φιλοσοφ[ί]α[ν] 5
 ἐν ταῖς μικραῖς συμφέρει νυξί· εἰ δὲ καὶ π[ερὶ] τοῦ
 φ]ρουροῦ τὸν φιλόσοφον [δ]εῖ παραγγέλλειν πρὸς
 τί [λέγεται τ]ὸ σωτηρίας ἕνεκα [τῶν εἰσ]φερομένων
 καὶ ἐκ[φερομέ]νων καὶ τὸ τοῦτον [ἄχρηστ]ον εἶναι
 τῶν ἄλλων (XII) [ἐργατ]ῶν, καὶ τοῦτο δεματ[ιζό- 10
 μενον]; τὰ μὲν οὖν πρὸς τούτους ἱκανῶς ἐπισεσή-
 μανται, τὰ δ' ἡμῖν ἀρέσκοντα συντόμως ὑπο[γρ]α-
 πτέον. Ἄ διαλεξόμεθα τ[οί]νυν οὐχ ὥς ἐν οἴκῳ κα-
 λ[ῶς] ἐστὶν βιοῦν, ἀλλ' ὥς ἴστασθαι δεῖ περὶ χρημά-
 των κτήσεώς τε καὶ φυλακῆς περὶ [ἀ] τὴν οἰκονο- 15
 μίαν καὶ τὸν οἰκονομικὸν ἰδίως νοεῖσθαι συμβέβη-
 κεν | οὐδὲν διαφερόμενοι πρὸς τοὺς ἕτερα τοῖς ὀν[ό]-
 μασιν ὑποτάττειν προαιρ[ο]υμένους· καὶ περὶ τῆς
 φιλοσόφῳ δεούσης κτήσεως [αὐ]τῆς ο[ὕτ]ω [δῆ]ποτε.
 φι[λοσό]φῳ δ' ἐστὶ πλούτου μ[ικρ]ὸν, ὃ παρεδῶκα- 20
 μεν [πάντα καθ]ῶς τοῖς καθηγε[μόσι] δοκεῖ ἐν τοῖς
 περὶ π[λού]του [λόγ]οις ὥστε τὴν οἰκο[νομία]ν τῆς
 τε τούτου κ[τή]σε[ως] καὶ τῆς τούτου φυλ[ακ]ῆς
 [παραδ]ίδοσθαι. Κεῖται τοίνυν ἐ]ν τῷ περὶ π[λο]ύ-
 του Μητρ]οδώρου τοιαῦ[τα] πρὸς τ[ὸν τρόπον] ἐν 25
 τῷ λόγῳ τῷ π[ρὸς τ]οὺς ἐροῦντας ἴσως ὅ[τι πο]λὺ
 κουφοτάτην καὶ ῥάσ[την] οἱ κυνικοὶ διαγωγὴν [ποι-
 οῦν]ται πᾶν αὐτῶν περι[φέρων]τες εἰς τὸ δυνατὸν,

δ μ[ἐν ἀμ]ελῇ παρέχει βίον εἰρη[νικόν τε] καὶ μά-
λιστα ἀθόρυβον, [φροντίδα δ' ὥς] ἐλαχίστη[ν] μ[ό-
νο]ν [κ]αὶ πραγματείαν.

XIII. καὶ εἰρήνη καὶ [ἐλα]χίστη πα-
5 ρενοχλοῦσα φροντίς· οὐ μὴν οὕτωγε φαίνεται τοῦτο
γίνεσθαι τὸ τέλος, ἂν πάντα φύγωμεν, ὧν ὑπαρ-
χ[όν]των καὶ πράγματά ποτε [σ]χοίημεν καὶ ἀγω-
νιάσαιμεν. Πολλὰ γὰρ τῶν πραγμάτων ἐνποεῖ μέν
τινας λύπας ὑ[π]άρχοντα, πλείω δ' ὀχλεῖ μὴ πα-
10 ρόντα. τὸ δ' οὖν ὑγιαίνειν τῷ σώματι φροντίδα μὲν
ἔχει τινὰ καὶ πόνον, ἀπλάττω μέντοι μᾶλλον ὅταν
ἀ[ρχη] χειμάζειν· πα[ρα]πλησίως [δ]ὲ κα[ὶ] ὁ βέ-
βαιος φίλο[ς] ἐνποιῶν [τ]ινας ὑπ[άρχων] οὐ[κ] ἐν-
οχλεῖ, π]λείω μὴ ὑπά[ρχων] ἐνοχλ[ήσει ὁ] τοιοῦτος.
15 [κ]αὶ δῆλον ὥς [ὁ σ]που[δ]αῖος οἷο[ς] π]ολλὰ τῷ
συμφ[έ]ροντι κα[ὶ] ἀ[σ]υμφόρῳ διορ[ίζων] αἰρήσεται
μᾶ[λλον] ἐτέ[ρω]ν ἔτε[ρα καὶ] δὴ τοι[οῦτ]ο ποιῶν
οὐ δο[κεῖ τῷ τετ]υχότ[ι] καλῶς ζῆν δύνασθαι κα[ὶ]
πρ]οσδεῖσθαι [γ]ε πολλῶν, ἃ μ[ὴ] κ]εκτημένος [βι]ώ-
20 σεται [κακοπα]θεστέρως [ὥστ' ἀδύνατον ὥς] μ[ὴ]
πρὸς ἐνίων ὀχλεῖ[σθαι]. Π]άντα [μὲ]ν οὖν οὐ
φευ[κ]τέον ὧν ὑπα[ρχόντων] καὶ πρ[άγ]ματα ἔχει[ν]
ἔστιν καὶ φροντίδ[ας] κα[ὶ] ἀγ]ωνίας οἷαςδήποτε, ὥς
ὀ[λίγοις] π]ροείπαμεν, τίνα δὲ δεῖ, κ[αὶ] εἰ τούτ]ων
καὶ τὸν πλοῦτον, [κα]ί τι βάρος ἔχοντα δέον ὄτ[α]ν
25 [πα ρῆ, μᾶλλον πρὸς ὅλον [βί]ον, ἀλλὰ μὴ πρὸς
τ[ι]νὰ καιρ[όν], τὸ δ' αὐτῷ [χρ]ῆσθαι[ι] κανόνι τῷ
[π]όνους [φεύγειν], ο[ὐ]κ ἀσφαλές. Καὶ γὰρ τῷ

[γλισχρο]νω τὸ καθημέραν [ἐνοχλεῖ] καὶ ποτε [ὀ]χλή-
 σεις τινὰς ὁ δαψ[ιλῆς] ὧν ἔχει, [ὥστ' ἐκείνῳ] ὅς
 πλού[σ]ι[ος] [ἐστὶ] καὶ τῷ τὰ[ναγκαῖα μὴ κ]εκτημέ-
 νῳ δίκ[αιον εἶναι] (XIII) ταῦτ' ἀποδοκιμάσαι δι[ὰ
 τὴν] τοιαύτην συντυ[χί]αν, τὸ δ' ὥς ἐπιτοπολὺ συν- 5
 εργοῦν πρὸς τὴν ἀκροτάτην δι[α]γωγὴν, τοῦτο σκε-
 πτέον. Οὐ φαίνεται δ' ὁ πλούτος ἐπιφέρειν ἀλυσι-
 τελεῖς δυσχερείας παρ' αὐτόν, ἀλλὰ παρὰ τῇ[ν] τῶν
 χρωμένων κακίαν. Ἡ γὰρ ἐπιμέλεια καὶ τήρησις,
 ὅση πρέπει τῷ κατὰ τρόπον αὐτοῦ προεβτῶτι, πα- 10
 ρέχει μὲν τιν' ἐνίο[τ'] ὀχλησιν, οὐ μὲν πλείω γε τοῦ
 κατὰ τὸν ἐφήμερον π[ο]ρισμόν, ἂν δὲ καὶ πλείω,
 τῶν ἄ[λλ]ων ὧν ἀπαλλάττει δυσχερῶν [ο]ὐ πλείον,
 ἂν μ[ὴ] δείξῃ τις ὥς οὐκ ἀποδί[δω]σιν ὁ φυσικὸς
 πλούτος π[ολλ]ῷ μείζους τὰς ἐπικαρπίας ἢ τοὺς πό- 15
 [ν]ους τῆς ἀπ' [ὀ]λίγων ζωῆς, ὁ πολλοῦ δεήσε[ι]
 ὑφ[ιστάν]αι· ἐγ[ὼ] γὰρ μὴ διὰ πόνον τινὰ πα[ρα]-
 πολλύμε[νον] μηδὲ διὰ τὴν ἀκρατον σ[που]δὴν περὶ
 τὸ πλεόν καὶ τὸ[ν] πλούτ[ον] ὑφ' αὐ[τ]οῦ ζητεῖ[σθαι]
 καὶ τῷ ἐ[νερ]γάζε[σθαι] τοῦτ[ο] εὐνό[ως] οἰκο[νο]- 20
 με[ῖ]σθαι νομίζω τὸν πλού[το]ν· ὁ [γ]ὰρ κατὰ τῇ[ν]
 φύσι[ν] π[λούτ]ος [οὐ] τῷ προ[σέπ]αν[έ]λκειν ἑα[υ-
 τοῖς] γίν[οιτ'] ἂν, τῷ περὶ τῶν ἐλαττ[ωμάτ]ων ἀγω-
 νιᾶν ὥς εὐθέ[ως] τὴν ἀ]λγηδόν[α πα]ρ[α]στυσο[μέ-
 ν]ων ἢ παροῦσαν ἢ προσ[δ]οκωμένην· ἂν δέ τις 25
 περ[ιέ]λῃ αὐτοῦ τὰς τοι[α]ύτας [δυ]σχερείας καὶ μὴ
 [σ]ωρεύειν ἐ[πι]βάλλ[η]ται καὶ ποεῖν τὴν οὐσίαν ὅτι
 μεγίστην, μηδ' ἦν ὁ πλο[ῦτ]ος ἐξουσίαν παρέχοι

τ[αύ]την παρασκευάζη[τ]αι τῷ [πλεονεκτεῖν αὐξή-
 σαι, οὗ]τος [τ]ὰ χρήματα φυλάττειν ποιήσεται παρ'
 οἷς ἀπ[αρ]άλλα(XV)κτος γίνοιτ' ἂν δια[γωγῇ ἢ] ἐτοι-
 μότης τῆς κτήσεω[ς] τῇ καὶ δι' αὐτοῦ κοινωνούσῃ.
 5 Διοικεῖν γὰρ οὕτω ταῦτα τῷ κεντῆσθαι καὶ κτᾶ-
 σθαι τὸν σο[φ]ὸν φίλους ἀκόλουθον· προσέτι δὲ μὴ
 δια[χ]έηται τὸν τρόπον τοῦτον ὥς ἔαν ἀναλωθῇ ταῦ-
 τ' ἄλλων οὐχ εὐρεθῇσομένων πολλή τις γίνεται ῥαβτώ-
 νη περὶ τὴν οἰκονομίαν ἄλλως τε καὶ τοῖς κοινωνήμα
 10 λόγων, δεομέ[νω]ν πολλῶν ἀγώνων, ἂν δέ που καὶ πε-
 ριπέσωσι· τοιοῦτῳ γὰρ δυνάμενοι μηδέ[ν]α φιλο-
 νεικεῖν πλήν θορύ[βο]υ κερδαίνοντας ἐλαττοῦ[σθ]αι
 τ[ὰ] λυσιτελεῖν πρὸς τὸ τέλος, οὗ χάριν καὶ πλ[ε]ονε-
 [κ]τεῖν βουλόμενοι. λέγειν γὰρ [οὐκ ἔχουσι]ν ὥς ὁ
 15 τοιοῦτος ἔ[χει μᾶλλον τὴν κτ]ῆσιν ἐφήμερον οὕτως
 [ἀνειμ]ένος ὦν πρὸς τὰ ῥηθέ[ντα] τοῦ μηδὲν ἐφόδιον
 ἔχον[τος]. οὐ γὰρ ἐν ὅσῳ μὲν τὰς [τῶ]ν τοι-
 ούτων οὐσ[ί]ας σωζο[μέ]νας ἢ τὰς τῶν ε[ί]
 δὲ μή γ' οὐχ οὕτ[ω] εως φ μένας οὐδ[ὲ]
 20 τὰ]ς ἀκροσ[φαλ]εῖς οὐσας.

Ἐνδεθήσεται[ι μ]ὲν οὖν οὐδέποθ' οὕτως [ὑπὸ
 π]λούτου σοφὸς ἀνὴρ ὥς [οὐκ] ἀ[ξ]ίου δι[ὰ τὸ] σώ-
 ζειν αὐτὸν μεγάλους ὑπομένειν πό[ν]ους καὶ πρὸς
 οὐδὲν πληθ[ύ]ο[ς ἀ]λλακτούς· το[ῦ]το γὰρ δε[ί]ν, καὶ
 25 ποιεῖν τὴν χρεῖαν ἀλυ[π]ον καὶ τὸ διὰ ταύτης τέρ-
 πον ἀκέραιον τὸ μὴ προσεῖναι τῇ πλούτου κτήσει
 τοῖς σοφοῖς φροντίδα βα[ρ]εῖαν πῶς δυνήσεται σώ-
 ζεσθαι μη[δ'], ὅταν οἱ σφαλερ[ώτ]ατοι κ[αιρ]οὶ

[κ]α[θε]στήκωσ[ιν ἥκον]τε[ς, ἔ]δρας χαλᾶ σώφρων
 ἀ\XVI)νήρ καὶ πρὸς τὸ μέλ[λον ἐστ' εὐή]ρης τῇ τα-
 πεινῇ καὶ πενιχρᾶ διαίτῃ, τὸ φυσικὸν εἰδὼς καὶ
 ὑπὸ ταύτης διοικούμενον. Ῥέπει δὲ τῇ βουλήσει
 μᾶλλον ἐπὶ τὴν ἀφθονωτέραν οὔτε κ[α]κὸς εὐρέσθαι 5
 τὰ πρὸς αὐτὸν ἱκανὰ ᾧ καὶ βίος μέτριός τε καὶ
 κοινὸς καὶ λόγος ὑγιῆς καὶ ἀληθινὸς, εἰ καὶ μὴ ῥα-
 δίως τὸν τυχ[ό]ντα προσαγόμενος. Τίνος ἂν οὖν ἔνεκα
 τηλικαῦτ' ε[ἴ]εν ἐφόδια πρὸς τὸ ζῆν καλῶς ἐν πολ-
 λῇ ῥασ[τώ]νῃ; κἂν πλοῦτον ἀποβάλλῃ πέρα τοῦ με- 10
 τρίου κακοπαθήσει σωτηρίας ἔνεκ[α χ]ρ[η]μάτων;
 οὐ μὴν [τοι]. ἀλλ' οὐδ' [ἀκ]ροσφα[λ]ῶς αὐτῷ διακεί-
 σ[ε]ται τὰ ὑπάρχονθ' ο[ἷ]φ π[ρο]είπαμεν ὄντι· καὶ
 γὰρ οὐδὲ [κ]ακὸν οἰκονόμον ἐρεῖ τις εἶναι κατὰ τὴν
 χρεῖαν αὐτὸν οὐδὲ [κατὰ τ]ὴν [δι]οίκησιν τε καὶ 15
 φυλακῇ[ν. ἀβέ]λτερον γὰρ ἐ[στί] τὸ μὴ [φυλάττειν]
 ἐφ' [ὅ]σον μήτε πόνος [π]αρά τὸ προσῆκον γίνεται
 μήτε τῶν δεόντ[ων] ἀναλωθῆναι τι παραλε[ίπε]ται,
 φυσικῶν ἡμῖν ἐνόν[τω]ν πρὸς τὰ πλείον' ἐπιτ[ί]μων
 [καὶ] οὐ[δεῖς] ἴδιο[ς ο]ἰκονό[μος], ὅ[ς], μ[ὴ] μετὰ 20
 [πλ]ούτου [ὑπερβολή]ν, δι' αὐτοῦ [τ]οῦ λό[γ]ου κ[α]-
 λεῖται, τ]ῇ[ς] ἐμπει[ρ]ίας τῆς ἱκανῆς π[ρὸς τὴν οἰ]-
 κονομίαν τ[ῶ]ν ὑπαρχόν[των] καὶ μὴ π[ρὸς] ὑπέρμε-
 τρο[ν] χρηματισμὸν ὥστερήσει· ῥάδιον γὰρ ἰδεῖν παντὶ
 τὰ κα[τὰ τ]οῦτο χρήσιμα καὶ ἐν μέσῳ κείμενα, μὴ 25
 σωρευταῖς ἀνθρώ[ποις] ἀ[λλ]λ' αὐτὴν τὴν ὑπάρ-
 χουσ[αν κτῆσ]ιν οἰκονομοῦσιν· τὸ [δὲ π]λεῖον ἄ[ν]
 ἀ]βλ[α]βῶς [κ]αὶ [εὐ]πόρως γίνηται, δέχ[εται οὐ]-

δὲ (XVII) κακοπαθ[εῖ] ἐν [τοῖς κα]τ[ὰ] τοῦτο μὴ
προειρημένοις.

Τεχνίτης μὲν οὖν ἅμα καὶ ἐργάτης [κτ]ήσεως
πολλῆς καὶ ταχέως συναγομένης οὐκ ἴσως ῥητέος
5 ὁ σοφός· ἔστι γὰρ δὴ τις ἐμ[π]ειρία καὶ δύναμις
καὶ περὶ χρηματισμόν, ἥς οὐ κοινωνήσει σπουδαῖος
ἀ[ν]ήρ οὐδὲ τοὺς καιροὺς παρατηρήσει μεθ' ὧν κἂν
ἢ τοιαύτη δύναμις χρησίμ[η], μὴ γίνοιτο φιλοχρη-
μάτου παρὰ πάντα τοιαῦτα. Οὐ μὲν ἀλλὰ φαίνε-
10 ταί γε καθάπερ [καὶ] ἐπ' ἄλλων πλειόνων, ἐν οἷς,
ἀγαθῶν ὄντων δημιουργῶν, τό γε [πρ]ὸς τὴν χρείαν
[εἶναι δο]κοῦν ἕκαστος ἡμῶν, [ὥς] εἰπεῖν, οὐ κακῶς
ἐπιτελώη, οἷον ὁρῶμεν καὶ [περ]ὶ τὴν τοῦ βίτου
κατεργασίαν ἢ τὴν τῶν ὀψων σκε[υ]ασίαν· πᾶς γάρ
15 τις ἱκανὸς α[ὐ]τῷ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν μέχρι τῆς
ἀ]ρκούσης χρείας] οὐ[τ]η[ς περ]ὶ αὐτὰ καὶ ἐμπειρίας
ἐ[ντέ]χνου. Καὶ ἐπὶ [κ]τήσεως οὖν [καὶ φυ]λακῆς
[τ]ῶν χρημάτων φαί]νεται τ[ὸ τ]οιοῦτον εἶναι· [καὶ]
γὰρ μὴ [ἐσμ]ὲν τεχνεῖται, καθάπερ τινές, συναγωγῇ[ς]
20 καὶ τηρήσεως καὶ φροντιστα[ὶ σ]ύντονοι καὶ ἐνδε-
λεχεῖς, [ἀλλὰ] μέχρι γε τοῦ τὰ πρὸς τὴν [χρ]εῖαν
ἐξευρίσκειν καὶ ταῦ[τα μὲν] μὴ διαπίπτειν εἰκῇ καὶ
τ[αχέως], ὥς εἰκόνασι πολλοὶ τινες, ο[ὕτως φάσ]κον-
τες κἀκ[ιστο]ν καὶ τὸν σ[πο]υδα[ῖ]ον ἄνδρα [λεκτ]έον·
25 τί γάρ; κἂν αὐτὸν ἀπ[είργω]σι τοιοῦτον ὑπάρχειν,
ἀλλ' οὐ κατὰ γε τὸ δια[πο]κρίνον καὶ τὸ παραμε-
τρητι[κ]ὸν τῷ φ[υσ]ικῷ τέλει τοῦ δέον[τος, φαίνον-
ται] εἶναι [οἷδε ὧ]δέ πως μι]σθά[ρ]ναι καὶ μηδὲν

ἔ[ξ]ω τοῦ χρη(XVIII)σίμου πεσεῖν ἑῶντες· καὶ τ]ὸ
 πᾶν διαφέρειν τῶν ἄλλων ῥητέον; ἔτι δὲ κατὰ τὸ
 παραστατικὸν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ πρὸς τὰ ὁμὰ θάρ-
 σους διὰ τῶν τοῦ σοφ[οῦ] λόγων εἰς τὸ παντὸς μετα-
 δότας γίνεσθαι. Μὴ δὴ λέγωμεν, ὥς εἰ περιαιρήσομεν 5
 τὸ βάρος αὐτοῦ κατὰ τὴν κτῆσιν ἀφελούμεθα καὶ
 τὸ πλουτεῖν· ἔστι γὰρ μὴ προσόντος ἐκείνου τοῦτο
 καταλείπειν· οὐδὲ γὰρ τοῖς συντονωτάτοις παρὰ τὴν
 περὶ τὸ πρᾶγμα ταλαιπωρί[α]ν σώζεται μόνως, ἀλλ'
 αὕτῃ μὲν τὰ πολλὰ συνπαρ[έ]πετ' αὐτοῖς; ἢ δὲ σω- 10
 τηρία δύν[ατ]αι γίνεσθαι καὶ χωρὶς τῶ[ν μ]αταίων
 πόνων. οὕτω γὰρ εἰ περιαιρήσῃ τις ἑαυτο[ῦ τό] τε
 πρὸς μηδὲν ἄλογον κακοπαθεῖν ἐν ταῖς ἐπιμελείαις
 καὶ τὴν δυσχερῆ φροντίδα περ[ὶ τ]ῶν ὑπαρχόν-
 τ[ω]ν ο[ὐ] κατ]αλέλο[ι]πεν τοσοῦ[τ]ον ἑαυτῷ τὸ δια- 15
 φέρον ἐν τῷ σώζεσθαι τὴν κτῆσιν ἢ μὴ σώζ[εσθαι]·
 ὃ γενήσεθ' ἱκανὸν πρ[ὸς τ]ὴν σωτηρίαν το[ῦ] πλού-
 το[υ ἢ φυ]λακῆν· οἷον μέγ γὰρ τὸ[ν ἀ]γαθὸν ἐρ-
 γάτην καὶ φύ[λα]κα κτήσεως οἱ πολλ[οὶ] λέγο[υσιν]
 οὐδὲ τὸ φιλανθρωπ[ικὸν καὶ] μεταδοτικὸν πρὸς τῷ 20
 τ[οι]αῦτ' ἀγνοεῖν ὧν οὐκ εἰσὶν ἀ[ρε]τ[αί] τινες. Οὐ
 γὰρ ῥάδιον τ[ὸ]ν τοιοῦτον ἐξ ὀλίγων πο[λλ]ὰ ποιεῖν
 οὐδὲ ποήσαντ[α σώζ]ειν· μετρήσει μὲν οὖν ἴσω[ς τὸ]
 συμφέρον καὶ κτήσει καὶ φυλακῇ πολὺ βέλτισθ'
 οὗτος ὥστε μὴ πλείω φρονεῖν διὰ τὰ χρήματ' ἢ περ 25
 εὐπαθεῖν. οὕτε γὰρ ὁ πόνος ὁ καθ' ὁποιοῦν κτῆσιν
 [ἀ]δηλος αὐτῷ . . . ονως οὐδ' ἢ τέρψις ἢ δι(XVIII)ὰ
 τὴ[ν κτῆσι]ν· οὕτ' ἀμείνων ἄλλος τὴν ὑπεροχὴν αὐ-

τῶν πρὸς ἄλληλα θεωρῆσαι καὶ μνημονεύειν. Κτᾶσθαι
 μέντοι που δυνήσεται πλεῖστα καὶ τάχιστα καὶ δια-
 θεῶρεῖν ὅθεν ἂν μάλιστα τὸ πλεῖον αὖξο[ιτο], μη-
 δὲν ἀπομετ[ρῶ]ν πρὸς τὸ τέλος ἀλλὰ πρὸς τὸ πλεόν
 5 καὶ τοῦλαττον, καὶ τὰ προὔπάρχοντ' ἀ[ε]ὶ φυλάττειν
 ἐντόνως· πολὺς γὰρ ὁ πόνος ἤδη περὶ τοῦτο καὶ
 μετὰ φροντίδος σκληρᾶς γιγνόμενος καὶ πᾶν τιθε[ί-
 σης] ἐν πενίᾳ τὸ δυσχερές, ἐναργῶς τῆς φύσε[ως]
 δεικνυούσης ἂν τις αὐτῇ προ[σ]έχ[η], διότι καὶ τοῖς
 10 ὀλίοις εὐνόπ[ω]ς χρήσεθ' [ὁ] δὲ πλοῦτος μέτ[ρ]ον τι
 φροντίδος κ[ατέχω]ν οὐ πρὸς τὴν δι' αὐτὸν ἐπικου-
 ρίαν ἀλλα[κτ]ὸν ποιεῖ. Ἄλλον μὲν οὖν ἐνίο[τ]ε το[ι]-
 οῦτον ὑπάρχειν, ὥσπερ [ὑ]πη[ρ]έτη[ν], οὐκ ἄχαρι
 καθάπερ καὶ τὸν ἄκρον περὶ τὴν τοῦ σίτου κατερ-
 15 γασίαν, αὐ[τ]ὸν δ' [ἐργά]την τῶν το[ι]ούτων οὐκ [ἐπι-
 τ]ήδειον εἶναι· οὐ [γὰρ] ἔτι λ[υβ]ιτελεῖ πρὸς τὴν κα-
 κοπάθ[εια]ν ἀναμετρούμενη [κτ]ῆσις τ[ο]ιαύτη. Τοι-
 οῦτον οὖν ὄντα τὸν σοφὸν περὶ τὴν [ἐ]πιμέ[λεια]ν
 καὶ τὴν φυλακὴν τῶν χ[ρ]η[μ]άτων οὐκ ἐνοχλήσει
 20 π[λοῦ]τος ὑπάρχων, οὐδ' ἐφ' ὅσον ἂν ἐνοχλῇ ἐπὶ
 πλεόν τοῦτο ποιήσει ἢ τὰς χάριτας [ἀ]ποδώσει κατὰ
 τ[ὴν] κτῆσιν· ὥσαύτως [τὸ] συμφέρον ἀκολουθήσει
 τ[ῷ] σοφῷ, χρηματισμόν τε ἀγαθὸν αὐ[τὸ] οὐδὲν
 μὲν [ἴ]σως δεῖξει π[ρο]σβειπεῖν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ συμ-
 25 φέρ[ον] μάλιστα[α] καὶ κτᾶται καὶ χρῆται καὶ ἐπιμε-
 [λεῖται] (XX) τοῦ πλούτ]ου. Οὐ μὲν ἀλλ' οὐδὲ πα-
 ραβια[στ]έον γε τοῦτ' ἔστιν διὰ τῶν κατὰ τὰς ἐρ-
 μηνείας σ[ημ]είων καὶ ταῦτα μὴδὲν ἐνδεικνυμένους

περὶ τῆς τοῦ σοφοῦ [κ]τήσεως τε καὶ χρήσεως ὥσπερ
 οἱ σοφισταὶ ποιοῦσιν, ἀλλ' ἀνάγοντας ἐπὶ τὴν ὑπάρ-
 χουσαν ἡμῖν πρόληψιν [ν] περὶ ἀγαθοῦ χρημα[τιστ]οῦ
 σκεπτέον τε ἐν τίνι τὸ προειλημμένον καὶ τῷ πῶς
 χρηματιζομένῳ καὶ οὗ ἂν ἐκεῖν' ἐπιμαρτυρῇται κα- 5
 τηγορητέον [πλού]του χρηματιστὴν ἀγαθόν· διόπερ εἰ
 μὲν βουλόμεθα λέγειν ἐν προλήψει τοῦτον ἀγαθόν
 χρηματιστὴν [ν] τὸν κα[τὰ] τὸ συμφέρον κτώμενον [κα]ὶ
 ἐπιμελούμενον π[λο]ύτου, τὸν σοφὸν μάλιστα το[ι]οῦτον
 εἶναι ῥητέον· εἰ [δὲ] μᾶλλον ἐπὶ τὸν δυνατῶς καὶ 10
 ἐντέχνως πολλὰ πορι[ζ]όμ[εν]ον, καὶ μήτε αἰσχυρῶς ἐν-
 νό[μω]ς τε, φέρομεν ἐν προλήψει τὸν ἀγαθόν χρημα-
 τιστ[ῆ]ν καὶ ὅτι μάλιστα πλέ[ον] κακ[ο]παθῇ κτώμενος
 [πολλὰ] ἥπερ ἡδῆται μᾶλ[λο]ν ἄλλο[υς] τῶν σοφῶν
 φατέον· οὐδὲ [ν γ]ὰρ ἀφαιρουμένη τοῦ σοφ[οῦ] ἡ 15
 τοιαύτη κατ[ηγο]ρία [βλάπτ]ει, ἂν μόνον α . . . νθ . .
 ας ἡ γιγνο[μ]ένη κατὰ τ[ὸ σ]υμφέρον κτήσις
 τε καὶ ο[ικ]ονομία πλο[ύ]του· τῷ γ[ὰρ] μὴ ὁρᾶν περὶ
 τοῦ ὅπως [π]ρο[εσ]τώτας χρημάτων ἀκ[ο]λ[ου]θεῖ τὸ
 συμ[φέρ]ον δηλοῦ[μ]εν τοὺς πολλὰ καὶ ταχέως κτω- 20
 μένους ἡ[γ]ούμενοι τούτοις ὑπάρχ[ει]ν [τὸν] λυσιτε-
 λῇ τῷ βίῳ χρημ[ατ]ισμόν· οἱ δὲ φιλοσοφε[ῖν] φά-
 σκ[ο]ντες, ἐξὸν λέγειν ἡμῖν παρ' ἃς α[ἰ]τίας ὁ σοφὸς
 ἐπ' ὧ[φελίᾳ] μάλιστα κ[αὶ] κτή(XXI)σεται καὶ κυ-
 ριε[ύσει] χρημ[ατ]ῶν καὶ ὅλως ἐμφαίνειν ποία ἡ βελ- 25
 τίστη οἴκησις, τοῦτο μὲν οὐ ποιοῦσιν, μόνον δὲ ἐφαρ-
 μόσαι ζητοῦσιν ἐπὶ τὸν σοφὸν τὴν τοιαύτην κατηγο-
 ρίαν καὶ ταῦτ' οὐκ ἐπὶ πρόληψιν ἀνάγοντες, ἣν ἔχο-

μεν ὑπὲρ ἀγαθοῦ χρηματιστοῦ ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς
 τῶν λέξεων ὁμιλίᾳς ἀποβιαζόμενοι. Τὸ παράπαν
 γὰρ οὐτ' ἐν τοῖς ἄλλοις εἰκόσιν ἐθέλειν [κα]τὰ τὸ
 προει[ρ]ημένον αἰεὶ τοὺς λόγους ὑπὲρ τῶ[ν] ἀγνοου-
 5 μένων ποιεῖσθαι οὐτ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ν[ῦν] ἐνεστῶ-
 [τ]ος, ἀλλὰ δεινο[ί] εἰσὶν ὑπὸ [τ]ῶν κατὰ τὰς λέξεις
 συ[ν]η[θ]ε[ι]ῶν [ἐ]λκυσθῆναι πρὸς [τὰς] περὶ τῶν
 πραγμάτων ἀποφάσεις καὶ περὶ δ' ας ἔχειν ὥς
 τοὺς τε πολλοὺς ἐξελέγχο[ν]τε[ς] ἐνθ' ἂν ἐναντίως [τι
 10 αὐτοῖς] κατηγο[ρῶ]σιν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν, καὶ τῶν
 ἀγ[νο]ουμένων τι διδά[σ]κοντες, ὅ[π]ερ Ἀριστοτέ-
 λ[η]ς ἔπαθεν [κατὰ] τὸν ἐν τῷ περ[ὶ] π[ολι]τικῆς λό-
 γον ὑπὲρ τοῦ τὸν [μ]ὲν [ἀγα]θὸν ἄνδρα καὶ χρη-
 μ[α]τιστὴν ἀγαθὸν εἶναι, τὸν δ[ὲ] φ[αῦ]λον καὶ
 15 χρηματιστὴν [φαῦ]λον, ὥς ὁ Μητρόδωρος [ἀ]πέ-
 [δ]ειξεν. Ἐκ δὴ τούτων ἔσ[τι] μὲν] διαλαμβά[ν]ειν
 προ[αι]ρο[υμ]ένοις καὶ τὸ πόσης κτ[ή]σεω[ς] ἐπιμελη-
 τέον καὶ τίν[α] καὶ [ὅπο]ίαν οἰκονομίαν ἐν τῷ λ[ό]-
 γῳ λαμβάνομεν καὶ πῶς οἰκονόμον ἀγαθὸν ἔστιν
 20 εἰπεῖν τὸν σοφὸν καὶ πῶς οὐκ ἔστιν, ὥσαύτως δὲ
 καὶ χρ[η]ματιστὴν, καὶ τίς οἰκονομία, τίς τέχνη καὶ
 [τίνες αὐ]τ[ῆ]ς αἱ δυνάμεις. [Ἔτι δὲ εἰ ὥς] περ
 ὑπ[ὸ] πολλῶν οὕτω καὶ ὑπὸ [τοῦ] σοφοῦ δεῖ κρ[ί]-
 ν[ε]σθαι καὶ δι(XXII)ότι σ[υμφέρουσα] καὶ λυσιτελὴς
 25 ἢ τοι[αύτη] πρὸς ἄκραν εὐετηρίαν, ἐκείνη δὲ ἀλυ-
 σιτελὴς καὶ ταλαίπωρος, καὶ πῶς διακείμενον χρή
 ποιεῖσθαι τὰ[ς] ἐπιμελείας.

Ἔστιν δ' ἀνελέσθαι τι[νὰ] καὶ πρὸς τὸ πόθεν
 καὶ πῶς πορίζεσθαι δεῖ καὶ φυλάττειν. Ἡ συνέ-
 χουσα μέντοιγ' ἀνάτασις αὐτῷ γέγονεν πρὸς τὸ μα-
 κρῷ μᾶλλον λυσιτελεῖν τὰς ποτὲ γινομένας ὀχλήσεις
 καὶ φροντίδας καὶ πραγματείας τῆς ἐναντίας αἰρέ- 5
 [σ]εως εἰς διαγωγὴν τὴν ἀρίστην. Ἡμε[ῖς] δὲ [λ]έ-
 γωμεν ἀκολουθοῦντε[ς δεῖν] μὲν [ν]ο[μίζεσθαι] πο-
 ρισμὸν ἀ[ρρίω]ν εἶναι τὸν δορίκτητον, κα[ὶ] χρῆσ[ιν],
 οἷαν ἐποίησατο [Γε]λλίας ὁ Σικελιώτης καὶ Σκόπας
 ὁ Θετταλὸς καὶ Κίμων καὶ Νικίας οἱ Ἀθηναῖοι, δο- 10
 ξοκόπων ἀνθρώπων εἶναι κατὰ σοφίαν οὐδετέραν ὥς
 καὶν [αὐ]τοὶ μαρτυρήσαιεν οἱ βίοι τῶν τὰ τοιαῦτα
 γραφόντων. Ὅλω[ς] δ' ἐφαίνονται ξεῖς
 ἔοι[κ]όσιν εἰ[ς] τοὺς πολ[ι]τι[κ]οὺς ἀνατιθέναι καὶ
 τ[οὺς] πρακτικοὺς ὥστε πολ[λὰ]κις [ἄ]ν [ἐ]περωτῇ- 15
 σα[ι] τί[να] ποτὲ περίεστιν τοῖς σ[χολά]ζουσι περὶ τὴν
 ἀλήθειαν, [εἰ μὴ π]άντα ταῦτ' ἐπικρίν[ο]υσιν; ο[ὐ]
 γὰρ εἰκόνασιν οἱ αὐτοὶ κατὰ τ[οὺς] τοιο[ύτους] ἐργά-
 τα[ι μὲν] εἶναι τ[ῶν] καλῶν ὅσα πρὸς [τ]ὴν ἐκ τ[ῶν]
 κ[υ]ριωτάτων ἀταραξία[ν σ]υντείν[ει] καὶ θεω[ρεῖ]- 20
 ται. Ἀλλ' ἡμ[ᾶς] δεῖν τὸ τέλος τοῦτ' ἐ[πι]φέ[ρ]ου-
 σαν ἀρετ[ὴ]ν, φ[η]σούσι δῆλον ὅτ[ι] τοὺς περὶ τὴν
 ἀλήθ[ε]ιαν δε[ι]νοὺς, ἢ μηδὲν ἀπ' αὐτῆς [ἀξί]όλογο[ν]
 σ[υ]ντελεῖσθαι [ἢ, τινὸς πό]λεως ἢ δυνάμεως ἡγουμέ-
 [ν]ων τῶν ἐν σ[οφ]ίᾳ περὶ [πάντων] ὄντων (XXIII), 25
 μηδὲν κινεῖν.] Γελοι[ότατον] δὲ καὶ τὸ πορίζειν [ἀ]φ'
 ἵππι[κ]ῆς καλὸν οἴεσθαι· τὸ διὰ πο. ικῆς,
 δούλων ἐρ[γα]ζομέν[ων], οὐκ [ε]ὕκληρον, τὸ δ' ἐξ

ἀμφοτέρων αὐτὸν ἐνεργοῦντα μανικόν· ταλαίπωρον
 δὲ καὶ τὸ γεωργο[ῦν]τ' αὐτὸν οὕτως ὥστε αὐτουρ-
 γεῖν, τὸ δ' ἄλλων ἔχοντα γῆν κατὰ σπουδαῖον. Ἦμι-
 στα γὰρ ἐπιπλοκάς ἔχει πρὸς ἀ[νθ]ρώπους, ἐξ ὧν
 5 ἀηδίαι πολλαὶ παρακολουθοῦσι, καὶ διαγωγὴν ἐπι-
 τερπῇ καὶ μετὰ φίλων ἀναχώρησιν εὐσχολον καὶ
 παρὰ τοῖς [εὐσχήμοσι]ν εὐσχημονεστάτην π[ρ]όσοδον.
 Οἱ γὰρ εὐ[σ]χ[ή]μον[ες] οὐδὲ ἀπὸ συνοικίας καὶ
 10 δοι ν ἐμπειρίας ἢ καὶ τέχνας ἔχόντων μηδα-
 μῶ[ς] ἀπρεπεῖς. [Ἀ]λλὰ ταῦτα δεύτερα καὶ τρίτα
 πρῶτον δὲ καὶ κάλλιστον ἀπὸ λό[γ]ων φιλο[σό]φων
 ἀνδράσιν δεκτικοῖς μεταδιδόμεν[ον] ἀντιμεταλαμβά-
 νειν εὐχάριστο[ν] (ἃ μετὰ σεβασμοῦ παντ[ε]λῶ[ς]
 ἐγένετ' Ἐπικο[ύρ]ω) λό[γ]ων δὲ ἀλη[θ]ινῶν καὶ ἀφι-
 15 λο[γ]νείκων καὶ, [συλ]λήβδη[ν] εἰπεῖν, [ἀ]ταράχων,
 [ὅτι] τό γε διὰ σοφι[στικῶν] καὶ ἀγ[ω]νιστικῶν
 οὐδέ[ν] ἐστι βέλτιον τοῦ διὰ δη[μοκ]οπικῶν καὶ συ-
 νοφαντικῶ[ν]. ὧν δ' ἐπιτηδευτέον εἰς π[ρ]όσοδον
 καὶ τήρησιν ταύτ[η]ς τε καὶ τῶν προὔπαρχόν[τ]ων.
 20 τὸ μὲν συνε[τ]ὸν ἡγητέον ἐν τῇ τῶν ἐ[π]ιδυμιῶν
 εὐσταλείᾳ καὶ τῶν ὁ[ργ]ῶν· οὐ[δ]ὲν γὰρ ἐκχεῖν
 [κ]α[ὶ] ἀ[να]τρέ[π]ειν· εἰ λαμ[π]ροτατ
 οὐδ κίς [π]ολυτέλ[εια τῆς] δι[αί]της κα[ὶ] λα-
 γν[εία ἢ πε](XXIII)ριβλέψε[ια] κα α . . . σμοῖς
 25 καὶ τὰ τούτοις ὁμοιό[τ]ροπα κα[ὶ] πάλ[ι]ν ἐκστα-
 τ[ι]κ[ῇ] φ[ρίκη] θεῶν [κ]αὶ θανάτου καὶ [ἀλ]γηδό-
 νων καὶ τῶν ταύτας παρασκε[υ]άζειν δοξαζομένων
 ὥστε, ἂν ζῆλον ἀζήλων καὶ φόβον ἀφόβων, ἐφ' ὃν

ἐνδέχεται, περιαιρῇ τις αὐτοῦ, καὶ ποριστικὸς ἔσται
 καὶ φυλακτικὸς ὥς προσῆκε· καὶ ἀδικία δὲ νομίζε-
 ται μὲν ἐκότερον ποιεῖν, στερίσκει δ' [ἐπ]εὶτα τὸ
 πλεῖστον οὐ μόνον τῶν κ[ερ]δανθέντων ἀλλὰ καὶ
 τῶν προὑπαρχόντων ὥστε, ἂν καὶ δικαιοσύνην ἀσκῇ, 5
 τό γ' ἐπὶ τα[ύτ]ην [ἀ]κινδύνως καὶ ποριεῖ καὶ φ[υ-
 λ]άξει. Καὶ μὴν ἀφιλία δοκεῖ μὲν ἀναλωμάτων
 κουφί[ζε]ιν ἀ[δ]υνεργήτους δὲ ποιεῖ [κ]αὶ ὑπὸ παν-
 τὸς καταφρονουμένους καὶ [ὑ]π' εὐνοίας ἀπολυωρή-
 τους, ἐξ ὧν οὔτε πρόσδοδος ἀξιόλογος οὔτε τήρ[η]- 10
 σις ἀσφαλῆς, ὥστε, ἂν φιλίαν περιποι[ῇ]ται καθ'
 ἐκότε[ρον] εὐτυχή[σ]ει. Καὶ ἀφιλανθ[ρω]πία δὲ
 [κ]αὶ ἀνημερότης ζημιοῖ πολ[λὰ] καὶ ἀβοη[θ]ήτου[ς]
 ποιεῖ, πολ[λὰ]κις δ' ἄρα [κ]ἂν [ἀρπ]άξεσθαι [τ]ὴν
 οὐσία[ν. Α]ἱ δ' ἐν[α]ντίαι δι[α]θέσεις τάναν[τία] 15
 παρα]σκευ[ά]ζουσιν, οἶμαι δὲ [καὶ] πᾶσαν [ἀ]πλῶς
 κακίαν ἐνπο[δί]ζειν πρὸς ἐπιτερπῆ συν[αγ]ωγὴν κ[α]ὶ
 τῶν ὑπαρχόντ[ων] ἐπιμέλειαν, τὰς δ' ἀντικ[ειμ]ένας
 ἀρετὰς συνεργεῖν ἀ[να]λόγως, ὥς δ' ἰδιώτερον εἰπεῖν
 αἱ φίλοις καὶ τῶν ἄλλων τοῖς οὐ[κ] ἀτόποις γινόμε- 20
 ναι μεταδόσεις, ἀφαιρέσεις [κ]αὶ τῆς ὑπάρξεω[ς]
 μειώ]σεις ἐνίοις εἶν[α]ι δο[κο]ῦ[σιν. Εἰσὶ] δὲ κτήσε[ις]
 λ]υσιτελέστεραι (XXV), κα[τὰ] τὸν Ἑρμαρχον, ἐπιμέ-
 λειαι τ[ο]ιούτων ἀνδρῶν ἢ περ ἀγρῶν καὶ πρὸς τύ-
 χην ἀσφαλέστατοι θησαυροί.

25

Δεῖ δὲ τὸν μέλλοντα καὶ συνάξειν τι καὶ τὸ
 συναχθὲν φυλάξειν μὴ τὸ παρ ὀνεῦ ποιεῖν κατ'
 Ἐπίχαρμον οὐ μόνον δαπά[ν]ης ἀλλὰ καὶ τοῦ προ-

φανέντος κέρδους ἀρπαστικὸν γινόμενον. προνοεῖν
 δὲ καὶ τοῦ μέλλοντος. Καὶ γὰρ νῦν εὐέλπιδας ποιεῖ
 καὶ παρὸν γινόμενον εὐφρ[αί]νει, καὶ μὴ μόνον
 τοῦτο ποιεῖν ἀλλὰ καὶ τῶν ιδίων προΐε[σ]θαί τι
 5 πολλάκ[ις] , ὥ[σ]περ οἱ τὴν γῆν σπείροντες. Ἐξ
 ὧν πρα[γμ]άτων (περὶ γὰρ ἄνθρώπων ε[ἶ]παμεν)
 πολλαπ[λάσι]α καρπίζεσθαι γίνεται. [Φ]ειδομένοις
 [δ'] ὀ[λ]ίγον ὑπεριδεῖν οὐ γίνεται καὶ κατὰ τὰς
 ὑπάρξεις ἀναλίσκειν, μὴ τῷ πολλοῦ καὶ ὀλίγ[ο]υ νο-
 10 μίσματος ὠνεῖσθαι κανονίζοντ[α]ς ὅ[περ] τῷδε τί-
 μιον τῷδ' [ε]ὕω[νον] καὶ ὃ [τῷ]δε μεμπτὸν πρί[α]-
 σθαι, [ὥς] ταχὺ συνελ[εῖ]ν [τὴ]ν ὑπαρ[ξι]ν ἐὰν συν-
 εχ[ί]ζη, τ[ῷ]δε ἄ[μεμ]πτον. Ἄτ[οπ]ον [δ', ὥ]ς προ-
 ε[ί]παμεν, καὶ τὸ διατ[άτ]τεσθ[αι] κατὰ μῆνα καὶ
 15 κα[τά] γε [τὸ ὅλον] ἔτος ἴσον ἐκά[στω], ἀνάγκη
 γὰρ γ[ι]νομένης ἔστιν ὅτε πο[λλῷ] πλεῖον ὀδαν[α],
 καὶ τὸ [τῶν] προσγινομένων, ὥστ' ἐν[ιοι Ρ]ωμαίων
 ποιοῦσιν τὸ [μὲν] εἰς δαπάνην τὸ δ' εἰς κα[τα]σκευὴν
 [τὸ] δ' εἰς ἀναπλήρωσιν, τὸ δ' ε[ἰς] θησαυρισμὸν
 20 μερίζειν ὥ[σπερ] οὐχὶ τῶν καιρῶν ἀνα[γν]αζόντων
 καὶ τῆς καλο[κἀγ]ασίας ἐνίοτε μήτε κατα[σ]μευά-
 [ζει]ν μήτε θησαυρ[ί]ζειν ἀλλὰ παραμετρεῖν [τοῖς]
 πράγ[μ]ασιν καὶ ταῖς ἡδε[ί]αις ἐπι(XXVI)φοραῖς.
 Χρὴ δὲ, καθάπερ πλειόνων προσπεσόντων χαρίζεσθαι
 25 ταῖς ἀβλαβέσι τῶν ὀρέξεων αὐτοῖς καὶ φίλοις, οὕτω,
 συμβάσης ἀδράς κοιλότητος, ἀναμάχεσθ[α]ι ταῖς μὴ
 ἀνελευθέροις συστολαῖς, κα[ὶ] μᾶλλον γε ταῖς εἰς
 αὐτοὺς ἢ ταῖς εἰς φίλου[ς], καὶ προσεπισκέψεις καὶ

παρεδρείας ἐνίοις καὶ συλλογισμῶν συνθέσεις κατα-
 τίθεσθαι τινὰς χρόνους μήτε αἰσχύ[ν]εσθαι μήτε φι-
 λοσοφίας δοκεῖν ἀφαιρεῖν· τὸ γὰρ πλεονάζον αἰσχρο-
 ν ἐστίν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον χρήσιμον εὐσχημον, αἰσχρὸν δὲ
 πάλιν τὸ μὴ δ[έο]ν. Καὶ περὶ τὰς ἐγλογὰς [τῶν] ἐπι- 5
 τηδείων ἐπιτρόπων [τ]ε καὶ ὑποτεταγμένων καὶ κτη-
 μάτων καὶ συναλλαγμάτων καὶ παντὸς τοῦ πρὸς οἰ-
 κονομία[ν] μὴ μονογνωμονεῖν ἀλ[λὰ] συνπαρα-
 λ[α]μβάνειν καὶ φίλους τοὺς μ[ά]λιστα εὐθέτους καὶ
 τοὺς κατ' ἑκάστον ἐμπείρο[υς]. Κ[αὶ] πολλὰ κ[αὶ] 10
 κτ[ῆ]σιν τε καὶ χ[ρῆσ]ιν ἐπιτήδ[ει]ον εἰς προσό[δου]ς
 καὶ τηρ[ή]σεις ἐκ τῆς [τῶν] οἰκετῶν [ἀπ]αλ[λάξε]ως
 ἐξ[έσ]ται μετα[φέ]ρειν, τὸ δ' ἐντα[ῦ]θα προσκα[ρ]τε-
 ρεῖν οὐκ ἀ[να]γναῖον. Δοκοῦσιν δὲ αἱ [ποι]κίλαι
 κτ[ῆ]σεις τῶν μονοειδ[ῶ]ν ἢ[σ]τον ὁ[μαλῶς] διαψεύ- 15
 [δε]ιν, ἐκεῖν[αι δ'] ἐστίν ὅτε ποιο[ῦσι τ]ῶν ἐσχάτ[ων]
 ἀπορεῖν καὶ τ[αύτης] ἀπὸ κτήσ[ε]ως ὁ λεγόμεν[ος]
 ἐπιρ[ρ]εῖ[σθαι] πλοῦτος οὐκ εἶναι χείρων ἀλλ' ἀσφαλέ-
 στερος ἐ[νίο]τε καὶ μετ' εὐελπι[στ]ίας· ὅτι δ' οὐ δεῖ
 πειθομέν[ο]υς ἐνίων ἐπαγγελίαις ἀμελεῖν ὧν αὐτός 20
 τις δύναται πορίζειν ἢ φυλάττειν μηδ' ἀναπλ[ά]τ-
 (XXVII)τοντα κενὰ καὶ κατε[πείγον]τα δαπανᾶν,
 ὑγροτέρ[ως δια]κειμένου, δυσχερές [ἐ]σ[τι] λέγειν. Πά-
 σχουσιν δ' αὐτὰ κ[αὶ] τῶν φιλοσόφων πολλοί. Φίλων
 μὲν τοίνυν ὑπαρχό[ν]των φειδέον μάλλον ἢν' [ἐ]χω- 25
 σι[ν] καὶ τελευτήσαντος [φίλ]ο[υ] καὶ οἷα τ[έ]μνα θέ-
 τέον, οὐχ ὑπαρχόντων δὲ καὶ τῆ[ς ἀ]κ[ρ]ιβεστέρας
 οἰκονομίας [μ]ε[λητέ]ον οὐχ ὅτι τ[ῆ]ς φειδοῦς. [Ὅτ]ι

δέ τινα καὶ τῶν παρὰ Ξε[νοφῶν]τι καὶ Θεοφράστῳ
 συν[ε]χωροῦμεν οὐκ ἀδόκιμα καὶ φιλοσόφοις εἶναι
 προσποιητέον καὶ κεῖνα, μᾶλλον αἰσ[χ]υν[ομέ]νους εἴ
 τι πα[ραπ]έμπομεν ὠφέλιμον ἢ τ[ινα] μεταφέρομεν
 5 παρ' ἄλλων, εἰ δὴ καταμέμφεται τις ἡμῶν περὶ οἰκονο-
 μίας ἀναγρ[α]φ[όν]των, ἡμῖν μὲν ἱκανὸς μετ' Ἐπικού-
 ρου Μητρόδωρος ἐπιστέλλων καὶ παραινῶν καὶ διοι-
 κῶν ἐπ[ι]μελέστερον καὶ μέχρι μικροτέρων καὶ ποιῶν
 αὐτὸς εἰ καὶ μὴ τὸ πρᾶ[γμ]α [δ]ή π[ου] λυσιτελέ[ς]
 10 [γ]ίνεται. Τοὺς δ' ἀπ' ἄλλης ἀγωγῆς ἀναστελλέτω-
 σ[αν] οἱ καὶ σα[τρα]πικώτεροι τ[ῶν] φιλοσό[φω]ν,
 οὓς ἀπεθε[ωρή]σαμεν· [ἐ]στι δὲ τοιαῦτα λόγ[ο]υ π[ο]λ-
 λοῦ [οὐκ ἀξια κα]ὶ ὥ[ς] αὐτομαθῇ οἷ]α δὴ καὶ [ὁ] πι-
 θ[ανώ]τερος ἂν [εἰδέν]αι δόξ[ει]εν ο[ὕ]παντελῶ[ς] ὀλί-
 15 γα φήσ[ασθαι] ἡμᾶς περὶ πρᾶ[γ]ματος [με]ιζόνως
 ὠφελ[ήσ]οντος· [ἀλλ'] οὐδ' αὐτὸν φο[βη]σόμε[θα] τὸ
 μὴ πλείονο[ς] ὑπ[ε]ρορεία[ς] δεῖσθαι τὴν ἀτά[ρα]χον
 οἰκονομίαν καὶ τὸ μ[ακρ]ὰν εἶναι τὴν πλ[ο]ύτου πρὸς
 πενίαν ὑπεροχὴν ἐν[ν]οοῦντες, ἅμα δ' οὐδὲ δυνατοῦ
 20 καθεστῶτος ὀρίζειν [π]αραγραφαῖς τὰς ἐπιμελείας
 ἀλλ' ὀλ[ο]σχερεστέρω[ν] ἀ[νάγ] (XXVIII) κην εἶναι ποι-
 εῖν τ[ὰ] παρὰ δόσεις καὶ πολλὰ κατα[χεῖν], καὶ
 ἀ[πο]γράφειν διεξόδο[υς] κατ' ἐπι[μέ]λειαν καὶ φυλα-
 κὴν [χρη]μάτων καὶ [π]άλιν τὴν τή[ρησιν] τοῦ πλού-
 25 το[υ] καὶ πενίας κα[ταφυγὴν καὶ] τέ[χνην] τῆς πολι-
 τείας [ἄλλως] τε καὶ [ἀρχ]ῆς, καὶ τὴν πε[ρὶ] αἰρέ-
 σεω[ν] καὶ φυγῶν καὶ εἴ τινας εἰσὶν ἄλλαι τοιαῦται.

ADNOTATIO
AD ARISTOTELIS OECONOMICUM.

ADNOTATIO AD ARISTOTELIS OECONOMICUM.

P. 3. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ. Sic P F sed addito α. Ἀριστοτέλους οἰκονομικῶν βιβλία δύο. Βιβλίον α. V. Ἀ. οἰκονομικῶν τὸ α. A 2 S Ἀ. οἰκονομικῶν α A 1. Sic etiam praeter Xenophontem Antisthenes oeconomicum scripsit, teste Diog. Laert. VI, 1, 9.

P. 3, 1. ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ διαφέρει] Eodem modo Aristoteles Polit. I, 1. p. 1, 9. ὅσοι μὲν οὖν οἰοῦνται πολιτικὸν — καὶ οἰκονομικὸν — εἶναι τὸν αὐτὸν οὐ καλῶς λέγουσι.

P. 3, 2. αὐταῖς ἐστὶ τὰ ὑποκείμενα] αὐταῖς [sc. τῇ οἰκονομικῇ καὶ πολιτικῇ, nam τὰ ὑποκείμενα sunt notiones quas Cicero dicit *subiectas*. Cf. Or. I, 12.

P. 3, 3. ὅτι καὶ] Sic F V. ἀλλὰ καὶ ὅτι vulgo cum P. A. 1. 2. S.

P. 3, 4. ἡ οἰκονομικὴ δὲ μοναρχία] Sic Aristoteles Polit. I, 1. p. 11, 21. καὶ ἡ μὲν οἰκονομικὴ, μοναρχία· μοναρχεῖται γὰρ πᾶς οἶκος· ἡ δὲ πολιτικὴ ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀρχή. Adde Polit. III, 10, p. 103, 2. ὥσπερ γὰρ ἡ οἰκονομικὴ βασιλεία τῆς οἰκίας ἐστὶ κ. τ. ε. Ethic. N. VIII, 10. p. 147, 20. Sylb. Pro οἰκονομικῇ F οἰκονομία, quod minus recte habere laudatus ex Politicis locus demonstrat.

P. 3, 5. *ἐνῖαι — διήρηνται*] F *ἐνια — διήρηται*.
Male.

P. 3, 6. *χρήσασθαι*] καλῶς addit P, sed in litura
Adiectum est ex v. 8. 9., ubi *χρήσασθαι* καλῶς.

P. 3, 7. *λύρα καὶ αὐλοῖς*] P *λύρα κ. α.* F V *λύρα
καὶ αἰλοί*. Ceterum res ipsa pene iisdem verbis dicta
est ab Aristotele Polit. I, 3. p. 19, 5.

P. 3, 11. *χρημάτων*] Sic P margo. Vulgo *κτημά-
των*. Sed *κτήματα* pertinent ad οἰκίαν, *χρήματα* ad πόλιν.
Cf. p. 4, 7. et Polit. II, 1. p. 28, 7, imprimis VII, 7.
p. 231, 14. διὸ κτήσεως μὲν δεῖ ταῖς πόλεσιν, οὐδὲν δ' ἐστὶν ἢ
κτησίς μέρος τῆς πόλεως. Adde p. 232, 2.

p. 3, 12. *αὐταρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν*] Aristot. Polit.
I, 1. p. 3, 24. sq. ἢ δ' ἐν πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος
πόλις ἢ δὴ πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκειᾶς ὥς ἔπος μὲν εἰπεῖν,
γινωσκόμενη οὖν τοῦ ζῆν ἐνεκεν, οὕσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. Cf. III, 1.
p. 72, 31 sq. VII, 4. p. 226, 15. VII, 7. p. 232, 10.

P. 4, 2. *ἐνεκα ἑκαστον*] F *ἐνεκα καὶ ἑκ.*

P. 4, 3. *αὕτη οὕσα*] Sic V F. *αὕτη τ. οὕσα* A. 1.
2. S. Vulgo *αὕτη τ. οὕσα* male.

P. 4, 3. *πρότερον*] V *πρῶτον*.

P. 4, 4. *γενέσει*] Hoc vocabulum deest in V F
et defuisse videtur in exemplari Philodemi. Et recte
quidem, si *γενέσει* ita explices, ut de notione rei cogite-
tur. Nam ipsa πόλεως notio prior est notione οἰκίας se-
cundum Aristotelem Polit. I. 2. p. 4, 22. καὶ πρότερον δὴ
τῇ φύσει πόλις ἢ οἰκία καὶ ἑκαστος ἡμῶν ἐστὶ· τὸ γὰρ ὅλον πρότερον
ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ μέρους et ibid. v. 29. ὅτι μὲν οὖν ἡ πόλις
καὶ φύσει καὶ πρότερον ἢ ἑκαστος κ. τ. εἰ. Verum aliter res se
habere videtur. Differunt φύσει apud Aristotelem in poli-
ticis et γενέσει apud nostrum; illo vocabulo ipsam rei no-
tionem intellexisse videtur, hoc vero historicam ratio-
nem, ut recte intellexit Camerarius. Evincitur loco
Aristotelico I, 1. p. 3, 2. ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν δύο κοινο-

νῶν οἰκία πρώτη. Ethic. Nic. VIII, 12. ἀνδρὶ δὲ καὶ γυναικὶ
Φιλία δοκεῖ κατὰ φύσιν ὑπάρχειν· ἄνθρωπος γὰρ τῇ φύσει συνδυα-
στικὸν μᾶλλον ἢ πολιτικόν· καὶ ὅσω πρότερον καὶ ἀναγκαιότερον οἰ-
κία πόλεως καὶ τεκνοποιία κοινότερον ζώοις.

p. 4, 6. καὶ τί τὸ ἔργον αὐτῆς] Aristoteles Polit.
I, 3. p. 18. init. Conf. Ethic. Nic. I, 4. ὁ πλοῦτος τὸ ἔργον
τῆς οἰκονομίας. Quod si animadvertisset Philodemus superse-
dere poterat verbis p. 45, 22. ἐναργέστατον ὑπάρχον καὶ τὸ
πρότερον οἰκίαν πόλεως συστήναι.

P. 4, 7. Μέρη δὲ] Μέρη μὲν ex corr. V. Idem
postea pro δὲ πρῶτον, τὸ πρῶτον. Pro κτήσις V F κτίσις et
sic F p. 4, 15. κτίσεως ex itacismo.

P. 4, 8. ἐπεὶ δὲ πρῶτον ἐν ἐλαχίστοις] His ὁ
ὑφηγημένος τρόπος Aristotelis significatur, qui in eo consistit
ut ad minimas rei partes recurramus, quum ipsam rem
declarare volumus. Sic Polit. I, 1. p. 2, 5. ὥσπερ γὰρ
ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ σύνθετον μέχρι τῶν ἀσυνθέτων ἀνάγκη διαιρεῖν·
ταῦτα γὰρ ἐλάχιστα μόρια τοῦ παντός· οὕτω καὶ πόλιν κ. τ. ἐ.
Cf. I, 2. p. 5, 18. ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς ἐλαχίστοις πρῶτον ἑκάστου ζη-
τητέον κ. τ. ἐ. et sic saepius. Vere hoc esse Aristotelis evincitur
etiam e verbis Philodemi p. 45, 26. ἰδίον δὲ καὶ τὸ τὴν
ἐκάστου φύσιν ἐν τοῖς ἐλαχίστοις θεωρεῖσθαι διὸ καὶ τῆς οἰκονομικῆς.

p. 4, 9. θεωρεῖται] V θεωρῆται. —

τῆς οἰκίας] Sic V. Articulus vulgo abest.

p. 4, 10. ἔχοι] V F P ἔχει.

P. 4, 11. De hoc Hesiodi versiculo disputavimus
ad vl. 408 Oper. Hesiodi. Pro βοῦν τ' F βοῦν.

p. 4, 12. τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ
τῶν ἐλευθέρων.] Primum de hoc loco audiamus Came-
rarium: in primo libro politicorum domesticam rem con-
stare ait duabus communitatibus, una coniugii altera
dominatus, sed hae requirunt et tectum et cibum, id est
victum atque cultum. Ita erit prima quaedam et sim-
plicissima constitutio rei domesticae victus et cultus ne-

cessaria copia et coniunctio maris atque feminae. Iurisconsultus autem ait: verbo victus continentur quae esui, potui cultuique corporis quoque ad vivendum homini necessaria sunt. Haec igitur erit τροφή. Atque sic rectissime quidem Camerarius; sed τροφή ita anguste descripta ad κτήσιν proprie sic dictam pertineret, de qua post (v. 15) moniturus erat Aristoteles. Quocirca hic τῇ τροφῇ Aristoteles id solum intellexisse putandus est, quod ab Hesiodo dicitur οἶκος. Sed cur tandem τροφή? Erat quum corrigere mallet τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον; sed Philodemi locus, in quo diserte legitur τροφή p. 46, 6. me avocavit a proposito. Et recte quidem; nam τροφή non solum tectum est apud Aristotelem, sed etiam ager, unde te nutrias. V. Polit. I, 3. p. 14. VII, 6. p. 231, 29. πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τροφήν. Hunc igitur quasi locum, in quo degendum est familiae, intellexit philosophus. Etiam Philodemus in hoc vocabulo non nihil haesit propterea, quod inde a versu 15 de κτήσει, a p. 5. 3 vero de liberis familiae hominibus locutus est Aristoteles; unde sponte patere videbatur versus 12 — 15 non satis apte praemissos esse. Atque hoc quidem indicare voluit Philodemus verbis: πῶς ἐπέξευκται τοῦτο γε ὥστε καὶ Ἡσίοδον δεοῖ ἂν ὑπάρχειν οἶκου μὲν πρῶτιστα γυναῖκά τε· τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων, εἰ μὴ κτήσις, ὥς γε καὶ τροφή, γαμέτη, καὶ ταῦτα μὲν οἰκονομοῦσα; p. 4, 14. οἰκονομήσασθαι] F οἰκονομίσασθαι et postea τοῦτο δ' ἐστὶ.

P. 4, 15. ποίαν] V A 1., 2 ποῖαν. P ποίαν.

P. 4, 16. ἢ κατὰ φύσιν· κατὰ φύσιν δέ] F ἢ κατὰ φύσιν δὲ γεωργική.

P. 4, 17. δευτέραι, ὅσαι] V δευτέρα ὅσα.

P. 4, 18. εἴ τις] F ἢ τις.

p. 4, 19. 20. δίκαια — ἀπ' ἀνθρώπων] F δίκαια — ἀπανθρώπως. In eodem codice verba οὗθ' ἐκόντων —

μισθαρνίαι defunt. Oculus librarii ab ἐκόντων ad ἀκόντων aberraverat. Pro καπηλεία A 1. 2. καπηλειά. Mirus est Sylburgius ita differens: quidam particulam ἔτι (v. 19) putant omittendam; sed retineri quoque potest, si μάλιστα ὅτι per transpositionem accipiatur pro ὅτι μάλιστα; non enim potest ista tanquam ἀντιλογία accipi: inquit Camerarius. Contra vero sensus est: *prae ceteris vero agricultura, quod haec est omnium iustissima.*

P. 4, 21. ἔτι τε] Sic P V F A 1. 2. Vulgo ἔτι δέ.

P. 4, 24. ἀνδρίαν] F ἀνδρείαν. V. adnot. ad p. 5, 14.

P. 4, 25. ὥσπερ αἱ βάνανσοι τὰ σώματα ἀχρεῖα ποιοῦσιν] Etiam hoc est aristotelicum. V. Polit. VIII, 2. p. 258, 30. βάνανσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθῃσιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων. Cf. Polit. VIII, 7. p. 275.

P. 5, 1. μόνων] Sic V F. Ceteri μόνον.

III. p. 5, 3. ἡ κατὰ] P ἡ πρὸς γ. Sed in margine ἡ κατὰ. Philodemus p. 46, 14 περὶ γαμετὴν legisse videtur.

P. 5, 3. ἐπὶ οὐκ εἶται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις ὅτι] Dicta sunt haec in Polit. 1, 1. p. 2. 14. ἀνάγκη δὲ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἀνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι οἷον θῆλυ μὲν καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἕνεκεν καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι, οἷον αὐτὸ, τοιοῦτο καταλιπεῖν ἕτερον.

P. 5, 5. καὶ ἄρρενι] A 1 καὶ τῷ ἄ. A 2 καὶ τὸ ἄ. Postea μάλιστ' ἔστι V.

P. 5, 9. ἡ κοινωνία] V F ἐν κοινωνίᾳ.

P. 5, 11. ἀλόγως] F ἀλόγοις.

P. 5, 12. διήρθρωται] F A 1. 2. διήρθωται. Illud verbum est vere aristotelicum. Cf. Physic. II, 8. p. 40. 10. Sylb. καὶ τὸ οὐλοφύες δὲ πρότερον σπέρμα ἦν· ἔτι καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς ἔνεστι τὸ ἕνεκά του ἥττον δὲ διήρθρωται. Polit. II, 7. p. 60,

10. τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων ἤττον διήρθωνται τῶν νεωτέρων. *Ethic.* N. I, 7. p. 10, 9. Sylb. δόξεις δ' ἂν παντὸς εἶναι προαγαγεῖν καὶ διαρ-
θῶσαι τὰ καλῶς ἔχοντα τῇ περιγραφῇ. *Jacobs ad Phil.* p. 581.

P. 5. 14. βοήθεια:] Ne quis miretur, me nunc
codices secutum esse scripto βοήθεια, qui ad *Aristotelis*
Politica p. 287 demonstrare conatus sim βοήθεια rectius
scribi secundum analogiae regulas, dicam nunc, quod
sentio. Nempe noli credere me edoctum esse meliora
a Poppone, qui corrig. ad *Thucyd.* III. p. 419 ita:
„De terminatione ία et εια in nominibus nuper disputa-
vit *Goettlingius* ad *Aristot. Polit.* p. 287., qui eo usque
progreditur, ut βοήθεια scribat, quod nomen quum sex-
centies apud *Thucydidem* legatur, constanter ibi βοήθεια
exaratur, id quod satis docet, non temere regulas exco-
gitandas esse.“ In his primum hoc satis mirum est,
quod vituperio me perstrinxit, qui in *Aristotelis* libris
scripserim βοήθεια, quum *Thucydidis* codices praebeant
βοήθεια; deinde Popponis erat veriore regulam propo-
nere, quam ea est, quam ego proposui, non ex solis co-
dicibus suis me profligare, quorum doctrinam caecam
esse dico, nisi via accedat et ratio. Atque hanc viam
me recte aperuisse etiam nunc arbitror; nam et rem ipsam
satis apertam et antiquos grammaticos habeo consentientes.
V. praeter alios iam alibi a me laudatos *Favorin.* p. 442,
10. κανών· τὰ διὰ τοῦ ια θηλυκὰ μονογενῇ πρὸ μιᾶς τὸν τόνον
ἔχοντα ὑπὲρ δύο συλλαβὰς, μὴ ὄντα ἀπὸ τῶν εἰς υς ὀνομάτων, ἢ
ἀπὸ τῶν διὰ τοῦ ευω ῥημάτων μήτε σύνθετα ἀφ' ἀπλοῦ ἔχοντα τὴν
εἰ δίφθογγον, μήτε λεγόμενα καὶ εἰς ον οὐδέτερα μήτε ἀπὸ παροξυ-
τόνου κατὰ κρᾶσιν γινόμενα, μήτε κατὰ διάστασιν εὐρισκόμενα μήτε
ἀπτικῶς ἐκτείνοντα τὸ α καὶ παροξυνθέντα διὰ τοῦ ι γράφεται οἷον
ἀνία, ἀξία, μανία, ἡρεμία. πρόσκειται μονογενῇ διὰ τοῦ πολυδευκεία
χείρ, ἀγαμεμνονεία· ὁ ἀγαμέμνειος γὰρ καὶ τὸ ἀγαμεμνόνειον· πρόσ-
κειται πρὸ μιᾶς τὸν τόνον ἔχοντα διὰ τὸ εὐσέβεια. πρόσκειται ὑπὲρ
δύο συλλαβὰς διὰ τὸ μνεία καὶ χρεία· πρόσκειται μὴ ἀπὸ τῶν εἰς

υς μήτε ἀπὸ τῶν διὰ τοῦ ευω ῥημάτων διὰ τὸ ταχύς ταχεΐα, δου-
 λεύω δουλεία. πρόσκειται μὴ σύνθετα ἀφ' ἀπλοῦ ἔχοντα τὴν εἰ δί-
 φθογγον· ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ δεΐα τοῦ σημαίνοντος τὴν ἔνδειαν γέγονε σι-
 τόδεια· πρόσκειται μὴ λεγόμενα εἰς οὐ οὐδέτερα διὰ τὸ ἐλεγεῖον ἐλέ-
 γεια· πρόσκειται μὴ κατὰ διάστασιν διὸ τὸ ἀνδρεία ἢ ἀνδρία, τὸ ἐπὶ
 ἀρετῆς· ὅπερ ὁ μὲν Ἀπολλώνιος διὰ τοῦ ι γράφει, ὁ δὲ Ὡρος διὰ
 διφθόγγου· εὐρηται γὰρ κατὰ διάστασιν ἀνδρεΐα (ἀνδρηΐη?)· πρόσκειται
 μὴ ἀττικῶς ἐκτείνοντα τὸ α καὶ παροξυνθέντα, ἐπειδὴ τὸ ἰέρεια καὶ εὐκλεια
 ἀττικῶς καταβιβάζουσι τὸν τόνον καὶ τὸ α ἐκτείνουσι. τοιοῦτον καὶ
 τὸ θυεΐα, ὃ σημαίνει τὴν ἰγδὴν ἀττικῶς· οἱ γὰρ Ἀττικοὶ ἐκτείνοντες
 τὸ α καὶ καταβιβάζαντες τὸν τόνον καὶ τὴν αὐτὴν γραφὴν ἐφύλαξαν·
 τὸ δὲ νωθεΐα ἢ ἀργία οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ νοθεύω· ἐκεῖνο γὰρ διὰ τοῦ
 ο μικροῦ ἀλλ' ἴσως ἀπὸ τοῦ νωθρὸς νωθρεύω καὶ κατὰ ἀποβολὴν
 τοῦ ρ νωθεΐα. Sed quum sermo non ita regulis et legibus
 se circumscribi patiatur, ut ne unum quidem vocabu-
 lum, illis legibus alioquin adscribendum, libere eva-
 getur, et quum regulae nullae sint, nisi si etiam exce-
 ptiones inveniantur malui nunc codices sequi scribendo
 βοήθεια, non quod codices quidam ita ferunt, sed quod
 inveniri ratio potest, cur in hoc vocabulo male, male
 inquam, a regula aberraverint Graeci. Atque ipsam er-
 roris causam l. l. aperui his verbis: „factum enim βοή-
 θεια ad analogiam substantivorum [ab ἡθος derivandorum]
 συνήθεια, εὐήθεια, ἀλήθεια, quorum prorsus diversa ratio est.“
 Pro ἀνδρία igitur non ἀνδρεΐα habemus disertum Apolloniū
 grammatici testimonium, cui accedit Suidae locus f. v.
 p. 189. Adde Schaef. Dem. I. p. 539. Ἀτυχία et εὐτυχία cet.
 vereor, ne ab ἄτυχος, εὐτυχος derivarint Graeci, non ab ἀτυχής,
 εὐτυχής. Pro ὠφελία, quod sustentatur οἰνωφελίη, homerico vo-
 cabulo, Odyss. XIV, 223., Aristophanes Thesm. 183 habet
 ὠφέλεια. Manuscriptum Philodemi Herculansense p. 60, 5
 praebet ἀηδία ab ἀηδής, ὑπερόρεια (ut videtur) ab ὑπερόριος
 p. 64, 17. Sed neque huius auctor certam regulam or-
 thographiae secutus est. Ceterum cf. de his vocabulis

Boeckhium gr. trag. princ. p. 264. Sylburg. ad Arist. Eth. M. p. 264. et de vit. et virt. p. 295. Utilis est etiam Popponis farrago ad Thuc. III. p. 153 sq.

p. 5, 13. συνεργίαι] V F συνεργεῖται.

p. 5, 16. ἀλλὰ καὶ] In F deest καί. Postea habet συνεργά, ut activa significatio etiam accentu praeluceat. Sic vult Arcadius p. 88, 17. Cf. Ethic. Nic. I, 9. p. 13, 19.

P. 5, 18. ἔνεκεν τῇ φύσει κ. τ. ἐ.] F ἔ. τῆς φύσεως μόνον ἀλλὰ καὶ ὠφελείας. V ἔνεκεν τῆς φύσει, reliqua ut nos. Atque haec lectio optima mihi videtur, quam non debam posthabere vulgatae. Nam ἡ λειτουργία ἡ φύσει coniuncta sunt atque propterea μόνον a negatione sua adeo remotum est, quod ferri aliter vix possit.

P. 5, 20, ἀν] Deest in F. Porro pro δυνάμενα εἰς ἀδυνάτους idem habet δυναμένοις ἀδυνάτως.

P. 5, 22. φύσις] A 2 φύσιν.

P. 5, 24. ἀλλὰ κατὰ] Sic V F P. Ἀλλὰ καὶ κατὰ A 1. 2. ἀλλά γε κατὰ ex coniectura, ut videtur, reposuit S. Nam ita: „I. et C., inquit, ἀλλά καὶ pro ἀλλά γε, minus apte.“

P. 5, 24. προσωονόμηται] F προσωονόμεται. Vereor, ne προσωονενόμηται scribere voluerit. V. quae diximus ad Theodos. p. 217. Participio προσωδοποιημένα praeter Polit. etiam Probl. IV, 12. usus est. Apud Aeschin. p. 49, 2. H. St. est πεπαρώνηκα. Simile est εὐτετύχηκεν, quod notavit Schaeferus app. ad Demosth. II. p. 487. Apud Eustathium ad Il. p. 7. legitur ἐμεθώδευσε Cf. Buttm. Gr. ub. I. p. 345. Ἦσ', ἐπαρεμυθήσατο, ut videtur, est apud Athen. p. 571, simile eis exemplis, quae ad Theodosium protuli, ἐπροεφασίζομην et ἐπροέταξε.

P. 5, 26. τῷ μὴ] F τὸ μὴ. A 1. τῷ μὴ.

P. 5, 28. ταὐτό] P V F ταὐτόν et hoc debbam praeferre; postea A 1. 2. F V ἰσχυρώτερον.

P. 6, 2. τὸ μὲν φυλακτικώτερον] Sic Aristoteles Polit. III, 2. p. 78, 29. ἐπεὶ καὶ οἰκονομία ἐτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικός· τοῦ μὲν γὰρ κτᾶσθαι τῆς δὲ φυλάττειν ἔργον ἐστίν.

P. 6, 3. ἀνδρείαν] F ἀνδρείαν.

P. 6, 4. πορίζη τὰ ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζη τὰ ἔνδον] πορίζη τὰ scripsi ex V., ex P vero σώζη τὰ. F habet πορίζει τὰ et σώζει τὰ ex itacismo. Vulgo πορίζεται ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζεται ἔνδον. Pro ἔνδον A 2. ἔνδρον. Verum viderat iam Schneiderus ad Xenoph. Oec. p. 48, qui refert Cod. Lipsf. ferre πορίζει τὰ et σώζει τὰ.

P. 6, 4. πρὸς τὴν] Articulum addidi ex P V F et cod. Lipsf. ap. Schneider. l. 1.

P. 6, 8. γένεσιν κοινὴν τὴν δὲ ὠφελίαν ἰδίον] V F γένεσιν ἰδίον τ. δ. ὠ. κοινήν. F etiam ὠφέλειαν.

III. p. 6, 13. καὶ ὁ κοινός] P V ὁ καὶ ὁ κοινός.

P. 6, 14. 15. ἰκέτιν] F ἰκέτην. Postea pro ἡγμένην P prima manu ἡγμένοις, quod correctum est ab alia manu.

P. 6, 15. δεῖν] Male eiecit S cum V. Pro δοκεῖν F δοκεῖ. Quod si recipias, verba ὥσπερ ἰκέτιν — ἀδικεῖν non sunt obliquae, sed rectae orationis, quod minus bene habet.

P. 6, 16. αἱ θύραζε συνουσίαι γινόμεναι] F V αἱ θύραζε συνιοῦσαι γυναῖκες. Haec scripturae diversitas epitomen sapit; συνιοῦσαι γυναῖκες ipse Aristoteles scripsisse videtur, συνουσίαι γινόμεναι epitomator Theophrastus. Facit igitur Aristoteles, ut assolet, cum Hesiodo Oper. 372. μηδὲ γυνὴ σὲ νόον πυγαστόλος ἐξαπατάτω Αἰμύλα κωτίλλουσα τῆν διφῶσα καλήν.

P. 6, 17. ὁμιλίας] V c. al. ὁμίλιαν.

P. 6, 17. μήθ' ὥστε δεῖσθαι ἴσως παρόντος μήθ' ὥς ἀπόντος ἀδυνατεῖν] Sic scripsi cum F. Ceteri μήθ'

ὥστε δεῖσθαι μηδ' ὥς ἀπόντων omnes. Sensus est: ὥστε δεῖσθαι ἴσως καὶ ἄλλης ὁμιλίας παρόντες ἀνδρός. Qui vulgatam tuentur ridicule ὁμιλίαν de concubitu intelligunt; quid isti in participio ἀπόντων suppleant, nescire me fateor. Nam ita Camerarius: est ἑλλειπτικὴ oratio, ut intelligendum sit praeceptum hoc tradi de consuetudine mutua viri et uxoris. Quam suavem illam quidem esse iubet, sed non tamen intemperantem, ut sit secundum poëtam: non tristis torus attamen pudicus. — Sensus hic est: sufficiat uxori consuetudo cum marito, verum discat etiam absente marito sibi satis esse.

P. 6, 19. ὥστε ἱκανῶς] V ὅσα ἱκανῶς.

P. 6, 20. Ἡσιόδου] V. Oper. 699. ubi vulgo legitur ὥς κ' ἡθεα κεδνὰ διδάξῃς. Pro διδάξῃς V διδάξει.

P. 6, 23. κοσμήσεως] Haec uberius tractavit Xenophon oeconom. cap. 10.

P. 6, 26. ὁμιλία] A 2. ὁμιλίας. Praetulisse videtur Camerarius in interpretatione latina. De διαφέρουσα ἐστὶ cf. quae monuimus ad Aristot. Polit. p. 287. Adde H. Stephan. de dial. att. p. 160. Pro τῇ σκευῇ Isingr. margo τῇ σκηνῇ.

V. p. 7, 1. τῶν κτημάτων] Aristot. Polit. I, 2. p. 6, 18. καὶ ὁ δοῦλος κτημᾶτι ἐμψυχον. et p. 7, 11. ἄλλου δ' ἐστὶν ἄνθρωπος ὃς ἂν κτημα ἢ ἄνθρωπος ὦν κτημα δ' ὄργανον πρακτικὸν καὶ χωριστόν.

P. 7, 3. τοῦτο δὲ ἦν] Hic usus imperfecti verbi substantivi probe notandus; non est enim idem atque fuit aliquando sed et erat olim et nunc est. Sic infra p. 8, 27. In Politicis V, 1. p. 152, 6. ὀλιγαρχικὸν δὲ καὶ ὁ ἄρχων ὁ εἰς ἦν ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ non debebam praeferre lectionem codicis Parisini, a quo abest verbum substantivum. Ethic. N. V, 6. p. 89, 16. οὐδ' ἄρα ἄδικον οὐδὰ δίκαιον τὸ πολιτικόν· κατὰ νόμον γὰρ ἦν καὶ ἐν οἷς ἐπεφύκει εἶναι νόμος· οὗτοι δ' ἦσαν οἷς ὑπάρχει ἰσότης τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι.

Cf. de hoc usu Schaefer. app. Dem. II. p. 216 et Reifig. ad Soph. O. C. 1697. Meinekium Menandr. p. 149. John Seager ad Aristoph. Acharn. 427. Dind., qui in eo tamen errat, quod locutiones *τουτί τί ἦν τὸ πρᾶγμα*, *τουτί τί ἦν τὸ προσέρπον*; eodem modo interpretatur, quae de inopinato rei alicuius adspectu usurpata loquentis dubitationem exprimere gestiunt, num ea vere sint, quae spectasse sibi visus est.

P. 7, 5. *ἐργάτης*] F *ἐργαστής*.

P. 7, 8. *προστακτέον*] Sia P et Isingr. *μαργο-προστάκτων* F. Ceteri *προσακτέον*. Quod sequitur *ὁμιλίαν* recepi ex V F; ceteri *ὁμιλία*. Ad *ὁμιλίαν* supple *ἀναγκασίον εἶναι*.

P. 7, 9. *μήτε ὑβρίζειν ἑᾶν*] Philodemus *μή9' ὑβρίζειν ἑᾶν τοὺς δούλους μήτε... εζειν* in suo epitomes exemplari aut aliud verbum praeter *ὑβρίζειν* legisse videtur aut, quod probabilius videtur, non *ἀνιέναι*, sed verbum synonymum ut *μαλακίζειν*. Sed illo verbo usus est Aristoteles etiam in simili loco polit. p. 53, 28.

P. 7, 9. *μὲν*] Abest ab A 2.

P. 7, 10. *τιμῆς*] V *τιμὴν* propter *πληθος* quod sequitur, cuius tamen ratio aliquantum differt. Cf. p. 7, 14. Pro *μεταδιδόναι* A 2. *μεταδόντα*, quod neque tum ferri poterit, si καὶ post *ἀνιέναι* tollatur.

P. 7, 11. *οἶνου πόσις*] Aelianus in Romanorum institutis fuisse scripsit libro secundo et hoc servatum imprimis: ne qua libera neu serva mulier vinum biberet; ceteri honesto loco nati ne vinum gustarent ante annum aetatis tricesimum quintum. In insula autem Co abstinuisse traditur iuventus utriusque sexus vino usque ad coniugium. Plutarchus etiam scripsit Catonem censorium in castris atque militia semper aquam bibisse, nisi in maxima et ardentissima siti, tunc enim aceto illum usum, et interdum modico vino quum vires diminui sentiret. CAM.

P. 7, 13. Καρχηδόνιοι] S articulum addidit.

P. 7, 14. στρατιάς] V στρατιάν. Postea idem ὀλί-
γάκις pro ὀλίγον, quod unice verum. Nam ita etiam
Philodemus p. 47, 8.

P. 7, 18. ἀδυναμίαν] F ἀδυναμείαν.

P. 7, 20. οἶόν τε.] F οἶονται (sic.)

P. 7, 22. ἦ] In V legitur post κακίας, ab F. abest.

P. 7, 23. χείρους] F χεῖρον, paullo post παρὰ οἰ-
κίας.

P. 7, 26. ἀργίαν] F ἀργείαν. Paullo post idem
μιμουμένην.

P. 7, 28. προσθεωροῦντας] F προσθεωροῦνται. Post
Φάρμακον vulgo δὲ legitur, quod a meis abest.

P. 8, 1. γένη δὲ ἂν εἴη] F γένη δ' ἂν εἴη δούλων.

P. 8, 2. ἀνδρεῖα] Philodemus legisse videtur Συ-
μικά p. 47, 18.

P. 8, 4. καὶ γὰρ οἱ ἄγαν δειλοὶ οὐχ ὑπομένου-
σι καὶ οἱ Συμοειδεῖς οὐκ εὐαρχοι] Haec iam monita
sunt in Politicis Aristotelis VII, 9. p. 237, 1. τοὺς δὲ
γεωργήσαντας μάλιστα μὲν, εἰ δεῖ κατ' εὐχὴν, δούλους εἶναι μήτε
ὁμοφύλους πάντας μήτε Συμοειδεῖς· οὕτω γὰρ ἂν πρὸς τὴν ἐργασίαν
εἶεν χρήσιμοι καὶ πρὸς τὸ μηδὲν νεωτερίζειν ἀσφαλεῖς. Pro Συμο-
ειδεῖς V Συμώδεις. Sed ita Aristoteles etiam alio Politico-
rum loco, II, p. 38, 24. Συμικόν vero Eth. M I, 4
Cassius ap. Varron. de R. R. 1, 17. Mancipia esse oport-
tere neque formidolosa neque animosa dicit.

P. 8, 4. ὠρίσθαι] F ὠρίσαι (sic.) Pro πᾶσιν A 1
πᾶσι.

P. 8, 6. δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευθε-
ρίαν κείσθαι ἄλλον] De his ita se locuturum esse Aristo-
teles promiserat Polit. VII, 9. p. 237, 9. τίνα δὲ δεῖ τρό-
πον χρῆσθαι δούλοις καὶ διότι βέλτιον πᾶσι τοῖς δούλοις ἄλλον προ-
κείσθαι τὴν ἐλευθερίαν ὕστερον ἐροῦμεν. Sed nihil praeterea de
hoc argumento in Politicis invenitur; quare certum est

ad hunc oeconomicorum locum amandare lectores voluisse Aristotelem.

P. 8, 8. τεκνοποιίαις] Cf. Varro de R. R. I, 1. et Schneider ad Xenoph. Oec. p. 63.

P. 8, 9. ὁμοεθνεῖς] Qui hic dicuntur ὁμοεθνεῖς Polit. VII, 9. audiunt ὁμόφυλοι. V. adnot. ad p. 8, 4. Pro πόλεσι c. V scripsi πόλεσιν.

P. 8, 10. θυσίας] Philodemus p. 47, 25. εὐθυσίας legisse videtur. Ceterum eos festos dies in animo habet, qui proprie servorum causa instituuntur, ut apud Romanos Cato suadet in saturnalibus et compitalibus: de R. R. 57.

P. 8, 11. ἢ τῶν] V F μὴ τ. Postea pro πλείονα Philodemus p. 47, 27 πλέον legisse videtur, nisi etiam hic scribendum πλέον* ἔχουσιν. Nam πλείονα non habet, quod quenquam offendat. Sensus est πλείονα γὰρ ἔχουσιν οὗτοι τοῦ πάθους, οὐπερ ἔνεκα τὰ τοιαῦτα ἐνομίσθη: illud vero πάθος est nimius commissionum amor.

P. 8, 14. περί] F παρά.

P. 8, 16. ἡθμῶ ἀντλεῖν] Cf. Xenophont. Oecon. VII, 40.

P. 8, 17. τετρημένος] F τετριμμένος. V. Schott. prov. et Erasm. ad.

P. 8, 18. τῶν ὑπαρχόντων] Desunt in V F.

P. 8, 19. διηρεῖσθαι] P διηρεῖσθαι.

P. 8, 20. τῶν κτημάτων] V F τούτων. Etiam hoc vestigium est epitomes.

P. 8, 21. νενεμῆσθαι] V νενομεῖσθαι.

P. 8, 22. ὅπως μὴ ἅμα κινδυνεύσωσιν ἅπασιν] Haec omnia epitomen sapere, non est quod multis demonstremus; nam quot sunt commata hic tot etiam singularia praecepta esse videntur v. c. διηρεῖσθαι δεῖ τῶν κτημάτων ἕκαστον, πλείω τὰ κάρπιμα εἶναι τῶν ἀνάρπων, τὰς ἐργασίας οὕτω νενεμῆσθαι ὅπως μὴ ἅμα κινδυνεύσωσιν ἅπασιν. Sylburgii

ἅπασαι non opus est; παῖσι, quod Philodemus legisse videtur ad opera rustica pertinet. Caveant oeconomi suadet Aristoteles, ne eundem agrum eodem modo conferant; nam, ut Cato ait, alius ager est frumentarius, alius nebulosus, macrior et frigidior alius. Hunc igitur diverso modo colunto. Pro κινδυνεύωσιν Philodemus p. 48, 19 κινδυνεύωσιν legisse videtur, nam κινδινεύη qui scripsit τὸν οἰκονόμον intellexisse putandus est. Utrum praestet pro rei ratione non difficile est dictu. Nimirum legislator hanc legem scribat: Δεῖ τοὺς πολίτας τὰ τείχη φυλάττειν ὅπως μὴ κινδινεύη ἡ πόλις (cf. Xenoph. Oecon. 7, 36.), non ὅπως μὴ κινδινεύσῃ, quod legislatorem, qui praesens esse fingitur, decet universe aliquid prohibere, non respectu habito casus alicuius fortuiti; non is cavebit lege: *ne forte aliquando fiat, quod sane fieri potest*, sed potius *ne fiat*. Idem legislator non scribet legem, ὅπως μὴ κινδυνεύσει, quod hoc futurum tacitam aliquam loquentis sententiam involveret, quae aequae abesse debet a severitate legislatoris. Nam qui dicit ὥσπερ με τὸν Ἀθάμαντ' ὅπως μὴ σύσεται futuro usurpato id assecutus est, ut ii, quibuscum loquitur, intelligant, se non facile passurum esse id, quod metuat. Apertum est igitur non quoque loquendi genere in quoque loco uti Graecos, sed pendere omnia ex iudicio loquentis. Accedit etiam mos quidam Atticorum, qui in iis locis, ubi propter iudicii et sermonis rationem aequae bene coniunctivo atque indicativi futuro uti licebat, futurum praeferunt, si iudicium antecedens praesenti tempore vere asserat. (Indicativi enim est iudicium quod logici dicunt assertorium.) Hic παραλληλισμός ex ipsa ratione indicativi praesentis et futuri facile ita derivari potest, ut qui in membro antecedente asseruit iudicio eundem etiam in consequente securius sententiam pronunciare statuamus. Demonstrari hoc imprimis ex Demosthene potest. Olynth. II, 2. δεῖ τοίνυν

τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους — εἶναι δόξομεν. et 11. σκοπεῖσθε μέντοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον. Olynth. III, 1. In Phil. I, 22. καὶ ὅπως μὴ ποιήσετε ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἐβλάψεν scripsit Bekkerus et poterat sane ita scribere Demosthenes, sed propter addita verba ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἐβλάψε praeferam aoristum, quod hic iudicium involvit Demosthenis posse id, quod saepe accidit, etiam in posterum accidere. de Pace 13, 14. Xenoph. Oec. p. 487, 27. Non opus erat igitur ut Poppo ad Thucyd. III. p. 422 tribus exemplis me refutaret, qui animadvers. ad Aristot. Pol. p. 305 dixerim, *solere* ita loqui Atticos; *regulam ferream* esse ne verbo quidem dixi. Neque verebar, ne mihi vitio a quoquam verteretur, quod illum Thucydidis locum II, 67. πείθουσι τὸν Σάδοικον τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφισίν, ὅπως μὴ βλάβωσιν in meum usum converterim, ubi apertum est πείθουσι esse historicum praesens.

P. 8, 23. τοῖς τε] τε abest a F.

P. 8, 24. καὶ τοῖς λακωνικοῖς] Cato de r. r. 11. *vendacem patremfamilias esse oportet non emacem.* Cf. Plin. H. N. XVIII, 6. Hoc videtur vere laconicum esse praeceptum. V. Mueller. Dor. II. p. 204.

P. 8, 15. ἀποδιδόμενοι γάρ] Philodemus p. 48, 24. legit πωλοῦντες, quo explicatur ἀποδιδόμενοι, de quo infra videamus. Particula abest a VF; pro ἀποδιδόμενοι A 2 ἀποδιδόμενα.

P. 8, 26. ταμείου θέσις] Haec item Lacedaemonios respiciunt. V. Xenoph. R. Laced. VI, 3. Mueller. Dor. II. p. 205. Pro ταμείου θέσις V ταμείου δὲ θ.

P. 8, 27. ἐπιτάττειν] Hoc recepi e V F. Vulgo τετάχθαι. Pro παντ' V πάντα.

P. 8, 28. περὶ] F παρὰ.

P. 9, 1. οὐδεὶς] οὐθεις FVA 1.

P. 9, 3. αὐτοῦ ποιεῖσθαι χρὴ τὴν ἐπιμέλειαν] P δι' αὐτοῦ κ. τ. ε. V αὐτοῦ ποιεῖ ἔχειν δεῖ τ. ε.

P. 9, 4. τοῦ Λίβυος] Sic P F (qui habet Λιβύος) V. Vulgo articulus abest. Abest τοῦ etiam ante Πέρσου a V. Postea pro εὖ ἂν ἔχοι FV et cod. Lips. ap. Schneid. ad Xenoph. Oec. p. 86. εὖ ἔχει.

P. 9, 5. τί μάλιστα] F τὰ μ. et postea Λιβύς.

P. 9, 6. ὁ τοῦ δεσπότου ὀφθαλμός] Idem est quod Plinius ex Catone monuit Hist. N. XVIII, 5. *frontem domini plus prodesse, quam occipitium.* Idem dixit Columella. Ceterum cf. Xenoph. Oecon. 12. ubi idem dictum memoratur.

P. 9, 9. ὡς ἐνατέροις διαιρεῖται τὰ ἔργα] Ne quis alia legisse putet Philodemum p. 48, 26. γνωστὸν δὲ πᾶσιν τὸ δεῖν ἐπιβλέπειν αἰεὶ αὐτὸν ἐν οἰκονομίᾳ μικρᾷ, ὀλιγάκις δ' ἐν ἐπιτροπευομένῃ, scito haec non esse verba Aristotelis, quae refert ille, sed ipsius Philodemi, quibus illa Aristotelis corrigere vult. Pro οἷόν τε V F οἷονται, P οἷοντε.

P. 9, 10. 11. ἐν δ' ἐπιτρ.] F οὐδ' ἐπιτροπευομένας.

P. 9, 13. ἐν τοῖς ἄλλοις] ε. τ. ἄλλοις (sic) οἰκονομίαις F, ubi οἰκονομίαις pro glossmate adiectum esse videtur.

P. 9. 14. μὴ ἐπιμελῶν] Ita V F; μὴ ἐπιμελῶν ὄντων Isingr. Vulgo μὴ ἐπιμελείᾳ. Haec forma genitivorum absolutorum, ubi non opus est, ut genitivum participii verbi substantivi suppleas, latius apud Graecos patet, quam docent grammatici. Hesiod. Scut. 153 Σειρίου ἀζαλέου. Sophocl. Oed. C. 1588 ὑφηγητῆρος οὐδενὸς φίλων. Oed. T. 1260 ὦν ὑφηγητῶν. Cf. Matth. Gr. §. 563. Verbum substantivum non esse supplendum dixi etiam ad Hesiod. Scut. 153.

P. 9, 16. ἐγείρεσθαι χρὴ πρότερον] V ἐ. χ. πρώτον. Rem ipsam etiam Cato 5. suavit de villico loquens: *primus e lecto surgat, alios excitet, postremus cubitum eat; prius videat villam ut clausa sit.* Ceterum totum comma non ita interpungendum esse: εἶναι τοὺς ἐφεστῶτας· ἐπεὶ καὶ ταῦτα καὶ καλὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ ὠφέλιμα πρὸς οἰκονομίαν. Ἐγείρεσθαι χρὴ κ. τ. ἐ. demonstrat praeter δὲ particulam additam etiam Philodemus p. 48, 28. 49, 1.

P. 9, 17. μ. ἀφύλακτον] F μηδέποτε ἀφύκτον. Philodemus p. 49, 3. legisse videtur ὅλην οἰκίαν ἀφύλακτον.

P. 9, 18. ὅσα τε δεῖ] V F ὅτε δεῖ h. e. ὅ τε δ. Similiter Columella II, 1. *Agricolationis caput est fecisse quicquid exegerit ratio et postea praeterlabentis temporis fuga quam sit irreparabilis quis dubitet?* Cato 5. *Res rustica sic est: si unum sero feceris omnia opera sero facies.* Inprimis vero Plinius H. N. XVIII, 6. *Malum patremfamilias (esse) quisquis interdum fecerit quod noctu possit nisi intempestate caeli, peiorem qui profestis diebus egerit quod feriatis deberet, pessimum qui sereno die sub tecto potius operaretur quam in agro.*

P. 9, 19. παρίεναι] V περιέναι, F περιέναι.

P. 9, 19. τό τε διανίστασθαι νύκτωρ] Etiam hoc epitomen mihi sapere videtur; nam aegre χρῆσιμον vel tale aliquid suppleas. Neque Sylburgii correctio τότε δέ, *interdum etiam*, satis mederi loco videtur; debebat saltem τότε τε propter antegressum ὅσα τε v. 18. Probat etiam Philodemus p. 49, 3. τὸ διανίστασθαι νύκτωρ εἰωθέναι.

P. 9, 20. ὑγίειαν] P ὑγείαν.

P. 9, 21. φιλοσοφίαν] Sic V F Philodemus p. 49, F 2

5. et Ifingr. margo. Ceteri φιλόσοφον. Camerarius aut τὸ φιλόσοφον aut καὶ φιλοσοφίαν divinaverat.

P. 9, 22. ὁ ἀττικὸς τρόπος] In animo Aristotelem ea habuisse, quae apud Xenophontem leguntur Oeconomico IX, 7. Schneiderus putat ad l. l. p. 64. ὅπλων ἄλλη φυλὴ, ἄλλη ταλασιουργικῶν ὀργάνων, ἄλλη σιτοποιικῶν, ἄλλη ὕψοποιικῶν, ἄλλη τῶν ἀμφὶ λουτρόν, ἄλλη ἀμφὶ μάκτρας, ἄλλη ἀμφὶ τραπέζας. Καὶ ταῦτα πάντα διεχωρίσαμεν οἷς τε ἀεὶ δεῖ χρῆσθαι καὶ τὰ θοινητικά. Χωρὶς δὲ καὶ τὰ κατὰ μῆνα δαπανώμενα ἀφείλομεν δίχα δὲ καὶ τὰ εἰς ἐνιαυτὸν ἀπολελογισμένα κατέθεμεν. Sed quid ea, quae primo loca dicta sunt ad ἐπικαρπίας, quae memorantur ab Aristotele? ἡ διάθεσις τῶν ἐπικαρπιῶν hoc nostro loco nihil aliud esse videtur quam tabulae de proventibus et expensis diserte descriptae. V. Platon. Legg. XII, p. 991. e. (Frcf.) χρημάτων εἰσφορᾶς περὶ τῶν κοινῶν τετιμῆσθαι μὲν ἕναστον τὴν οὐσίαν ἕνεκα πολλῶν χρεῶν· καὶ τὴν ἐπέτειον ἐπικαρπίαν ἐν γράμμασιν ἀποφέρειν ἀγρονόμοις φυλέτας. Quae deinceps apud Aristotelem sequuntur ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις κ. τ. ε. magis veritati consentaneum est respicere ad Xenophontis verba. Verba τῶν δαπανωμένων (quae expendenda sunt) de iis intelligo, quae Xenophon alio loco (7, 36) exposuit: καὶ ἅ μὲν ἂν αὐτῶν δέη δαπανᾶν σοὶ διανεμητέον· ἅ δ' ἂν περιττεύειν δέη προνοητέον καὶ φυλακτέον, ὅπως μὴ ἢ εἰς τὸν ἐνιαυτὸν κειμένη δαπάνη εἰς τὸν μῆνα δαπανᾶται. Ceterum pro ἐπικαρπιῶν F ἐπικαρπίων.

P. 10, 1. οἰκίαν] Varro R. R. I, 12. Danda opera, ut potissimum sub radicibus montis sylvestris villam ponas, ubi pastiones sint latae, ita ut contra ventos, qui saluberrimi in agro flabunt, posita sit.

P. 10, 3. εὐημερίαν] F εὐημέριαν, Ifingr. εὐημέρειαν.

P. 10, 4. κτήματα] F κτήμασι.

P. 10, 5. ποῖα] ποία A 1. S, qui οἰκίαν supplevisse videtur.

P. 10, 6. καὶ ποῖα ἀψύχοις] Haec verba defunt in V.

P. 10, 8. ξένοις] Haec domus atticae pars ξενῶν appellatur. V. Platon. Tim. 20. Legg. XII, 6. p. 953.

P. 10, 9. εὐημερίαν] A 1. 2. εὐημέρειαν.

P. 10, 11. κατὰ βορρῶος] F κατάμορρος, P κατάμορρος pr. manu, sed pro κ al. manu scriptum β. A 1. 2. κατάμορρος. Aristoteles Polit. VII, 10. p. 237, 15. αὐτῆς δὲ πρὸς αὐτὴν εἶναι τὴν θέρειν εὐχεσθαι δεῖ κατατυγχάνειν πρὸς τέτταρα βλέποντας, πρῶτον μὲν ὡς ἀναγκάϊον πρὸς ὑγίαιαν· αἱ τε γὰρ πρὸς ἑωτὴν ἐγγίλισιν ἔχουσαι καὶ πρὸς τὰ πνεύματα πνέοντα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ὑγιεινότεραι· δεύτερον δὲ κατὰ βορέαν· εὐχείμεροι γὰρ αὗται μάλλον. V. Schneider ad Aristot. Polit. p. 419. Recte explicuisse Schneiderum κατὰβορρῶον *unter dem Nordwinde* docetur Xenoph. Oecon. 9. καὶ σύμπασαν δὲ τὴν οἰκίαν ἐπέδειξα αὐτῇ, ὅτι πρὸς μεσημβρίαν ἀναπέπταται ὥστε εὐδηλον εἶναι ὅτι χειμῶνος μὲν εὐηλιός ἐστι, τοῦ δὲ θέρους εὐσκίος et Sophocl. Philoct. 16. σκοπεῖν ὅπου 'στ' ἐνταῦθα δίστομος πέτρα τοιάδ', 'ὅν' ἐν ψύχει μὲν ἡλίου διπλῇ πάρεστιν ἐν θάκησις, ἐν θέρει δ' ὕπνου δι' ἀμφιτρῆτος αὐλίου πέμπει πνοή, Varron. R. R. I, 12. *Ad exortus aequinoctiales aptissima, quod aestate habeat umbram, hieme solem. Sin cogare secundum flumen aedificare curandum ne adversum Eurum ponas. Et paullo post: vitandum ne in eas partes spectet villa ex quibus ventus gravior afflare soleat.*

P. 10, 11. ἰσοπλατῆς] nempe ut magis soli quam Euro pateat.

P. 10, 13. Συρωρός] Varro R. R. I, 13. *Villici proxime ianuam cellam esse oportet, eumque scire qui introeat aut exeat noctu, quidve ferat, praesertim si ostiarius est nemo.* De Συρωρῶ eiusque cella v. Pollux Onom. I, 77.

P. 10, 13. ἐργων] Favaronius ἐργατῶν coniecerat. V. Philodem. p 49, 10. Contra vero unice verum est ἐργων.

P. 10, 14. σωτηρίαν] τὴν σωτηρίαν V L. Sed articulus etiam apud Philodemum abest p. 49, 8.

ADNOTATIO
AD ANONYMI OECONOMICA.

ADNOTATIO AD ANONYMI OECONOMICA.

P 13. ΑΝΩΝΥΜΟΤ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ. VPF et codices fere omnes ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ Β., Α 1. 2. Σ ΑΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟ Β. Secutus sum Schneidertum.

P. 13, 1. μέλλοντά τι] Sic PVFL Schn. Vulgo τινά cum Α. 1. 2.

P. 13, 1. κατὰ τρόπον] Post τρόπον vulgo δεῖ legitur in editionibus recentioribus, quod a codicibus et Α 1. 2. abest. Et recte quidem. V. Reiz ad excerpta Polit. p. 44. Zell. ad Ethic. N. p. 65. Eadem ratio est in constructione verbalium in εὖν cum accusativo.

P. 13, 2. περὶ] Sic VFL Isingr. m., Schn. Vulgo abest. V περὶ οὓς πραγματεύονται, F περὶ οὓς πραγματεύεται.

P. 13, 2. πραγματεύεται] Rarissime hoc verbo Aristotelem usum esse Niebuhrius monet Opusc. I. p. 414., atque ita tantum usum esse, ut praeter ea loca, quibus *librum scribere* id significare vellet, abhorreret a transitiva verbi potestate, adiecta περί praepositione. Rarius usum esse Aristotelem non dixerim. Nam ita Polit. II, 1. p. 31, 19. ὅπερ φασὶ καὶ συμβαίνειν τινές τῶν τὰς τῆς γῆς περι-

ὁδους πραγματευομένων ; VII, 13. p. 245, 19. τοῦτ' ἂν εἴη τῷ νομοθέτῃ πραγματευτέον VIII, 1. p. 257. 1. ὅτι μὲν οὖν τῷ νομοθέτῃ μάλιστα πραγματευτέον περὶ τὴν τῶν νέων παιδείαν. *Ethic. N. IV, 1. p. 61, 3. Sylb.* κέρδους γὰρ ἕνεκα ἀμφοτέροι πραγματεύονται, X, 6. p. 182, 27. καὶ γὰρ ἄτοπον τὸ τέλος εἶναι παιδιὰν καὶ πραγματεύεσθαι καὶ κακοπαθεῖν τὸν βίον ἅπαντα τοῦ παίζειν χάριν. *Rhetor. I, 2.* πρὸς δ' καὶ μόνον πειραῖσθαι φαμεν πραγματεύεσθαι τοὺς νῦν τεχνολογοῦντας. *Physic. III, 4. p. 47, 26. Sylb.* προσῆκον ἂν εἴη τὸν περὶ φύσεως πραγματευόμενον θεωρῆσαι περὶ ἀπείρου. Et sic *Ethic. Eud. I, 7. p. 88.* δεῖ δὲ περὶ τούτου πραγματευθῆναι et paucis interiectis: εὖ γὰρ ὅπως ὑπάρξῃ τὸ ὁτιοῦν ὑπάρχον ἰατρικὴ πραγματεύεται. Neque, si vel maxime abstinuisset a vocabulo Aristoteles, suspectum foret, quum eo usus sit Aristophanes *Nubb. 525.* ὧν οὐνεκ' ἐγὼ ταῦτ' ἐπραγματευόμην, Demosthenes in *Phil. II. p. 70.* ἐν πάντων δ' ἂν τις ὁρθῶς θεωρῇ πάντα πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων, Xenophon. *Oecon. XI, 14. 16.* καὶ μὲν τι κατὰ πόλιν δέη πράττειν ταῦτα πραγματευόμενος περιπάτῃ τούτῳ χρῶμαι.

P. 13, 3. εὐφυῇ] Nolui mutare in εὐφυσί, quum codices omnes et editiones antiquae et recentes ita ferant; nam non satis firma lex esse videtur a Buttmanno *Gr. I. p. 198.* scripta praesertim in adiectivis a φυῇ et sim. derivandis, ubi ipsa substantivi forma vim suam exseruisse videtur. V. Matth. *Gr. §. 113.* Veterem interpretem legisse μήτε (l. μηδέ) ἀφυῇ εἶναι sine causa suspicatur Schneiderus ex verbis *et non ingeniosum non esse.*

P. 13, 4. φιλόπονόν τε] τε abest ab A 2. Paulo post pro ὅτι Sylb. coniecit εἰ τι. Praetervidit vir doctissimus hypotheticam pronominis relativi significationem: ὅτι γὰρ ἂν est ὅταν γάρ τι.

P. 13, 5. διαμαρτήσεται περὶ] F διαμαρτήσεως παρά.

P. 13, 7. τέσσαρες] F τέσσαραι.

P. 13, 8. τοῦτο] ταύτας ex coniectura scripsit Schneiderus.

P. 13, 10. ποικιλωτάτη] A 1. 2. S et ut videtur alii codd. ap. Sylb. ποικιλοτάτη. Quod sequitur δέ abest a VF.

P. 13, 13. ἀλλήλαις] VF ἀλλήλοις.

P. 13, 14. ἐκάστη] A 1. ἐκάστη. Antea pro ταῦτα VL ταύταις.

P. 14, 2. μὲν] Abest a VL.

P. 14, 2. ἔχουσα] F ἔχουσι et pro περὶ ν. habet παρὰ ν.

P. 14, 3. τέτταρα] P τέσσαρα.

P. 14, 5. κρατίστον] Codd. et editiones omnes ἑκαστον inepte. Omnino puto deesse hoc loco aliquid. Nam et ἐλλείψεως figura talis nimis dura fuerit. CAM. Camerarius videtur scribere voluisse ἑκαστον τοιόνδε, τὸ μὲν περὶ τὸ νόμισμα. Deesse aliquid manifestum est: et vocula μὲν ad sequens membrum (τὸ μὲν περὶ τὸ νόμισμα) pertinere videtur. SCHN. At nihil deesse ipse locus evincit. Quod reposuimus ex coniectura certissimum est. Cf. p. 14, 15. τούτων πρώτη μὲν καὶ κρατίστη, p. 14, 25. ταύτης δὲ κρατίστη μὲν πρόσοδος, p. 15, 4. αὐτῆς δὲ ταύτης κρατίστη μὲν πρόσοδος.

P. 14, 5. ποῖον] Intelligendum est de materia pecuniae; aurea et argentea nomine τιμίου comprehenditur, ferrea, aerea et stannea εὐώνου. V. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I. p. 32. Eckhel. Prol. ad doct. n. p. XVIII.

P. 14, 5. νόμισμα, λέγω] Sic vere scriptor posituram fecit, ut sexcenties apud Aristotelem, non ut apud Sylburgium νόμισμα λέγω, ποῖον.

P. 14, 6. ἐξαγωγήμα καὶ εἰσαγωγήμα] F V εἰσαγωγήμα καὶ ἐξαγωγήμα.

P. 14, 8. ἐν τῇ ταγῇ] Vel erit scilicet ἀντὶ τοῦ διαταγῇ vel pro hoc illud scriba exaravit. CAM. Boeckhius (Oecon. civ. Athen. I. p. 322) ex Hesychio (s. v. ταγή

cf. Schneider praef. p. IX) docet ταγὴν esse βασιλικὴν δωρεάν; Schneiderus vero *pretium aliquod definitum, quo soluto res exportandae atque importandae redigantur ad gazam regiam*. Si illa fuisset auctoris sententia scripisset, ni fallor, ὡς ταγὴν ἐκλαβόντι, sin vero haec, alio verbo pro ἐκλαβόντι usus esset. Ἐκλαβεῖν τινα ἐν τῇ ταγῇ nihil aliud esse videtur quam *excipere merces quasdam (non pretium earum) secundum legem τῆς ταγῆς τῶν φόρων* V. Herodot. I, 89. 90. Paulo post pro ἐκλαβόντι A 2. ἐκλαβόν τι, F ἐκλαμβόντα.

P. 14, 9. τὰ ἀναλώματα] Intellige leges sumptuarias, quae certis rebus, nisi soluta sit pecuniae summa, uti vetant. V. p. 24, 9. Quae sequuntur καὶ πότερον δοτέον νόμισμα εἰς τὰς δαπάνας non ita accipienda esse videntur, ut τὸν βασιλέα suppleas ad δοτέον, (de salariis enim intelligit Boeckhius l. l.), sed τῷ βασιλεῖ.

P. 14, 9. περιαιρετέον] F παρετέον.

P. 14, 10. νόμισμα — ὥνια] Sic P Sylb. A 1. 2, καὶ ὅταν νομίματος ὥνια (non voluit ὅς' ἂν νομίματος ὥνια, ut Schn. opinatur, sed ὅσα νομ. ὥ.) LV, ποτὸν δοτέον νόμισμα εἰς τ. δ. ἢ ὅταν νομίματος ἓνια F; δοτέον νόμισμα, ἢ ἀντὶ νομίματος ὥνια Schneiderus scripsit.

P. 14, 11. δὲ] Abest a V F L.

P. 14, 12. εἰδὴ ἕξ] εἰς ἕξ V L.

P. 14, 13. τῆς γῆς] Sic F. Articulus vulgo abest. Quod sequitur γινομένων est Schneideri correctio pro vulgato γενομένων, quae sustentatur a codice F.

P. 14, 14. ἐμπόρων] Schneiderus malebat ἐμπορίων, cui etiam Boeckhius l. l. patrocinator. Cf. p. 14, 20. Sed quum a mercatoribus portorium exigatur, aequè bene dicitur ἀπὸ ἐμπόρων atque ἀπ' ἐμπορίων.

P. 14, 14. τελεῶν] V. Boeckh. Oec. civ. Ath. I. p. 320. 325.

P. 14, 16. ἐκφόριον] Lex. Seg. Ἐκφόρια· τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς, τὸν καρπὸν; laudavit Schneiderus. Articulum ante γῆς omisit idem.

P. 14, 18. ἡ] Omisit Sylb. Paulo post ἰδίων ἐν τῇ χώρᾳ γ. Schneiderus scripsit ex sententia Camerarii. Sed haec facile supplentur e p. 14, 13. Pro χρυσίον — ἀργύριον V L χρυσία — ἀργύρια, pro quibus Schneiderus volebat χρυσός — ἀργυρός, sine causa.

P. 14, 20. ἐμπορίων] V ἐμποριῶν (V. adnot. ad p. 14, 27.) A 1. 2. F Sylb. P καὶ ἀπὸ τ. ἐμπ. et sic etiam postea iidem τετάρτη δὲ καί.

P. 14, 21. ἀπὸ τ. κατὰ γ. κ. τ. ἐ.] V. Boeckh l. 1.

P. 14, 22. ἀπὸ βοσκημάτων] Sic VFL. Sed P A 1. 2. S. Schn. ἀπὸ τῶν β. Non de scriptura e pascuis haec intelligenda esse, sed de pecudibus ipsis (v. p. 25, 3) monuere Schneiderus et Boeckhius. Postea pro ἐπικαρπία VFL ἐπικαρπίας.

P. 14, 23. ἀπὸ] VF ἐπί.

P. 14, 24. ἐπικεφάλαιον] Incertum, utrum de civibus an de servis intelligendum sit. Cf. Boeckh. l. 1. p. 324. Pro ἐπικεφάλαιον VFL ἐπικεφαλαίων, pro χειρωνάξιον VFL χειρῶν ἄξιον, P χειρονάξιον.

P. 14, 27. τῶν ἐμπορίων] Articulus abest a V F A 1. 2. Sylb.; ἡ ἀπὸ τ. ἐμπ. scripsi cum Schn. e VL., vulgo sine ἡ; pro ἐμπορίων V F S ἐμποριῶν. V. adn. ad p. 14, 20.

P. 14, 27. δι' ἀγώνων] Heerenius olim coniecerat δι' ἀγορῶν, Schneiderus δι' ἀγοραίων, in quo non apta est praepositio, ut recte monuit Boeckh. Oec. C. Ath. I. p. 323, qui ipse lenissime correxit διαγωγῶν, collato Polybio IV, 52; tamen male me habet pluralis, exspectabam τῆς διαγωγῆς.

P. 14, 28. ἐγκυκλίων] Ego cum Camerario et Schneidero ad λειτουργίας ἐγκυκλίους refero, nam si quis velit

cum Boeckhio (p. 323.) de commercio vulgari interpretari (Hesychius: ἐγκύκλια τὰ ἐγκυκλοῦμενα τῷ βίῳ καὶ συνήθει V. Camerar.) vereor ne ad politicam oeconomiam, quae est rerumpublicarum liberarum, referat tanquam his peculiare, quod ad omnia pertinet oeconomiae genera, regium, satrapicum cet. Hae vero liturgiae stricte pertinent ad politias. Nec impedit quicquam quominus haec munera in redditibus habeantur publicis, quum in regia oeconomia parata regum pecunia redimenda sint.

P. 15, 2. οἰκονομεῖν] V οἰκονομήν (sic.)

P. 15, 5. ἐγκλημάτων] Sic V L A 1. 2., ἐγκλημάτων F, ἐγκυκλημάτων P(?) S. Schn. Camerarius volebat ἐργολαβημάτων, Schneiderus ἐγκτημάτων (in errore versatur Boeckhio, qui etiam pro ἐγκυκλίῳ p. 14, 28 coniecisse Schneiderum ἐγκτημάτων putat) Salmasius de foenor. trapez. p. 11 ἐμπολημάτων. Ἐγκύκλημα, quod praefert Boeckhio, an legatur apud auctores antiquos eo sensu, quem voluit vir doctissimus, non satis scio (*das Einkommen vom übrigen gewöhnlichen, nemlich dem einträglichen Handel und Wandel*). Schneideri coniectura prorsus est absona quippe τὰ ἀπ' ἐγκτημάτων, in expensis habenda forent, non in redditibus (v. Boeckh. Oec. I. p. 319). Nam quod ait in praef. p. XI: „quod vocabulum quanquam proprie id quod quis in aliena terra possidet, significet, tamen additum ἄλλων mihi persuadet, hic etiam eas possessiones indicari, quas civis in agro civitatis suae habet“ vereor ut cuiquam persuadeat. Aptissimus in hanc rem est locus oratoris in oratione de Halonneso p. 87. H St. τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήματα ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ, τὰ δὲ αὐτῶν κτήμαθ' ὡς ἐν οἰκείᾳ. Ego, donec certius quid de lectione ἐγκυκλημάτων atque de usu vocabuli innotuerit, ἐγκλημάτων praeferam de μισθῷ δικαστικῷ intelligendum, de quo vide Boeckhium Oec. I. p. 250. Meier. et Schoemann. de proc. Athen. p. 136.; paratur enim haec merces τοῖς

τῶν ἄλλων ἐγκλήμασι. V. Pollux VIII, 127. Quanquam intelligo haec non in univcrsum ita satis bene dici posse quum ad rempublicam Atheniensium proprie pertineat.

P. 15, 7. ὃ πάσαις — καὶ προσήκει σκοπεῖν αὐτὸ μὴ παρέργως] Sic fere Aristot. Polit. I, 3. 1. 15, 9. 10. 11.

P. 15, 7. πάσαις] P A 1. 2. παῖσι. Pro ἐπικοινωνεῖται, quod legitur in V F P (marg.) L, ἐποικονομεῖται A 1 S, ἐπικονομεῖται A 2.

P. 15, 8. παρέργως] F παρέργοις.

P. 15, 9. τὸ τὰναλώματα] τό abest a V, postea vero additum τὰ τ'.

✓ P. 15, 11. ἡ σατραπεία] Sic A 1. 2. V F L Schn. Vulgo εἰς.

P. 15, 12. ἡ πόλις] V F A 1. 2. ἡ πόλις. Porro ᾧ ante ἄρτι abest ab eisdem et A 1, pro ἅπαντα A 1. 2. ἅ πάντα.

P. 15, 13. τ. δυνατὴ φέρειν] A 1. 2. τ. εἰ δυνατὴ φέρειν, τ. διαφέρειν V L.

P. 15, 14. τούτοις χρηστέον] Haec verba absunt a V, quare uncinis inclusi. Schneiderus καὶ τούτοις χρηστέον scripsit, nihil inde lucratus. Sylburgius: „nisi post τούτων inferatur φέρειν δύναται et copulativa καὶ, perplexa et soluta structura fuerit.“

P. 15, 16. γίνεσθαι] V F P A 1. 2. S γενέσθαι. Praefens restituit Schn., sed non monito lectore. Etiam aoristus defendi potest.

P. 15. 16. μικραὶ νῦν] Sic F. Vulgō μ. μέν.

P. 15. 17. τῶν νῦν ἀναλουμένων] Absunt a V L. Seclufit Schn. τῶν abesse videtur a P.

P. 15, 19. βλάβει] V L βλάβη. Οἷν abest a P.

P. 15. 21. πεπράγασιν] Nota πεπράγασιν activa significatione pro πέπραχα. SYLB. Notavit etiam Niebuhrius Opusc. Phil. I. p. 414. Sed ita praeter loca ab Niebuhrio indicata (Rhet. II, p. 92, 22. Poet. p. 235.

22.) etiam Ethic. N. X. 8. p. 187, 9. πεπραγότας δὲ τὰ κάλλιστα, ὡς ὦρετο καὶ βεβιωκότας σωφρόνως· ἐνδέχεται γὰρ μέτρια νικημένους πράττειν ἢ δεῖ. Multo rarius reperias πέπραχα apud Aristotelem, ut Problem. XXX, 13. Tamen eo usus est Aeschines p. 70, 24. HSt.

P. 15, 22. τῇ] Sic V F L. τε P A 1. 2. Prorsus abest ab editt. Sylb. Schn. Porro pro διώκησαν V L ἐδιώκεισαν. Vereor, ne scripserit ἐδιώκησαν ad normam ἐδίγησαν sim. Pro ἐπελαμβάνομεν F V L Isingr. ὑπολαμβάνομεν.

P. 15, 23. συναγῆόχαμεν] V L συναγιώχαμεν, F συναγιόχαμεν. Recte notavit Niebuhrius l. l. V. Lobeck ad Phryn. p. 121. et quae monui ad Theodof. p. 248. Pro ἀγῆοχα Spartanos dixisse ἀγάγοχα adnotavit Maittairius de dial. p. 215. A., προσαγῆοχασιν perfecto usus est Synefius ep. 31. Cf. Sylb. ad Clenard. Inst. p. 481.

P. 15, 24. ἐφαρμόσει τι οἷς ἂν αὐτὸς πραγματεύη] Sic V F L nisi quod pro τι οἷς habent τοῖς, hoc enim ex coniectura correximus; ἐφαρμόσει est intransitivae significationis, πραγματεύη non tertiae, sed secundae personae. A 1. 2. τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται, P ἔστι γὰρ ὅτε τούτων ἐφαρμόσει τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται. Sylb. ἔστι γὰρ τούτων ἃ τις ἐφαρμόσει τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται, Schn. ἔστι γὰρ ὅτε τούτων ἐφαρμόσει τις ἢ ἂν αὐτὸς πραγματεύηται.

P. 15, 26. Κύψελος] A 1. 2. Isingr. Κύψελλος, gemino λ.: itidemque Iacobi Stapulensis versio et Raph. Volaterrani epitoma; ego cum Camerario Κύψελος malui uno λ, ut in oraculo isto apud Herodotum: Κύψελος Ἡτίδης, βασιλεὺς κλεινοῦ Κορίνθου. SYLB. V. adnot. ad Arist. Polit. p. 404. et var. lect. Polyaen. I, 7. Non multum in his tribuam oraculi auctoritati, quum insequens patronymicum Ἡτίδης sit pro Ἡτιωνίδης. Videtur enim nomen Κύψελλος a κύπτω et λαός deducendum (nomen tyranni habet omen), ut Χάριλλος a Χαρίλαος (v. Boeckh. Inscr. I. p. 387. Schaef. app. ad Dem. II. p. 84. 370.) postea vero ad-

iecta esse fabula de arca illa. De re ipsa, quae hic narratur vide Dionys. H. III, 46.

P. 15, 26. εὐξάμενος] A 2 τεξάμενος.

P. 15, 28. ἀναθήσειν] Post hoc verbum Schn. adiecit γανόμενος, quo facile caremus. Paulo post ἀπογράφασθαι abest a VFL. De verbi significatione v. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 45.

P. 16, 2. ἐκάστου] F ἐκατέρου. Porro pro ἐκέλευσεν L F ἐκέλευεν.

P. 16, 3. τοῦτο] Abest ab A 1. 2.

P. 16, 4. ἔτεσιν ἐκεῖνον] P VF ἔτεσι κεῖνον, quod probe notandum, quum etiam in ceteris sint Ionismi quaedam vestigia. V. ad p. 13, 3. p. 16, 6. 9.

P. 16, 5. ἀνιέρωσεν] Sic P; F ἄν ἰέρωσεν, V ἄν ἰέρωσσε. L ἄν σιέρωσσε. Vulgo ἀνιέρωσσε.

P. 16, 6. κεντῆσθαι] V ἐκτῆσθαι, F κτίσαι.

P. 16, 7. Λύγδαμις] De hoc Naxiorum tyranno, Pisistrati coevo iuniore, v. Aristot. Polit, V, 5, p. 162, 25. ap. Athenaeum VIII. p. 348. Herodot. I, 64. Polyaen. I, 23.

P. 16, 7. ἐκβαλὼν φυγάδας] A 2 ἐκλαβών. De re ipsa v. Herodot. V, 30. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ τοῦ δήμου. Nempe initio popularis fuit Lygdamis, tyrannidem postea instituturus, atque locupletes illi inde a Lygdamidis tempore exulasse videntur.

P. 16, 8. βραχέος] V βραχέως.

P. 16, 9. ἀπέδοτο] V ἀπόδοτο.

P. 16, 13. πριαμένου] F Πριάμου.

P. 16, 15. τὰ τεμένη τὰ δημόσια] Sunt agri publici, qui non ad templa pertinent. V. Boeckh. Oec. civ. A. II. p. 142. Pro ἀπέδοντο L V ἐπέδοντο.

P. 16, 16. χρωμένοις] FVL χρώμενοι, ab A 1. 2.

prorsus abest; quare seclusi, utpote exortum e syllaba proxime sequente.

ἀκαρπα] i. e. agros nondum cultos et saltus. Mirum in pedestri scriptore videtur ἀγνάνως adverbium quod sequitur.

P. 16, 17. Διασωτικά] Θεασωτικά F. De Διάσοις v. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 151. 162. 170. Locus classicus est apud Aristotelem Eth. N. VIII, 9. p. 146, 13. ἔναι δὲ τῶν κοινωνιῶν δι' ἡδονὴν δοκοῦσι γίνεσθαι Διασωτῶν καὶ ἐραnistῶν· αὗται γὰρ θυσίας ἕνεκα καὶ συνουσίας — θυσίας ποιοῦντες καὶ περὶ ταύτας συνόδους τιμὰς τε ἀπονέμοντες τοῖς θεοῖς καὶ ἑαυτοῖς ἀναπαύσεις πορίζοντες μεθ' ἡδονῆς· αἱ γὰρ ἀρχαῖαι θυσίαι καὶ σύνοδοι φαίνονται γίνεσθαι μετὰ τὰς τῶν καρπῶν συγκομιδὰς οἷον αἱ ἀπαρχαί. μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἐσχόλαζον τοῖς καιροῖς. Fuere Διασωταί Calliopes, Musices, Apollinis. V. Jacobs ad Philostr. p. 662.

P. 16, 17. πατριωτικά] sunt phratriarum (curiarum) fundi, secundum Boeckhium Oec. civ. Athen. II. p. 142., phylarum seu tribuum secundum Tittmannum (Civ. Gr. p. 402). Mihi neutrum videtur; potius sunt gentium (γενῶν) areae, ut ex Dicaearchi notissimo fragmento colligas (apud Steph. v. πάτρα c. corr. Buttmanni), dicendae. Sylb. malebat Φατριωτικά seu Φρατριωτικά; F habet πατρινά.

P. 16, 19. τὸ ἄλλο κτῆμα] Nempe vicinos intelligit.

P. 16, 18. ὠνοῦντο] F ὠνοῦνται.

P. 16, 19. Διασώταις] F Θειασώταις. Porro pro ἑτερα τὰ δ., quod habent F V A 1. 2. Sylb., ἑτερα χωρία cum PL scripsit Schn. Praeterea supple ἔδοντο ex ἀπέδοντο.

P. 16, 20. τὸ γυμν.] Articulus abest ab A 1. 2. Sylb.

P. 16, 22. ἀλειείαν] ἀλείαν P A 1. 2. Sylb. Cf. Lobeck, Phryn. p. 493.

P. 16, 23. ἀλῶν ἀλατοπωλίαν] ἄλλων ἀλανοπωλίαν L, ἀλῶν ἀλανοπωλίαν V, ἀ. ἀλανοπωλείαν F. „In ἀλατοπωλίαν vitium latere suspicor, aut in addito ἀλῶν. Fortasse τῶν ἀλῶν μονοπωλία accessit ex interpretatione vocis ἀλατοπωλία, tandem vero μονοπωλία propter similitudinem omissa fuit.“ SCHN. Sed ἀλῶν genitivus non est ab ἄλες, sed ab ἄλαι, *salinae*. V. H. Steph. gloss. p. 373.

P. 16, 24. Φαρμακοπωλῶν] Φαρμακοπώλων P A. 1. 2. Sylb.

P. 16, 25. τῶν τοιουτοτρόπων τὸ γένος τὸ τρίτον] τὸ γένος addidi ex coniectura omissum a festinante calamo propter repetitum articulum; δέ vero quod sequebatur post τρίτον expunxi, omissum illud in antiqua interpretatione latina; secluserit etiam Schn. T. τοιούτων τρόπων V F. τό ante τρίτον abest ab A 1. 2. Sylb.

P. 16, 28. 17 1. ἀποδόσθαι — πρίσθαι] Camerarius: *neque licebat alio nummo vel de altero emere, vel alteri quicquam*. Minime vero; ἀποδόσθαι est *vendere pecuniam*, πρίσθαι *emere* a trapezitis. V. de verbis ὠνέσθαι et πρίσθαι de metallis usurpatis Boeckh. comm. de met. Laur. p. 112. 115. 116. Hoc medium ἀποδόσθαι hic et p. 16, 15. 27. p. 18, 17. aliquantum differt ab activo, quod est *tribuere* ut p. 18, 16. Polit. p. 144, 21.

P. 17, 3. αὐτῶν ἀμφοτέρων] Procul dubio scribendum ἐξ ἀστῶν ἀμφοτέρων: ut habet etiam Raphaelis Volaterrani epitome, *nisi ex utroque parente cive natum*. Sic etiam seq. v. potius ἐξ ἐνὸς ἀστοῦ *altero tantum parente cive natum*: pro quo supra habuimus (Polit. VI, 4) ἐξ ὁποτέρου οὖν πολίτου vel αὐτοῦ adverbialiter accipiendum pro *in praesenti*. SYLB. Recepit ἀστῶν Schn. Nimis tamen festinanter hoc factum esse videtur et a Schneidero et ab aliis viris doctis in aliis aliorum scriptorum locis. Ipsum pronomen αὐτός multo significantius in

hoc loquendi genere *civem* denotat quam ἀστές. V. p. 18, 12. Sic Aristoph. Acharn. 509. αὐτοὶ γὰρ ἐσμεν, οὐπὶ Ἀθηναίῳ τ' ἀγὼν κοῦπω ξένοι πάρεσιν, in quo loco αὐτοὶ (*soli* Athenienses) opponuntur ξένοις. Cf. Casaubon. ad Theophr. Char. §. 3. et Spanhem. ad Aristoph. Nubb. 219. Cf. nostr. p. 18, 12. Eadem mutatio facta est in Aristot. Polit. III, 4. p. 80, 23, quum alibi (III, 1. p. 73) ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν dicat Aristoteles.

P. 17, 4. ἀστοῖ] Male sic cum Schn. ad mentem Sylb. scripsi pro αὐτοῦ, quod praebent ceteri. Potius debebam cum F corrigere αὐτῶν.

P. 17, 5. σιτοδοσία] F σιτοδοσία (sic.)

P. 17, 6. γενόμενοι] VF γινόμενοι. Pro δέ, quod est ante γενόμενοι, L τε.

P. 17, 6. κατήγαγον] Vi coegerunt ponticas naves ad Byzantium appellere et mutuo dare frumenta. Quod sequitur χρόνου δὲ γενομένου intelligendum est de longiore solvendae pecuniae dilatione. Expectabas χρόνου δὲ γενομένου καὶ τῶν ἐμπ. ἀ. Pro γενομένου V γινομ.

P. 17, 9. ἐπιδεκάτους] V. Boeckh. Oec. civ. Athen. I. p. 144. 347. Verba ἐπιδεκάτους — διδόναι defunt in L. Omisit cum Raphaele vetus versio.

P. 17, 9. τι] τε FA 1.

P. 17, 10. τὸ ἐπιδ.] Sic FVA 1. S. Omissus est articulus in cet. et ap. Schn., qui malebat τοὺς δ' ὠνούμενους — διδόναι τὸ ἐπιδέκατον. Non opus est. τῆς articulus ante τιμῆς abest a F.

P. 17, 12. ἐγκτήσεως] ἐκκτήσεως V, ἐκτίσεως FA 1. 2. Ἐγκτησις est ius ἐγκτήματα habendi (v. animadvers. ad p. 15, 5.) Ceterum haec lex de vetita μετοίκων ἐγκτήσεσιν est attica. V. Boeckh. Oec. civ. I. p. 154. II. p. 71.

P. 17, 13. τὸν] Abest a F. At V εἰσφέρειν τὰ τοῦ δανείου βουλόμεναν (sic), L εἰσφέρειν τὰ τοῦ δανείου βουλόμενοι.

P. 17. 14. ὁ Ἀθην.] Articulus abest a VFL.

P. 17, 14. τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερώων] Dicuntur a Latinis pergulae. Sic in glossario ap. Steph. p. 167 *Pergula* ὑπερώων. Simile quid, ut monuit Schn., Iphicrates postea suavit Atheniensibus, teste Polyaeo III, 9. τὰ ὑπερέχοντα τῶν οἰκοδομημάτων εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς ἀποκόπτειν ἢ πιπράσκειν.

P. 17, 16. προφράγματα] Alicubi reperi scriptum περιφράγματα. CAM. Heraclides in republ. Athen. de Aristide, Themistocle et senatu areopagitico narrat: καὶ τῶν ὁδῶν ἐπεμελοῦντο ὅπως μὴ τινες ἐνοικοδομῶσιν αὐτὰς ἢ δρυφάντους ὑπερτείνωσιν, ubi a vero puto aberrasse amicum Caraium cum italicum *balconi* compararet cum δρυφάντοις. SCHN. Hinc colligas Schneiderum προφράγματα habuisse pro septis vel vallis pro domibus in plateis ab Atheniensibus positis, ne quis invito domino quasi in castellum intraret. Verum aliter res habet. Pergulae poterant duplici modo aedificari, aut ita ut simpliciter trabes secundi tabulati prominerent in plateam iisque superstruerentur pergulae, aut ita, ut pergulae columnis ligneis sustentarentur, quae quasi porticum in platea formarent. Atque illae quidem simplices pergulae a nostro dicuntur τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερώων, columnae προφράγματα; a Polluce Onomast. I, 81. illae appellantur γεισιποδίσματα, semibarbaro vocabulo, hae vero γεισίποδες. Αἱ δὲ προβολαί, inquit, τῶν ὑπερώων οἰκημάτων αἱ ὑπὲρ τοὺς κάτω τοίχους προύχουσαι, γεισιποδίσματα καὶ τὰ φέροντα αὐτὰς ξύλα, γεισίποδες. Quae ab Heraclide dicuntur δρυφάντοι non differunt a γεισίποσι nisi nomine.

P. 17, 16. ἀνοιγομένας] A 2 ἀναγομένας.

P. 17, 17. οὓν] Abest a F.

P. 17, 17. τὰ κτήματα] Nempe τὰ οἰκήματα.

P. 17, 19. ἀδόκιμον ἐποίησεν] Nummum qui tunc Athenis usurpabatur improbum esse iussit et pretio [minori] constituto ad se pecuniam omnem deferri imperavit. Cumque convenirent quī alio signo vellent eudere [cudi]

idem illud argentum elocavit. CAM. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 135.

P. 17, 19. τὰ ἕα] V τάξαι.

P. 17, 21. τῷ κόψαι] VL τὸ κ., F τὸ σκόψαι.

P. 17, 21. αὐτὸ] Abest a VL.

P. 17, 22. Φυλαρχεῖν ἢ χορηγεῖν ἢ τινα εἰς ἑτέραν] V Isingr. Φιλαρχεῖν. Porro χορηγὴν εἰ τινες ἑτέραν V, χορηγεῖν εἰ τινες ἑτέραν L, χ. ἢ τινα εἰς ἑτ. A 1 2. De choregia (v. Boeckh. corp. inscrpt. I. p. 483) quod dicit auctor bene animadvertendum est. Nam Clifthenem (Ol. LXVII, 4) primum choros instituisse virorum ex Marm. Par. ep. 47. monuit Welckerus addit. ad librum de trilog. Aeschyl. p. 254. Sed vereor omnino ne latius hic χορηγίας notio pateat. Recentiores enim Atticorum scriptores χορηγεῖν non de instruendis, adornandis alendisque choris intelligunt, sed de alimentis vel sumptibus in univ. Sic ipse Aristoteles Polit. I, 2. p. 10, 2. ὅ τι τρόπον τινὰ ἀρετὴ τυγχάνουσα χορηγίας καὶ βιάζεσθαι δύναται μάλιστα. III, 9. p. 132, 29. ἀ φύσεως δεῖται καὶ χορηγίας τυχεῖας. Adde loca ab Iacobio congesta ad Philostr. p. 531. Etiam χορηγεῖν verbo sic utitur Aristoteles Polit. III, 1. p. 112, 6. τῷ κάλλιστα πεφυνότι καὶ κεχορηγημένῳ. VII, 1. p. 218, 1. ὁ μετ' ἀρετῆς κεχορηγημένος. Quodsi igitur τὸ Φυλαρχεῖν de dando tribulibus epulo, seu de ἐστιάσει, cum Wolfio prolegg. ad Dem. Lept. p. LXXXVIII et Boeckhio O. C. A. I. p. 487 intelligamus, hoc et quod sequitur τὸ τριηραρχεῖν erunt genera quaedam munerum singularia, his generalia addidisse eum putaveris ἢ χορηγεῖν τινα ἑτέραν λειτουργίαν τοιαύτην ἡμελλον. Hoc si statuis δαπανᾶν quod sequitur expungendum esse videtur ut glossēma ad χορηγεῖν. Sed ampliandum esse censeo, donec de chororum institutione certius aliquid ad nos pervenerit.

P. 17, 23. τοιαύτην λειτ.] Sic VLF Schn. λειτουργοι. Sylb.

P. 17, 23. *τινα*] Schn. *εἰς τινὰ ἐτ.* Sed *τινὰ* non pertinet ad *λειτουργίαν*, sed ad *δαπανᾶν* ut plurali numero enunciatum non singulari. Paulo post pro *ἤμελλον* F *ἤμελον*.

P. 17, 26. *τοὺς λελειτουργηκότας*] τ. *λειτουργικούς* VL, τὸ *λειτουργικῶς* F (voluit fortasse *εἰς τὸ λελειτουργηκός*) Schn. τ. *λειτουργηκός*.

P. 17, 26. *τῇ τε ἱερείᾳ κ. τ. ἐ.*] Hoc ex parte tantum habendum in chrematisticis; praecipua enim huius rei ratio ad censum civium pertinet, quem eodem pene modo instituisse Hippias videtur atque postea apud Romanos a Servio Tullio institutus est. V. Dionys. Hal. Antiq. Rom. III, 15. *Εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ τὴν σύνοδον ἅπαντας ἐκέλευσε τοὺς ὁμοπάγους κατὰ κεφαλὴν ὠρισμένον νόμισμά τι συνεισφέρειν, ἕτερόν τι τοὺς ἄνδρας, ἕτερον δὲ τι τὰς γυναῖκας, ἄλλο δὲ τι τοὺς ἀνῆβους, ἐξ οὗ συναριθμηθέντος ὑπὸ τῶν ἐφεσθηκότων τοῖς ἱεροῖς φανερός ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀριθμὸς ἐγένετο κατὰ γένη τε καὶ κατ' ἡλικίαν· ὥς δὲ Πείσων Λεύκιος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐνιαυσίων ἀναγράφει ἱστορίᾳ, βουλόμενος καὶ τῶν ἐν ἄστει διατριβόντων τὸ πλήθος εἰδέναι τῶν τε γεννωμένων καὶ ἀπογινομένων καὶ τῶν εἰς ἄνδρας ἐγγραφομένων ἔταξεν ὅσον ἔδει νομίματος καταφέρειν ὑπὲρ ἐνάστου τοὺς προσήκοντας εἰς μὲν τὸν τῆς Εἰλειθυίας θησαυρὸν — ὑπὲρ τῶν γεννωμένων, εἰς δὲ τὸν τῆς Ἀφροδίτης — ὑπὲρ τῶν ἀπογενομένων, εἰς δὲ τὸν τῆς Νεότητος ὑπὲρ τῶν εἰς ἄνδρας ἀρχομένων συντελεῖν· ἐξ ὧν ἤμελλε διαγνώσεσθαι κατ' ἐνάστον ἐνιαυτὸν ὅσοι τε οἱ σύμπαντες ἦσαν.* De stipendio sacerdotis Palladis v. Mueller. de Minerva Pol. p. 13. Sed vide ne ad reditus aerarii sacri hoc magis pertineat quam ad stipendium sacerdotis.

P. 18, 3. *Ἀθηναῖοι δὲ οἱ*] VL *Ἀθηναῖοι καὶ οἱ*. Male. Nam Potidaeae incolae post expugnatam ab Atheniensibus urbem (Thucyd. II, 70. Diodor. XII, 46.) semper appellantur *Ἀθηναῖοι οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ οἰκοῦντες*, ut apud Demosth. pers. de Halon. p. 79 HSt. *Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες*. Pro *Ποτιδαίᾳ* F *Ποτιδέα*.

P. 18, 4. ἀπογράφασθαι] De hoc vocabulo v. Boeckh. corp. Inscr. I. p. 289.

P. 18, 5. εἰς τὸν — ἀλλὰ] Absunt haec verba ab F. Ab LF abest ὧ v. 6. Pro εἰς v. 7. F τῇ (sic.)

P. 18, 7. ὑποτιμᾶσθαι] De hac re ita Schneiderus: „In iure Attico, ubi, causa ab accusatore aestimata, erat multa a reo solvenda, huic contra licebat aestimare multam, quam ipse meruisse confiteretur: hoc dicebatur ἀντιτιμᾶσθαι et ὑποτιμᾶσθαι [v. Meier. et Schoem. proc. att. p. 179.] De re ipsa ita sentio. Censum agebant Athenienses, ut e bonorum ista descriptione et aestimatione pecuniae collatio a cive quoque belli tempore conferendae (εἰσφορὰ) recte describi et constitui posset. Summam pecuniae ex censu aestimatam et ad publicos usus conferendam δήμαρχοι referebant in tabulas; hoc dicebatur ἐπιγράφειν. Cf. Valesium ad Harpocracionem in Ἐπιγραφεῖς. Isocrates Trapezit. p. 367. ed. Coray: εἰσφορᾶς ἡμῖν προσταχθείσης καὶ ἐτέρων ἐπιγραφῶν γενομένων, ἐγὼ πλεῖστον εἰσήνεγκα τῶν ξένων αὐτός τε καὶ οἱ ἐμοί, καὶ ἑμαυτῷ μὲν ἐπεγράψαμην εἰσφορὰν μεγίστην, ὑπὲρ δὲ Πασίωνος ἐδεόμην τῶν ἐπιγραφέων, λέγων, ὅτι τοῖς ἐμοῖς τυγχάνει χρήμασι χρώμενος. p. 369. τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον παῖδα ἀπεγράψατο μὲν ἐν τοῖς τιμήμασιν ὡς δοῦλον μετὰ τῶν οἰκετῶν τῶν ἄλλων. ubi Valesius ἐπεγράψατο voluit scribi. Sed qui nomina familiae et bona sua profitetur, ut in tabulas referantur, ἀπογράφεται: de aestimatione vero saepe summa oriebatur contentio, et pauperibus licuisse videtur, ut in ἀντιδόσει factum scimus, si quis infra iustum pretium bona sua ipse aestimasset, aliam subiicere aestimationem, ex qua summa pecuniae conferendae constitueretur. Hoc dici videtur ὑποτιμᾶσθαι. Aestimatione semel constituta, summa pecuniae conferendae definiebatur et in tabulis ipsis nomini possessoris adscribebatur: hoc faciebant ἐπιγραφεῖς. De ὑποτιμῇσει et omnino de modo censum agendi Athenis nullum adhuc scriptoris lo-

cum reperire memini: nec hanc partem disputationis de εἰσφορᾷ civium Atheniensium ad liquidum perduxit Wolf in Prolegom. p. XCIX. Ceterum ex hoc loco subito affulget lux comparato loco Aristotelis Politic. VI, 2, 6. de Aphytaeis, in quo interpretando aberravimus omnes, falsa interpretatione verborum quorundam in errorem inducti: τιμῶνται γὰρ οὐχ ὅλας τὰς κτήσεις, ἀλλὰ κατὰ τηλικαῦτα μέρη διαιροῦντες, ὥστ' ἔχουσιν ὑπερβάλλειν ταῖς τιμήσεσι καὶ τοὺς πένητας. Male igitur τιμήσεις sumus interpretati *census*, qui sunt τιμήματα: contra ὑπερβάλλειν τιμήσεσι idem est, quod hic dicitur ὑποτιμᾶσθαι, contra liceri, plus liceri. Hactenus Schneiderus, qui in praefatione ad Oeconomica p. XXI addit se vereri ne vana similitudinis Aphytaeorum et Potidaeatarum species in fraudem se induxerit. Tamen cum Schneidero faciunt Boeckhius Oecon. p. Athen. II. p. 45. 71. et Huellmannus de orig. tribut. p. 41. Mihi admodum diversa esse videntur quae Aristoteles de Aphytaeis (Polit. VI, 2. p. 203) et quae nosser de Potidaeatis refert, nam illa ad magistratus pertinent, haec ad tributum. Rem sic mihi informo. Munia belli apud Potidaeatas pro habitu agrorum (κτημάτων) olim fiebant ita, ut secundum classes tributum conferrent. Ita si prima classis, ut hoc utar, fuit quingentorum iugerum, secunda trecentorum et sic porro, eis qui primae vel secundae classi adscripti erant certa pecuniae summa pro tributo in aerarium pendenda erat. Si qui vero fuerunt, qui septingenta iugera possiderent non maior iis ex lege summa conferenda fuisset quam iis, qui quingenta iugera. Huic rei, iniquae quidem, ut videbatur, ita Potidaeatae medebantur, ut promulgarent a quingentis iugeribus pendendam esse certam pecuniae summam. Hinc qui septingenta haberet iugera primum hanc summam conferebat, deinde adiuncto alio, qui trecenta possideret pro ratis addebat. Sic vel pauperio-

res plures, qui terna vel vicena iugera haberent, adiunctis aliis usque ad summam quingentorum iugerum idem pendebant. Hoc est illud ἵνα οἱ πένητες δύνωνται ὑποτιμάσθαι, quod passivum est non medium verbum: *ut vel pauperiores pro vera agrorum copia contribuerent, adiectis eorum agris aliorum iugeribus.*

P. 18, 8. διμναῖον] F διμαῖον. Duabus minis mancipium emi solebat. V. Herod. V, 77.

P. 18, 10. ἑκαστος σῶον τῇ πόλει] ἑκάστου σῶμα ἢ πόλις VF. συνέφερον ἑκαστος σῶμα ἢ πόλις L. Qui factum sit, ut πόλις scriberetur ad p. 18, 11. declaravi. De ἑκαστος tamen quid ferat L incertus sum; nihil enim Schn. adnotavit.

P. 18, 10 σῶον] V. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 122.

P. 18, 11. Ἀντισσαῖος] Δε quod vulgo legitur post Ἀντισσαῖος abest a VFL. Deesse nomen proprium non est dubium. Vetus versio habet *Polippolis Atheniensis*, vel *Olippolis A.* Si praeter haec verioris nominis vestigia lectionem codicum VFL in versu antecedente consulueris eam exortam esse facile dices ab aberrante librarii oculo. Polipolis enim est πόλει Πόλις ex iotacismo, exortumque ex inepta coniunctione duarum narrationum. Scriptum est igitur εἰς-έφερον τῇ πόλει. Πόλλις Ἀντισσαῖος. Notus est Pollis Lytti conditor, qui in codicibus quibusdam item Πόλις scribitur. Pollis Argivus est apud Thuc. II, 67 Athen. p. 31. B., Pollis Atheniensis apud eundem p. 477., ubi in codicibus scribitur Πόλις, Pollis Lacedaemonius apud Aesch. c. Ctes. p. 85 HSt., Diod. XV, 34, et Plutarch. Dion. 5. ubi item codices Πόλις et Πόλλις. Quod habet Raph. Volat. epitoma Ἀντισθένης Ἀθηναῖος non sustentatur a codicibus, quanquam oeconomicum scripsit Antisthenes.

P. 18, 14. ὑπεγγύου] FV ὑπὸ ἐγγύου. L ὑποεγγύου, Schn. ex Sylburgii coniectura ὑπογύου. Veren-

dum est ne auctor noster, non ille optimae notae, ὑπεγγύου vocabulum ab ὑπό et ἐγγύς derivarit; nisi ὑπεγγύς scripserat ut πάρεγγυς. Pluribus de causis codices secutus sum. Nam quid impedit, quo minus ὑπεγγύου οὔσης τῆς ἐορτῆς explicemus *vadibus impensarum in annum proximum datis*. Certe nolui temere mutare quod aliquo modo defendi poterat. Pro δέ Syllb. malebat δὴ sine causa.

P. 18, 15. ἐπεισεν] L εἶπεν.

P. 18, 16. εἰς νέωτα] F εἰς ν.

P. 18, 17. συναγαγόντας ἀποδίδοσθαι] F ἀποδιδόσθαι (sic) συνάγη (sic), V ἀ. συνάγει, L ἀποδίδοσθαι συνάγει., A 1. 2. σ. ἀποδόσθαι. Quum vetus versio habeat: *haec autem congregantes ad propinquas civitates vendere*, Schneiderus suspicatur auctorem legisse συναγαγόντας εἰς τὰς πλησίον πόλεις ἀποδέσθαι.

P. 18, 19. Λαμψακηνοί] L Λαμψακινοί, Ab A, 1. 2. abest δέ quod sequitur.

P. 18, 20. αὐτοὺς] ἑαυτούς VL.

P. 18, 21. τετραδράχμου] Sic FVP. Ceteri τετραδράχμου. De illa scriptura v. Eckhel doctrin. num. Proleg. XXXVIII. Utrumque bonum. V. p. 36, 4. Sic infra p. 28, 3, ἐλασσόν et ἐλαττον. Contracta forma erat τετραῖχμον V. Etym. M. p. 754 et Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 753.

P. 18, 22. ἐξάδράχμου] PF ἐξάδραχμον, VL ἐξάδραχμον. Etiam accusativus bene habet. V. p. 36, 4. Postea pro χοᾶ VLF χόα, P χόαν (χοῦν?) Recte de accentu iudicavit Buttmannus Gr. gr. mai. I. p. 241. Cf. Matth. Gr. gr. §. 90.

P. 18, 25. ἡ πόλις καὶ εὐπόρησε] καὶ abest a VLF; εὐπόρισε L.

P. 18, 27. τετταράκοντα] Sic F. Ceteri τεσσαράκοντα, quod ut praeferam in bono attico hic posthabendum est alteri lectioni.

P. 18, 28. ἐν Βοσπόρῳ τυράννους] Strabo XI, 2. καὶ ἔστι τῶν μὲν εὐρωπαϊῶν Βοσπορανῶν μητρόπολις τὸ Παντινάπαιον, τῶν δ' Ἀσιανῶν τὸ Φαναγόρου· καλεῖται γὰρ καὶ οὕτως ἡ πόλις. Hic praecipue de Panticapaeo sermo est, cuius tyranni Theudosiam urbem impugnarunt, quae societate cum Heracleotis coniuncta erat. V. Polyæn. V, 23. VI, 19. Vide de his regulis vel dynastis Strabon. Geogr. VII, 4. p. 310. τὸ δὲ Παντινάπαιον ἐμοναρχοῦτο πολὺν χρόνον ὑπὸ δυναστῶν τῶν περὶ Λεύκωνα καὶ Σάτυρον καὶ Παιρισάδην· αὕτη τε καὶ αἱ πλησιόχωροι κατοικίαι πᾶσαι αἱ περὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος ἐκατέρωθεν μέχρι Πειρισάδου τοῦ Μιθραδάτῃ παραδόντος τὴν ἀρχήν· ἐκαλοῦντο δὲ τύραννοι. Dinarch. contr. Dem. p. 95 HSt. et e recentioribus F. A. W. ad Leptin. p. 249. Osann. Syllog. inscr. p. 120. Raoul-Rochette *Antiquités grecques du Bosphore Cimmérien* p. 51. Koehler *remarques sur un ouvrage intitulé Antiquités grecques du Bosphore Cimmérien* p. 31. Plures una fuisse regulos ex inscriptione graeca patet (V. Boeckh. Corp. I. p. 147. a.) atque ex Aeschin. contr. Ctes. p. 78 HSt.

P. 19, 3. χρόνου δὲ ἰσταμένου] V χρόνου διισταμένου. Mihi scriptum esse videtur ἀγοράν, χρόνον διιστάμενοι ἐν ᾧ ἐμελλον ἀποδώσειν τὴν τιμὴν· τοῖς τε δὴ κ. τ. ε. Certe χρόνου ἰσταμένου passive debet intelligi: *constituto tempore*.

P. 19, 4. τοῖς τε] P τοῖς δέ.

P. 19, 6. δι' ἄλλην] Paulo tolerabilior lectio foret διαδιδόντες ἄλλοις οὐ μισθὸν παρῆχον, nisi forte verior scriptura est διδόντες σκυτάλην; eius videlicet generis scytalam quae vulgo etiam usitata est ut scilicet taleola seu bacillo in duas partes fisso et inciso mercis numero altera eius pars penes creditorem maneat altera sit penes debitorem. SYLB. Equidem διαλλαγήν fuisse suspicor i. e. permutationem pecuniae. SCHN. Διαλλαγή prorsus alienum ab hoc loco, σκυτάλη nimis artificiosum. Ego

διδόντες (τοῖς ἐμπόροις) διαγραφὴν (non ipsam pecuniam sed perscriptionem) hic legendum esse puto.

P. 19, 7. παρῆγον] LV παρῆσον.

P. 19, 7. ἐν ὀλκιάσι καὶ ἄνδρα] ἐνολίσασιν ἄνδρα VFPA 1., ἐν ὀλκιάσιν ἄνδρα LA 2.

P. 19, 8. ἐπέστησαν ἐφ' ἐνάστη] ἀνεπέστησαν V, ἐ. ἐφ' ἐνάστην LV, ἐφ' ἐνάτων (sic) F.

P. 19, 10. τούτων· ἅπαντα] Sic cum If. marg. scripsi suadente Sylburgio; vulgo τούτων ἅπαντα· πρότερον κ. τ. ἐ. In eis quae sequuntur πρότερον συλλέγει ἢ ἀργύριον ἐδίδοσαν F, πρότερον συλλέγει ἢ ἀ. ἐ. VL, πρότερον συνελέγει ἢ ἀ. ἐ. P, πρότερον συνελέγει ἢ τὰργύριον ἐ. A 1, πρωτ. σ. ἢ ἀργ. A 2, πρότερον οὖν συνελέγει τὰργύριον ἢ ἐ. Schn.

P. 19, 11. ἣ ἐδίδοσαν] Priusquam solvendi stipendii tempus advenerat.

P. 19, 12. ἀργύριον] A 1. 2. τὸ ἀργ.

P. 19, 13. ἀπῆλθον] milites.

P. 19, 14. Σαμίων] Τελμίων PLVF. Nempe scriptum erat ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙCΑΜΙΩΝ hinc inepte a librariis mutatum ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΤΕΑΜΙΩΝ, ultima littera vocabuli Λακεδαιμόνιοι (Ι) pro T habita. De Telmissensibus igitur noli cogitare c. Raph. Volat.. V. Panofka res Sam. p. 37. Pro Samiis apud Plutarch. de adul. et am. discr. 33. (T. VII. p. 207 Hutt.) Smyrnaei leguntur. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 132.

P. 19, 15. κἀθοδον] Eiecti erant a Polycrate. V. Herod. III, 46. Plut. Lac. apophth. p. 236. Hutt.

P. 19, 16. καὶ αὐτοὺς] ἑαυτοὺς abiecto καὶ LV.

P. 19, 18. Σαμίοις] Λακεδαιμονίοις VL.

P. 19, 19. Καλχηδόνιοι] Sic LV, Χαλκηδόνιοι F Schn., Καρχηδόνιοι P (sed corr.) A 1. 2, S. Notissima confusio. V. quae monuimus ad Arist. Polit. p. 323. Chalcædoniī et Iones Καλχηδονίους dicebant, Attici eos Χαλκηδονίους dixere pro more suo. V. Schweigh. ad Athen. III.

p. 92. E. Meinek. ad Menandr. fragm. p. 93. interpretes ad Aristoph. Eq. 174., Passov. ad Parthen. p. 61. Prorsus ita Φυτία et Πυθία, de quibus v. Mueller. Dor. I. p. 207., Φιδάκνη et πιθάκνη (Brunck. ad Aristoph. Eq. 802. et Suidas III. p. 113), θρίαμβος et triumphus, Θελγῖνες et Τελχῖνες, Θραῖνες et τραχύς. In ἐνταῦθα pro ἐνθαῦτα Attici a more suo paullulum deflexerunt, de quo videndus diligentissimus Schaef. ad Dem. II. p. 731.; ἐνταῦτα legitur in inscript. boeot. V. Boeckh. O. C. A. II. p. 392.

P. 19, 19. ξένων] Milites hic intelligi apertum est.

P. 19, 21. ἡδύναντο] V ἡδύνανται.

P. 19, 22. σῦλαν] A 1. 2. S σύλαν, P σύλον. Ceteri σῦλον. Pro ἔχει, quod sequitur, VL ἔχων, pro εἰ βούλεται c. A 1. 2. LP Schn. ἡ β. scripsi. De re ipsa v. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 128. Nempe τὸ σῦλον *est quod quis rapuit, ἡ σῦλα ius rapiendi, quemadmodum ἔγκτησις est ius in peregrino agro centurias possidendi.*

P. 19, 24. Πόντον] F τόπον.

P. 19, 25. ἔταξαν] VPFL A 1. 2. ἔταξε. Mutavit primus ut videtur S, sed non monito lectore.

P. 19, 26. ποιήσασθαι] If. m. ποιήσεσθαι.

P. 19, 27. συλλεγέντων] F συλλεγόντων.

P. 19, 28. συλῶν] Sic FA 1. 2. S. Ceteri σύλων. Antea ἀπήλαξαν F.

P. 20, 1. συληθεῖσιν] VL et cod. Camer. συλλη-
φθεῖσι, quod bene haberet si de ἀνδροληψία sermo esset. Pro δικαίως P a pr. m. δίκαις, a sec. m. δικαίως.

P. 20, 5. ὀφείλοντες — στρατιώταις] L ὀφείλον-
τας στρατιώτας.

P. 20, 8. νόμου] V. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 47. 133.

P. 20, 9. χρέα] V χρέη εἰς τὸν δ., L χρέα εἰς τὸν δ.

P. 20, 10. τοὺς ὀφ. μέν] Sic A 1. 2. PS., τοὺς μέν
ὀφ. VLF Schn. Antea pro ἐψηφίσαντο V ἐψηφισαν.

P. 20, 12. καταφέρειν] V φέρειν.

P. 20, 12. καὶ] κατὰ FA 1. 2. S.

P. 20, 13. εὐπορήσωσι] Suspicati mendosum esse locum nos de fortis perfolutione illa sumus interpretati quasi scriptum fuisset in archetypo: ἕως ἂν καὶ τὸ ἀρχαῖον ἐκπορίσωσι. De quo legentum ut par est iudicium esto. CAM. Sententia verborum est: *donec ad pristinam copiam perveniatur*. SYLB. Neque hac interpretatione neque illis mutatis opus est. Nam post τὸ ἀρχαῖον supple ex antecedentibus καταφέρειν.

P. 20, 15. φόρους] Abest a F, φόβους habent A 1. 2. Sic infra v. 17. iidem.

P. 20, 17. ὁ βασις.] F sine articulo.

P. 20, 18. Κατασκευαστοὶ] Schn. male κατακεύαστοι.

P. 20, 21. πλείω] Abest a FPV.

P. 20, 23. ἐξεκκλησιάσας] Verbum ἐξεκκλησιάζειν in concionem advocare usurpant LXX interpretes et scriptores sequiores. SCHN. Verbum est ut προπροκυλίνδομαι sim. In Thucyd. VIII, 93. Bekkerus correxit ἐξεκκλησίασαν pro ἐξεκκλησιάσαν. V. Buttm. Gr. gr. m. I. p. 344.

P. 20, 24. οὗσα] Abest a L. Porro αὐτοῦ αὕτη habeat FPA 1. 2. S., αὕτη abest a VL, ἡ πόλις αὐτῶν, αὕτη ἄτ. malebat Sylburgius, unde Schneiderus ἡ πόλις αὐτῶν ἀτείχιστον scripsit. Sed non opus est mutato. Metropolis hic non est μητρόπολις proprie sic dicta, sed caput ditionis Mausoli; ergo recte habet αὐτοῦ. Prorsus inepte dictum esset: *Mylassa est metropolis Mylassensium*.

P. 20, 26. φέρειν] Schn. malebat εἰσφέρειν.

P. 21, 1. τὸν θεόν] P τὸν τὸν θεόν.

P. 21, 2. οἰκοδομεῖν] Deest vel εἶν vel tale aliquid. CAM. Addidit Schneiderus. Sed sine causa. Pertinet enim ad id loquendi genus, de quo egit Schaef. ad Theocr. epigr. V, 4., quanquam aliquantum differt hoc exemplum ab illis. Pro οἰκοδομεῖν V οἰκοδομῆν.

P. 21, 3. Κόνδαλος ἑπαρχος] Raphael Volat. *Cordaulus* (Candaules?) *magister equitum*, vetus interpres *Condolus Mausoli rector*.

P. 21, 5. ἡ ἔν] F ἡ υῖόν, V ἡ υόν, ab A 1. 2. S. absunt. V. ad p. 21, 8.

P. 21, 6. ἀπαγαγόντα] Sic P; ἀγόντα F, ἄγοντα LV, ἀγαγόντα ceteri.

P. 21, 7. ἐπανεέλθου] F Schn. ἐπανεέλθῃ. Postea δέ.

P. 21, 8. ἐπιναρπίαν] Hoc satis quidem probabile est, siquidem ἐπιναρπίαν interpretare usumfructum, factum esse de ovibus et tauris, sed de suibus non item, quare ἡ ἔν addita ab librariis esse videntur. Sed ἐπιναρπίας significationem v. p. 14, 22.

P. 21, 9. τε] abest a P.

P. 21, 10. ἐπώλει ὡς ἐπιναρπίας] Ita scribendum esse putavimus pro ἐπώλει τὰς ἐπιναρπίας. Nam: *arborum eminentium aut procidentium in regias vias vendere fructus* si esset, ut vertit Camerarius scribendum erat τῶν δένδρων τῶν ὑπερέχοντων κ. τ. ε. Sed τὰ ὑπερέχοντα ἢ πίπτοντα sunt fructus, ἐπιναρπίαι vero ususfructus. V. Philod. p. 51, 15. Nisi τῆς ἐπιναρπίας legendum est. V. p. 14, 22. Nam accusativus ita ferri non potest, si vel maxime infra (v. 12) legatur διαπύλιον ἐπώλει, δραχμὴν τοῦ σώματος; nam δραχμὴν τοῦ σώματος appositio quodammodo dici possit ad διαπύλιον.

P. 21, 12. διαπύλιον] De διαπυλίῳ Hesychius dicit τέλος τι περ' Ἀθηναίης οὕτω ἐκαλεῖτο; sed num huc pertineat vehementer dubito. V. Boeckh. Oec. civ. Athen. I. p. 500. F διὰ πύλιον.

P. 21, 12. δραχμὴν] F δραχμῶν. Et hoc fortasse rectius. Non enim opus est addere δύο vel τινῶν. V. Jacobl. ad Ach. Tat. p. 440.

P. 21, 12. ἄμα τε] τε abest ab SA 1. 2., ἄλλα τε FV.

P. 21, 14. πότῃ τε τετελεύτησεν] Erant milites auxilarii, quibus singillatim danda stipendia erant. Si quis igitur mortuus erat ab eo inde tempore centurionibus stipendium huius mortui denegabatur. Οὐ ante παρέρχ. in V deest.

P. 21, 16. Φορεῖν] Sic VL. Vulgo φέρειν. V. Lobeck ad Phryn. p. 585. Postea pro ἔφησε VL ἔφη, pro παρά F περί.

P. 21, 17. προνόμια] PA 1. 2. προσνόμια, VL προνόμια; pro προτετάχθαι LV προτετάχθαι. De Persis comitis v. Herodot. VI, 19.

P. 21, 18. αὐτῷ] A 1 S. αὐτῶ.

P. 21, 19. ἐπινεφάλαιον] F ἐπινεφάλεον. Quod sequitur αὐτῷ deest in A 1. 2. PS.

P. 21. 20. μεταπέμψασθαι] Rectius μεταπέμψασθαι SYLB. Recepit Schn., sed sine causa. V. Wunderlich. observ. crit. p. 177. Schaefer. ad Theocrit. Id. V, 60. Krueger. ad Dion. histor. p. 101.

P. 21, 21. ἔδωσαν] A 2 ἔδωσαν.

P. 21, 21. συνελέγη] FVL συνελέχθη.

P. 21, 22. πολλοῦ ὄχλου] ὄχλου πολλοῦ VL Schn. In P sic corr. alia manus.

P. 21, 23. Φωκαίας] Φωνέας LPA 1. 2. Et sic legitur in nummis Phocaeae senioribus. V. Eckhel Doctr. N. I, 2. p. 534.

P. 21, 24. Φωκαέων] Φωνέων A 1. 2. VL, Φωκαίων F.

P. 21, 23. Ἀριστοτέλης] De hoc Aristotele nihil ad nos pervenit. Videtur ad eum nummus aeneus pertinere, in quo legitur ΦΩ., gryphi pars anterior, infra ΑΡΙΣΤΟ. V. Rasche lex. T. III. p. 1224. Tyrannum fuisse ex p. 22, 2. τὰ περὶ τὴν πόλιν τούτοις διοικεῖν παραδοῦναι concludas. De Rhodo eius patria res est anceps. Nam fuit Aristoteles Rhodius commentator Platonis teste Proculo in Tim. 1 ὅτι γε μὴν τὰ Παναθηναῖα τοῖς Βενδιδεῖσις εἶπετο λέγουσιν οἱ ὑπομνηματισταὶ καὶ Ἀριστοτέλης ὁ

Ῥόδιος ἱστορεῖ, ut vereare ne Ἀριστοτέλης Ῥόδιος sit nomen eius ex quo sua convasavit auctor noster.

P. 21, 26. αὐτῷ] Sic A 1. Ceteri αὐτῶ.

P. 22, 1. βούλεσθαι] βουλευέσθαι A 1. 2. FVP (sed corr.) L.

P. 22, 1. καὶ τὰ] κατὰ VL, κατὰ παρά F. Mox L διοισκεῖν.

P. 22, 4. παρόντες πορίσαντες] Sic FP. A ceteris abest πορίσαντες.

P. 22, 4. 5. ἑτέροις] ἑταίροις VL. Sic idem infra μοχ ἑταίρων. Pro πάλιν A 1. 2. S πᾶσιν. Pro ἃ εἰληφώς εἷη παρά F αἰ εἰληφώς εἷη περί.

P. 22, 6. ἔφασαν οὐκ ἐλάττω δώσειν] Sic VLPF Schn. Ceteri ἔδοσαν οὐκ ἐλάττω omisso δώσειν.

P. 22, 9. τε] H. δέ.

P. 22, 9. κατιδών] VFL οὐκ ἰδών. Mox pro ἀδικίας F ἀδικίαν. Ceterum ἀδικίας est genitivus non accusativus. Sic enim construe κατιδών οὐσας δίκας πολλὰς καὶ μεγάλας ἐκ τῆς πολλοῦ χρόνου ἀδικίας.

P. 22, 10. διὰ πόλεμον τὸν ἐμπεσόντα] Sic scripti cum Schneidero ex vetere versione, quae habet *ut iniustitias propter guerram quae inciderat*. Non mutassem lectionem codicum τούτοις διὰ πολέμου δικαστήριον, si scriptum esset καὶ ἐκ πολλοῦ χρόνου ἀδικίας διὰ πολέμου, δικαστήριον κ.

P. 22, 11. χρόνον δ' ἔθηκε] Sic P. Parentheseos signa adieci. Pro χρόνου A 1. 2. S νόμον. VF καὶ χρόνων προέθηκε, L et Camer. liber καὶ χρόνον προέθηκε. Hoc Schn. recepit.

P. 22, 12. ἔσσεσθαι] εἶναι A 1. 2. S. Pro προτέρων L προτίων.

P. 22, 13. παραβόλιον] Sic P. παραβόλου FA 1. 2. S, παραβολήν VL et lib. Camer., προβολή Schn. De παραβολίῳ v. Boeckh. Oec. civ. Ath. I. p. 386. Meier et

Schoem. proc. Ath. p. 771. Παραβόλιον est recentiorum, Aristoteles dixit παράβολον. Pollux VIII, 63. Cf. Phrynich. p. 238. Lob.

P. 22, 14. ἐγκλήτους] ἐγκλήτους A. 1. 2. FVSPL(?) Apertum est Aristotelem duos appellandi gradus instituisse, priorem iudices a se constitutos (δικαστήριον καθίστας), altiore se ipsum; παραβόλιον enim ad iudices pertinet, αἱ ἐγκλητοὶ μετ' ἐπιτιμίων ἐφ' αὐτόν ad ipsum Aristotelem, qui ab utraque parte se corrumpi patiebatur.

P. 22, 14. ἐπιτιμίων] Sic PL codex Camer. Sch. Ceteri ἐπιτιμίου. Mox pro ἐφ' αὐτόν Schn. ἐφ' αὐτῶν male.

P. 22, 15. ἐκατέρων ἀργύριον] P ἐκάτερον ἄ. Ab A 1. 2. S. ἀργύριον abest.

P. 22, 16. συνήγαγεν] συνήγαγον VF.

P. 22, 17. δ' ἐν] Sic A 1. S. Ceteri δὲ ἐν. Pro σιτοδείᾳ L σιτοδία.

P. 22, 18. τε] Abest ab A 1. 2. S. In L in litura est.

P. 22, 19. ἰδιωτῶν] V ἰωτῶν.

P. 22, 22. ἐμπόρια] F ἐμπορεῖα. Post hoc vocabulum Schn. addidit τῆς Μακεδονίας, quod ita vetus versio: *miserant ad mercatum Macedoniae, unde venit frumentum.*

P. 22, 24. καὶ οὐ δύναμενοι] Schn. addidit διαλῦσαι, in adnotationibus tamen se inseruisse didόναι dicit. Sed e sequentibus τόκον ἔφερον supple φέρειν. Melioris aevi scriptor scripsisset καὶ οὐ δύναμενοι ταῦτα.

P. 22, 27. σιδηροῦν] Imitati esse videntur Byzantios. V. interpr. ad Aristoph. Nubb. 249. ad Polluc. p. 1053. Eckhel. doctr. Num. I. p. XVIII.

P. 23, 1. ἀργύριον] Deest in A 1. 2. S.

P. 23, 2. ἴσον] ἴσον S Schn.

P. 23, 3. Χρείας] P δαπάνας in litura.

P. 23, 4. Δεύτερον] Rarum hoc pro *postea*.

P. 23, 5. τόκον] V. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 134.

P. 23, 5. κατέφερον] L ἔφερον. Porro τε post αἰ abest a FVLPA 1. 2.

P. 23, 6. διεδίδοσαν] διέδοσαν A 1. 2. PS. Pro σιδηροῦς A 2 σιδηροῖς.

P. 23, 7. Σηλυμβριανοὶ] Sic VFL Schn. Σηλυβριανοὶ A 1. 2. S, Σελυβριανοὶ P. Hoc ultimum prorsus falsum. In inscriptionibus quibusdam legitur Σαλυπριανός. V. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 526. Osann. Syll. p. 135. Eodem modo in codicibus legitur Ἀμβρακιώτης et Ἀμπρακιώτης. Stephanus B. Σηλυμβρίαν dicit non Σηλυβρίαν, quam a βρία πόλις et Σῆλος (conditoris nomen est) deduxit nomen; Σηλιβρία dicitur a Ptolemaeo et Strabone. Sed Σηλυμβρία praetulerunt Graeci propter fortiolem sonum ut ὄμβριμος dixerunt non ὄβριμος, quod in recentioribus editionibus legitur; de quo dixi ad Hesiod. Theog. 140.

P. 23, 7. δέ] Abest a VL.

P. 23, 8. σῖτον μὴ ἐξαγαγεῖν] σῖτον μὴ ἐξάγειν A 1. 2. S, σίτου μὲν ἐξαγωγὴν ἐν λιμῷ γενομένης F, σίτου μὴ ἐξαγωγὴν ἐ. λ. γενομένης V, σίτου μὴ ἐξαγωγὴν - γενομένην L, σίτου μὴ ἐξαγωγὴν εἶναι ἐν λιμῷ γενομένοις Schn. In ἐξαγωγὴν infinitivum ἐξαγαγεῖν latere suspicabar, quare hoc recipere ausus sum recepto etiam ex A 1. 2. σῖτον. Pro γενομένοις A 2 γενομένοι. Ceterum haec Selymbrianorum lex videretur admodum ridicula esse praesertim si Schneideri rationem sequaris propter adiecta vocabula ἐν λιμῷ γενομένοις, nisi sermo esset de locupletibus negotiatoribus, quorum intererat carius vendere annonam apud externos si fames esset. Apertum est igitur eo tempore annonae caritatem fuisse atque propterea non licuisse singulis civibus evehere annonam, τὸν παλαιὸν σῖτον. Nunc vero nova lege lata permittebatur civibus annonam exportare, si maiori pretio a republica ipsa emissent.

P. 23, 9. ἐκείνοις] Expectaveris ὑπάρχοντος δ' αὐτοῖς.

P. 23, 13. ἥν ἐδόκει — αὐτοῖς] Absunt a V, a L etiam τιμήν, a F solum ἥν. Pro αὐτοῖς P αὐτῆς.

P. 25, 14. διὰ στασιασμόν] διαστασιασμόν VF.

P. 23, 16. οὐδέν] Schn. οὐθέν.

P. 23, 17. τὸν βουλόμενον τ. γ. δανείζειν ὡς ἐργάζονται] Non opitulantur cōdices: ὡς ἔργα ὡς τοῖς πρ. VFL. Nam deesse aliquid iuraveris, vel μὴ δεῖν δεδιέναι, vel μὴ ἀπολλύναι καιρὸν vel μὴ μέλλειν vel tale aliquid. Sed ψηφίσασθαι hic significare videtur *plebiscito impellere*. Non satis intellexisse videtur Tittmannus de Graec. rebusp. p. 456.

P. 23, 19. λειπομένων] θλιβομένων FVL.

P. 23, 20. Ἐφέσιοι — νόμον ἔθεντο] Non populus Ephesus, sed senatus, βουλή, qui erat ex quinque tribubus lectus (quinque tribus erant Βένιοι, Εὐώνυμοι, Ἐφέσιοι, Τήιοι, Καριναῖοι V. Steph. Byz. v. Βενναμία. Haec neglexit Tittmannus Graec. rer. p. p. 429). Ad hunc senatum etiam antiquissima lex pertinet apud Proculum ad Hesiodi Erg. 494 καὶ εἰς νόμος ἐν Ἐφέσῳ μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποθέσθαι ἕως ἂν διὰ λιμὸν παχυνθῇ τοὺς πόδας.

P. 23, 22. τῶν τε κιόνων] Huius generis columnae eae esse videntur, quarum inscriptiones explanavit Boeckhius Corp. Inscr. I. p. 5. p. 39.

P. 23, 24. τὰ ἀργ.] Articulus abest ab A. 1. 2. S.

P. 23, 25. Συρακούσιος] PLA 1. Συρακουσίσις, V Συρρακούσιος. De hoc scribendi genere v. quae monui ad Aristot. Polit. p. 293. Hanc duplicis ῥῶ scripturam ferius exortam esse puto ex etymologicis rationibus. Nam Συρακῶ palus, unde Syracusae nomen ceperunt, deducenda ab σὺν et ῥήγνυμι formatur a Cyane et Anapo coniunctis. Unde Συρακοῦσαι primo, deinde serioribus temporibus Σιρράκοῦσαι; nam ab initio ρ duplicari non solebat. Cf. Brunck. ad Aristoph. Ach. 930. Sic Τυρανός et Τυρράνός (v. ad p. 26, 4) Σκισσοφοριών et Σκισσοφοριών; Βορέας et Βερε-

ῥᾱς al. Nec tamen ῥῥ prorsus alienum ab antiquioribus temporibus videtur, si Alcaeī illius versus meminimus qui est apud Hephæst. Gaisf. p. 90. ἢ ῥ' ἔτι Δεινομένει τῷ Τερράκῃῳ (v. Matth. Alc. fragm. p. 56.) ubi Τερράκῃῃος pro Συρακούσιος ironice dixit Alcaeus.

P. 23, 25. βουλόμενος] F βουλομένοις.

P. 23, 27. Δήμητραν] Sic VP. Ceteri Δήμητρα. Καί, quod vulgo additur post Δήμητρα, delevi auctoritate VLF.

P. 24, 1. τοῦτο] F τοῦτον.

P. 24, 2. τοὺς ἄλλους] LV τοῖς ἄλλοις.

P. 24, 3. τῆς Θεοῦ] Templum Cereris erat prope a theatro maximo in ea urbis parte quae Neapolis dicebatur. V. Cicer. Verr. IV, 2, 53. Goeller de situ et orig. Syracusarum p. 65.

P. 24, 4. Ἀνεγεγνάντων] VL ἐνεγνάντων, F ἀνεγνάντων.

P. 24, 5. Θύσας] Θείσας VL. Num voluerunt Θήσας? Porro καὶ post Θεὸν abest a VL.

P. 24, 6. Θεῶ] F Θεᾶ. Pro ἀπηνέγκατο VL ἀπηνέγκαντο.

P. 24, 7. δεδανεισμένος] V δεδανεισμένοι.

P. 24, 9. χρυσοφορεῖν] VLF χρυσὸν φορεῖν. Quod sequitur τάγμα τι pro τάγματα recepi e VLP et libr. Camer. cum Schn.

P. 24, 9. ἐν τῷ ἱερῷ] VFL εἰς τὸ ἱερόν.

P. 24, 10. ναυπηγεῖσθαι] A 1. 2. S ναυπηγήσειν. Δέ ante ναυπ. deest in VF. In P legitur τε. Expeditionem parabat contra Carthaginienfes. V. Diodor. XIII, 41: διανοεῖτο γὰρ ὅπλα μὲν παμπληθῆ καὶ βέλη παντοῖα κατασκευάσαι, πρὸς δὲ τούτοις ναῦς τετρήρεις καὶ πεντήρεις, οὐδέπω κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους σιὰφους πεντηρικοῦ νεναυπηγημένου et c. 42. ἤρξατο δὲ ναυπηγεῖσθαι τετρήρεις καὶ πεντηρικὰ σιὰφη πρῶτος ταύτην τὴν κατασκευὴν τῶν νεῶν ἐπινοήσας. Ἀκοίῳ γὰρ ὁ Διονύσιος ἐν

Κορίνθω ναυπηγηθῆναι τριήρη πρῶτον ἔσπευδε κατὰ τὴν ἀποικισθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων πόλιν αὐξῆσαι τὸ μέγεθος τῆς τῶν νεῶν κατασκευῆς.

P. 24, 10. ἥδε] V εἶδη.

P. 24, 11. πόλιν] Naxiorum vel Catanensium. Diodor. XIII, 40.

P. 24, 11. συναγαγὼν-πόλιν] VL συναγαγῶν-πόλει.

P. 24, 12. προδίδοςθαι] F προδιδόσθαι.

P. 24, 13. στατήρας] V. Boeckh. Oec. civ. Ath. I. p. 16. — καὶ δύο στατ. F aperto errore.

P. 24, 14. ἥ] Abest a F. In P appictum in marg.

P. 24, 15. διημαρτηκῶς] V διημαρτηκός.

P. 24, 16. αὐτοῦς] VFL αὐτοῖς. Mox pro εἰσήνεγκαν, quod praebent A 1. 2. PS, εἰσήνεγκεν FVL Schn.

P. 24, 17. ἀνεκτίσάτο] ἀνεκτίσατο VF.

P. 24, 20. καττιτέρου] VF καττιτερίου L καττιτερίου effictum ad analogiam τοῦ ἀργυρίου. De nummis e stanno (vel potius plumbo albo secundum Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 752.) procufis v. Eckhel. doctr. num. I. p. XVIII. Mueller. de Etrusc. I. p. 326. Consentit cum nostro auctore Pollux VIII, 79. Sed quod deinceps addit καὶ τὸ νομισμάτιον τέσσαρας δραχμὰς ἄττικὰς ἴσχυεν ἀντὶ μιᾶς non videtur ad idem factum pertinere sed ad ea quae narrantur a nostro paullo aliter p. 26, 2.

P. 24, 21. ὑπερεῖπεν] Diviso fortassis legendum ὑπερ εἶπεν ut τούτων πέρι et similia: praepositione scilicet nomini postposita. SYLB. Mire erravit Schneiderus sic scribens: „sequens ὑπερεῖπε debetur Sylburgio pro περιεῖπε.“ Nam περιεῖπε ne unus quidem codicum; neque ὑπερεῖπεν primus scribere voluit Sylburgius, quod ab omnibus praebetur codicibus.

P. 24, 22. βουλόμενοι ἕκαστος ὃ ἀνείλετο] Sic VL. Sed F βουλόμενος ἕ. ὃ ἀνείλετο. Vulgo βουλόμενοι ἕκαστος οὖν εἴλετο. E narratione auctoris nostri patere videtur Dionysium iam ante procudisse nummos et singulis

civibus exhibuisse quam Syracusanorum comitia id per-
miserant.

P. 24, 23. καττιτέρινον] H. καττιτερινόν oxyto-
nως: contra materialium analogiam. SYLB.

P. 24, 24. αὐτῷ] A. 1. 2. αὐτῶ.

P. 24, 25. οὐκ ἔφασαν ἔχειν] Sic A 1. 2. PFLV
Schn., ἔφασαν οὐκ ἔχειν S male, nescio qua auctoritate.

P. 24, 26. παρ' αὐτῷ] Sic Schn. ex conji. Camer.
et Sylb. Vulgo παρ' αὐτοῦ. Ferrem si abesset articulus.
Mox δὴ abest ab A 1. 2. Rem aliter narrat Polyaen.
strat. V, 2, 19.

P. 24, 27. τῶν] Abest a PF. Mox ἀπογράφοντες
τί ἐκαστος ἀγόρασεν: ἐπειδὴ τ. F. Pro ἀπογράφοντες VL ἀπογρά-
φονται, pro Συρακουσίων V Συρρακουσίων (v. adnot. ad p. 21,
23. 25.) Ab L haec vox omittitur.

P. 25, 1. ἀναφέρειν] Minime affecutus est Ca-
merarius vertendo: *persoluto autem pretio referre ad se
utensile iussit quod emisset unumquemque.* ἀναφέρειν hic
eadem significatione qua εἰσφέρειν usurpatur ut p. 26, 3.
8. 9. 11. 12. 13. V. Meierus de bon. damn. p. 16.

P. 25, 2. δὲ] L τε.

P. 25, 3. βοσκήματα] F βοσκημάτων. Porro αὐτὰ
πρὸς τοσούτους οὐν τοίνυν κτησ. FVL. Sed optime quadrat
vulgata. Solebat enim Dionysius sicubi tributum sibi
postularet simul exponere cui usui id vellet. Atque hoc
auctor expressit verbis πρὸς τοσούτον.

P. 25, 4. νῦν κτησαμένους] P νῦν τι κτησ.

P. 25, 6. ἐξόντων ἐπεὶ καιρὸν ᾧ εἶτο] PA 1. 2.
ἐ. ἐπιναίρως τό, LF ἐ. ἐπὶ καιρὸν ὡς τὸ εἶναι, V ἐξόν τῷ ἐπὶ και-
ρὸν ὡς τὸ εἶναι.

P. 25, 8. σφάζοντες] σφάζοντες F.

P. 25, 9. πρὸς τοῦτο] Forfan legendum ὁ δὲ πρὸς
τούτῳ (vel πρὸς τούτοις) ἔταξε: *ille insuper imperavit.* SYLB.
Minime vero; πρὸς τοῦτο est: *ut hoc prohiberet;* et οἱ δὲ

quod sequitur ita scriptum est ac si antegressum esset
 ὡς δὲ ὁ μὲν πρὸς τοῦτο ἔταξε.

P. 25. 9. σφάζεσθαι ὅσα δεῖ τῆς ἡμέρας] Haec non satis intellexit Camerarius, qui ita interpretatus est: *cum autem ad haec Dionysius edicto definisset iugularum pecudum indies numerum. Neque melius vetus versio: at ille ad hoc statuit quanta oportet occidi in die: illi autem iterum diis mactari faciebant. Contra haec est sententia: ille vero plures uno die pecudes mactare cives vetuit, quam quibus cuique opus in dies vel ad quotidianum usum esset*

P. 25, 10. ἱερόθυστα] V. Phryn. p. 159 Lob.

P. 25, 11. τε] Sic VLFP. Abest ab A1.2. S Schn.

P. 25, 12. ἀπογράψασθαι χρήματα] L α. χρημάτων.

P. 25, 12. οἶνοι] Sic A1.2, οἰκεῖον F, οἶνοι ceteri. Adverbium admisi propterea quod sensus est ἀπογράψασθαι χρήματα πρὸς αὐτὸν ἐκείνων ἔσοι οἶνοι εἰσὶν ὀρφανικοί. Qui tutatur οἶνοι non habet quo χρήματα referat. Nimis enim audacter factum hoc vocabulum cum S et Schn. expungere. Vereor tamen ne in codice F lateant verae lectionis vestigia ὅσοις οἰκεῖοι εἰσὶν ὀρφανικοί. Pertinet enim ad propinquos orborum tutela. Certe οἶκον ὀρφανικόν qui memoratur lex. rhet. p. 269. Bekk. ab hoc loco prorsus alienum esse puto.

P. 25, 13. πολλῶν] Sic Schn. ex emendatione Sylburgii, cui etiam πάντων in mentem venerat. Vulgo ἄλλων.

P. 25, 14. ἀπεχρᾶτο] Sic PA 1. 2. S., ἀπέχρωτο VF, ἀπεχρῶτο (sic) Schn. Fortasse in libris quibusdam erat: χρηματ' εἶχεν ἵνα ἀποχρῶτο. Ἀπεχρᾶτο etiam p. 28, 25. eadem significatione, hic enim αὐτοῖς subaudiendum est quum τὰ τούτων χρήματα pertineat ad ἀπογραψαμένων. Mi-

nus apte igitur Sylburgius: *nota ἀπεχράτο cum accusativo pro utenda accipiebat: nam in abutendi significatione dativum casum adsciscit.* Cf. tamen p. 26, 15.

P. 25, 14. ἐλθοιεν] Sic VLF. Ceteri ἐλθοι.

P. 25, 15. καταλαβών] Sic A 2 P S Schn. Ceteri cum A 1 καταλιπών.

P. 25, 16. μὲν ἄν ἐξανδραποδισθεῖεν] μὲν ἀνεξ.
F. Μὲν omisit Schn. Pro ἐξανδραποδισθεῖεν LV ἐξανδραποδισθέν.

P. 25, 17. μέντοι τὰ] F μὲν τὰ.

P. 25, 18. τρεῖς μνᾶς] Leniora refert Diodor. XIII, 111. τὸ μὲν οὖν πλῆθος ἀποστείλας εἰς Συρακούσας ἐκέλευσε τοὺς δόντας ἀργυρίου μνᾶν ἀπολυτροῦσθαι· τοὺς δ' εὐπορῆσαι μὴ δυνηθέντας ἐλαφροπώλησε.

P. 25, 21. εὐπορωτέρων] ἐμπορωτέρων vulgatae editiones SCHN. Quas dicat vulgatas editiones nescire me fateor; ἐμπορωτέρων neque in codicibus neque in editionibus legi.

P. 25, 22. ἐκέλευε] Sic A 1. 2. PS. Ceteri ἐκέλευσε. Postea pro λαβών LV λαβεῖν.

P. 25, 24. ἀπέδοτο] F ἀπέδοκε (sic).

P. 25, 26. ἀποδόσει] A 1. 2. ἀποδώσει. Pro ἀπῆ-
του F ἀπῆ τον, V ἀπῆτο.

P. 26, 2. ἐξέδωκε] VL διέδωκε. Porro pro δυναμένην F δυνάμων, V δυναμένα. Ceterum aliter hanc rem narrari a Polluce Onom. VIII, 79 dixi adnot. ad p. 24, 20.

P. 26, 2. δραχμὰς τότε] A 1. 2. VLF δ. καὶ τότε. Sed καὶ abest a PS Schn.

P. 26, 3. ὃ] Adieci e coniectura. Sensus est ἐξέδωκε τὴν δραχμὴν δύο δυναμένην δραχμὰς καὶ ἅμα τὸ ὀφειλόμενον ὃ ἀνήνεγκαν πρὸς αὐτόν. Nisi velis, omisso pronomine relativo, ἀνήνεγκαν ita intelligere ut hic sit sensus: *restituit civibus pecuniam ita ut quod mutuo ei dederant pro tributo esset habendum.*

P. 26, 4. Τυρρηνίαν] P. Τυρηνίαν. Sic Τυρανά pro Τυρρανά in notissima Hieronis galea. V. Boeckh Corp. Inscr. I. p. 35. De re ipsa v. Diodor. Sic. XV, 14. Aelian. V. H. I, 20. Polyæn. V, 2, 21. Sermo est de Pyrgis Agyllaeorum urbe. Cf. Mueller. Etrusc. I. p. 198. II. p. 55. Quae hic dicitur Leucothea dea Ovidio Fast. VI, 545. Ciceron. Tusc. I, 12. de Nat. D. II, 36. Mater Matuta audit, auctori glossarii ab H. Stephano editi *Albunea*, quod ipsum nomen est pro *Albidea*, ut Carna pro Cardea; nam i littera plerumque est copulativa apud Latinos, rarius u ut in *Graiugena*, *Troiugena*, rarius etiam o ut in *viocurus* sim. Huius Leucotheae, non Vestae, erat templum Tiburi pulcherrimum ad Anienis praecipitem casum, *domus Albunae resonantis* ab Horatio dictum. De cultu Leucotheae apud Romanos v. Plutarch. Camill. 5. Creuzer. Symbol. III. p. 30.

P. 26, 5. χρυσίον] F χρυσίον.

P. 26, 7. ναῦται] Scilicet milites eius. V. Polyæn. V, 2, 21. F νῦνται. Paulo post ἐποιήσατο scripsimus e P pro ἐποίησε. Verba κήρυγμα — ἔχει delunt in VF.

P. 26, 9. ἀνενέγκαντι] V ἀνενέγκαντα.

P. 26, 11. ἀνενεγκόντες] Sic A 1. 2. PF. Ceteri ἀνενέγκαντες.

P. 26, 12. ἔξειν] ἔχειν A 1. 2.

P. 26, 14. Μενδαῖοι] A 1 Μνεδαῖοι. Pro ἀπὸ λιμένων V ἀπολομένων.

P. 26, 15. τελλῶν] V τελλῶν.

P. 26, 15. προσπορευόμενα] Sic VPL; προσαγορευόμενα F, προσποριζόμενα ceteri.

P. 26, 15. ἐχρῶντο] Durum est in hac narratione ἐχρῶντο accusativo iunctum. SCHN. Cf. ad p. 25, 14.

P. 26, 16. τῆς γῆς καὶ οἰκιῶν] V. Boeckh. Oec. Civ. Ath. I. p. 328.

P. 26, 18. ὁπότε] Sic VF. Ceteri ὁπόταν. Qui sequitur articulus post ἀπεδίδοσαν abest ab A 1. 2. SF (qui habet ἀπεδίδωσαν ὀφείλοντες.)

P. 26, 19. ἐκέρδαινον] Hinc sequitur democraticam fuisse rempublicam.

P. 26, 21. τε] Abest ab A 1. 2. FPVL. Sylburgius malebat δέ, quod restituisse se dicit Schneiderus, qui nihilo minus τε habet.

P. 26, 22. καταλειπομένων] V καταλοιπομένου, F καταλοιπομένων.

P. 26, 24. ἀποδόσθαι τοὺς ἰ. τῇ π. ὡς ἐκδ. χρ.] VF ἀποδόσαι τῇ πόλει ὡς ἐκδανεῖσαι τοὺς ἰδιώτας χρήματα, Schn. ex mente Camerarii ὡς ἐκδανεῖσαι τῇ πόλει χρήματα τοὺς ἰδιώτας. Ceteri ἀποδόσθαι τῇ πόλει ὡς ἐκδανεῖσαι τοὺς ἰδιώτας χρήματα.

P. 26, 25. Καλλίστρατος] De hoc Callistrato Callicratis f. Aphidnaeo v. Boeckh. Oec. Civ. Ath. I, p. 246. Sermo esse videtur de Methone, ubi magistratus munere functus erat Callistratus, ni fallor. Quam ταλαντιαίους ad Athenienses pertinere videtur.

P. 26, 26. ἐλλιμενίου] V. Hemsterhus. ad Polluc. VIII, 132. p. 956. Quod apud eundem Polluc. VIII, 30 ex Eupolide legitur ἐλλιμένιον ὃ δοῦναι πρὶν εἰσβῆγαί σε δεῖ qui de *conscendenda nave* intelligit cum Kuehnio vereor ne stribliginem Attico homini inurat. Aristophanes Polydo ap. Polluc. VIII, 31. ἐλλιμενίζειν coniunxit cum δεκατεύειν.

P. 26, 28. ταλαντιαίους] F ταλαντίαιον, L ταλλαντιανίους De hoc vocabulo v. Lobeck ad Phryn. p. 544. Camerarius volebat Ταυλαντίνους reponere miro errore. Ταλαντιαῖοι sunt qui apud Athenienses dicuntur πεντακοσιομέδιμνοι. V. Polluc. VIII, 130 coll. Boeckh. Oec. civ. Athen. II. p. 30 sq.

P. 27, 1. καθιστάναι] καθεστάναι P A 1. 2. Neque hoc ineptum ut v. 3. Illud habet Andocides de myster. p. 17. HSt. καὶ καταστήσας ἑμῶν ἐγγυητάς. Pollux VIII, 60, al.

P. 27, 3. καθιστάναι] A 1. 2 S. καθεστάναι; Sylburgius praeferebat καθιστάναι.

P. 27, 4. δύνηται] L δύναται. Verba καὶ καθ' ὅσον τις δύνηται πείθειν pertinent ad τοὺς μετέχοντας pauperiores, de quibus v. l. l. Andocidis: ἐπριάμην ἕξ καὶ τριάκοντα ταλάντων, ἀπελάσαι δὲ τούτους, καὶ καταστήσας ἑμῶν ἐγγυητάς ἐξέλεξα τὰ χρήματα καὶ κατέλαβον τῇ πόλει καὶ αὐτὸς οὐκ ἐζημιώθην ἀλλὰ καὶ βραχέα ἐνεργαίνομεν οἱ μετέχοντες.

P. 27, 5. Τιμόθεος Ἀθηναῖος] De Timothei factis v. Cornel. Nep. vit. Timothei. Boeckh. Oec. civ. Ath. I. p. 316. Alius est Timotheus Atheniensis a Diogene Laertio allegatus III. 5.

P. 27, 5. F. Ἀθηναῖος] A 2 Ἀθηναίους.

P. 27, 5. πρὸς Ὀλυνθίους] Sic A 1. 2. PFVS. Ὀλυνθίοις sine πρὸς Schn.

P. 27, 9. πωλήσειν] V πωλήσι. Quod sequitur προσεῖπεν in προεῖπεν mutavit Schn. e sententia Sylburgii. Et recte quidem, ut videtur.

P. 27, 10. χαλκόν] Aliter Polyaen. III, 10, ἐπεισε τοὺς ἐμπόρους χρῆσθαι νομίσματι τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι ἀλλασσομένους δὲ τὴν σφραγίδα τὸ ἀργύριον λαμβάνειν.

P. 27, 11. λειῶν] FL λείων. Quid sint λεία docet Thucyd. II. 97. αἱ λείαι an alibi occurrant nescio.

P. 27, 13. ἀναφέροντας] ἀναφέρονται.

P. 27, 15. ὑπεναντίους] Sic VFL. Vulgo ἐναντίους.

P. 27, 19. ἐπεὶ] V ἐπί. Quod sequitur περὶ αὐτὸν abest a L, in A 1. 2. est περὶ αὐτόν.

P. 27, 20. ὥστε] VL ὥσπερ. Pro τρίμηνον FL τρίμηνοι, pro σιταρχίαν FVL σιταρχίαν.

P. 27, 22. αὐτόν] Sic PA 1. 2. Abest a FVL (?) Schn. S. Sed τὸν Τιμόθεον videtur additum esse pro glossmate. Glossematis enim scatet hoc comma. V. p. 27. 23. p. 28, 1. Quare seclusimus uncinis.

P. 27, 23. εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ] VFL εἰ μὴ τῷ κατὰ λόγον εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ. Mirum nī scripsit εἰ μὴ αὐτῷ κατὰ λόγον προσδόκημα ἦν τὰ χρήματα omisissis εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ et πρὸς αὐτόν. Pro προσδόκημα A 1 προσδόκημα.

P. 27, 24. τῶν μισθῶν] Sic VL Schn. (e coni. Sylb.) Ceteri ὑπὲρ τε μισθῶν.

P. 27, 25. Σάμον] F Σάμων. De hoc facto cf. Polyaen. I, 10.

P. 27, 27. τοῖς Σαμίοις] Debebam cum omnibus codicibus et antiquis editionibus scribere αὐτοῖς τοῖς Σαμίοις. Sed operarum errorem, errorem Schneideri repetentium, praetermisi.

P. 27, 27. εὐπόρησε] PA 1 εὐπόρισε.

P. 27, 28. τε] δέ Ifingr. margo.

P. 28, 1. ἀφικνουμένους] Sic P, ἀφικομένους A 1. 2. S., εἰσαφικνουμένους VF, εἰσαφικομένους Schn. ex L. Praeterea Schn. e Polyaeno III, 10. ξένους inferuit post εἰσαφικομένους.

P. 18, 2. ἀληλεσμένον] F ἀληλεμένον, L ἀληλευμένον.

P. 28, 3. μηδέν] Sic F. Ceteri μηδέν.

P. 28, 4. μετρητήν] Sic Schn. PL; sed F μετρίτον, VA 1. 2. S. μετρητόν. Pro ταξίαρχαι LP ταξίαρχοι. Post hoc vocabulum sequitur τε in PFA 1. 2. S. Non debebam igitur exulare iubere cum Schn. VL.

P. 28, 5. διεδίδοσαν] διεδοσαν FV.

P. 28, 6. αὐτοῖς] Sic scripsit Schn. pro αὐτοῖς.

P. 28, 7. καὶ ὁπότε ἀπ.] καὶ abest ab A 1. 2. VLF; pro καὶ ὁπότε ἀπ. P καὶ ὁπότε δὲ ἀπ. Pro ἀπαλλάττοιτο F ἀπαλλάττοιτ'. Pro ἦν idem εἶη.

P. 28, 9. ἐπιτήδεια] F ἐπιτήδειας (sic).

P. 28, 9. ἐπιτηδείων] A 2 ἐπιτηδείαν, F τῶν γ' ἐπιτηδείων.

P. 28, 10. Δατάμης] Διδάλης LA 1. 2. S Stapulensis versio et epitome Raph. Volat., Διδάλλης F, Διδάλης (sic) V. Camerarius Didalcem vocat. Δατάμης e Polyaeno VII, 21 scripsit Schn. V. Boeckh. Oec. civ. Athen. I. p. 307.

P. 28, 11. πολεμίας] F πόλεως; pro ἐν τῆς P ἐν τοῖς. „Vetus versio reddidit *de spoliis* quasi ἐν τῆς λείας scriptum esset.“ SCHN.

P. 28, 12. δὲ] Omitti a vulgatis editionibus Schn. dicit. Quas dicat vulgatas nescio.

P. 28, 13. τεχνάζει] V τεχνάτε (sic), L τεχνᾶται.

P. 28, 14. συναγαγῶν] συνάγων A 1. 2. Pro ἀπορεῖσθαι A 1. 2. P εὐπορεῖσθαι.

P. 28, 16. ὥς] Abest a VFL; εἴτα δ' VL.

P. 28, 17. τοῦ χωρίου] τῆς χώρας A 1. 2. P. Neque hoc male. Nam ita Polyaen. VII, 21, 1. ἀπέχοντας δὲ ἡμέρας ὁδὸν ἐνέλευσε κατὰ χώρας μένειν ἀναπαυομένους. Fuit autem trium dierum profectio.

P. 28, 19. ἐπισκευάσας] V ἐπισκεύας.

P. 28, 20. ταῦτα] νοῖλος ἄργυρος dicuntur vasa et alia huiusmodi, quapropter etiam v. 20 cum ταῦτα subaudiendum τὰ σκεύη. SYLB.

P. 28, 22. ἄργυρον τὰ ἀγόμενα] Sic Ifingr. m. Schn. ἀργύριον τὸν ἀγόμενον V, ἄργυρον τὸν ἀγόμενον FA 1. 2. PS.

P. 28, 23. εἰς Ἀμισον] εἰσαμίδον F, εἰς Ἀμίδον V, εἰς Ἀμιλον L, εἰς ἄμισον A 1. 2., *ad Vermidium* vetus interpres. Apud Polyaenum l. l. legitur Ἀμισόν, quod recepissem si de productione syllabae mediae constaret. Nam Ἀμισος exortum esse videtur ex varia lectione Ἀμιλος.

P. 28, 23. ἐλθόντα] ἐλθόντας FS.

P. 28, 24. Ἀμισον] ἄμισον A 1. 2. V.

P. 28, 25. δὲ] LP δὴ.

P. 28, 27. Haec vulgo cohaerent cum antecedentibus. Hinc Schneiderus ita: „Partem extremam, inquit, narrationis praeteriit vetus interpres: nec video equidem, quid illa faciat ad rem, de qua nunc agitur. Suspicio igitur duas narrationes coaluisse in unam alteriusque initium excidisse: quam suspicionem firmat Polyaeni comparatio.“ Nihil excidit; sed debebant haec separari ab antecedentibus. Fabris et mercatoribus Datames monopolium dederat.

P. 28, 27. δέ] Abest a PA 1. 2. FVL. Pro τεχνίτας V τεχνήτας.

P. 28, 28. αὐτὸς] αὐτοῦς VFA 1. 2. L.

P. 29, 3. Ταῶ] P Ταῶ, Isingr. Θαῶ. Apud Polyaen. III, 11, 5 Θάμω, apud Plutarchum, Diodorum Athenaeum et Gemistum rectius Ταχῶ. V. Boeckh. Oec. civ. A. II. p. 141.

P. 29, 5. ἱερέων] Sic recte scripsit Schneiderus monente Sylburgio. Vulgo ἱερείων.

P. 29, 6. ἱερεῖς] ἱερούς FV.

P. 29, 7. δέ] Abest a VFL.

P. 29, 8. παρ' αὐτοῖς] V παρ' αὐταῖς.

P. 29, 8. εἶναι καὶ ἴδια αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς] Ἰνδει καὶ ἰνδία αὐτοῖς ἱερεῖς F, Ἰνδει καὶ ἰνδία αὐτοῖς ἱερεῖς VL. Camerarius: *et quinque sacrorum administrationem volentes esse suam ita singuli pecunias regi dare.* Vetus interpres: *audientes autem sacerdotes et sacerdotium apud eos singuli esse volentes quilibet per se pecuniam sibi dabat.* Sylburgius malebat: καὶ ἴδια ἕκαστος καὶ κοινῇ αὐτῶ τὰ ἱερά ἐδίδουσαν χρήματα. V. p. 34, 21. 22.

P. 29, 9. αὐτοῖς] Sc. Chabriae et Tacho. Non opus est Schneideri coniectura ἕκαστος — ἴδια αὐτῶ ἱερεῖς ἐδίδου χρήματα.

P. 29, 10. ἐκέλευσεν] Chabrias.

P. 29, 11. πρόπερσεν] VL πρῶτον.

P. 29, 12. δὲ] Abest a FVL.

P. 29, 12. αὐτῶ] Sic A 1. 2. S, αὐτῶ LV Schn., αὐτῶν F.

P. 29, 13. ὁ πόλεμος] Articulus abest a FVLP.

P. 29, 14. ἀπ' οἰκίας] ἀποικίας PA 1. 2. Post ἐνέλευσεν supple ex antecedentibus προστάξαι τὸν Ταών.

P. 29, 14. διαλυθῇ] F διαλυθῆς.

P. 29, 17. ἀρτάβης] F ἀρτάμης facili mutatione.

De artaba persica mensura v. Herodot. I, 192.

P. 29, 18. πλοίων] F πλείων.

P. 29, 19. ἄλλην] VL ἄλλων.

P. 29, 20. τέλος] Pro hoc vocabulo in PLF legitur κελεῦσαι, repetitum ut videtur e vs. 22.

P. 29, 21. μέλλοντι] VL ἔχοντα.

P. 29, 22. ἔχοι] Sic primus legi iussit S. Secutus est Schn. Vulgo ἔχει. Pro κελεῦσαι, quod sequitur, S malebat ἐκέλευσεν. Sed non opus est mutato in hoc scriptore, qui non gravatus est dicere ἐκέλευσε κελεῦσαι.

P. 29, 23. ἐνεγνάντων] V ἐνεγνόντων. Pro τῶν πλείστων S malebat τὸν πλεῖστον.

P. 29, 24. τοῦτῳ] VLF τοῦς τῷ. Pro χρῆσθαι FVPL χρᾶσθαι.

P. 29, 25. συστῆσαι] A 2. συστήναι.

P. 29, 25. νομάρχοις] Ita S corrigi iussit vulgatum ναυάρχοις. V. p. 35, 18. Secutus est Schn.; νοάρχοις habent FV, δάρχοις (?) L. De re ipsa v. Polyaen.

V, 11.

P. 29, 27. Κότυος] Κότιος V. Hic Cotys est Cerfobleptis Perisadis et Amadoci pater, de quo multa saeviter facta referunt Demosth. c. Aristocr. p. 658. Athenaeus XII. p. 531 sq.; eius filia Tarfe nupsit Iphicrati Atheniensi, ut est apud Athen. IV. p. 131. et Cornel. Nep. vit. Iphicr. fin. Cf. animadvf. ad p. 31, 15

Eadem res narratur de Seuthe Cerfobleptis equitum praefecto a Polyæn. VII, 32.

P. 29, 28. αὐτῷ] V αἰτόν, F αὐτῶν.

P. 30, 1. τῶν ἀνθρώπων ὧν ἤρχε] Mirum hoc est προτάσσω τινός. Nam τῶν ἀνθρώπων genitivum esse pro τῶν ἀνθρώπων τινάς non facile mihi persuadeas, ut est illud Platon. Phaedon. p. 78. τῶν πολλῶν καλῶν οἷον ἀνθρώπων ἡ ἵππων. Vereor ne scripserit ἐκέλευσεν (sic P) ὧν ἀνθρώπων ἤρχε.

P. 30, 2. κατασπεῖραι] Sic FPVL. Vulgo σπεῖραι. Pro προτάξαι L προτάξασι.

P. 30, 4. εὐπόρησε] Sic F. Ceteri ὑπόρησε. V. Herodian. ap. Hermann. de emend. rat. gr. Gr. p. 314. XXXVIII.

P. 30, 6. Θράξ] A 1. 2. Θράξ; neque hoc male si dempseris iota. V., si opus est, ea quae diximus animadvf. ad Theod. p. 236.

P. 30, 6. Περινθίων] Sic V et ita constanter. F Περινθίου, A 1 Περινθίων, A 2. S Schn. Περινθίων. Περινθίων ne unus quidem nummorum Perinthiorum, omnes Περινθίων.

P. 30, 7. τὸ] Abest a VFL.

P. 30, 11. ἀποχρήσασθαι] Noster pro simplici verbo utitur ut p. 28, 25 et saepius.

P. 30, 14. αὐτοὺς] τοὺς Περινθίους.

P. 30, 15. ἐδανείζετο] FVL ἐδάνειζε. Est: *frustra petierat*. De hac significatione imperfecti v. Schaefer. app. ad Demosth. I. p. 337. Elmsleium ad Eurip. Heracl. 1003.

P. 30, 15. νομίζεσθαι] Sic FVL. Ceteri νομίσασθαι.

P. 30, 16. Μέντωρ υἱός] Quid sit Μέντωρ υἱός non intelligo. Atque suspicor illud υἱός depravatum exarando ex eo, quod esset in archetypo Πόδιος. De Hermia autem amico et, ut aliqui scripsere, socero Aristotelis,

circumvento fraude Mentoris et capto occupatisque locis munitis, quae ille tenuerat, historia perstringitur in Diodori libro XVI, [p. 538 HSt.]. Extat historia et apud Strabonem, qui scribit Hermiam ad regem Persarum missum a Memnone in crucem fuisse sublatum. Hic Hermia eunuchus et servilis conditionis, gente Bithynus, audiisse traditur Athenis Platonem; et legitur epistola inter platonicas scripta communiter ad Hermiam, Erastum et Coriscum. Mortuo Aristoteles et paeana scripsit et monumentum statuit inane. Graeci κενοτάφιον vocant. De quo Theocritus Chius, referente Laërtio:

Ἑρμίου εὐνούχου ἡδ' Εἰβούλου ἄμα δούλου
Σῆμα κενὸν κενόφρων τεύξεν Ἀριστοτέλης.

Commemorat idem Laërtius et epigramma Aristotelis inscriptum statuae Hermiae positae Delphis hoc:

Τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως παραβὰς μακάρων θέμιν ἀγνὴν
ἔντεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς,
οὐ φανερῶς, λόγῃ Φονίοις ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
ἀλλ' ἀνδρῶν πίστει χρησάμενος δολίων.

Et Mentor autem et Memnon Rhodii fuere atque adeo, ut Diodori scripta innuere videntur, fratres et ambo operam navarunt militarem regibus Persarum. CAM. Vetus versio vocem υἱός omisit reddens *Menchor herimiam capiens*. SCHN. De Hermia locis a Cameraio prolatis adde Polyaen. VII, 48. Strab. XIII. p. 908. Dionys. H. ep. ad Amm. p. 121, Apollod. ap. Diog. L. V, 9. Legendum est pro υἱός vel δόλω (cf. epigr. Aristotelis delphicum.) vel παραηρούσει vel tale quid. Cf. locum Diodori laudatum.

P. 30, 17. εἰσσε] Abest a LF.

P. 30, 18. Ἑρμείου] Sic F. Vulgo additur τοῦ. Ἑρμίου scribi vult Harpocratio s. v. Ἑρμίας; sed v. Wesseling. ad Diod. II. p. 122.

P. 30, 19. εἰ τι] A 1. 2. ἔτι.

P. 30, 20. ὑπεκκείμενον μεθ' αὐτῶν εἶχον] F
ὑποκείμενον μεθ' αὐτὸν εἶχον, PL ὑπεκκείμενον μεθ' ἑαυτῶν εἶχον.
Ceterum versus 21 deest totus in VFL. Pro ὑπεκκείμενον
μεθ' αὐτῶν A 1. 2. ὑπεκκείμενον ὃ μεθ' ἑαυτῶν. Quis codicum
habeat ὑπεκκείμενον τοῦτο μεθ' ἑαυτῶν, ut legitur in S Schn.,
nescio. Nam quod Schneiderus ait *vulgatum τοῦτο ὃ*
μεθ' ἑαυτῶν correxisse Camerarium non verum est.
Dixit enim ille ὃ perperam esse inculcatum atque in-
ducendum, ut nos fecimus, de τοῦτο vocabulo nihil.

P. 30, 22. Μέμνων 'Ρόδιος] V. Diodor. XVI,
p. 338 HSt. Codex F Μέμνον 'Ρόδος κελεύσας. Etiam
L habet κελεύσας.

P. 30, 25. παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν] F περὶ τ. ἄ.
Nempe promiserat se tributis, ab omnibus, etiam a pau-
perioribus, dandis, hanc summam soluturum esse. Sed
quum tempus advenisset solvendi, mutuo se iterum a
locupletibus sumere dixit. V. Boeckh. Oec. c. Ath. II.
p. 132.

P. 30, 27. αὐτῶ] A 1. 2 S αὐτῷ.

P. 31, 2. αὐτοῖς] LF αὐτῆς.

P. 31, 4. ἐπ' αὐτῶ] Schneiderus Sylburgii conie-
cturam ἑαυτῷ pro ἐπ' αὐτῷ recepit. Sed ἐπ' αὐτῷ est *prae-*
terea, etiam.

P. 31, 5. σὺν τόκῳ] Sic Schn. e LVF pro ἐν τόκῳ.

P. 31, 6. παρ' αὐτῶ] Defunt haec vocabula in
A 1. 2. P S.

P. 31, 6. παρηγεῖτο] A 1. 2. PS παρηγεῖτο. Quod
nos dedimus, ferunt VF, suavit Sylburgius, recepit Schn.
Sed male fecimus recipientes quod propositum a Schnei-
dero erat. V. animadvers. p. 134.

P. 31, 7. σιταρχίας] σιταρχίας A 1. 2. VSP, συνταρ-
χίας F. Recte L Schn. σιταρχίας.

P. 31, 7. ἐξ ἡμερῶν] ἐξ ἡμερῶν FV. De hoc loco Camerarius ita: „Mutilus hic locus videtur et esse sententia haec: cum ante frumentum dare consuevisset nova luna, coepisse eum deinde dare duobus diebus posterius; ita tandem consummatis diebus XXX lucrum scilicet fecit unius mensis.“ Schneiderus vero ita: „vetus versio *dabat etiam stipendiariis secundo calendarum solutionem: primo quidem mense praeteribant tres dies, venienti autem quinque: hoc vero modo procedebat usque ad triginta. Furabatur igitur ab anno mensem.* Vides duas insignes scripturae varietates fuisse in libro veteri. Primum ubi sex dies anni eximit, vulgata versio habet *dierum, in quibus in anno vacabat vel potius vacabant.* Deinde clausula de toto mense ex anno stipendiario exempto nusquam in vulgata comparet, nec cum senario dierum numero primum indicato congruit. Vocabulum τριαντάδα uterque interpres male vertit *usque ad triginta:* est enim postrema mensis lunaris dies, eadem ἐνῆ καὶ νέα appellata ab Atticis. Qui sint dies exemptiles optime docebit Cicero Verrin. II, 57. *Est consuetudo Siculorum ceterorumque Graecorum quod suos dies mensesque congruere volunt cum solis lunaeque ratione, ut nonnunquam, si quid discrepet, eximant unum aliquem diem aut summum biduum ex mense: quos illi ἐξαίρεσιμους dies nominant: item nonnunquam uno die longiorem mensem faciunt aut biduo (quos Latini intercalares vocant).* Quae iste (Verres) cum cognovisset, novus astrologus — eximi iubet non diem ex mense, sed ex anno unum dimidiatumque mensem, hoc modo, ut quo die, verbi causa, esse oporteret Idus Januarias eo die Calendas Martias proscriberet. Similiter igitur Memnon mensem integrum eximit anno dum primo mense tertio die, secundo quinto et ita deinceps duobus vel tribus diebus

procedentibus usque ad trigesium, stipendia militibus solveret eamque fraudem praetexebat ratione astrologica dierum exemptilium quos ipse crearat, novus item astrologus. Apparet itaque numerum sex dierum ab initio positum esse falsum et requiri triginta. Diversa ratione Cleomenes infra c. 40. milites menstruo stipendio fraudasse narratur. Haec igitur Schneiderus. Sed nimis audacter factum esset si reciperemus eius coniecturam τοὺς μισθοὺς τριάκοντα ἡμερῶν. Mihi omnino hic locus ita scribendus esse videtur: τῶν τε στρατευομένων παρ' αὐτῷ παρηγέτο τὰς σιταρχίας καὶ τοὺς μισθοὺς ἕξ ἡμερῶν τὸν ἐνιαυτὸν ἰ. e. παρηγέτο τοὺς μισθοὺς τῶν παρ' αὐτῷ στρατευομένων ἕξ ἡμερῶν τινῶν τὸν ἐνιαυτὸν: *er verweigerte den Sold von so manchen Tagen das Jahr hindurch.* De hac numeri ellipsi, si quidem ita dici potest, v. nos supra ad p. 21, 12, Schaefer. ad Lamb. Bos. ellips. gr. p. 477. et quos laudavit Jacobsius ad Achill. Tat. p. 440.

P. 31, 8. αὐτοῖς] Schn. αὐτούς.

P. 31, 10. ἑξαίρεσίμους] ἑξαίρεσίμων F. Postea pro τὸν τε πρὸ τοῦ χρόνον κ. τ. ἐ. VL τήν τε π. τ. χρ., F τὸν τε πρὸ τοῦ χρόνου διδούς τῆς στρατιώτητος, Isingr. τὸν πρὸ τοῦ χρόνου.

P. 31, 12. σιταρχίας] τὴν σιταρχίαν FL, τὰς σιταρχίας A 1. 2. VPS.

P. 31, 13. δ' ἐχομένῳ] δεχομένῳ F.

P. 31, 14. ἕως] ὡς VL. Et postea LF τριάδα.

P. 31, 15. Χαρίδημος Ωρεΐτης] Est is qui dicitur Atheniensis a Diodoro XVII, 30. quod civitate eum Athenienses donarant (v. Demosthenes in Aristocr. p. 641. Theopompus ap. Athen. X. p. 436.) Argumentum orationis Demosth. in Aristocratem eum dicit γαμβρὸν Κότυος τοῦ τῶν Θρακῶν βασιλέως; ipse Demosthenes p. 663: ἐγὼ

σκοπῶ Κότυν ὅτι κηδεστῆς ἦν Ἰφικράτει τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Χα-
ριδήμῳ Κερσοβλέπτης.

P. 31, 16. Ἀρταβάζου] Est Mentoris sororis ma-
ritus (Diodorus XVI. p. 449), qui bis defecerat a rege
Persarum. Hinc Charidemus, Darii Codomani Persarum
regis legatus, contra eum missus esse videtur.

P. 31, 18. οὐκέτι] A 1. 2. οὐκ ἔτι.

P. 31, 20. ἢ τι] V εἰ τι. Schneiderus „ita (ἢ τι)
codex L, cum edd. vulgatae haberent ἢ τε.“ Qui ha-
beat ἢ τε scio neminem. Idem dictum esto de χωρίῳ
v. 21. quod ferre vulgatas editiones dicit.

P. 31, 21. παραπομπήν] A 1. 2. Isingr. παραπο-
νοπήν.

P. 31, 23. προαγαγὼν] L προσαγαγών.

P. 31, 25. ὅσων] ὅσον FVL. Postea κείνους V.

P. 31, 27. μηδὲν ὅπλον κεντῆσθαι] μ. ὅ. ἐκτῆσθαι
VL, μηδὲ ὅ. ἐκτῆσθαι F.

P. 32, 3. πεποιῆσθαι] A 1 πεποιεῖσθαι. Porro pro
εἶχον ἃ ἔτυχον LV εἶχον ἅν ἔτυχον.

P. 32, 5. παρ' οἷς] F παρ' οἷς ὧν [παρ' οἷς ὧν? V.
anim. ad p. 16, 4.]

P. 32, 5. ἐπράττετο] ἔπραττε LVF.

P. 32, 7. Φιλόξενός τις Μακεδῶν] V. Niebuhr.
opuscul. I. p. 415. Plutarch. Alex. 22. Athen. I. p. 22.
Arrianus III, 6, 6. Schlosser histor. antiq. I, 3. p. 226.

P. 32, 9. χορηγούς] χοραγούς FP. Quod sequitur
προέγραψε est lectio omnium codicum et editionum; Schn.
προέγραφε.

P. 32, 9. Καρῶν] Sic PF Schn.; καιρῶν LV; ce-
teri καρπῶν.

P. 32, 13. λειτουργίας] λειτουργείας A 1. 2. S Schn.

P. 32, 14. ἀναλώσειν] P λώσειν.

P. 32, 15. καὶ] δὲ καὶ L.

P. 32, 17. παρὰ τούτων] παρὰ τοῦτο F. Pro & ἐβούλετο L εἰ βούλεται. Pro καὶ προσῆν FVL καὶ προσόν, pro παρ' ἐκάσταις F παρ' ἐκάστης. Camerarium, qui ita vertit: *et ita accedebat aliquid singulis*, Sylburgius legisse arbitratur προσῆι παρ' ἐκάστων. Sed sensus est: *donec adiisset singulos*.

P. 32, 18. Εὐαίσης] Vetus interpres: *Eueses*.

P. 32, 19. ἀφίστασθαι] ἀφίσταται F.

P. 32, 20. ἐκρέμασεν] Sic FVL. Ceteri ἐκρέμα.

P. 32, 23. τοὺς] Abest ab A 1. 2.

P. 32, 25. τὰ ὁμολογηθέντα] τῷ ὁμολογηθέντι V.

P. 32, 27. Κλεομένης Ἀλεξανδρεὺς] A condita Alexandria [τῆς πρὸς Φάρω πόλεως p. 33, 15] cuius condendae curam commiserat ei Alexander; nam patria fuit Naukratites. Arrianus Anab. III, 5, 5. Ἀραβίας τῆς πρὸς Ἡρώων πόλει Κλεομένην τὸν ἐν Ναυκρατίος (ἀρχεῖν δίδωσι) καὶ τούτῳ παρήγγελλτο τοὺς μὲν νομάρχας εἶναι ἀρχεῖν τῶν νόμων τῶν κατὰ σφᾶς καθάπερ ἐκ παλαιοῦ καθεισθήκει, αὐτὸν δὲ ἐκλέγειν παρ' αὐτῶν τοὺς φόρους· οἱ δὲ ἀποφέρειν αὐτῷ ἐτάχθησαν. Improbiter hominis arguit locus epistolae Alexandri post mortem Hephaestionis ad eum datae apud Arrianum VII, 23, 13. ἦν γὰρ καταλάβω ἐγὼ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καλῶς κατεσκευασμένα καὶ τὰ ἡρώα τὰ Ἡφαιστίωνος, εἴ τε τι πρότερον ἡμάρτηκας, ἀφήσω σε τούτων, καὶ τὸ λοιπὸν ὀπηλίον ἂν ἀμάρτης οὐδὲν πείσῃ ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι. De eadem hominis improbitate testatur Demosth. c. Dionys. p. 1285. Κλεομένους τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχαντος ὧς ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν et reliqua. SCHN. Cf. Boeckh. Oec. civ. A. II. p. 141. A. Maius ad Alexandri itin. 1, 21. p. 28. mire erravit.

P. 33, 1. δὲ] F καὶ.

P. 33, 2. νομαρχῶν] LV μονάρχων.

P. 33, 3. τῷ μὴ ἐξάγασθαι] τὸ μ. εἰ. L., τὸ μ. ἐξαγαγέσθαι V, τῷ μ. ἐξαγαγέσθαι F.

P. 33, 5. ἐπέβαλεν] A 2 ἐπέλαβεν.

P. 33, 6. εἰ μὴ ἐξαγομένου] Sic VFL; εἰ μὴ a ceteris abest. Boeckh. Oec. civ. A. I. p. 92. De εἰ cum participio v. Hermann. ad Viger. p. 832. ὀλίγον hic est *parum* contrarium vocabuli *nimis* ut ap. Herodot. VI, 109.

P. 33, 7. νομάρχας] VL μονάρχους, P νομάρχους.

P. 33, 9. ὁ κροκοδείλος] Stephanus Byz. v. Κροκοδείλων πόλις, πόλις ἐν τῇ Μοιρίδι λίμνῃ ἐν Αἰγύπτῳ. Ἡρόδοτος δευτέρα. Ἐκλήθη δὲ οὕτως. Ὁ Μηνᾶς [cod. ὁ μαν....] βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν διωκόμενος μεθ' Ἴππου Φεύγει. Καταπεσόντος δὲ τοῦ Ἴππου ἐν Μοιρίδι λίμνῃ, ὑπὸ κροκοδείλου [λέγεται] ληφθῆναι καὶ ἐξενεχθῆναι εἰς τὸ πέραν καὶ οὕτως ὀνομασθῆναι καὶ πόλιν κτίσαι καὶ καθιερώσασθαι τοὺς κροκοδείλους. Ἀπεῖπε δὲ μηδένα ἀποκτείνειν τὸ ζῶον ἡγεῖσθαι τε ὡς θεόν. Haec hausta sunt ex Diodoro I, 89 ex eoque supplenda sunt. Plin. H. N. V, 9. νομόν Κροκοδειλοπολίτην dicit.

P. 33, 10. πρότερος] Sic P Schn. (unde hic hauserit nescio) Ceteri πρότερον. Quodsi significaret, quod expressit Schlofferus histor. ant. I, 3. p. 256., scripturus erat καὶ πρότερον auctor.

P. 33, 11. κροκοδείλους] P κροκοδύλους.

P. 33, 13. ἠδύναντο] V ἐδύναντο.

P. 33, 14. ἔδωκαν αὐτῷ] ε. αὐτῷ V, ἔδωσαν αὐτῷ F, ἔδοσαν α. P, ἔδωκεν α. A2. Pro οὕτως F οὔτος.

P. 33, 15. αὐτῷ οἰκίσαι] αὐτοῦ οἰκῆσαι FL, αὐτῷ οἰκῆσαι V.

P. 33, 16. τῷ Φάρῳ] F τῷ Φαραῷ, V τῷ Φαρῳ, L τὸ Φάρῳ. Alexandriam innuit. V. ad p. 32, 27.

P. 33, 16. τὸ ἐμπόριον] Sic PFL. Articulus vulgo abest; pro ὃν L ἄν.

P. 33, 17, 18. καταπλεύσας εἰς τὸν Κάνωβον] F καταπλεύσας δὲ τὸν πόντον, VL καταπλεύσας τὸν τόπον. Latet alia nominis orthographia εἰς τὸν Κάνωπον, de qua v. Steph. Byz. f. v.

P. 33, 19. μετοικίσαι] ἐπὶ τοῦτο ἦκειν εἶπῃ μετοικῆσαι L.

P. 33, 20. δὲ] Abest a PA 1. 2. FVL. Pro νάτοι-
κοι V νάτηκοι.

P. 33, 21. ἔδωκαν κ. τ. ἐ.] L τότε δὲ — εὐπρεπῇ — ἦται
αὐτοῖς. Verba ἦν' ἐᾷ κατὰ χώραν defunt in VL. Pro ἔδω-
καν L ἔδωκεν, pro ἀπηλλάγη idem ἀπηλάγη.

P. 33, 22. εἶτα] τότε VLF.

P. 33, 23. εὐπρεπῇ] εὐπρεπῇ A 1. 2. LII.

P. 33, 24. αὐτοὺς] αὐτοῖς LV. Quod sequitur
τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὸ διάφορον εἶναι ita intelligendum est: huius
enim summae damnum se facturum si Canobi non Ale-
xandriae esset emporium.

P. 33, 26. δ'] Abest a L.

P. 33, 27. μετώκισεν] μετώκησεν VL.

P. 33, 28. ἐπ' ἀγοράσματα] ἐπαγοράσματα F unde
scripsimus ἐπ' ἀγοράσματα probante Sylburgio. τινὰς ἐπ' ἀγο-
ράσματι VL, τινὰ ἐπ' ἀγοράσματι A 1. 2. S. Ceteri τινὰ ἐπ'
ἀγόρασμά τι.

P. 33, 28. καὶ αἰσθόμενος] Sic P Schn. FVL. A
ceteris abest καί.

P. 33, 28. ἐπιτετύχηκεν] ἐπιτέτυχεν VLF.

P. 34, 1. αὐτῷ] αὐτά F. Pro μέλλει A 1. 2. S
μέλλειν.

P. 34, 3. αὐτὸν] Abest a LV.

P. 34, 4. προσέξειν] F προσάξειν. Budaeus, qui
p. 526 comm. προσάγειν in Aristotelis loco p. 7, 8., ubi
nos e codicibus προστακτέον scripsimus, ita intellexit quasi
id significaret *imponere*, et hic praetulisset προσάξειν quod
etiam vetus interpres legisse videtur. Sed optime qua-
drat προσέξειν i. e. *Cleomenes dixit se isto homine non
amplius usurum.*

P. 34, 5. προσποιήτου] προσποιητοῦ VF. V. doctr.
accent. graec. nostram §. 33, b) 3. p. 85 ed. III. Cf.
Suidas v. Ἐκλεκτός p. 692. Similiter peccatur in Aeschyl.

Agam. 1205 (Well.) δακτυλοδεικτῶν pro δακτυλοδείκτων; illud est a δακτυλοδείκτης vocabulo.

P. 34, 6. ἀκούσαντες] ἀκούοντες PFV. Quod sequitur αὐτόν abest a Schn.

P. 34, 7. τι] A 1. 2. τινά.

P. 34, 7. παραγενόμενος] L γενόμενος.

P. 34, 9. ἀπήγγειλαν] LFV ἐπήγγειλεν. παρὰ abest a L.

P. 34, 11. 12. τοῦ τε σίτου — χώρα] FL τουτέστιν ἡ τοῦ πώλου ἐν τῇ χώρᾳ.

P. 34. 11. ἀνῆνεγκε] Ante hoc verbum addendum esse videtur μείους, ἐλάττους vel simile quid. SYLB.

P. 34, 12. δεκαδράχμου] Sic LV; δέκα δραχμοῦ F, δεκάδραχμον P, δέκα δραχμῶν ceteri. Sermo est de me-
dimno, qui alias erat minoris pretii. V. Boeckh. Oec. civ. A. I. p. 103.

P. 34, 13. ἡρώτα] F ἡρώτησε. Quod sequitur πό-
σου scripsi cum Schn. pro πῶς e sententia Camerarii.

P. 34, 13. τοὺς] αὐτοὺς FLV.

P. 34, 14. ὅσου] ὅσον PF.

P. 34, 15. ἐνεῖνον] Sic PA 1. 2. sc. σῖτον. FVL
ἐνεῖνο τε μέν. Pro ἐκέλευσε VL ἐκέλευεν. Ceteri pro ἐνεῖνον
habent ἐνεῖνους.

P. 34, 16. αὐτῷ] A. 1. 2. αὐτῶ.

P. 34, 17. τοῦ σίτου] τοῦ τάττου FL.

P. 34, 19. τὸ ἀνάλωμα] τὸ ἀνώμαλον ἀνάλωμα A. 1. 2.
Pro καταλυθῆναι Schn. malebat παραλυθῆναι ut c. 26. Non
opus est.

P. 34, 22. κοινῇ] κοινωνῇ F.

P. 34, 23. μέλλειν] V μέλειν.

P. 34, 24. αὐτοῦ] αὐτοῦ A 1. 2., αὐτῶν L.

P. 34, 25. καὶ αὐτός] καὐτός VLF.

P. 34, 26. Ἀντιμένης Ῥόδιος ἡμιόδιος] Quid
sit ἡμιόδιος ego quidem ignoro, qui scit dicat. Significa-

tionem viarum propterea quod harum paullo post [p. 36, 13.] istius nominis commemoratione mentio fit retinui-
 mus. Veniebat quidem in mentem factum esse ex eo
 quod Graecis ἡμιόλιος est. Sed interpretationi causam
 dederunt sequentia. CAM. ἡμιόδιος videtur corruptum ex
 ἡμιόλιος. SYLB. Equidem existimo ἡμιόλιος fuisse scriptum.
 Theodotum ἡμιόλιον nominat Polybius V, 42. [59. 79.
 Θεόδοτος ὁ καλούμενος Ἡμιόλιος, a corporis proceritate ut
 Schweighaeusero videtur] vocis tamen eius significatio-
 nem qui explicaret neminem adhuc reperire memini.
 SCHN. Pro Ἀντιμένης Niebuhrius opusc. I. p. 415.
 hic et p. 36, 13 Ἀντιγένης corrigebat. Assentitur Boe-
 ckhius Oec. civ. A. I. p. 79. Recepissem Antigenem a
 cordatis iudicibus commendatum, nisi dubia quaedam ma-
 nus adhuc inhiberent, quae si quis exemerit, non amplius
 detinebunt. Antigenes, sub Alexandro dux argyraspi-
 dum (Plutarch. Alex. 70.), ab Antipatro (Ol. 114, 3.)
 demum secundum Diodor. XVIII, 39. Satrapa Susorum
 constitutus est. Is ergo nec vivo Alexandro (p. 35, 6.)
 pluribus imperare satrapis (p. 36, 13.) potuit nec impe-
 rare toti Macedonum exercitui (p. 35, 7. τὰ ἀνδράποδα
 τὰ ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ ὄντα ἐνέλευσε τὸν βουλόμενον ἀπογράφεσθαι;
 sic enim legitur in codicibus). Accedit quod Antige-
 nem ex Diodor. XVIII, 50. 62. Macedonem fuisse non
 Rhodium concludas. Nec satis intelligere me fateor
 quae post addidit vir doctissimus eis, quae de Anti-
 gene dixit l. l.: *auch können die berühmten Erpressun-
 gen erst nach Perdikkas Tode vorgefallen seyn*: haec
 enim aut non pertinent ad eum, quem ipse Alexan-
 der (p. 34, 27. 36, 6.) provinciae cuidam praeposuit aut
 etiam in ceteris vocabulis hoc comma exspectat Niebuhrii
 emendatricem manum. Donec igitur iniectos scrupu-
 los quis exemerit faciam cum Antimene Rhodio, qui
 primo in Asia (p. 34, 27, p. 36, 14.) postea vero in

Aegypto (V. ad p. 35, 7.) in quaestoribus regiis fuisse videtur. In ἡμιοδίου vocabulo nihil differunt codices nisi quod in A 1 post 'Ρόδιος est spatium vacuum, in P vero margine legitur γνώριμος. Quid, si hoc recipiamus pro ἡμιόδιος, orto illo fortasse ex vocabulo antecedente, ut scriptum sit 'Αντιμένης 'Ρόδιος γνώριμος γενόμενος 'Αλεξάνδρου περὶ Βαβυλῶνα, i. e. cui plurimum fidebat Alexander.

P. 34, 28. παλαιοῦ] παίλου VLF.

P. 35, 1. δ'] A 1 δε.

P. 35, 4. τεχνίτας κλητοῦς] V. Homer. Od. XVII, 386.

P. 35, 4. ἄλλους ἄγοντας] ἄ. τοὺς ἄγοντας VLFP. Pro ἰδία F ἴδια. Pro ἐπιδημοῦντας, quod habent Schn. F, ceteri ἀποδημοῦντας.

P. 35, 5. ἐπρασσε] F ἐπρασαν κατὰ νόμον, VL ἐπρασαν κ. τ. ν.

P. 36, 6. Ὡς πάλιν τε πορίζων] ὦ πάλιν τε πορίζειν FV, ὦ πάλιν πορίζων L, πάλιν τε πορίζων PA 1. 2. S, πάλιν τ' ἀπορῶν Schn. e coniectura Camerarii. Ὡς bene habet; sc. 'Αλεξάνδρῳ.

P. 35, 7. Στρατοπέδῳ] Sic scripsi pro στρατοπέδῳ. Nam hic sermonem non esse de toto Macedonum exercitu, si Antigenes vel si Antimenes audiat is, de quo res narratur, significavi ad p. 34, 26. Intelligendum est igitur Στρατόπεδον Aegypti oppidum, de quo v. Herodot. II, 154. Strabon. XVII. p. 801. J. H. Voss. *Alte Weltk.* p. XVIII. Pro ἐπὶ τῷ στρατ. VFL ἐπὶ στρατ. Sic Polybius II, 60. ἐπὶ ταῖς Κεγχρεαῖς et alii inferioris aevi scriptores.

P. 35, 8. ῥέλοι] ῥέλει FVP. Postea pro τελεῖν A. 1. 2. PS μέλλειν. Schneiderus τελεῖν pro interpretatione habet verbi ἀποτίσαι. Vide tamen ne scriptum fuerit ἀπὸ τῆς μνᾶς pro ἀποτίσαι.

P. 35, 10. ἀποδράσῃ] Sic V, ἀποδρᾶ FP Schn., ἀποδρῶ A. 1. 2., ἀποδρῶ S, qui ἀποδρᾶ coniecit vel εἰ δ' ἀποδράῃ.

P. 35, 10. τὴν τιμὴν] Articulus abest a V.

P. 35, 12. συντελεῖ] Sic VLPF Schn., συντελεῖν A 1. 2. S. Sylburgius συνετελεῖτο coniiciebat, Schn. συνελέγη; ὀλίγων quod in vulgatis editionibus circumferri dicit Schneiderus qua nitatur auctoritate nescio.

P. 35, 13. ἀποδρῶν] F ἀποδισι, VL ἀποδράση.

P. 35, 13. τῆς... ἐν ᾗ ἐστὶ] Sic S, sed sine lacunae signis; A 1. 2. P τῆς ἐν ᾗ ἐσίη, F τῆς ἐνηεσίη, V τῶν σατραπῶν τῆς ἐν νεσίοις, L τῶν σατραπῶν τῆς ἐν ἡεστίους, Schn. τῆς [χώρας] ἐν ᾗ ἐστὶ, sed malle se legere τῆς χώρας [vel γῆς] εἰς ᾗ ἐσίη τ. στρ. addidit. Mihi scripsisse videtur auctor τῆς Βουβαστίτιδος, ἐν ᾗ ἐστὶ, coll. Herod. II, 154. 166.

P. 35, 14. ᾗ] abest ab A 1. FVLP.

P. 35, 16. Ὀφέλλας Ὀλύμπιος] Haud scio an legendum sit Ὀφέλλας Κυρηναῖος: de cuius potentia et rebus gestis narrat Diodorus Siculus XVIII, 21. SYLB. Interfectus est Ol. 118, 1. Diodor. XX, 42. De diversa eius nominis scriptura v. Polyæn. V, 3, 4. Wesseling. ad Diod. II. p. 274. Cyrenaeum fuisse natu nemo antiquorum scriptorum tradidit. Videtur ad eius χρηματισμὸν proverbium Ὀφελίας ὁ ἀγών pertinere quod est apud Diogenian. VII, 41.

P. 35, 17. ἐπὶ τὸν νομὸν τὸν Ἀρριβίτην] εἰς τὸν νόμον τὸν Ἀρριδίτην A 1. 2., εἰς τὸν νομὸν τὸν Ἀρριδίτην PS, εἰς τ. ν. τῶν Ἀρριτήτων V, ε. τ. ν. τῶν Ἀρριδητῶν L, εἰς τ. ν. τὸν Αἰρριδίτην F. Ad haec Sylburgius: „rectius Ἀρριβίτην ut apud Strabon. 929, 940. et apud Ptolemaeum 262: ubi eius provinciae metropolis vocatur Ἀρριβις. Apud Stephanum Byz. ex Herodiano est Ἀράρραβις πόλις et Ἀράρραβιτης νομός: ex Hecataeo autem Ἀραράμβη πόλις et Ἀραραμβίτης νομός.“

P. 35, 17. προσελθόντες] F προσελθόντας.

P. 35, 18. νόμαρχοι] νομάρχαι VF, νομάρχοι PA 1. 2.

P. 35, 19. 20. ἐπιμελητὴν τὸν νῦν] F ἐπιμελίτα τὸν νοῦν.

P. 35, 23. εἶα] εἶναι VL. Pro πράσσεισθαι F πράσσεισθαι.

P. 35, 24. ἐκέλευεν ὅσους αὐτοὶ ὑπετιμήσαντο] ἐκέλευσεν ὅτε αὐτοὺς ὑποτιμήσαντος VL, ἐκέλειεν ὅτε αὐτοὺς ὑπετιμήσαντο F. Pro ὅσους A 2. ὅσου.

P. 35, 24. αὐτὸν δ' ν.] αὐτὸν κατ. VL, τὸν κατ. F. Ceteri δ' ν. κατ. Coniunxi utramque lectionem.

P. 35, 25. ἐκείνοις] ἐκεῖνος PFA 1. 2., ἐκείνους VL. Pro ἐδόκει VLF δοκεῖ.

P. 35, 26. ἐτάξαν] Sic A 1. 2. PS, αὐτοῖς τάξαντα χρήματα πολλαπλάσια FVL; Schn. e coniectura scripsit ἐτάξαντο.

P. 36, 1. Πυθοκλῆς Ἀθηναῖος] Ἀθηναῖος abest a LV. Nescio an huc pertineat ἴσα βαίνειν Πυθοκλεῖ apud Athen. V. p. 213. e.

P. 36, 2. μόλυβδον] PA 1. 2. μόλιβδον. V. Wessél. ad Diod. I. p. 124.

P. 36, 2. Τυρίων] Nos Tyrium vertimus ignorantes quid diceretur: fortasse sit verum ἐν Τυρμιδῶν. Sic enim in Attica appellant populum quendam tribus Oeneidos. Ubi suspicari aliquis possit plumbi olim fuisse metalla, sicut alibi fuit argentifera arena. CAM. Non abs re suspicetur aliquis legendum esse τῶν Λαυρίων seu τοῦ Λαυρίου, quia Λαύριον sive Λαύρειον argenti metallum fuit in Attica, ut docet Pausanias Atticῶν initio et Thucyd. In argenti autem metallis plumbum quoque inveniri satis notum est. SYLB. Facit cum Sylburgio Boeckhius de metall. Laur. p. 95, scribens τῶν Λαυρίων; et recte quidem. Pro Τυρίων P margo τριήρων.

P. 36, 4. δίδραχμον] Legi potest etiam διδράχμου ut seq. versu. SYLB.

P. 36, 4. εἶτα] Est vitium typotheticum pro εἴτα.

P. 36, 4. τάξαντας] τάξαντος τιμήν sine αὐτοῦς L, τάξαντος αὐτοῦς τ. FP, τάξαντα αὐτοῖς τ. A 1. 2 S, τάξαντος αὐτοῦς sine τιμήν V. Quod recepimus cum Schn. primus correxit Sylburgius.

P. 36, 5. ἐξαδράχμου] F ἐξαδραχμοῦ.

P. 36, 6. Χαβρίας] P Χαβρία coniunctum cum πωλεῖν (v. 5.) sine interiecta positura. Pro κατειλεγμένων L συηλεγμένων (?)

P. 36, 7. τῷ δὲ Ταῷ ἐξήκοντα μόνων οὐσης] Sic lib. Camer.; τῷ δὲ T.....ῷ ἐξ. μόνον οὐσῶν F, τῷ δὲ Ταῷ ἐ. μόνων οὐσῶν P, τῷ δὲ Ταῷ ἐ. μόνον οὐσῶν VL, τῷ δὲ νεῶν ἐ. μόνον οὐσῶν A 1. 2, τῶν δὲ νεῶν ἐξ. μόνον οὐσης S. De regis Aegypti nomine vid. animadvers. ad p. 29, 3.

P. 36, 8. προσέταξε] προστάζει A 1 VF, πρόσταζει A 2, προστάζει αὐτοῖς ἐν P.

P. 36, 9. πλέοντας] P πλέονας. Pro αὐτοῦ VL αὐταῖς.

P. 36, 10. σιτηρεσιάσαι] σιτηριάσαι ἢ αὐτοῦς πλείω F, σιτηριάσαι ἢ αὐτοῦς πλείω LV (hic σιτηριάσαι).

P. 36, 11. 12. ἃ προσέταξεν] ἔδωκε. Προσέταξεν Ἀντιμένης F, ἔδωκαν. Προσέταξεν Ἀντιμένης V. Similiter peccatum est p. 36, 6. 18. p. 18, 11.

P. 36, 13. Ἀντιμένης] V. animadvers. ad p. 34, 26. Particulae τε post Ἀντιμένης τοὺς respondet δὲ particula v. 16. Pro θησαυροὺς τοὺς L tantum θησαυροὺς sine articulo.

P. 36, 14. τὰς βασιλικάς] Articulus abest a FV. Codex V etiam post ἀναπληροῦν interpungit propterea quod προσέταξεν (v. 11. 12.) eiusdem commatis esse putabatur.

P. 36, 15. νόμον τὸν] Articulus abest a V.

P. 36, 16. διαπορεύοιτο] Sic e Sylburgii coniectura Schneiderus; διαποροῦν τὸ FPL, διαποροῦντο V. Ceteri διαποροίη τό.

P. 36, 17. παρ' αὐτοῦ] Sic FVLP Schn. Ceteri παρ' αὐτόν.

P. 36, 19. Κλεομένης] Κλεομένους PF coniuncto commate superiori, Κλεομένα VL.

P. 36, 20. σιταρχίαν] σιταρχίαν A 1, 2. VFPS. Ita etiam v. 22. 25.

P. 36, 21. κατέπλευσεν] κατέπλευσαν V. Pro προσπορευομένου quod sequitur S malebat προπορευομένου, sed sermo est de mense insequenti, praeteritis iam calendis.

P. 36, 22. διέδωκε] δέδωκε F.

P. 36, 23. διέλιπεν ἕως τῆς νουμηνίας] ἕως οὖν τῆς νουμηνίας VL, διέλειπεν ἕως οὖν τ. ν. F. Schneidero scribendum videbatur: ἀποπορευομένου δὲ τοῦ μηνὸς ἀναπλεύσας — εἰσιόντος μηνὸς διέλιπεν (nempe τὴν σιταρχίαν) ἕως τῆς τρίτης νουμηνίας. Sed V. animadvertit. ad p. 36, 21.

P. 36, 25. ἐκεῖνος] κεῖνος V, κῶνος F.

P. 36, 26. παρὰ] περί F. Ceterum noli παρὰ τὸν ἐνιαυτὸν verba cum Schneidero cum ἀφῆρει μισθὸν αἰὲς μηνὸς coniungere, sed cum παραλλάξας ἕνα μῆνα, ut Sylburgius indicavit positura.

P. 36, 27. Σταβέλβιος ὁ Μυσός] Vetus interpres: *Stilpius Misensis debens mercedem stipendiariis congregavit comestabulos et dixit eis.* Raphael Volat. *Stabelbyus rex Mysorum debens stipendium militibus.* SCHN. F Στ. ὁ μῦς, ceteri Στ. ὁ Μυσῶν. Aretinum legisse Μίσων Camerarius animadvertit. Nos ὁ Μυσός secundum veterem interpretem scripsimus. Verum haec omnia aleae sunt plenissima. Poteram cum eadem probabilitate coniicere Σαβύλινθος ὁ Μολοσσός e Thucyd. II, 80.

P. 36, 28. ὀφείλων] Addidi cum Schneidero secundum Camerarii sententiam e vetere translatione.

P. 36, 28. αὐτῶ] FVL αὐτοῦ.

P. 37, 1. εἶναι] εἶχε VL.

P. 37, 2. ὅταν] Post ὅταν deesse videtur δέ, vel γάρ vel similis alia coniunctio. SYLB. Erravit vir doctissimus; nam constructio est: τῶν δὲ ἡγεμόνων ἐκείνων (sc. ἰδιωτῶν), ὅταν δέηται στρατιωτῶν, ἐκάστῳ δοῦς ἀργύριον κ. τ. εἰ. Sic infra v. 4. ἐκείνοις ad eosdem gregarios milites pertinet. Pro ἐκείνων VF κείνων.

P. 37, 3. ἐπὶ ξεινολογίαν] P ἐπιξενολογίαν, F ἐπι....νολοχίαν, V ἐπὶ κεινολογίαν, L ἐπὶ κοινολογίαν. Voluerunt sine dubio ξεινολογίαν, ut κείνων al. sunt ionismi vestigia. V. animadvers. ad p. 16, 4.

P. 37, 4. ἐκείνοις] κείνοις PF, κείνους V. Pro ἥδιον FVL ἴδιον.

P. 37, 6. ἑκάστον τοῦς αὐτῶν καταλόγους] εἰ. τ. αὐτῶν καταλόγους PA 1.2. S, εἰ. αὐτοῦς καταλόγους V, εἰ. αὐτοῦς κατὰ λόγους L, εἰ. τοῦς αὐτοῦς καταλόγους F. Scripsi cum Schn. αὐτῶν, quamquam etiam αὐτῶν non male habet. Pro καταλόγους Camerarius malebat κατὰ λόγους. Sine causa.

P. 37, 6. δὲ] Abest a VLF.

P. 37, 8. ἀπέστειλαν] καὶ ἀπ. VLF.

P. 37, 9. δὲ] Abest a VFL.

P. 37, 13. εἰ] Abest a VL.

P. 37, 14. 15. ἀργυρεῶν] VF ἀργυρεῇν. Cf. animadvers. ad. p. 16, 4. 37, 3.

P. 37, 15. ἀγαθοῦ δαίμονος] Cicero de nat. deor. III, 34. a Camerario allegatus, ita: *Dionysius mensas*

argenteas de omnibus delubris iussit auferri, in quibus quod more Graeciae veteri inscriptum esset bonorum deorum, uti se eorum bonitate velle dixit. Rectius haec narrari a nostro et ab Athenaeo XV, p. 693 adnotavit Schneiderus: ὅτι δέ, ita Athenaeus, δοθείσης τῆς τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος κράσεως ἕθους ἦν βαστάζεσθαι τὰς τραπέζας ἔδειξε διὰ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας ὁ Σικελιώτης Διονύσιος· τῷ γὰρ Ἀσκληπιῷ ἐν Συρακούσαις ἀνακειμένης τραπέζης χρυσῆς προπιῶν αὐτῷ ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος ἐκέλευσε βασταχθῆναι τὴν τράπεζαν.

P. 37, 15. ἐκέλευεν] ἐκέλευσεν FV, ἐκόλευσαν L.

P. 37, 17. προτετακότα] προτεταχότα FL A1.2., προτεταχότι V.

P. 37, 17. εἶπας ὅτι] εἶπας ἂν ὅτι δέομαι ἐξαίρειν F, εἶπεν ἂν ὅτι L. Neque hoc alterum male.

P. 37, 17. ἐκέλευε] ἐκέλευσε FVL.

P. 37, 18. τάδ'] δ' abest a FVL cum ipsa post ἐκέλευσε positura.

P. 37, 18. στεφάνους] Post hoc vocabulum in F est spatium septem syllabarum.

P. 37, 20. εὐωδέστερα] εὐωδεστέρους scripsit Schneiderus. Sed haec non sunt resecanda ad unguem; etiam scripto εὐωδέστερα de coronis intellexit auctor, non de vestibus.

P. 37, 20. ἱμάτια μὲν λευκὰ] Sic F; ἱμάτια λευκὰ VL, ἱμάτιον μὲν λευκόν A1. If., ἱμάτιον μὲν λινούν A2 S. Sylburgius malebat λεπτόν pro λευκόν. Cicero de nat. D. III, 34 *laneum pallium* habet. Libenter scripsissem ἱμάτια μὲν λινᾶ, si codices assentirentur. Cf. epistol. platon. XIII. p. 728. Laemar. καὶ ταῖς Κέβητος θυγατράσι χιτῶνια τρία ἑπταπηχῆ, μὴ τῶν πολυτελῶν τῶν ἀμοργίνων ἀλλὰ τῶν σι-

καλικῶν τῶν λινῶν. Ofannus Sylloge Inscr. p. 83 coniecit λευκολινῇ utpote conflatum ex duabus lectionibus.

P. 37, 21. λευκοῖτους] Λευκίους codices et editiones. Quad nos cum Schneidero recepimus coniecerant Camerarius et Sylburgius.

P. 37, 22. περιετίθει] περιτίθει F. Cf. quae dicinus ad p. 16, 4. 37, 3. 14.

ADNOTATIO AD PHILODEMUM.

ADNOTATIO AD PHILOLOGUM

P R A E F A T I O

EDITORIS NEAPOLITANI*).

I. Praecipuam philosophiae partem apud antiquos ethicen fuisse, nemo est qui ignoret: ab ea autem diligentissime pertractanda nec Epicurum, nec eius sectatores abhorruisse, testes habemus non modo Laërtium in *Vitis philosophorum* lib. X, et quotquot eius moralium praeceptorum meminerunt, sed locupletissimum hodie Philodemum nostrum, cuius, quae invenimus opera, in moralibus plerumque argumentis versantur: sed illa potissimum, quibus est titulus vel *περὶ κακίων*, signatum littera *Ι*, vel *περὶ κακίων καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀρετῶν, καὶ τῶν ἐν οἷς εἰσι, καὶ περὶ ᾧ*, quomodo inscribuntur duo volumina signata, alterum littera *Δ*, alterum littera *Θ*, quod in lucem nunc edimus. Unde colligere licet plura, et voluminosa fuisse eius opera ethicen pertractantia.

II. Praeterea inter ethices argumenta, sive potius inter morales virtutes vel vitia, recensuisse *οἰκονομίαν*, h. e. artem bene administrandae domus vel contra, testes adhuc habebamus prae ceteris Laërtium et Stobaeum, qui plures memorarunt philosophos de oeconomia pertractantes: sed Philodemus hodie nos dubitare non finit; qui de illa post Epicurum eius etiam discipulum Metrodorum diligentissime pertractasse narrat Col. XXVII. huius

*) Scripsit Franciscus Iavaronius. Secundis curis absolvit Carol. Maria Rosinius R. Societatis Borbonicae praeses perpetuus.

voluminis. Oeconomiam enim ab arte acquirendi distinguendam putat Philodemus cum suis, eamque idcirco inter virtutes enumerandam, ut patet ex Col. XXI. v. 44. et seq. Et recte quidem. Facultas enim bene regendi domum eadem est ac bene ducendi vitam imperturbatam et tranquillam, si in hoc libro, qui est de vitiis et virtutibus oppositis et de eorum subiectis et obiectis, de oeconomia ex professo tractet, et in sequentibus eandem materiem se tractaturum spondeat.

III. Ex his autem veterum philosophorum de oeconomia tractatibus vix duo ad nos usque pervenerunt, alter nempe Xenophontis in libro, cui titulus: *Ἀπομνημονευμάτων πέμπτος, ἥτοι οἰκονομικὸς λόγος*, alter vero sub Aristotelis nomine, *τῶν οἰκονομικῶν α'*. Atqui hos ipsos libros forte fortuna Philodemo ad trutinam revocantemprehendimus: quod magno sane nobis fuit subsidio ad eius sententias tuto adsequendas. Sed id, in quo maximas Philodemo habeamus gratias oportet, illud est, quod primus nos docuit perperam Aristotelis nomine inscriptum fuisse librum *τῶν οἰκονομικῶν*, cum ille fuerit merum Theophrasti opus, quod criticis usque modo nunquam suboluit. Id autem citra dubitationis aleam a nostro eruimus. Theophrasti enim nomen nitidissime expressum est in *αὐτογράφῳ*, semel scilicet atque iterum Col. VII. v. 38 et 47, ubi eius sententias suis ipsius verbis recitare incipit; et rursus Col. XXVII. v. 5, ubi se non omnia Xenophontis et Theophrasti, quos superius sugillaverat, respuere profitetur.

III. Praeterea id etiam Philodemo debemus, quod uno atque altero loco genuinam eorum scriptorum lectionem nobis patefecerit, ut infra observabimus.

V. Magnum quoque haec papyrus pretium habet, quia, etsi trunco sit capite, vlx tamen sex primas *σελίδας*

vel decurtatas vel ita discerptas habet, ut, quod ad bonam partem, desperatae sint lectionis: reliquae vero numero viginti duo vel integrae sint, vel suppleri facili negotio possint ita, ut integer textus decurrat usque ad vigesimam octavam.

VI. Iam vero nobis, ut ardenti litteratorum desiderio nostra haec *κειμήλια* quantocius cognoscendi fieret satis, propositum erat tum scholiis tum commentariis in posterum abstinere, et nudam textus lectionem, cum supplementis sponte fluentibus et litterali versione, publici iuris facere: si qua vero notatu digna forent, praefatione aliqua lectores monere. In hoc tamen edendo volumine nobis imperare non quivimus, ut ne aliquas adnotationunculas singulis fere columnis adscriberemus; gratissimum fore lectoribus censes, si qua loca sive Xenophontis, sive Theophrasti Philodemus vel recitat, vel respicit, e regione habeant et aliqua notatu digna ibidem inveniant.

VII. Habes igitur, erudite Lector, institutum nostrum: adcipe nunc, si lubet, in antecessum, quaenam sit Philodemi mens in tota hac disputatione. De oeconomia igitur tractaturus noster eo intuitu, qui philosophum moralia tractantem deceret, docendo scilicet, quo pacto domus et familia regi et administrari debeat a viro sapiente, h. e. ab eo, qui vitia fugere et oppositas virtutes sectari velit, et vitam tranquillam et quam minime incommodam (qui est ultimus epicureae doctrinae scopus), principio magni nominis philosophos reprehendit, quod in huiusmodi disputatione a scopo aberrantes vel dissona vel aliena vel inutilia vel superflua multa scripserint. Hac mente prius in Xenophontem et ab eo inductum Socratem, mox vero in Theophrastum animadvertit. Num alios quoque philosophos inantecessum carpserit, ignoramus; quantum enim a libri initio

distet columna quae nobis est prima, quis novit? Sed fortasse contentus fuit hos solum magni nominis viros in medium proferre; alios enim, praecipue sophistas, suppresso nomine passim exagitat.

Col.
I.

VIII. Principio autem ea Xenophontis verba respicit, ubi Critobulus boni oeconomi munus ita definit: οἰκονόμου ἀγαθοῦ εἶναι εὖ οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον: cui reponit Socrates: ἢ καὶ τὸν ἄλλου δὲ οἶκον εἰ ἐπιτρέπει τις αὐτῷ, οὐκ ἂν δύναιτο, εἰ βούλοιτο, εὖ οἰκεῖν, ὥσπερ καὶ τὸν ἑαυτοῦ; quod utique Critobulus concedit. Noster vero opponit id inutile dictu esse ideoque nec solitum proponi in eiusmodi tractatibus; quare sive concedatur, sive negetur, tantumdem fore; quippe oeconomus sensu suo non alius dici debet, nisi qui propriam domum regere noverit, ita ut beate vivat; non qui artem novit accumulandi et custodiendi divitias sive sibi sive aliis; id enim ἀδιάφορον est. Tota autem haec sententia, quippe lacuna intercepta, tum indicio reliquae vocis ἀδιάφορον tum ab Epicuri doctrina, quam infra luculentissime exponit, erui facile potest.

Col.
II.

VIII. In columna vero secunda et tertia deridet ut inutile id, quod Xenophon a Socrate dictum narrat de uxore. Critobulus enim, ait noster, non ignorabat, quod omnes norunt, uxorem nempe aliquibus adiumento esse ad comparandas opes, aliis omnino damnosam. Tum addit male a Xenophonte induci Critobulum a Socrate sciscitantem, num necessaria vel utilis sit uxor illi, qui philosophiam sectari cupiat; et an omnis uxor a marito belle edoceri queat de suis officiis; et an culpa in virum reiicienda sit, si illa peccet: atque id a Socrate, qui tum indocilem nactus fuerat uxorem Xanthippen; quare hic ad Aspasiā Critobulum discipulum remittat. Haec autem animadvertere iuverit Philodemum aperte scripsisse: ὁ δὲ Ἀσπασίαν αὐτῷ συνιστάναι εἶπεν. Vera igitur huius loci lectio apud Xeno-

phontem vulgata est, quae habet: συστήσω δὲ σοὶ ἐγὼ καὶ Ἀσπασίαν, non vero, quam alii codices praeferunt: συστήσω δὲ σε ἐγὼ καὶ Ἀσπασία ¹).

X. Non novum porro docet noster esse id, quod ipsemet Socrates Xenophonte narrante tradit, nempe γυναῖκα κοινωνόν, ἀγαθὴν οὔσαν, οἴκου πάνυ ἀντίρροπον ἐπὶ τὸ ἀγαθόν εἶναι τῷ ἀνδρὶ κ. τ. λ. Sic enim videtur scripsisse Philodemus, etsi eo in loco discerpta sit papyrus; non quidem, ut habet vulgata male transpositis verbis: νομίζω δὲ γυναῖκα κοινωνόν ἀγαθὴν οἴκου οὔσαν, πάνυ ἀντίρροπον εἶναι. vocem enim οἴκου de suo loco motam esse patet. Quod autem ibi subdit, lacuna quidem nobis invidit; sed ea videtur esse sententia: etsi verum sit ita plerumque adcidere, in hac tamen tractatione id minime interest; investigandum enim est quid quisque per se facere debeat, ut bonus oeconomus adpelletur. Non diffitetur enim, ut habes in Col. III. Col. III. multum utiles fore conversationes peritae uxoris, et praecipue ejus labores ad domum aedificandam: ita ut, licet proprie vir sit oeconomus, possit aliquo pacto etiam uxor talis dici; quia adiumento ei esse potest, ut feliciter illius labor domum aedificet, et doceat opera iucundiora.

XI. Post haec αὐτόγραφον discerptum iterum filet; sed fortasse hanc sententiam continet: uxorem necessariam non esse ut infra apertissime scribit; itaque ad efformandum bonum oeconomum id non pertinere adsumit.

XII. Mox evidentissime pertransit ad examinanda, quae Xenophon ex ore Socratis disputat de animi vitiis ²), quae in causa sunt, cur homo rectae oeconomiae vacare nequeat, ut ex sequente Columna patet. Ibi enim ipsum reprehendit, quod praeter morem δούλους absolute adpel- Col. IV.

1) Vide edit. Francofurti pag. 827.

2) Vid. l. c. pag. 821.

let eos, qui vitiis laborant. Et quidem sic l. c. incipit Socrates: *περὶ δούλων μοι ἐπιχειρεῖς, ὦ Κριτόβουλε, διαλέγεσθαι*, adeo ut Critobulus nesciens, de quibus loquatur, respondeat: *οὐ μὰ Δία, οὐκ ἔγωγε*. Deinde per compendium refert, quo ille argumento probet servos dicendos esse, qui voluptatibus serviant, dominis malis et improbissimis, ignaviae, incuriae, aleis, perversis familiaritatibus etc. quibuscum pugnandum sit magis, quam cum hostibus. Atque heic rursus *αὐτόγραφον* detritum flet. Divinando tamen arguimus, quid reposuerit Philodemus. Fortasse illum reprehendit, quod in definitione *τῆς ἡδονῆς* peccarit, quasi voluptas per se vitanda res sit; quapropter ea vitia adpellaverit *λυπὰς ἡδοναῖς περιπεπλεγμέναις*. Scitum est enim ex Epicuri doctrina ultimum hominis finem adeoque summum bonum voluptatem esse. Cum autem *τὴν ἡδονὴν* Epicurus *τέλος* dicebat, non quidem intelligebat luxuriosorum hominum libidines, sed tantum non dolere corpore, et animo simul tranquillum esse; ut ipsemet in Epist. ad Menoeceum scribebat apud Laërtium lib. X. *legm. 131: ὅταν λέγωμεν ἡδονὴν τέλος ὑπάρχειν, οὐ τὰς τῶν ἀσώτων ἡδονάς, ἀλλὰ μήτε ἀλγεῖν κατὰ σῶμα, μήτε παράττεσθαι κατὰ ψυχὴν συνείροντες*: iure igitur sensu suo querebatur Philodemus voluptatis nomen tributum esse ignaviae, incuriae, aleae cet.

Col.
V.

XIII. Mox vero, ut nodum, quod aiunt, in scirpo quaerat, eundem quoque castigat, quod *πτωχόν* pauperem vocaverit ex mente Socratis Critobulum, et quidem stricto sensu, non per *πρόληψιν* eo quod tantum illi opum non suppeteret, quantum suae eximiae conditioni et necessitatibus responderet ²⁾; propterea quod Socrates, ut ipse ait, non reale semper id reputaverit. Tum vero illum insimulat, quod falsam opinionem Socrati adscribe-

2) Ibidem pag. 822.

ret, cum dicit, satis illi fuisse quinque minas ad naturales indigentias, adeoque inanem reputasse opum affluentiam. Re tamen vera id Xenophon non scripsit, ait enim: ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ἀγαθοῦ ὠνητοῦ ἐπιτύχοιμι, εὐρεῖν ἂν μοι σὺν τῇ οἰκίᾳ τὰ ὄντα πάντα πάνυ ῥαδίως πέντε μνᾶς. Sed haec verba interpretatur noster, quasi dixerit, quinque minis Socratem contentum fuisse ad paranda omnia, quae opus haberet: propterea inquit id falsum esse, et illius moribus repugnans. Testem idcirco adpellat Ischomachum et alios scriptores, qui loquentem Socratem induxerunt.

XIII. Post haec alia ingens lacuna interiacet; sed non admodum difficile est divinare, quid in eius fundo delitescat. Adlegat procul dubio Socratis dialogum cum Ischomacho, quem ipsemet Xenophon in eodem libro recitat ¹⁾; ex quo sane palam sit Ischomachum neque pauperem neque sordidum hominem fuisse, qui inanem reputaret bonorum affluentiam; quandoquidem tantopere bene procurandae rei domesticae una cum uxore vacabat. Et quidem in eo dialogo pag. 849. Socrates sic loquitur: καὶ ἐγὼ ἀκούσας ταῦτα, μέλει γὰρ δὴ σοὶ, ὦ Ἰσχόμαχε, ὅπως πλευτῆς, καὶ πολλὰ ἔχων χρήματα, πολλὰ ἔχῃς πράγματα τούτων ἐπιμελούμενος; πάνυ γε, ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, μέλει μοι τούτων, ὧν ἐρωτᾷς. Male ergo Xenophon, ait noster, inducit Socratem in diversa abeuntem a sententia hominis valde sapientis (verba sunt ipsius, quae habes in Col. VI.), qualis erat Ischomachus, quem is moralia tractans, non solum ut oeconomicum, sed ut honestum et probum repraesentavit; nec non ipse Socrates, veluti utriusque magistrum.

XV. Pergit deinde noster in Xenophontem animadvertere hisce verbis: τοῖς δ' ἐπεσηκεμμένοις ὁ Σωκράτης ἐρωτη-

1) Ibid. pag. 835.

Θεὸς Κριτόβουλον προσεπιβάλλει διδάξαι τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην, ὥς μαθήσεται διὰ μιᾶς ἀκροάσεως εἶναι τηλικαύτην κ. τ. λ. Quae procul dubio illum Xenophontis locum (ibid. pag. 833) respiciunt, ubi postquam in agriculturae laudes παρ' ἔργου Socrates excurrisset, Critobulus eum sic compellat: σὺ δὲ ἡμῖν ἐνθεν λέγων περὶ τῆς οἰκονομίας ἀπελιπες, πειρῶ τὰ τούτων ἐχόμενα διεκπεραίνειν; Cui Socrates responsurus, cum omnia summatim, quae dixerat, praesertim de agricultura ceteris artibus anteponenda, recollegisset; illi enarrat, quo pacto olim hominem καλὸν καὶ γαστὸν convenerit, Ischomachum nomine, et quae de arte domus practice administrandae ab eo didicerit. Itaque Xenophon bene longum inter Socratum et Ischomachum habitum dialogum recitat, ut hac una auditione Critobulus edoceatur.

XVI. Sed quid potissimum in eo dialogo noster reprehendere incipiat, ignorare nos cogit ultima ingens lacuna, quae autographum mutilavit. Procul tamen dubio multa superflua vel prorsus inutilia esse contendit, quae tum longo sermone is sub Ischomacbi persona inculcat. Praesertim vero, ni fallimur, ea praecepta deridet, quae de instituendis villicis tradit: ipsis nempe benefacere, et praemia diligentibus tribuere, ut sint erga dominum benevoli; quasi ista sint villicorum propria et huiusmodi hominibus tantum utilia, aliis vero secus: sic enim ipse sermonem concludit: ἄλλων
Col. VII. ὄφελος οὐκ εἶναι πεποιθέναι μωροῦ νομίζω.

XVII. Tum subdit: Ζητῶ δὲ, ὅντινα τὰ ῥηθέντα ἐπαίδευσεν, εἰ μὴ τὸν ταῦτα ἐπεγνωκότα; Qualis nempe erat Socrates, quicum fabulabatur Ischomachus: ideoque ut inutilia etiam traducit. Sed, sua pace dixerim, frivola admodum est haec animadversio: quippe Xenophon non Socratem re vera per Ischomachum erudiendum intendebat, sed sub eius persona, quicumque ea instructione

opus haberent. Quare suspicor in mendo cubare vocem ἐπεγνωνότα tachygraphi vitio (quandoquidem plura tum in hoc tum in aliis voluminibus menda partim obelo ab ipsomet confixa, partim neglecta invenimus) et pro ea reponendum ἀπεγνωνότα, ut sensus sit: Quemnam haec dicta instruebant, nisi hominem, qui ea non nosset? Atqui nemo ignorat; idcirco prorsus inutilia. Quare subnectit eiusdem naturae esse, quae ibidem dicuntur de ratione imperandi, et educandi servos animalium exemplo; quae longa esse ait, et satis cognita ab agricolis, etsi artificiose ab eo comparata videantur, ut a philosopho dicta adpareant. Item ut inutilia pariter traducit quae ibidem habentur de cohibendis furacibus servis, Draconis, Solonis, et Regum leges commemorando; quippe somnianti similis reputandus sit, qui villicum iustitiam edocere posse praesumat. Hac sententia in Xenophontem inquirere desinit.

XVIII. Absoluto Xenophonte adversus Theophrastum sibi disputandum esse adsumit; imo potius, ut ait, adversus illos, qui licet in Theophrasti scriptis veluti cuniculos egerunt, eius sententias carpentes, sicubi ille ab ipsis dissentiret; supervacanea tamen illos obiecisse ait, negligendo, quae animadversione digna forent. Et continuo non aliud opus in vestigare nicipit, quam librum I. Οἰκονομικῶν, quem sub Aristotelis nomine adhuc habuimus, eiusque commata modo κατὰ λέξιν modo per compendium recitat: ut dubium ultra non sit, falso a veteribus librariis fuisse Aristoteli adscriptum, quod Theophrasti purum putum opus fuit. Et quoniam is Theophrastum persequens non ultra caput quintum eius libri progreditur, quem primum Aristotelis Οἰκονομικῶν inscribunt; manifestius eruimus Aretini spurium foetum fuisse caput sextum, quod is ex pleniore ἀπογράφῃ in latinum vertisse fabulatus est, et quod Tusanus bona fide

in Graecum transtulit, et exinde rursus Camerarius latina versione donavit. Gerraе germanae: siquidem satis nunc idoneo teste exploratum habemus, Theophrasti opus esse tantum quinque illa primi οἰκονομικῶν capita, nec ultra eum librum procedere. Neque id mirum videri debet, quod tantulum libellum de oeconomia Theophrastus scripserit. Non enim integrum τῶν οἰκονομικῶν librum illum esse reputamus, sed particulam aliquam, sive capitulum plenioris ethici tractatus, fortasse τῶν πολιτικῶν in quo et de oeconomia a politica discernenda differuit. Etenim sic exorditur: ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ διαφέρει. Num vero alter οἰκονομικῶν liber Aristotelis foetus genuinus sit, in medio relinquimus: certe a primo longe diversus est tum materie tum stilo: quod Graeci sermonis periti facile animadvertent. Sed qui plura de hoc argumento quaerit, adeat meritissimi nostri socii Angeli Antonii Scotti diatriben in primo actorum volumine impressam.

Col. VIII. XVIII. Hisce praelibatis sequamur nunc Philodemum Theophrasti libellum ad trutinam revocantem. Et quidem a primis usque verbis castigationem orditur, cum dicit, frustra eum adlaborasse, ut oeconomiam a politica distingueret; quippe id nihil ad rem facit: falsum praeterea πολιτικὴν nullo pacto esse monarchiam, oeconomiam vero semper esse monarchiam; ut propterea nulla sit inter eas ἀναλογία. Et re quidem vera quis neget politicen incipere posse ab uno, sicut oeconomicen a patrefamilias? Porro ut inutile etiam reiicit, quod Theophrastus scribit, nempe quasdam artes per semet facere suisque instrumentis, quaedam vero minus; cum omnibus perspectum sit proprium huiusmodi artium esse leges statuere et in usu ponere et docere, quid sit civitas, et quare domus ante civitatem exsistere debeat; et propterea oeconomiam priorem esse politica. Protritum etiam dicit esse apud scriptores, domus partes esse hominem et rem; atque

rerum omnium naturam in minimis partibus speculari esse.

XX. Hisce autem ut inutilibus reiectis ad arguendos eius παραλογισμούς pertransit. Et quoniam Theophrastus scripserat: *μέρη οἰκίας ἄνθρωπος τε καὶ κτησίς ἐστιν· ἐπεὶ δὲ πρῶτον ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἡ φύσις θεωρεῖται, καὶ περὶ οἰκίας ἂν ὁμοίως*, quaerit noster, quem nexum habeant ista cum sequentibus, quae ad verbum recitat: *ὥστε κατὰ Ἡσίοδον δέοι ἂν ὑπάρχειν οἶκον μὲν πρῶτιστα γυναῖκά τε· τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων·* ita ut secundum Hesiodum exstare oporteat principio domum et mulierem: horum enim primum ad nutrimentum adtinet, alterum ad homines liberos. Tria autem ipse observat: I. Si per Hesiodum sub nomine οἴκου venit τὸ τῆς τροφῆς πρῶτον, ipse autem superius dixit primum esse ἄνθρωπον, deinde κτησιν, quomodo hoc testimonio abutitur, ut probet primam de uxore curam esse habendam? nisi velit sub τροφῆς nomine venire uxorem, quae domum item administrat. II. Cur γυναῖκα interpretatur de homine libero, quasi uxor ad homines tantum liberos pertineat? III. Cur ipse γυναῖκα sumat pro uxore, cum multi dicant Hesiodum discrete scripsisse κτητήν, οὐ γαμετήν. Quae tertia Philodemi animadversio adeo sponte fuit, ut iam pridem occurrerit τῷ κριτικωτάτῳ Scaligero, qui in citatum Hesiodi versum (Oper. et Dier. 405 edit. Amstelod. cum notis Varior.) verbum γυναῖκα sic commentatur: non intelligit uxorem, sed ancillam, Aristoteles in oeconomicis falsus est memoria, cum hoc versu absolutam sententiam contineri et γυναῖκα putat esse γαμετήν. Sed hic locus maiorem a nobis ἀκρίβειαν desiderat.

XXI. Animadversione enim dignum est, eundem Hesiodi στίχον ab ipsomet Aristotele Polit. lib. I. Cap. 2. recitari, ut proprerea suspicio oriri queat, re ipsa utrumque librum ad unum eundemque auctorem pertinere,

contra quam insinuat Philodemus: et quod maius est, utrobique γυναῖκα pro uxore sumi, nulla habita ratione ad sequentem versum, ubi habetur diserte: κτητήν, οὐ γαμετήν. Inverosimile sane videtur, non unum Theophrastum, sed etiam Aristotelem in uno eodemque loco aeque hallucinatum vel falsum memoria fuisse, ut ait Scaliger. Verum si adtentius rem consideres et utrumque scriptorem conferas, ex hoc ipso, quod utrobique idem Hesiodi versus recitetur, sed diverso sensu, videbis profecto non posse ad unum eundemque scriptorem utrumque librum pertinere.

XXII. Et quidem verus Aristoteles citato lib. I. Politic. demonstrare satagit, uxorem dici non posse ancillam, atque sic more suo argumentatur: Maritus et uxor sunt in eodem societatis gradu, et id necessitate naturae; necesse enim est coniugare illos, qui non possunt ab invicem separari generationis causa, quales sunt mas et femina. Ἀνάγκη πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἄνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι, οἷους θῆλυ καὶ ἀρρεν τῆς γενέσεως ἕνεκεν. Φύσει μὲν οὖν διωρίσατο τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον. Etenim natura non facit, ut fabri aerarii delphicum gladium, diversis usibus accommodatum ob inopiam, sed unum ad unum. Apud barbaros quidem femina et servus eodem gradu habentur, etenim non habent, quod natura dominari queat, sed fit eorum societas ex servo et serva. Ex his igitur duabus societatibus domus est prima: ἐκ μὲν τούτων τῶν δυῶν κοινωνιῶν οἰκία πρώτη.

Totum hoc porro, quod dicta argumentatione conclusit, duas scilicet esse societates, alteram ex marito et uxore, alteram ex domino et servo, et harum primam proprie dici οἰκίαν, confirmare studet Hesiodi testimonio; quare subdit: ὁρῶνς Ἡσίοδος εἶπε ποιήσας.

Οἶκος μὲν πρῶτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα.

Bos enim, ait, pro servo pauperibus est. Quotidiana igitur societas secundum naturam constituta domus est: Ὁ γὰρ βοῦς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησιν ἐστίν. Ἡ μὲν οὖν εἰς πᾶσαν ἡμέραν συνεστηκυῖα κοινωνία κατὰ φύσιν, οἶκός ἐστιν. Per Aristotelem igitur nomine οἴκου Hesiodus indigitavit primam societatem naturae ex viro et uxore, mox alteram per verba: γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα.

XXIII. Videamus nunc, quomodo eundem versiculum interpretetur auctor οἰκονομικῶν; is primo ait: μέρη τῆς οἰκίας ἀνδρωπός τε καὶ κτησίς ἐστι: tum id poëtae auctoritate confirmat his verbis, quae Philodemus recitat: ὥστε καὶ Ἡσίοδον δεῖν ἂν ὑπάρχειν.

Οἶκον μὲν πρῶτιστα γυναῖκά τε.

ideo secundum Hesiodum oportet esse: principio domum et uxorem; τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων. Quod commentum scilicet deridet Philodemus, ut οἶκον sumat pro τροφῇ. Ab Aristotele igitur longe diversus abit auctor οἰκονομικῶν. Ad haec animadvertere etiam iuverit, apud nostrum totam illius argumentationem κατὰ λέξιν recitantem non integrum Hesiodi versum, sed primum tantummodo hemistichium: οἶκον μὲν πρῶτιστα γυναῖκά τε haberi; ut argumento sit reliquum βοῦν τ' ἀροτῆρα de suo librarios supplevisse, Theophrastum vero reticuisse, utpote quod ad rem suam minime faceret. Magis igitur magisque patet non unum eundemque fuisse utriusque libri scriptorem.

XXIII. Adhuc tamen non parum negotii facessit id, quod neuter horum scriptorum noverit ab Hesiodo expresse designari γυναῖκα κτητήν, οὐ γαμετήν, nempe mulierem famulam, non uxorem quae boves sequeretur: quod certe utriusque interpretationem et commentum

excludit. Mirum sane tantos philosophos vel hallucinatos in tam obvia interpretatione, vel memoria falsos fuisse. Id utique nunquam persuadear. Itaque Philodemi verba adtentius considerans mihi videor huiusce nodi non improbabilem solutionem invenisse. Noster enim non opponit Theophrasto Hesiodum scripsisse κτητὴν οὐ γαμετὴν, sed plures etiam esse qui dicerent ita scripsisse: πολλῶν καὶ φασκόντων αὐτὸν γεγραφέναι κτητὴν οὐ γαμετὴν. Id autem satis, ni fallor, aperte indicat variam fuisse tunc temporis lectionem, etsi multi eam praetulerint, quae minime Theophrasto faveret. At quaenam esse potuit alia lectio, quandoquidem omnes hodierni codices, quod sciamus, cum vulgata conveniunt? Equidem si nobis conicere licet, una litterula immutata, optimam habebis, quae ab ignorantiae vel oblivionis nota tanti nominis viros eximet. Si enim legas: κτητὴν ἢ γαμετὴν, belle illos purgabis, carminis ratio aequae constabit et sententiam fortasse magis idoneam poëtae adscribes. Quae enim de causa necesse arbitraretur Hesiodus opus esse, ut mulier, quae boves sectaretur, emta ancilla foret, non uxor? Quasi agricolis, qui ancillam non haberent, uxoribus uti ad boves sectandos et alia domestica negotia procuranda non expediret.

XXV. Inter alia porro, quae in Theophrastum notare pergit noster Gadarensis, illud etiam est: cur ex dictis inferat, primam de uxore curam habendam esse, cum
 Col. IX. possit beata vita duci etiam sine uxore. Exinde autem colligimus, quae vera fuerit Epicureorum de uxore sententia. Multi enim Epicurum adcularunt, quod a sapiente uxorem prohibuisset. Et quidem Epictetus apud Arrianum lib. I. cap. 7. sic fatur: Ἐπινοεῖς Ἐπικουρείαν πόλιν • ἐγὼ οὐ γαμῶ, οἷδ' ἐγὼ • οὐ γὰρ γαμητέον • ἀλλ' οὐδὲ παιδοποιητέον • ἀλλ' οὐδὲ πολιτευτέον. Τί οὖν γένηται; πόθεν οἱ πολῖται; τίς αὐτοὺς

παιδεύσει; τίς ἐφήβαρχος; τίς γυμνασίαρχος; et lib. I. cap. 23. sic Epicurum adfatur: διὰ τί ἀποσυμβουλεύεις τῷ σοφῷ τεκνοτροφεῖν; τί φοβῇ; μὴ διὰ ταῦτα εἰς λύπας ἐμπέσῃ; Ἄλλ' ὁ μὴ εἰδὼς ταῦτα τολμᾷ λέγειν, ὅτι μὴ ἀναιρῶμεθα τέκνα. Quare Clemens Alexandrinus hanc doctrinam a Democrito Epicurum hausisse opinatur. Sed immerito ex hoc capite ille vapulat; siquidem Philodemus, fidissimus eius interpres, satis heic offendit ipsius de nuptiis opinionem non longe a Stoicis abesse, qui, ut habet idem Alexandrinus, indifferens quid putabant matrimonium et liberorum procreationem, κατὰ μὲν τοὺς ἁπλῶς τῆς Στοᾶς ἀδιάφορον ὃ τε γάμος ἢ τε παιδοτροφία. Et quidem Laërtius lib. X. segm. 115. aperte testatur Epicurum tum nubere, tum filios procreare sapienti permisisse, licet aliquando quaedam sint vitae περιστάσεις, in quibus nubere minus expediat: καὶ μὴν καὶ γαμήσειν καὶ τεκνοποιήσειν τὸν σοφόν, ὡς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς διαφορίαις καὶ ἐν ταῖς περὶ φύσεως, κατὰ περίστασιν δὲ ποτε βίου οὐ γαμήσειν καὶ διατραπήσεσθαι τινας. Quapropter frustra Casaubonus et eum sequutus Gassendus Laërtio vim inferre ausus fuit, et quasi mendosum eius verborum textum sic refingere: καὶ μηδὲ γαμήσειν, μηδὲ τεκνοποιήσειν τὸν σοφόν, κατὰ περίστασιν δὲ ποτε βίου καὶ γαμήσειν καὶ τεκνοποιήσειν τινάς.

XXVI. Ulterius mox procedens Philodemus inquirendum esse docet, cur Theophrastus dixerit: τὸ τίνα τρόπον γαμετῇ δεῖ προσφέρεισθαι τοῦ περὶ τῆς συνήθως νοουμένης οἰκονομίας λόγῳ προσήκειν. quae sic latine vertimus: certo quodam modo oportet se apud uxorem insinuare, ut illa animadvertat sermoni de oeconomia, qualis de more reputatur: et cur idem putaverit omnino ducendam esse virginem. Haec autem si conferas cum ἀπογράφῳ, quem sub Aristotelis nomine habemus, nusquam ibi invenies; sed tantummodo citatum Hesiodi versum 699. Oper. et Dier.

Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ἵνα ἡθεὶς κεδνὰ διδάξῃς.

Quid igitur inquires? Num Philodemum somniasse diceres, qui tam diligenter quaerit, quod castiget? An potius mancum atque corruptum esse, quem prae manibus habemus Theophrasti librum? Hoc potius nostra sententia.

XXVII. Et quidem, si huiusce loci contextum inspicias, haud utique nexum tanto philolosopho dignum invenies. Cum enim is dixisset, uxorem a viro minime adficiendam esse iniuria per consuetudinem cum extraneis, haec verba subnectit: *περὶ δὲ ὁμιλίας μὴ θ' ὥστε δεῖσθαι, μὴ θ' ὥς ἀπόντων ἀδυνατεῖν ἡσυχάζειν. ἀλλ' οὕτως ἐθίζειν ὥστε ἱκανῶς ἔχειν παρόντος καὶ μὴ παρόντος.* quae verba per Camerarium, si Diis placet, sic latine sonant: ad usum vero, congressumque quod adtinet, ne ille desideretur praestandum est, neu propter absentiam quieti locus non sit: sed adfuescendo conciliabitur, quod satis sit praesentibus et absentibus. Quae quidem Oedipo indigent. Melius fortasse, si pro ἀπόντων legas ἀπόντος, atque sic reddas: quod ad conversationem adtinet curandum, ut neque illo indigeat uxor, neque ut, absente marito, nequeat quiescere, sed sic eam adfuefacere, ut contenta sit, sive adsit vir, sive non adsit. Haec quidem verba sententiam fortasse meliorem continent, quam Camerarius adstruxit: vel sic tamen nexum minime idoneum habent cum iis, quae sequuntur: *εὖ δ' ἔχει καὶ τὸ τοῦ Ἡσιόδου.*

Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν ἵνα ἡθεα κεδνὰ διδάξῃς.

Quis non videt male haec cum praecedentibus fuisse confuta? Oportuerat saltem praemittere ad rectam uxoris institutionem, utile adprime fore iuenculam virginem ducere; tum vero id poëtae auctoritate confirmare. Sed quoniam de oeconomia sermo est, rectius certe oratio procederet, si, ut innuit Philodemus, praeciperet Theo-

phraſtus, ut maritus, nulla uxorem iniuria adficiens, in eius animum ſe belle inſinuaret, tum vero ſermonem de domeſtica adminiſtratione inſtitueret; atque hinc adſtrueret neceſſitatem ducendi virginem idque Heſiodi carmine firmaret. Exemplum huiusmodi ſermonis, quod fortaſſe prae oculis habuit Theophraſtus, habetur apud Xenophontem, nempe Iſchomachi ad ſuam uxorem, quam virginem duxiſſe narrabat (a). Hoc ſane pacto ſermonem proceſſiſſe indicat Philodemus: etſi neceſſitatem ducendi virginem non agnoſcat. Procul dubio igitur hoc etiam in loco corruptum Theophraſti contextum et ex Philodemo reſtituendum fateberis.

XXVIII. Aliqua tamen non improbanda eſſe edicit, quae ſcilicet ille ſcribit de ſervorum punitione; his tamen locum ibidem non eſſe opponit. Mox vero magis probanda ait, quae his ſubnectit; et quae ipſe ſic ſummatim exponit hoc ordine: γένη δεῖ πρὸς τὰ ἔργα μήτ' ἄγαν δειλὰ μήτε θυμικά, καὶ τῶν πόνων ἄθλον προκείσθαι. (εἰ καὶ τὸ πᾶσιν καὶ τὸν χρόνον ὀρίζειν πάντως οὐκ ἀναγκασίον). Quibus ſane verbis ſatis ſuperque indicat ſe intellexiſſe Theophraſtum loquutum de praemio illis ſervis tribuendo, qui rite diurnum penſum ſtatuto tempore abſolverent; etſi ipſe tempus praefinire neceſſe minime duceret. Et quidem ſi οἰκονομικῶν librum conferas, fateberis de huiusmodi praemiis ſermonem inſtitui, non vero de ſummi libertatis praemio, quod intempeſtive ſubiectum eo in capite hodie legitur. Ecce tibi totum contextum: "Ὡς περ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅταν μὴ γίγνηται τοῖς βελτίοσι βέλτιον, μηδὲ ἄθλα ἢ ἀρετῆς καὶ κακίας, γίγνονται χεῖρους οὕτω καὶ περὶ οἰκίας. Διόπερ δεῖ ποιεῖσθαι σιέψιν καὶ διανέμειν τὰ καὶ ἀνιέναι κατ' ἀξίαν ἑκάſτα, καὶ τροφήν, καὶ ἐσθῆτα, καὶ ἀργίαν, καὶ κολάσεις, λόγῳ

a) Vide apud. Xenoph. cit. lib. V. Ἀπομνημονευμάτων.

καὶ ἔργῳ μιμουμένους τὴν τῶν ἰατρῶν δύναμιν ἐν Φαρμάκου λόγῳ
 γένῃ δ' ἂν εἴη πρὸς τὰ ἔργα βελτιστὰ μήτε δειλά, μήτε
 ἀνδρείᾳ ἄγαν χρὴ δὲ καὶ τέλος ὠρίσθαι πᾶσιν. Huc us-
 que Theophrastum Philodemo consonum habes: non
 item, cum subdit: δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευθερίαν
 κείσθαι ἄθλον. Procul dubio si ita scripsisset Theophra-
 stus, a Philodemo male vapulasset, utpote qui libertatis
 praemium proponendum duxerit servo, qui diurnum
 pensum rite absolveret. Pro certo igitur habeas ver-
 ba τὴν ἐλευθερίαν e librariorum cerebro ortum habuisse:
 Theophrastum vero, ut Philodemus habet, τῶν πόνων
 προκείσθαι ἄθλον scripsisse.

XXVIII. Reliqua, quae iure, an iniuria reprehen-
 dere pergit Epicureus noster Col. X et XI. plana admo-
 dum sunt et adamussim respondent tum verbis, tum
 Col. XI. sententiis, quae ex libro Οἰκονομικῶν in nostris animad-
 versionibus adscripsimus. Notandum tantummodo est
 quod legitur in fine Col. XI. v. 44 et sequ. Habentur
 apud Theophrastum sub finem capitis 6. atque adeo
 totius libri haec verba: δοκεῖ δὲ ἐν ταῖς μεγάλαις οἰκονομίαις
 χρήσιμος εἶναι θυρωρός, ὃς ἂν ἢ ἄχρηστος τῶν ἄλλων ἔργων πρὸς
 σωτηρίαν ἐκφερομένων καὶ εἰσφερομένων; quae Camerarius sic
 vertit: In re familiari magna existimatur utilis esse ianitor
 quoque ex eorum numero, qui non sunt utiles ad opera
 facienda, ut salva sint quae efferuntur et inferuntur. For-
 tasse ea fuit Theophrasti mens, quidquid [quam?] iurgandi
 studio nimis severe expendit noster, laureolam quaerens
 in mustaceo; sed eius verba, quae nunc habemus, non
 ita revera sonant, nec ita legerat Philodemus. Is enim
 inquirendo sic scribit loc. cit. πρὸς τί λέγει τὸ σωτηρίας ἕνεκα τῶν
 εἰσφερομένων καὶ ἐκφερομένων καὶ τὸ τοῦτον ἄχρηστον εἶναι τῶν ἄλλων.
 Quae verba, si quid sapimus, sonant: cur inutilem vo-
 cat inter alios illum, qui efficit, ut salva sint, quae infe-

runtur et efferuntur? Quid enim hoc utilius? Atqui infulsissimus foret noster, si reprehenderet sententiam, quam prodit Cammerarius. Quid enim absurdi hoc habet? Sedeat custos ad ianuam, qui inutilis est ad alia opera, ut observet quae inferuntur et efferuntur? vitium igitur est in illis verbis: ἀχρηστον τῶν ἄλλων ἔργων, quae Cammerarius torquet ut significant; qui non est utilis ad opera facienda; sed re ipsa valent: inutilis inter alia opera; quod nihil est. Quovis ergo pignore decertem legendum τῶν ἄλλων ἔργατῶν, inter alios operarios. Sic enim Philodemi animadversio quadrat et Theophrasti φράσις recto stat talo. At, inquires, in nostro αὐτογράφῳ quomodo extat? detrita sunt, fato malo, prima vocis elementa in Col. XII. initio, et residua tantum extant....
ων • nos autem restituimus ἔργατῶν. Utere, si lubet.

XXX. Ad trutinam sic revocatis cum Xeno-^{Col. XII.}phontis, tum Theophrasti placitis ad exponendam suam ex Epicuri doctrina sententiam gradum facit. Protestatur autem se minime disputaturum „quomodo a sapiente pulchre duci vita queat intra domesticos parietes, sed stricte quomodo is possidere et custodire divitias debeat:“ et primo quid sentiendum sit de Cynicorum instituto, qui sua secum omnia ferentes divitias repudiabant. „Non improbandum autem ait, si cui libeat Cynicorum more vitam ducere, quatenus pacifica, imperturbata et minime sollicita ea vita sit:“ ceterum vanitatis plenam esse alibi se demonstrasse prodit. „Id enim solummodo procurandum docet, ut vita sit serena, pacifica et minime sollicita: ad quem finem obtinendum nequaquam^{Col. XIII.} necesse ait ea omnia defugere, quae aliquid negotii facessunt; quoniam multa sunt, quae quamdam adferunt molestiam, cum adsunt, sed maiorem, cum absunt: quod exemplis apte confirmat. “

Col.
XIV.

XXXI. Hinc insinuat, quomodo sapiens possidere et custodire, non dissipare divitias debeat. „Ipsae enim ait, nequaquam per se, sed propter malitiam eorum, qui illis abutuntur, sunt quandoque incommodae. Etenim, etsi aliquam molestiam possidentibus facessunt, liberant certe maioribus incommodis, quae paupertatem comitantur; si tamen homo ad divitias usque maiores accumulas animus non intendat, neque ambitione se per eas extollendi aduratur: atque id, cum ipsi liceat bona per alios, idest amicorum ope, administrare et custodire. Hoc enim pacto facilis illi evadit administratio, quae fiat in communi et sine contentionibus, parcendo inutilibus expensis, quae nullum vitae adminiculum praebent, vel quae brevi tempore sunt periturae. Hoc igitur pacto, inquit, sapiens nunquam pecunia ita indigebit, ut propterea magnas tolerare debeat molestias; atque adeo tranquillam et impertubatam vitam aget absque ulla ad-

Col.
XVI.

augendi opes sollicitudine: et si quando difficilia ingruent tempora, non indignabitur, neque diras evomet, sed pauperculam vitam libenti animo instituet; quippe qui naturae vices exploratas habeat et quantum eius vitae ratio sapientiae conducat agnoscat. Etenim, licet ad lautiores vitam ducendam animo propendeat, non desunt ipsi adminicula, quibus ea, quae sibi necesse sunt, invenire queat, si quidem homo modestus sit et sobrius et verax; et si vilibus hominibus se minime adiungat.“

XXXII. „Cum igitur talis sit sapiens, sequitur, nunquam labiles ipsi manebunt facultates; atque adeo practice bonus erit oeconomus cum administrationis, tum custodiae respectu. Stulti enim hominis est rem suam non custodire, cum custodiae labor non est inhonestus, atque is avaritia expers non omittit expendere aliquid rerum utilium, cum ipsi naturales ad plura comparanda insint vires. Et quidem nemo proprie oeconomus dici

potest, qui divitias sponte abiecerit, si verbi vim expendas, quantumvis sufficienti experientia ad domum regendam et lucrum faciendum non careat. Unicuique enim facile est, quae utilia sibi sunt, prospicere, dummodo accumulandi studio non laboret, sed substantiam sine noxa et difficultate administrare noverit; imo etiam nulla molestia adficietur, si qua evenient, quae providere non potuit. Peritia igitur, qua sapiens caret, est illa ^{Col. XVII.} nempe thesaurizandi. Is enim minime idoneus est observandis temporibus, cum inutilis est lucrandi peritia etiam illis, qui ea ut qui maxime pollent.

XXXIII. „In hoc autem, addit, videtur adcidere, sicut in panis et ciborum opificio: unusquisque enim sibimet talia facere novit, etsi peritus in arte coquinaria non sit; quia datur in hisce negotiis, quod ad usum, peritia quaedam artificiosa. Sapientes igitur non sunt quidam optimi rerum procuratores, colligendis et servandis opibus intentissimi: non inepti tamen inveniundo quae usui sunt, et procurando, ne temere et celeriter res diffluat; ut quidam putant, qui doctos homines adeo ineptos autumant, ut potius pessumdent quam custodiant quae sunt necessaria. Etsi enim adcidat, ut vir doctus talis quandoque sit, non utique talis idcirco est, quia prae aliis discernere novit et res necessarias naturali fini admetiri, neque quia mente non constat; sed dicendum potius, nihil eum praeter utilitatem moliri et omnino a ceteris hominibus differre: quin etiam ex eius ^{Col. XVIII.} verbis reliquos homines adversus similes casus firmari, ut propterea non dubitent liberales fieri et omnia sua elargiri.

XXXIII. Pergit porro demonstrare, quomodo sine magnis laboribus possideri et servari opes queant.

„Vulgus enim, ait, bonum custodem adpellat; qui divitias congerere novit, non qui beneficus et largitor

est. Huic sane viro haudquaquam facile est divitias accumulare et congestas intactas servare; noverit tamen id facere, quod possidendis et tuendis opibus adprime confert, cum nihil aliud per pecuniam quaerat, quam se belle habere. Cum enim ipse satis cognoscat laborem, qui necessarius est ad qualemcumque servandam possessionem, Col. XIX. nec non voluptatem, quae a possessione percipitur, facile poterit prospicere, quid sibi magis expediat. Etenim fieri potest, ut quis multa et celeriter adquirat, si unum sibi finem opes accumulandi et pauperiem vitandi proponat: id tamen non sine gravi cura et molestia peragere valeat. Sapiens idcirco paucis contentus erit. Et cum talis fuerit, vicaria opera non indigebit; etsi non iniucundum sit aliquem, tamquam administrum, aequae ac excellentem panis opificem, habere. Ceterum nulla per divitias adficietur molestia; sed potius gratias de illis fortunae habebit. Itaque utilitatem is semper capiet et quaestum bonum faciet.

XXXV. Heic autem protestatur noster, bonum quaestum non adcipiendum esse secundum vulgarem et litteralem significationem; nam, cum non adhuc indicaverit, qualis sit sapientis possessio et possessionis usus, ne videatur eodem vitio laborare, quo sophistae, dicit referendum esse ad praeconceptionem a se boni negotiatoris notionem. Col. XX. Quapropter subdit: „Si bonus negotiator ille dicatur esse, qui possideat et administret secundum veram utilitatem; talis utique dicendus est sapiens: sin vero hominem, qui magno cum labore et contentione multa comparet, licet maiorem molestiam, quam oblectationem inde capiat, bonum negotiatorem dixeris; talis utique sapiens non erit. Qui enim ignorant, quaenam sit vera utilitas, stulte putant in magna opulentia utilitatem inesse. Philosophis autem convenit exponere, quomodo sapiens utiliter possideat et divitiis

praefit: et ad summam, qualis sit optima rei familiaris^{Col. XXI.} administratio. Id autem, ait, plerique philosophorum non faciunt, sed boni negotiatoris praedicamentum sapienti tribuere satagunt, priusquam definiant, quisnam sit bonus negotiator: itaque suam sententiam ad vulgarem usum detorquent; quod plerumque etiam in aliis quaestionibus faciunt, ut redarguendi multitudinem causas habeant, cum eas locutiones alio sensu adcipiunt; quo sane vitio laboravit Aristoteles in dialogo, quem de hoc subiecto in Peripato habuit. Demonstrare enim adgressus est bonum virum bonum negotiatorem esse, pravum vero negotiatorem pravum esse; priusquam scilicet definiret, quid boni vel mali negotiatoris adpellatione intelligeret: qua de re iure a Metrodoro reprehensum fuisse novimus.“ Haec ipse: nos vero tum Aristotelis dialogum tum Metrodori censuram ignorare cogimur.

XXXVI. Hisce porro praefatis dicere pergit, facili negotio comprehendi posse, qualis et quantae possessionis curam sapiens gerere debeat et quo sensu bonus oeconomus et negotiator dici debeat; et quaenam proprie sit oeconomia, quaenam acquirendi ars et utriusque effectus;^{Col. XXII} et cur oeconomia ad felicitatem conducat, lucrandi autem ars inutilis sit et molesta: atque hinc coniiciendum, quam animi dispositione sapiens curas adsumere debeat. Sunt enim, ait, procul dubio curae comparandis divitiis adsumendae.

XXXVII. „Profecto, sequitur, innata hominibus acquirendi cupiditas est, ut propterea putent magis sibi prodesse sollicitudines et litigia, quam vitam tranquillam, et imperturbatam; sed nos, ut consequentes simus, arbitremur oportet, sibimet non optime consulere, qui opes per magnos labores et pericula adquirunt; nec optimum esse divitiarum usum, quem fecere Callias Siculus, Sco-

pas Thessalus, Cimon et Nicias Athenienses, utpote qui fuerunt homines gloriae cupidi et nulli philosophiae addicti.“ Nostri autem verba haec sunt: οὐ μὲν οἶσθαι πορισμὸν ἄριστον εἶναι τὸν δορίκτητον, καὶ χρῆσιν, οἷαν ἐποιήσατο Καλλίας κ. τ. λ. quae sonant: non reputare optimum reditum illum, qui sit hasta quaesitus, nec usum, quem fecit Callias etc. Πορισμὸν tamen δορίκτητον non stricte censemus ab eo sumi pro castrensi peculio, sed etiam pro quasi castrensi, quod scilicet magno cum labore et vitae periculis comparatum sit.

XXXVIII. Observandum praeterea, quinam illi, quos adpellat δοξολόπους κατὰ σοφίαν οὐδετέρων, fuerint et quenam eorum pecuniae usum improbandum censeat. Et quidem, ut a postremis ordiamur, de Cimone et Nicia Atheniensibus satis historia loquitur. De Cimone enim locupletissimum testem habemus Nepotem in eius vita: „Fuit tanta liberalitate, cum compluribus locis praedia hortosque haberet, ut nunquam eis custodem imposuerit fructus servandi gratia, ne quis impediretur, quo minus eius rebus, quibus vellet, frueretur: semper eum pedisequi cum nummis sunt sequuti, ut, si quis opis eius indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur negare: saepe cum aliquem offensum fortuna videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit: quotidie sic coena ei coquebatur, ut quos non vocatos videret in foro, omnes convocaret, quod facere nullum diem praetermittebat: nulli eius fides, nulli opera, nulli res familiaris defuit: multos locupletavit: complures pauperes mortuos, qui, unde efferrentur, non reliquissent, suo sumtu extulit.“ Eadem fere iisdem verbis habet Athenaeus lib. XII. cap. 8.

XXXVIII. De Nicia Atheniensium duce videtis Suidam V. Νικίας ubi eum narrat Cythera insula capta, ma-

gnum Lacedaemoniis terrorem incussisse atque octo annorum pacem inter duas civitates procurasse, utpote qui pacis esset valde studiosus: sed denique in Siciliam cum Alcibiade profectum, ut bellum Siculis inferret, infelici exitu una cum Demosthene victum captivumque a Siculis fuisse interfectum. Sed quod ad eius divitias usumque spectat debemus Athenaeo, qui lib. VI. cap. 20. sic habet: Νικίας ὁ Νικηράτου, ὡς ὁ καλὸς εἶπεν Ξενοφῶν ἐν τῷ περὶ πόρων, χιλίους ἔχων οἰκέτας ἐμίσθωσεν αὐτοῖς εἰς τὰ ἀργυρεῖα Σωσία τῷ Θρακί, ἐφ' ᾧ ὀβολὸν τελεῖν τῆς ἡμέρας. Et infra ibidem eum ζάπλουτον adpellat, cum ait: Romanos multa fervorum millia solitos fuisse habere, οὐκ ἐπὶ προσέδοις, ὥσπερ ὁ τῶν Ἑλλήνων ζάπλουτος Νικίας.

XXXX. De Scopa autem Thessalo, ab aliis eiusdem nominis a veteribus celebratis diverso, meminit in primis Tullius de Oratore lib. II. §. 352 et seq. T. I. ad usum Delph. „Dicunt enim, cum coenaret Cranone in Thessalia Simonides apud Scopam, fortunatum hominem et nobilem, cecinissetque id carmen, quod in eum scripsisset, in quo multa ornandi causa poetarum more in Castorem scripta et Pollucem fuissent, nimis illum sordide Simonidi dixisse, se dimidium eius ei, quod pactus esset pro illo carmine, daturum: reliquum a suis Tyndaridis, quos aequè laudasset, peteret, si videretur. Paulo post esse ferunt nuntiatum Simonidi, ut prodiret, iuvenes stare ad ianuam duos quosdam, qui eum magnopere evocarent: surrexisse illum ipsum, prodisse, vidisse neminem: hoc interim spatium conclave illud, ubi epularetur Scopas, concidisse, ea ruina ipsum oppressum cum suis interiisse.“ Cuius historiolae a Tullio relatae mentio sit quoque apud Suidam V. Σιμωνίδης, ubi Callimachi tetrastichon recitat, quod sic legit Rich. Bentleius ad fragm. Callimachi LXXI:

Οὐδ' ὑμέας, Πολύδευκες, ὑπέτρεσεν, οἱ με μελάθρου
 Μέλλοντος πίπτειν ἐντὸς ἔθεςθ' ἔπειτα
 Δαιτυμόνων ἄπο μοῦνον, ὅτε Κρανώνιος, αἶ, αἶ,
 Ὀλισθεν μεγάλους οἶκος ἐπὶ Σιοπάδας.

De eiusdem luxu et bibacitate meminit Athenaeus
 Dipn. lib. X. cap. 10 Φανίας ὁ Ἐρέσιος Σιόπαν ἰφισί τοῦ
 Κρέοντος μὲν υἱόν, Σιόπου δὲ τοῦ παλαιοῦ υἱοῦν φιλοποτοῦντα
 διατελεῖσθαι καὶ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἀπὸ τῶν συμποσίων ποιεῖσθαι
 ἐπὶ θρόνον καθήμενον καὶ ὑπὸ τεττάρων βασταζόμενον οὕτως οἶκαδε
 ἀπιέναι. Eundem inter celeberrimos bibaces enumerat
 Aelianus Var. Hist. lib. II. cap. 41. ipsiusque meminit
 Quintilianus et Plutarchus in Catone maiori pag. 346.
 Tom. I. et in: de Cupid. divitiarum pag. 327. Tom. II.
 Lutetiae Parisiorum CXCXXIV.

XXXI. Restat nunc Καλλίας quem noster adpellat Σι-
 κελιώτην: is nobis negotium facessit. Plures enim fuerunt
 Calliae nomine a priscis memorati, sed quem potissimum
 noster respexerit, cui τοῦ Σικελιώτου adpellatio quadret,
 non invenimus. Quemdam Calliam comicum Laërtius
 memorat. lib. II. Segm. 18. nec non Suidas V. Καλλίας:
 at hunc Atheniensem fuisse constat, Lyfimachi filium,
 cognomento Σχοινιῶνα. Alium Calliam rhetorem nominat
 Athenaeus lib. VIII. cap. 6: itemque alium historicum
 lib. XII. cap. 10. de quo Suidas ibid., Syracusium ad-
 pellans, inquit: ἀναλήφθεις ὑπὸ Ἀγαθοκλέους καὶ δώρων μεγάλων
 ἀποδόμενος τὴν προφητικὴν τῆς ἀληθείας ἱστορίαν οὐ διαλελοιπεν ἀδίκως
 ἐγκωμιάζων τὸν μισθοδότην. Hic utique, cum domo esset
 Syracosia, Σικελιώτης dici poterat a Philodemo: sed
 hunc neque admodum divitem, nec divitiis abusum ali-
 quo pacto fuisse novimus, ut propterea inter celebri-
 ores divites primo loco scribi mereretur. Extat autem
 et alius Callias divitiis, et abusu infamis, si modo τοῦ
 Σικελιώτου ipsi adpellatio conveniret. Is nempe est, quem
 recenset Suidas V. Καλλίας cognomine λαϊκόπλουτον, qui,

ait, legatus ad Artaxersem missus foedus sub Cimone sancitum confirmavit: eumque diserte Ἀθηναῖον adpellat in V. Λακκέπλουτον. Eius item meminit Athenaeus lib. IV. cap. 25. et Hipponici filium et inter Atheniensium ἐπιφανεστάτους et musices peritum dicit: et lib. XII. cap. 9. de eodem narrat.

XXXII. Longe aliter rem narrat Plutarchus in Aristidis vita, ubi, cum de eius abstinentia verba faciat, aliquos tamen ait circa ipsum fuisse, qui se infcio et invito rapacitate notati fuere: quos inter fuit Callias taedifer: eodem pacto rem narrat Aristophanis scholastes Nub. v. 64.

XXXIII. Undecumque autem isthaec λακκοπλούτου appellatio ortum duxerit, id pro certo haberi debet, cuiusdam Calliae Atheniensis nepotibus inhaesisse; inter quos unus denique fuit, qui luxu et lascivia rem omnem abligurivit: adeo ut in proverbium abierit, teste Suida, Aristophanis in Avibus scomma: Καλλίας πτεροῤῥυεῖ, eiusque παροιμίας Lexicographus rationem reddit Aristophanis versus recitans: Κωμωδεῖται Καλλίας, ὥς ἀπολέσας πάντα τὰ χρήματα· ἅτε γὰρ ὢν γενναῖος, ὑπὸ συνοφαντῶν τίλλεται, αἷτε Σήλειαί προσεντίλλουσιν αὐτοῦ τὰ πτερά.

Hic tamen non idem esse videtur, ac Callias ille, quem Nepos in Cimonis Vita Elpinicae eius sorori nupsisse narrat, cum inquit: Huius coniugii cupidus Callias quidam non tam generosus, quam pecuniosus, qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit cum Cimone, ut eam sibi uxorem daret: id si impetrasset, se pro illo pecuniam soluturum. Novimus enim ex Athenaeo lib. V. cap. 18. Calliam Hipponici filium praetorem fuisse, cum navali praelio certarunt Athenienses annis vigintiquatuor post Peri-

clis interitum: ideoque non pecuniosus modo, sed et generosus erat. Sed siue eundem dicas, siue diversum autumes, numquam profecto Σικελιώτην invenies, quem indicat Philodemus. Numne ergo ad Calliam Syracusanum historicum confugiemus? Minime id quidem. Et si enim is ab Agathocle locupletatus dicitur, nihil tamen traditum ab historicis habemus de eius divitiarum abusu, quod Philodemi dictis congruat, ut de aliis tribus ab eo citatis. Susplicamur potius heic nostrum memoria fuisse lapsum atque Calliam Syracosium cum Hipponici filio confudisse et propterea Siceliotem adpellasse.

XXXVIII. Ceterum ex iis, quae adhuc apud veteres de memoratis viris habemus, non satis omnino mens Philodemi constat; siquidem eos adpellat viros gloriae cupidos, qui nulla philosophia duce quaedam in speciem pulchra patrarint, unde placuerunt tantummodo hominibus discernendo ineptis illos, qui practice aliquid speciosum facinus operantur, a philosophis qui ex certis principiis virtutem colunt. Quod nobis argumento esse debet, illos speciosa quaedam facinora reapse perpetrasse, quae sibi vulgarium scriptorum admirationem conciliarunt. Et quidem, quod de proluxa Cimonis liberalitate adcepimus, Philodemi verbis quadrat: fortasse etiam quod de Niciae industria, servos locantis ne inutiles aleret, eius laudi verti poterat. Scopas autem et Callias mirum sane est, si quem laudatorem invenerint, quando de iis non nisi luxuriam, ebrietatem et pecuniae dissipationem novimus. Dicendum igitur, nos latere, quae fortasse gesta aliquam virtutis vel magnanimitatis speciem praetulerint, et laudis materiem aliquibus suppeditarint. Quidquid tamen de illorum gestis fuerit, et num laudi potius, an vitio illis verti debuerint; certe, subdit noster: non ea pulchra exercuerunt facinora, quae ad ani-

mi tranquillitatem, praestantissimis bonis innixam, conducunt.

XXXXV. Equidem huc usque rectissime arguit Epicureus noster, eum minime laudandum, qui ad captandam vulgi opinionem aliqua in speciem pulchra admittit, animum vero suum componere nescit ad virtutis normam. Sed id ipsum Epicuri sectatoribus plerique obiiciebant, praesertim Stoici, eos nempe vera virtute expertes esse; ut proinde nihil memorandum et laude dignum patrare possent. Hanc igitur objectionem mox occupat Philodemus: sed levi nimis brachio propulsat; quippe ait, huiusmodi accusationem indignam esse hominum celeberrimorum, qui se, veluti sapientiae et perfectionis duces iactent.

XXXXVI. His porro subdit, ridiculum magis esse, ^{Col. XXIII} quod quidam philosophorum censerent, distinguendum scilicet inter varias lucrandi rationes, et alias prae aliis decoras vel indecoras esse: sic e. g. per equestrem artem lucrari pulchrum esse; per mercaturam vero etsi servi tantum laborent, infelix negotium fore; stultum autem, si quis mercaturam simul et equestrem artem exercere velit: sic etiam agriculturam propriis manibus tractare miserum negotium esse; alienum vero agrum conductum colere probi et diligentis hominis esse opus. Contra enim se res habet, reponit noster. Quo minores enim nexus et necessitudines homo cum hominibus habet, e quibus multae plerumque adveniunt molestiae, eo iucundiores vitae rationem et secessum cum amicis tranquillum et decentissimum ad viros principes adcessum habet. Decentia enim neque a magno comitatu, neque a servorum peritia et doctrina pendet: haec autem vix secundum et tertium locum obtinent.

XXXXVII. Hisce praelibatis propius ad exponendum adcedit, quo pacto adquiri et servari opes ob utilitatem possint sine anxietate et molestia. Et primum omnium inquit id esse, quod a philosophis inculcatur, gratis scilicet viris benefacere, quemadmodum omnium cum reverentia versus Epicurum factitatum fuit (a discipulis scilicet et amicis, quales fuerunt Hermarchus, Polyaenus, Metrodorus, aliique) tum vero non sectari, nisi quae vera sunt et non controversa, id est, quae nullam adferunt perturbationem. Quibus autem danda sit opera, ut quis adquirat quod utile est et adquisita custodiat; id ait ab unoquoque facili negotio cognosci posse, si cupiditates et timores cohibere noverit. Qui enim pecuniam non profundit, nec in parvum usum invertit, is adprime splendidus est: non enim luxuriosa vita et intemperans, nec magnificus vasorum adparatus reddit hominem illustrem; multoque minus attonitus pavor Deorum et mortis et dolorum et eorum omnium, quae dolores creare putantur. Itaque si quis ea, quae minus expetenda sunt, non admiretur, nec, quae minus metuenda, pertimescat; optimus facultatum adquisitor et custos erit. Equidem, subnectit, per iniustitiam posse tum adquiri tum servari pecuniam vulgus putat: sed mox, ut plurimum, eadem iniustitia privat bonis tum lucrifactis, tum prius existentibus. Quapropter si homo, qui nec aviditate, nec timore laborat, iustitiam quoque colet, sine periculo adquiret et servabit.

XXXXVIII. Pergit porro demonstrare, quantum oeconomiae amicitia et liberalitas profit; quare ait: Procul dubio, qui amicos non habet, exoneratus videtur impensis, quae amicis iuvandis sunt opus; sed is homo apud omnes despicabilis evadit et expers benevolentiae; quare nec praestantem redditum, nec tutam

bonorum custodiam habebit: qui autem amicos comparaverit, feliciter utroque ex capite ipsi eveniet. Humanitatis enim et comitatis defectus multum nocet, quippe homines auxilio destituit et saepe substantias minuit: contrariae autem dispositiones contrarios producunt effectus. Simpliciter autem puto omnem malitiam impedimento esse iucundae vitae rationi et facultatum curae: oppositas vero virtutes mirum in modum ad felicitatem conferre. Quibus sane verbis lectorem ad generale sui operis argumentum revocat, quod est: *περὶ κακῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀρετῶν καὶ τῶν ἐν αἷς αἰσὶ καὶ περὶ ἄ.*

XXXXVIII. Id ipsum porro clarius explicare per-^{Col. XXV.}git, atque Hermarchi auctoritate fretus ait „beneficia et largitiones, quae probis honestisque amicis fiunt, et curas, quae ipsis impenduntur, non modo patrimonium non minuere, ut male nonnulli opinantur, sed potius possessionem esse utiliore, quam bene cultum agrum, imo thesaurum adversus fortunam tutissimum.“ Hic nempe est Hermarchus Agemarchi filius Mytilenensis, quem corrupto nomine omnes MSS. et editi codices dixerunt *Ἑρμαχον* et cui Epicurus domum hortum et libros testamento legavit, nec non suae scholae post se ducem nominavit. Vide Laërtium lib. X. segm. 16. De recta autem eius nominis scriptione quis ulterius dubitabit? Vide Antiq. Hercul. Tom. V. De' Bronzi I. Tav. 17. pag. 71.

L. Idemque mox Epicharmi verbis inculcat, oportere scilicet, ut sapiens vir non solum impensam consideret, sed etiam futurum de longe adparens lucrum prospiciat, et saepe aliquid proiciat, quasi semen, quod terrae mandatur, ut fructum suo tempore proferat. Hic autem Epicharmus non alius procul dubio est, quam comicus et medicus *τῆς πυθαγορείης διατριβῆς μετε-*

σχηκῶς, ut ait Plut. in Vit. Numae, quique teste Suida V. Ἐπίχαρμος comoediam Syracusis invenit una cum Phormo. Et quidem in recitatis a Philodemo verbis nemo non comicam emphasim agnoscat: οὐ μόνον δαπάνης, ἀλλὰ καὶ τοῦ προφανέντος κέρδους ἀρπαστικὸν γινόμενον προνοεῖν δὲ καὶ τοῦ μέλλοντος. ita et in reliquis: nec plures fuisse celebres Epicharmi nomine Pythagorae discipulos ex ipso met nostro erui posse censemus; nullo enim διακριτικῷ ipsum signat, uti solitus est facere, sicubi plures eodem nomine celebres sibi occurrunt. Suidam quoque unum agnovisse patet l. c. etsi varias de patris et patriae nomine opiniones proferat. Ceterum de numero, quot Epicharmos celebres tulerit antiquitas, de aetate et litterarum studiis atque generibus, mire dissentiunt et veteres et recentiores, ut recte monuit Harles in Fabric. lib. II. cap. XVIII. p. 298. Quinam autem fuerint critici scriptores, qui in diversa abierunt, recensitos habes in Mongitoris Biblioth. Sicul. quem videsis Tom. I. pag. 180. ubi eruditus bibliographus Epicharmorum multiplicitem inde ortam putat, quod alii alio nomine eius patrem adpellarint, nec non varii in eius patria adsignanda fuerint antiqui scriptores: quod quidem minime improbandum reor. Id autem quod ait „inter vetustiores scriptores haud aliquem fuisse video, qui hanc multiplicitem admittat“ confidentius dictum autumo. Si enim Diogenem Laërtium consulas, duplicem certe Epicharmum agnovisse dicas oportet; nisi potius in mendo eius verba cubare adfirmes. Biographus enim lib. III. segm. 9. et seqq. Platonem enarrat plura ex Epicharmi Comici scriptis transtulisse: πολλὰ γὰρ Ἐπιχάρμου τοῦ κωμωδοποιοῦ προσωφελῆται τὰ πλεῖστα μεταγράψας. Mox vero lib. VIII. segm. 78. inter Pythagorae auditores Epicharmum Elothalis filium Coum enumerat, ipsumque plura reliquisse ait ὑπομνήματα de

rerum natura, de sententiis et de medicina: de comœdiis vero ne verbum quidem; ita ut Fabric. Bibl. Gr. cap. XVIII. pag. 677. opportune adnotet: mirum est, quod Laërtius Epicharmi Pythagorici ὑπομνήματα memorans, in quibus (ut ipse ait) Φυσιολογεῖ, γνωμολογεῖ, ἱατρολογεῖ, ne verbulo quidem innuit comoedias eum docuisse. Et sane mirum; siquidem, ut inquit Henricus Steph. in praef. edit. an. 1592. ob id praecipue Laërtius laudandus, quod, cum saepe contingat, ut facienda sit mentio rei alicuius, de qua antea verba fecerit, videmus passim eum ostendere se minime eorum, de quibus antea scripserit, esse immemorem. Vel igitur fateberis Epicharmum Κῶν a κωμωδοποιῶν diversum Laërtii mente fuisse; vel potius corrupta eius verba esse in cit. lib. VIII. suspicaberis. Corruptionem vero manifestam deprehendes, si eo in loco biographi verba attente consideres. Sic enim habet: Ἐπίχαρμος Ἡλοθάλοις, Κῶος, καὶ οὗτος ἤκουσε Πυθαγόρου· τριμηνιαῖος δὲ ὑπάρχων ἀπηνέχθη τῆς Σικελίας εἰς Μέγαρα, ἐντεῦθεν εἰς Συρακούσας. Idque ex ipsiusmet scriptis se didicisse fatetur. Quid monstri est hoc? Natus in Aegaei insula Co, trimestris adducitur e Sicilia! Ecquando huc advolavit? Num rubens a partu? Possibile id quidem; sed biographo non reticendum. Ad haec quomodo Coum adpellat, si mox epigramma eius statuae inscriptum recitat, ubi Syracusae eius patria dicuntur? ὃν πατὴρ ἐστεφάνωσ' ἄδε Συρακοσίων. Adeo sibi Laërtius non constat! Atqui si unum verbulum refingas et pro Κῶος legas κωμωδοποιός, quod fortasse compendii causa decurtatum a librario fuit, omnia belle constabunt. Habebis enim unum eundemque Epicharmum comoediarum scriptorem, de quo antea mentionem fecerat, Pythagorae discipulum, in Sicilia natum, trimestrem inde abductum Megarā (non utique in Sicilia, sed in Achaia) et hinc rursus Syra-

culas advectum; qui praeter comoedias, quae fortasse Laërtii aevo deperierant, memorata ὑπομνήματα reliquerat. Si commentum placet, hanc quoque gratiam Philodemo nostro debebis.

LI. Hisce autem sic disputatis ad ostendendum pertransit, quantum peccent avari et qui falsis utuntur in oeconomia regulis. „Qui enim, ait, servandae pecuniae unice intendunt, modicum negligere et impensas pro substantiae modo facere nesciunt: nec sibi in emendo illam normam statuunt, ut pluris vel minoris emant, prout aliquid utile vel inutile sit unicuique: nec considerant pro divitiarum facultate uni culpabile esse si continenter emat, adeo ut patrimonium absumat, alteri vero inculpabile. Absurdum item per singulos menses annuos proventus tribuere, quasi non interdum eveniat, ut necessitate urgente multo magis insumere debeant: nec minus absurdum illud, quod aliqui Romanorum facere consueverunt, ut, cum nova proventuum fieret adcessio, partem in sumtus, partem in adparatus, partem in repletionem, partem denique in thesauro recondendam dissiparent; quasi non adcidat aliquando, ut urgentibus temporibus et honestae vitae ratione neque domum exornare, neque thesaurizare liceat, sed potius pecuniam
Col. XXVI. tum praesentibus negotiis, tum iucundis animi impulsibus obsecundandis admetiri expediat. Etenim quemadmodum, cum plura superveniunt, genio et amicis indulgere in innoxiiis cupidinibus licet, ita egestati obvienti occurrere necesse est per non illiberales sumtuum diminutiones in se potius, quam in amicos: eodem prorsus pacto privatas meditationes, privatos philosophorum confessus, syllogismorum compositiones intermittere sine rubore expedit aliquando: quod enim iusto plus est, turpe est; quod vero tantum est, quantum utile, honestum est.

LII. Monet praeterea in procuratoribus et ministris eligendis non sua tantum utendum sententia, sed sibi amicos, qui periti sint, adiungendos: et saepe etiam possessionum administrationem a domesticis ad extraneos transferre non improbandum ait. Non omnes enim possessiones, inquit, uno eodemque modo administrandae sunt: atque adeo verum est illud effatum: ultimo quoque hominum aliquando indigemus.

LIII. Animadverti denique divitias, quae ab avaris dicuntur dilabi, saepe esse partem certiore et quae uberiores fructus spem portendit. Tum subdit molestum sibi esse sapientem monere, ne pollicitationibus aliquorum fidat et ideo incuriosus sit earum rerum, quae per semet comparare et custodire potest, neque vanis praetextibus stabilia bona absumat et quae magis Col. XXVI fluxa sunt, conservet; etsi in hunc errorem multi inter philosophos lapsi sint. Cum enim, inquit, amici adsunt, studendum est parsimoniae, ut ipsi amici post eius mortem aliquam bonorum partem nanciscantur: sunt enim filiorum loco habendi: si vero non adsunt, non modo parsimoniam, sed maiorem etiam diligentiam per se quisque adhibere debet.

LIII. Hactenus oeconomiae praecepta ad Epicuri mentem accommodata. Sed antequam manum de tabula tollat noster et librum claudat, tria coronidis loco subnectit. Profitetur primo, se non omnia, quae a Xenophonte et Theophrasto de oeconomia sunt tradita, improbare, imo plura in illis esse, quae philosophis sint amplectenda. Philosopho enim minime erubescendum ait, si ab alio, quod utile est, mutuetur; sed potius si negligat.

LV. Tum vero adversus eos, qui inutilem hanc novam de oeconomia tractationem censerent, se Metro-

dori exemplo tuetur, qui post magistrum Epicurum de eadem fusius et adcuratius tractavit: aliis vero, qui fortasse uberiores ea de re disputationem postulerent, occurrit; quippe ait, maiori indagine opus non esse, ut quis intelligat, quid sibi velit imperturbata domus administratio et quam longe paupertati divitiae antecellant.

LVI. Denique minutiora praecepta, quae scripto contineri haud facile possunt, voce suis discipulis se traditurum pollicetur: alia vero multa, quae adhuc enucleanda restant de cura scilicet et custodia possessionum, tum de divitiarum voluptate et paupertatis malignitate, tum etiam de arte sive publicam sive privatam vitam regendi, tum demum de experimento ad negotia vel eligenda, vel fugienda necessario et de eiusmodi aliis in sequentibus se scripturum spondet.

LVII. Exinde autem, quod ait, ἀνάγκην εἶναι ποιεῖν τὰς παραδόσεις, manifestum fieri puto, huiusmodi Philodemi scripta nihil aliud esse, quam praelectiones in usum auditorii sui concinnatas.

ADNOTATIO AD PHILODEMUM.

P. 41, 1. εἰ γὰρ μὴ εἶπε κ. τ. ε.] Haec ita suppleverunt editores Neapolitani: ὅτι [οὗτο]ς συν[νοεῖ εἶναι τῆς] οἰκονομίας ο[ὐ μόνον] ἔργον τὸ εὖ κ. τ. ε. quae quomodo cohaereant cum sequentibus non video.

P. 41, 2. εὖ οἰκεῖν] N εὖ οἰκεῖν et sic v. 3. εὖ οἰκεῖσθαι. Respexisse Philodemum ad verba Xenophontis Oec. 1, 2, 3. monuit Iavaronius: Δοκεῖ γοῦν — οἰκονόμου ἀγαθοῦ εἶναι εὖ οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον — Ἡ καὶ τὸν οἶκον, εἶφη ὁ Σωκράτης, εἰ ἐπιτρέποι τις αὐτῷ οὐκ ἂν δύναίτο, εἰ βούλοιτο, εὖ οἰκεῖν, ὥσπερ καὶ τὸν ἑαυτοῦ.

P. 41, 3. 4. λαμβανομένου σου] Sic legi ipse vidi quum essem Neapoli; N λαμβανομένου του, quod quid sit nescire me fateor; nam apices et accentus fastidiunt Neapolitani editores, morbo quodam campano laborantes, ut nescias utrum του sit encliticum an ὀρθοτονούμενον. Transtulit haec ita editor ut verbis *eo sensu id accipiens ut quid magni et beati oeconomus conferat* indicare videatur se λαμβανομένου τοῦ pro τοῦτου scripsisse. Quod minime ipsi invidemus. Nisi aperte λαμβανομένου pictum esset in papyro scripsissem λαμβανόμενον ποι, id ut additum videretur explicationis causa; nam λαμβανόμενον ποι ἐν τοῦ μεγαλωστὶ συμφέροντος καὶ μακαρίως adiecta sunt ut εὖ οἰκεῖν et εὖ οἰκεῖσθαι magis eluceret.

P. 41, 4. τὸ] Post articulum unius syllabae spatium est in papyro. Vide ne τὸ προπορίζειν scriptum fuerit.

P. 41, 9. ὃ τε] N [οὗ]τε perverse. De τε et οὗτε particulis se excipientibus res est nota.

P. 41, 10. οὐκ ἂν φθονῇσαι] Hinc infit apodosis.

P. 41, 11. ἀλλ' οὐκ ἂν συγχωρήσαιμεν] N οὐκ ἂν συγχωρησαι (nescio utrum συγχωρῇσαι an συγχωρήσαι voluerit.)

P. 41, 13. ὅτι δεῖ κατὰ καιρὸν μανθάνειν καὶ κατὰ τινὰς ἡλικίας] N καὶ[οὐ μόνον]τὰς ἡλικίας, ex antecedentibus nihil; τ in τὰς est ambiguum in papyro, quare scripsi [τι]νάς. Ceterum Philodemum ante oculos habuisse Xenoph. Oec. III, 10. Iavaronius monuit: ἀλλ' εἶναι τινές μοι δοκοῦσιν ἡλικίαι καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων αἱ εὐθύς τε χρήσιμοι εἰσι καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόασιν. Ἐχω δ' ἐπιδειῖξαι καὶ γυναιξὶ ταῖς γαμεταῖς τοὺς μὲν οὕτω χρωμένους ὥστε συνεργούς ἔχειν αὐτὰς εἰς τὸ συναύξειν τοὺς οἴκους, τοὺς δὲ ἥ ὥς μάλιστα λυμανοῦνται. Scripsi συνέργως non συνεργῶς quod adiectiva cum ἔργον et cum praepositionibus composita rectius βαρυτονοῦνται, quamquam in his mire variant codices.

P. 42, 6. αἰτίαν ἔχειν] Xenophont. Oec. III, 11. καὶ τούτου πότερον χρῆ, ὃ Σώκρατες, τὸν ἄνδρα αἰτιάσθαι ἢ τὴν γυναῖκα; NEAP.

P. 42, 7. ἡδεῖ] Sic exemplar Herculanense. Scribere voluit ἡδεῖ librarius. Nam saepius τὸ προσγεγραμμένον ἰ neglectum ab eo videmus. Cf. p. 44, 25. Inepte N ἡ δεῖ: fortasse minus recte, quam oportet, a Socrate discere cupit.

P. 42, 8. ἡξίου] N ἡξιοι; quod quid sit ipsi sciant.

P. 42, 9. φησιν ὥς] N ἔφη. Sed ὥς particula necessario addenda erat. Locus quem notat Philodemus est apud Xenoph. Oec. III, 14. συστήσω δὲ σοὶ ἐγὼ καὶ Ἀσπασίαν ἢ ἐπιστήμονεστερον ἐμοῦ σοι ταῦτα πάντα ἐπιδείξει.

Recte addidit Iavaronius nostrum vulgatam Xenophon-
tis tueri.

P. 42, 9. ταῦτα] Abest a N. Adieci e Xeno-
phonte.

P. 42, 10. αὐτὸς] N αὐτῆς, quod non decet atti-
cum scriptorem.

P. 42, 11. γυναῖκα κοινωνόν] Haec ita dirimen-
da positura esse: γυναῖκα κοινωνόν, ἀγαθὴν οὔσαν, οἴκου πάνυ
ἀντίρροπον εἶναι Iavaronius monuit praef. p. 155. Quo
quid lucreris, si in Xenophontis loco ita scribis ut iu-
bet Iavaronius, non intelligo.

P. 42, 16. καὶ τούτων μὲν καλῶς γιγνομένων] N καὶ εὖ μὲν τούτων γιγνομένων. Nempe hausit ex Xeno-
phontis loco: ἔρχεται μὲν γὰρ εἰς τὴν οἰκίαν διὰ τῶν τοῦ ἀν-
δρὸς πράξεων τὰ κτήματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, δαπανᾶται δὲ διὰ τῶν τῆς
γυναικὸς ταμιευμάτων τὰ πλεῖστα. καὶ εὖ μὲν τούτων γιγνομένων
αὖξονται οἱ οἴκοι κακῶς δὲ μειοῦνται. Sed ita minime spa-
tium papyri cum verbis suppletis conspirat.

P. 42, 18. καὶ γὰρ δὴ λέγω γε ὅτι αἱ ἐπιμέλει-
αι] N λέγω δὲ ὅτι αἱ ὁμιλῖαι.

P. 42, 20. γαμετῆς ἄλλας] N οἱ πόνοι τὰς; sed τ
littera in τὰς est ambigua in papyro.

P. 42, 20. ὠφελίας] V. de hoc vocabulo quae
diximus p. 73.

P. 42, 21. 22. N haec ita suppleverunt: ὥστε καὶ
ἄνδρα τὸν οἰκονόμον λέγωμεν τῶν χρημάτων καὶ κτημάτων γονετήν,
περιποιεῖ γυνή καὶ ταύτας ἐν τοῖς κτήμασι καὶ χρήμασιν καὶ οἰκονο-
μεῖ, de quibus penes lectorem iudicium esto.

P. 42, 26. αὐτὴν] N ἄν. Quae post πράγματα se-
quuntur usque ad οἰκονομίας p. 43, 5. prorsus absunt a
N editione; sed facile eliciuntur e vestigiis litterarum,
si memineris Xenophontei loci Oecon. VIII, 2, VIII.

P. 42, 28. λέγοι] Papyrus Herculaneensis λέγει.
Sed quum ἄν v. 27. huc pertineat scripsi λέγοι.

P. 43. 4. εἰ οἱ μὲν ἐχθροὶ χρήματά εἰσιν] Haec pertinent ad Xenophont. Oecon. I, 6. 15. καὶ οἱ ἐχθροὶ ἄρα — χρήματά εἰσι τῷ δυναμένῳ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι — οἰκονόμου ἄρα ἐστὶν ἀγαθοῦ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπίσταςθαι χρῆσθαι ὥστε ὠφελεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν.

P. 43. 5. ὡς ἀληθῶς] V. Wytttenbach. ad Platon. Phaeton. p. 156.

P. 43, 5. οἰκονομίας] Post hoc vocabulum hypothetarum errore praetermissus est obelus. Nam haec suppleta sunt.

P. 43, 7. αὐτὴν] sc. τὴν συνήθειαν i. e. loquendi usum. Post πειρᾶται delenda est positura, quae operarum errore irrepsit.

P. 43, 8. τινὰς τὰς κωλυούσας κακίας καὶ] N ἡδονὰς τὰς κολυούσας • κακοῦς καί.

P. 43, 9. ἀμελίαν] Sic papyrus, N ἀμέλειαν.

P. 43, 10. καχομειλίαν] Sic papyrus, N καχομίλειαν. Sed ι longum ει fere diphthongo in his papyris herculanenſibus exprimitur. Cf. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 300 ubi Ποτεῖδαια. Sic p. 45, 16. 24. πολειτινήν; p. 54, 19. τεχνεῖται in tractatu Philodemi de musica T. I. Vol. Herc. col. XII, 9. legitur ὀμειλίαν, col. XVIII, 20. Συβαρεῖτης, col. XVIII. 11. Φιλειτείοις, quod probe notandum. Nam quod nuper monui in diario litter. Hermes inscripto XXV. p. 163., ut ea corrigerem quae de philitiis Lacedaemoniorum dixeram ad Aristot. Polit. p. 470., hac nominis scriptura mirifice sustentatur. Dixi enim Φιλίτια veram esse eius rei appellationem, derivandam illam a Φίλος, unde Φιλίτης, media longa, et Φιλίτια, atque prorsus cum ἐταιρία Cretensium hoc conspirare dixi ut esset *amicorum convivium*. Quodsi igitur Φιδίτια in manuscriptis quibusdam legitur, pertinet haec ironica commutatio ad Atticorum comicos, ut habet Antiphanes apud Athen. III, p. 143. ἐν Λακεδαιμόνι | γέγο-

νας; ἐκείνων τῶν νόμων μεθεκτέον | ἐστίν· βάδιζ' ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὰ Φιδίτια. | Φειδιτίων forma prorsus abstinendum est; ad scriptores pertinet Φιλίτια, ut habent codices. De Φιλειτείσι male ita editores Neapolitani: „expungendum duximus a voce Φιλειτείσις, quae cernitur in αὐτογράφῳ, primum ε, quod amanuensis errore huc irrepsit. Constat enim scribi posse Φειδίτεια, Φειδίτια et Φιδίτια. Sed quum noster pro δ reposuerit λ, itaque non derivarit a Φειδώ sed a Φίλος, ne in prima quidem syllaba adpingenda erat diphthongus ει.“ Quod ad alteram diphthongum in exitu vocabuli attinet derivanda est ista ab eo scribendi genere de quo videndus est Phrynich. p. 367. Lobeck. Igitur si quid expungere volebant Neapolitani alterum ε expungere debebant non alterum quod ratione nititur. Porro Philod. de mus. Col. VIII, 25 habet παραμειζει hac scriptura indicans, in μίζις esse longum natura, secundum regulam Draconis Strat. p. 65. Quod quanquam mirum videtur nostris, qui aoristi secundae quantitatem ad omnes eius vocabuli formas transferunt, respondet tamen grammaticorum praeceptis.

P. 43, 12. ἔνεκα τῆς τῶν δεσποτῶν λαγνείας καὶ λιχνείας] N διὰ δεσποτῶν, ἀμηχανίας καὶ λιχνείας. Sed λαγνείας scripsisse Philodemum patet e Xenophontis loco Oec. I, 22. δοῦλοι γάρ εἰσι καὶ οὗτοι — καὶ πάνυ γε χαλεπῶν δεσποινῶν, οἱ μὲν λιχνειῶν, οἱ δὲ λαγνειῶν, οἱ δὲ οἰνοφλυγιῶν, οἱ δὲ Φιλιτιμιῶν τινων μωρῶν καὶ δαπανηρῶν. —

P. 43, 14. οἰνοφλογίας] Scr. οἰνοφλυγίας. Est vitium typotheticum.

P. 43, 15—18. ταῦτα — πλουτοῦντα] Haec non habent N.

P. 43, 18. μὴ ἱκανῶς ὥς καὶ πτωχόν] N μετ' ἐμφάσεως καὶ πτωχόν.

P. 43, 19. τόνδε] Κριτόβουλον, v. Xenophon Oec. II, 2. οὐκοῦν ἔγωγ' — οὐδέν μοι δοκεῖς προσδεῖσθαι χρημάτων, ἀλλ'

ἱκανῶς πλουτεῖν· οὐ μέντοι γε, ὦ Κριτόβουλε, πάνυ μοι δοκεῖς πέ-
νεσθαι.

P. 43, 22. πέντε μνᾶς] Xenophon Oec. II, 3.
ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ἀγαθοῦ ὠνητοῦ ἐπιτύχοιμι, εὐ-
ρεῖν ἂν μοι σὺν τῇ οἰκίᾳ καὶ τὰ ὄντα πάντα πάνυ ῥαδίως πέντε μνᾶς.
NEAP.

P. 43, 24. κενὴν δ' εἶναι τὴν] N κενὴν δὲ αὐτήν,
quod spatium non patitur.

P. 43, 26. ἐπ' αὐτὸ τὸ εὐπορον γελοῖον καὶ τῷ
τρόπῳ] N ἐπ' αὐτοῦ εὐπορον: ψεῦδός ἐστι καὶ τρόπῳ.

P. 43, 28. προσωποποιῆσθαι] N προσωπιζόντων.

P. 44, 2. γυναικοκοσμίαν] N καλοκἀγαθίαν. Sed
haec ironice addita sunt propter Xenophont. Oec. X,
2, ubi Ischomachus de feminarum nimio corpus ornan-
di studio loquitur.

P. 44, 3—5 οὐκ ἂν ἐπαινήσαιμι — καὶ ταῦτα]
Haec absunt a N. Putabam haec pertinere ad Xeno-
phont. Oec. VII, 6. ἐπεὶ τὰ γε ἀμφὶ γαστέρα, ἔφη, πάνυ κα-
λῶς, ὦ Σώκρατες, ἤλθε πεπαιδευμένη, ὅπερ μέγιστον ἔμοιγε δοκεῖ
παίδευμα εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικί. Sed res est ambigua.

P. 44, 5. ὥς] Excidit obelus typothetarum er-
rore; exscribendum erat [ὥς].

P. 44, 6. ἡθοποιούμενος] N ἡθικουμένος, quod
quid sit nescio.

P. 44, 8. Σωκράτους] N Σωκράτης inepte; ἀμφοτέ-
ρων sc. οἰκονομίας et καλοκἀγαθίας.

P. 44, 9. θεωρήσομεν] N θεωροῦμεν.

P. 44, 11. διαλεγόμενος Κριτόβουλον πειράται]
Corrige vitium typothetarum διαλεγόμενος. N ἐρωτηθεὶς Κρι-
τόβουλον προσεπιβάλλει coll. Xenoph. oec.

P. 44, 13. οὔσαν] N εἶναι. Quod sequitur εἰ μὴ
omiserunt N.

P. 44, 17. ἐγνωκότα] Corrigere typothetarum spha-
ma; in papyro legitur ἐπεγνωκότα. Pro ἐπεγνωκότα lava-

ronius praef. p. 159. ἀπεγνωκότα scribi iubet atque id significare putat *hominem qui ea non nosset*. Minime vero. Philodemus nihil voluit nisi actum egisse Xenophontem affirmare, non enim inveniri posse cui inco- gnita sit ista doctrina.

P. 44, 20. ἐπιτηδεύόμενα. Πῶς δ' ἀνεκτά, φαί- νεσθαι] N ἐπιτηδεύόμενα προσανεκτά φαίνεσθαι, hac addita interpretatione: *et quidem quae ait de imperando et educando animalia edocta proponens, et longa sunt et agricolis satis cognita et artificiose comparata, ut videantur excellentia*. Ceterum haec pertinent ad Xe- noph. Oec. XIII, 6, monente N.

P. 44, 21. φαίνεσθαι καὶ ὑπὸ φιλοσόφου κελευέ- μενα ποιεῖν τὸν ἐπίτροπον καὶ ὑπ' αὐτοῦ συντελούμε- να;] Haec dicta sunt propter Xenophontea XIII, 10: ταῦτά τε οὖν, ὅσα περ αὐτὸς ποιῶν οἶμαι πιθανωτέροις ἀνθρώποις χρῆσθαι διδάσκων οὓς ἂν ἐπιτρόπους βούλωμαι καταστήσαι καὶ τάδε συλλαμβάνω αὐτοῖς· ἱμάτιά τε γὰρ, ὅσα δεῖ παρέχειν ἐμὰ τοῖς ἐρ- γαστῆρσι, καὶ ὑποδήματα, οὐχ ὅμοια πάντα ποιῶ, ἀλλὰ τὰ μὲν χεῖρω, τὰ δὲ βελτίω, ἵνα ἢ τὸν κρείττω τοῖς βελτίοσι τιμᾶν, τῷ δὲ χεῖρονι τὰ ἥττω δίδόναι. His docetur praeberi ab hero vestimentorum varia genera, quae procurator servis ce- teris pro dignitate tradat, negotio sic usus vere herili: hoc est illud τάδε συλλαμβάνω ἐπιτρόποις, *una cum villicis hoc subeo muneris, ut modo illi modo ego faciam*. Haec minus probat Philodemus, ne servus aliquis villicus philosophice agere vel idem agere cum philosopho vi- deatur. Philosophus est dominus ipse, ea significatione, de qua Schneiderus egit ad Xenoph. Oec. p. 88. *Atque hoc sane, inquit Philodemus, ferri non potest, servum ali- quem, dum reliquis servis pro dignitate sua largitur vesti- menta, a philosophia vel a philosophis edoctum id facere videri, vel videri ea peragere quae oeconomi agunt philoso*

phia tincti: ita enim servus liberalis ingenii esse videretur.

P. 44, 23. δ' ἐμοὶ] N δέ μοι.

P. 44, 24. ἀπέχεσθαι τῶν δεσποσύνων] Xenophon Oec. XIII, 2. NEAP.

P. 44, 25. τραγωδεῖται] Sic papyrus sine addito iota. Cf. dicta ad p. 42, 7.

P. 44, 27. βασιλικῶν] Νόμους βασιλικούς pertinere ad instituta regum Persarum monuere interpretes ad Xenoph. Oec. XIII, 7. Sed ex Athen. VI, 25. 27. p. 234. F. p. 235. C. patet has leges pertinere ad Athenienses eorumque archontem regem.

P. 44, 27. ποιεῖν] sc. τοὺς οἰκέτας. Nam ita Xenophon XIII, 4. καὶ τοὶ τὰ μὲν καὶ ἐκ τῶν Δράκοντος νόμων, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν Σόλωνος πειρῶμαι, ἔφη, λαμβάνειν, ἐμβιβάζειν εἰς τὴν δικαιοσύνην τοὺς οἰκέτας.

P. 44, 28. τὸν ἐπίτροπον διδάσκειν] Constr. τὸν ἐπίτροπον, αὐτὸν ὄντα οἰκέτην, τοὺς ἄλλους οἰκέτας τὴν δικαιοσύνην δυνατόν εἶναι διδάσκειν λέγοντα τοῖς κατ' ὕπνον λαλεῖν δοξαζομένοις ὅμοια λέγειν ἡγοῦμαι.

P. 45, 1. λαλεῖν] N δῆλον.

P. 45, 4. ᾧ] Sic N. Fortasse rectius ἧ.

P. 45, 7. ταῦτ' ἐστίν] N διαλέγει, miro sphalmate. Idem paullo post κατ' αὐτούς.

P. 45, 9. διαλεγόμεθα] N διαλεξόμεθα.

P. 45, 12. τούτου] N ταῦτα. Mox pro καὶ idem ἄν.

P. 45, 13. ἀποψόμενοις] N ἀποψόμενος.

P. 45, 14. ᾧ προέθηκεν] N οἱ προέθηκαν cum hac interpretatione: omnes enim super his quodammodo cuniculos egerunt quandocunque Theophrastus despectans ab aliquibus dissentit: supervacanea tamen isti obiecerunt, in qua nescias utrum οἱ sit dativus pro αὐτῷ, an

οἱ pro οὗτοι. Ex praefatione §. 18. tamen patere videtur οἱ Neapolitano esse pro οὗτοι.

P. 45, 15. καὶ] Est vitium typotheticum pro καὶ. De καὶ εἰ vide quae diximus ad Aristotelis Polit. p. 285. Ceterum quum ψεῦδος esse dicit Philodemus ὅτι ἡ μὲν πολιτικὴ ἐν πολλῶν ἀρχόντων ἐστίν, ἡ οἰκονομικὴ δὲ μοναρχία, non attendit ad Aristot. Polit. I, 2. p. 11, 21 sq.

P. 45, 12. καὶ ταῦτ' ἐνεργέστατον] Corrige vitium typotheticum: in papyro est καὶ ταῦτ' ἐναργέστατον, pro quo N καὶ τοῦτο ἐναργέστατον male.

P. 45, 24. Pro πολιτικῆς scribendum erat πο[λε]ιτικῆς.

P. 45, 25. δὲ] N δὴ.

P. 45, 28. οἰκονομικῆς] N οἰκίας.

P. 46, 1. τοῦτο γε] N τοῦτο sine γε.

P. 46, 4. ἐλευθέρων] Post hoc vocabulum commate incidendum erat.

P. 46, 4. εἰ μὴ κτήσις, ὥς γε καὶ τροφή, γαμετή.] Haec demonstrant non satis intellexisse Philodemum ea quae dixit Aristoteles. Monuisse ei Stagirites videbatur, οἰκίας partes esse generaliter ἀνθρώπου et κτήσιν, debere autem ἀνθρώπου, quemadmodum Hesiodus iubeat, primum οἶκον (i. e. τροφήν), deinde γυναῖκα (γαμετήν), denique βοῦν ἀροτῆρα (ὅς ἐστι ἀντ' οἰκέτου) sibi procurare, hinc ei videri uxorem numerari in rebus quae possidentur, ut domum et servum: verum errat Epicureus noster; multum differt κτήσις a κτήματι. V. Polit. p. 6, 16. οὕτω καὶ τὸ κτήμα ὄργανον πρὸς ζωὴν ἐστὶ καὶ ἡ κτήσις πλῆθος ὀργάνων ἐστὶ καὶ ὁ δοῦλος κτήμά τι ἐμψυχον. Non verendum erat igitur ne quis ex eis quae p. 4, 7 sq. Oecon. dicta ab Aristotele erant γυναῖκα haberet pro κτήσει. Contra vero qui p. 4, 7. dicitur ἀνθρώπος, est paterfamilias: huius est primum omnium domum (τροφήν) sibi comparare deinde eam societatem instituere quae naturalis est inter liberos homines, nempe matrimonium.

P. 46, 5. μὲν] N ἄν. Post οἰκονομοῦσα ponatur signum interrogationis.

P. 46, 9. κτητὴν οὐ γαμετὴν] Iavaronius praef. §. XXIII. legendum esse putat κτητὴν ἢ γαμετὴν; male. Nam e verbis Philodemi patet alterum versiculum κτητὴν, οὐ γαμετὴν, ἥτις καὶ βουσὶν ἔποιτο in quibusdam Hesiodi exemplaribus deesse. Haec est illa lectionis diversitas.

P. 46, 16. καὶ πῶς τὸ τίνα τρόπον κ. τ. ἐ.] Haec male Iavaronius, Camerarii nostri obtrectator, transtulit praef. §. XXVI. Debebat ita interpretari: *et quomodo ea quae tradidit ille de ratione, qua decet uxore uti, pertinent ad naturam oeconomiae vulgo sic dictae.* Atque haec dicta sunt propter ea quae docentur ab Aristotele p. 6, 12—19, quae magis ad ethicen spectare Philodemo videbantur quam ad oeconomiam. Quod apud Philodemum est προσφέρειν τῇ γυναικὶ id ab Aristotele p. 6, 17. dicitur ὁμιλία. Noli igitur pro mutilo habere hunc locum cum Iavaronio.

P. 46, 22. δούλου δύο εἶδη] N δούλων δύο εἶδη.

P. 47, 1. εἰς] Sic papyrus; N εἰς. Eodem modo p. 48, 26. 50, 7. Quod sequitur μαλακίζειν recepi pro πιέζειν, quod supplevit N, quum papyrus εἰς ferre videretur. Cf. p. 77.

P. 47, 2. ἀληθινωτέροις] Sic vere scripsisse videtur Philodemus quum secundum Aristotelem ἐλευθεριωτέροις exspectaveris: οἱ ἀληθινοὶ sunt ii qui περὶ τὴν ἀλήθειαν sunt occupati i. e. philosophiae vel perspicientiae veri operam suam navantes. Ἀληθινός et ἀτάραχος plerumque hanc significationem apud Philodemum habent; cf. p. 59, 16. Sic Stilpo dicenti cuidam: admirantur te ut beluam: οὐμενοῦν, respondit, ἀλλ' ὥς ἄνθρωπον ἀληθινόν.

P. 47, 5. ἀπέχεσθαι] N ἀφαιρετέον.

P. 47, 11. οὐκ] N μή.

P. 47, 13. ὥς] N ἄτε.

P. 47, 13. φυλαττόμενα] N ἀλλαττόμενα, qui ita interpretatur: *quippe quae a moderatioribus varientur.* Sed sensus est: *quae sponte ab iis observantur, qui re modica familiari utuntur.*

P. 47, 15. παραληπτέον] Post hoc vocabulum virgula interpungere debebam cum N.

P. 47, 19. ἄθλον προκεῖσθαι] Iavaron. in praefatione §. XXVIII. autumabat comprobari ex hoc Philodemi loco posse, in Aristotelis verbis p. 8, 6. τὴν ἐλευθερίαν adiecta esse e librariorum cerebro. Scilicet ille nec Aristot. Pol. p. 237, 9. legit nec ea, quae proxime sequuntur ὁ χρόνος ὠρισμένος.

P. 47, 21. τεκνοποιίαις] N τεκνοποιαις.

P. 47, 22. κοινῶς χειρὸν] N κοινῶς · χειρὸν.

P. 47, 28. τοιαῦτ' ἂν νομισθεῖη] N τοιαῦτα νομισθεῖη. Mox pro μὴν τὸ N μέντοι.

P. 48, 2. πρὸς] N περί.

P. 48, 4. νοοῦμενον οὐ κατὰ κ. τ. ἐ.] N νοοῦνται ἕκαστα. Sed ante τα syllabam non legitur in papyro. Porro N post ἕκαστα ita [δι]ὸ τὰ π[άντα τε δοκεῖ σ]χολά[ζει]ν, αὐτο[μα]-θῶς δὲ [περι]έχοντ[ε]ς [λογίζμ]εν οὐδὲ κατὰ τὴν τέχνην. Τοῦ δὲ νοσητικοῦ κ. τ. ἐ.: quae hoc significare voluit: *quapropter omnia otiose dicta videntur: et quae ipsi sponte intelligimus et comprehendimus sine artis subsidio.* „Oriturque miserrima clades armorum facie et graiarum errore iubarum.“

P. 48, 11. παρὰ τὴν ὠφελίαν ἢ] N εἰς τὸν βίον.

P. 48, 12. ἡξίου] N ἡξίουν.

P. 48, 16. ἄχρηστα κοινῶς · πάντα γὰρ δεῖ] N ἄχρηστα · κοινῶς πάντες δεῖ. Sensus est: *sin vero χρήσιμα intellexit, inutilia sunt omnino quae dixit.*

P. 48, 21. πᾶσι μαίνεται κινδυνεύειν] Scribere volebat μαίνεται ὥστε πᾶσι κινδυνεύειν. Cf. p. 8, 22.

P. 48, 22. ποιῆν] N ποιῆν; sed distincte scriptum est ποιῆν ut saepius. V. Theodos. p. 247.

P. 48, 23. ἤν γε] ἤν τε N.

P. 48, 24. δυσχερέης — ἀλυσιτελής] N δυσχερές — ἀλυσιτελής; sed in papyro scriptum est ἀλυσιτελής. Videtur igitur aut ex v. 22. ἡ παρακλήσεις supplendum, aut legendum δυσχέρεια ut p. 51, 7. 8.

P. 48, 27. αὐτόν] N μέν.

P. 48, 27. ὀλιγάνις] N πολλάνις. Nempe hic arbitrabatur πολλάνις esse supplendum quod ita Aristoteles p. 9, 9. 10. καὶ τοῦτο (τὸ πάντ' ἐφορᾶν αὐτόν) ποιητέον ἐν μικραῖς οἰκονομίαις ὀλιγάνις, ἐν δ' ἐπιτροπευομέναις πολλάνις: sed ita si supplerimus ineptissime Philodemus dixerit αἰεί (p. 48, 27.) pro ὀλιγάνις, quo usus Aristoteles erat. Perspicuum est igitur verba Philodemi contraria innuere eis quae proposuerat Aristotelis. Hic enim sensus est: *Theophrastus monuit in exigua oeconomia rarius opus esse ut ipse inspicias, saepius vero in ea oeconomia quae procuratori tradita sit, quum omnibus eluceat contrarium, nempe in exigua oeconomia semper inspiciendum esse patrifamilias, rarius vero in ea quae tradita procuratori sit.*

P. 49, 5. ὑγίειαν] N ὑγείαν. Illud vero clare perscriptum est in papyro.

P. 49, 6—10. Haec facete dicta esse persuasum erat Philodemo; παραγγέλλειν περὶ τοῦ Φρουροῦ ei est ambire munus vigilis nocturni atque ipse sensus hic: Si philosophum ipsum (v. p. 9, 21.) auctor iubet eo ambire munus vigilis nocturni quod noctu surgere e lectulo eum cogat, cur, quaesito, praeterea ostiario opus esse dixit et quasi pro axioma venditavit (καὶ τοῦτο θεματιζόμενον) quum item monuerit eum ostiarium a ceteris muneribus immunem esse debere?

P. 49, 8. λέγεται] N λέγει.

P. 49, 10. ἐργατῶν] Ab Iavaronio mihi verba dari passus sum, qui ἐργατῶν ex coniectura reposuit praef. §. XXVIII. Scribe ἐργων.

P. 49, 10. θεματίζόμενον] N θεματίζωμεν.

P. 49, 19. αὐτῆς οὕτω δῆποτε] N ταύτης οἰωδηποτε.

P. 49, 21. πάντα καθῶς] N εὐκαίρως. Porro δοκεῖ quod sequitur abest a N.

P. 49, 22. ἐν τοῖς περὶ πλούτου λόγοις] Innuit Epicurum et Metrodorum.

P. 49, 24. πραδίδοσθαι] N μεταδίδοσθαι.

P. 49, 27. ῥάστην] Sic sine ἰῶτα προσγεγραμμένον papyrus. Sed vide ad p. 47, 1.

P. 49, 28. ποιοῦνται] N βιοῦνται. Mox pro περιφέροντες N περιέλιοντες.

P. 50, 1. ἀμελῇ] N εὐτελῇ. Postea pro τε habet δέ.

P. 50, 2. φροντίδα δ' ὥς] N φροντίδα ὥς. Pro μόνον καὶ πραγματείαν idem μελετῇν καὶ πραγματείαν. Quae sequuntur in papyro post πραγματείαν ita supplevit N: Τὸν ἀ[γό]μενον πε[ρι]εχ[όμεθα • καὶ τοῦ]το μόνον [τοῖς κ]αθ[η]γ[η]μόσιν ὁ[ρι]ζόμε[νον •] τοῦτο γὰρ [εἶ]ναι καὶ πρὸς [Φιλο]σοφ[ία]ν • τὸ δὲ πλεόν τοῦ [εἶ]ναι ἂν ἤδη κενόν [γ]εγρά[φ]αμεν.] Ὡς τοῦτο μ[ε]ν ἀρέ[σκει εἰπ]εῖν • ὅτι βίος οὗτος [ἐγίνε]το, [ἐ]φ' ᾧ ἡ πλε[ίστ]η συνε[ίη (XIII) εὐημερί]α καὶ εἰρήνη — Haec ita convertit latine bonus Iavaronius: *Qui ita agat amplectimur; et si id solummodo ducibus exercituum sit praescriptum: id enim quoque secundum philosophiam esse putamus: quicquid vero hoc amplius vanum utique esse iam scripsimus. Itaque hoc quidem placet dicere, vita talis sit cui plurima insit serenitas et pax* — Verba graece sonant, sensum non assequor.

P. 50, 7. σχοίημεν] Papyrus . . χωήμεν, N σχωήμεν. Ita si scripserat librarius volebat σχῶήμεν calamo exarare.

P. 50, 8. ἐν ποιεῖ] Sic papyrus, non ἐμποιεῖ; cf. v. 13. p. 54; 16. p. 55, 10.

P. 50, 11. ἀπλάτῳ] Sic papyrus. N interpretatus est: *at multo maior habenda est cura illi qui delicatus est, cum incipit hiemare.* Quo iure ipse videat. Mihi ἀπλούτῳ scribendum esse videtur.

P. 50, 12. ἀρχῇ] N ἀρχει.

P. 50, 13. ὑπάρχων οὐκ ἐνοχλεῖ, πλείω μὴ ὑπάρχων ἐνοχλήσει ὁ τοιοῦτος] Ad τινάς supple Φροντίδας; N ὑπουργίας, οὐκ ἐνποεῖ πλείω μὴ ὑπάρχων· ἐνοχλεῖ δὲ ὁ τοιοῦτος.

P. 50, 15. σπουδαῖος οἶος] V. Matth. Gr. gr. §. 445. b.

P. 50, 16. αἰρήσεται] N ἐξελεῖν.

P. 50, 19. ἃ μὴ κεντημένος βιώσεται κακοπαθεστέρως ὥστ' ἀδύνατον ὡς μὴ πρὸς ἐνίων ὀχλεῖσθαι] N ἃ μὴ ἢ κεντημένος· βιώσεται περ ἀδεεστέρως οὕτως, ὡς μὴ πρὸς ἐνίων ὀχλεῖσθαι.

P. 50, 24. ὀλίγοις] N ὅντως. Porro pro τίνα δὲ δεῖ καὶ εἰ τούτων καὶ τὸν πλοῦτον N τίνα δὲ δεικνυμένων καὶ τὸν πλοῦτον.

P. 50, 25. τι] τὸ N.

P. 51, 1. τῷ γλισχρόνῳ τὸ καθ' ἡμέραν ἐνοχλεῖ] N τῷ ποτε πόνῳ, τὸ καθ' ἡμέραν ἀντέχειν ἡδύ· καὶ — hac notula subiecta: Huiusmodi supplementum fortasse importunum videbitur: quoniam plura continet elementa quam vacuis lineolae spatiiis comprehendi queant. Ego vero suspicor ταχυγράφον scripsisse ΚΑΘΗΜΕΡΑΝΤΕΧΕΙΝ pro ΚΑΘΗΜΕΡΑΝΑΝΤΕΧΕΙΝ ita ut festinanti exciderint elementa AN quae duplicare debuerat; et quae si semel tollas videbis reliqua vacuis spatiolis apte congruere.

P. 51, 2. ὥστ' ἐκείνῳ ὃς πλούσιός ἐστι καὶ τῷ τὰναγναῖα μὴ κεντημένῳ δίκαιον εἶναι] N περ πορισμός· ὥστε καὶ τῷ τὰ πολλὰ κεντημένῳ δίκαιον ἂν εἴη.

P. 51, 17. ὑφιστάναι] N ὑφιστάνει. In papyro ΥΦΙΣΤΑΝΕ. Mox pro μὴ διὰ πόνον τινὰ π. N. μηδὲ (μηδέ?) δι' αὐτοῦ τὸ π. Pro παραπολλύμε[νον] scribendum erat παραπολλύμεν[ον]; πόνος παραπολλύμενος est *opera perdit.*

P. 51, 19. τὸν πλοῦτον] N τὸ ἄμεινον.

P. 51, 20. καὶ τῷ ἐνεργάζεσθαι τοῦτο εὐνόως οἰκονομεῖσθαι] καὶ ἐνεργεῖσθαι τούτῳ, δεξιῶς οἰκονομεῖσθαι.

P. 51, 22. Φύσιν πλοῦτος οὐ τῷ προσεπανέλκειν ἑαυτοῖς γίνοιτ' ἂν] N Φύσιν ὧν πόθος πλεῖστον πρὸς τῷ ἀνέλκειν ἑαυτὸν γίνεται· ἢ ἂν κ. τ. ε.

P. 51, 24. παραστησομένων] pertinet hic genitivus ad eosdem de quibus τὸ προσεπανέλκειν ἑαυτοῖς dixit v. 22., scilicet ad ἀνθρώπους.

P. 51, 26. περιέλη] N περιειλη.

P. 52, 1. τῷ πλεονεκτεῖν αὐξῆσαι οὗτος] N τῷ ἐξέσθαι, ἂν ἢ πλοῦτος.

P. 52, 2. ποιήσεται παρ' οἷς] N ἄλλους καὶ παρ' οἷς.

P. 52, 3. ἀπαράλλακτος] N ἀπαραφύλακτος. Porro pro διαγωγῇ ἢ N διὰ Φιλίας. Suadet Philodemus ut philosophus, si locuples sit, divitias cum amicis philosophis communicet: ab his ipsâ philosophiâ (τῇ διαγωγῇ) fidissime servari, eoque optime res domesticas administrari, si amici, quibus quis utatur (τῷ νεκτῆσθαι καὶ κτᾶσθαι φίλους) in suum usum convertant, quemadmodum Epicurum cum amicis suis et discipulis liberaliter egisse traditum est a Diogene L. vit. Epic. 10. 11.

P. 52, 7. μὴ διαχέηται] Non pendent haec a φυλάττειν ποιήσεται (v. 2.) ut verba διοικεῖν γὰρ οὕτω — ἀλόγουρον interiecta videantur parenthetice; sed a πολλή τις γίνεται ῥαστώνη.

P. 52, 9. τοῖς] Sc. οὕτως κοινῇ οἰκονομοῦσι.

P. 52, 10. δεομένων πολλῶν ἀγῶνων] N δεόμενον π. α'. Sed non communicata rationum opera difficultatem habet, sed ipsae rationes, si modo de his vere sermo est; nam, ut fatear, mihi hic locus subobscurus videtur.

P. 52, 10. περιπέσωσι] Sc. τούτοις τοῖς ἀγῶσιν οἱ τοῦτον τὸν τρόπον οἰκονομοῦντες.

P. 52, 11 — 14. In his nihil supplevi nisi quod videbatur certum esse ex litterarum reliquiis; sic μηδένα Φιλονεικεῖν v. 11. satis perspicue legitur, pro quo N μηδὲ ἀναΦιλονεικεῖν, sic v. 12. κερδαίνοντας accusativo nihil clarius, pro quo N κερδαίνοντες, v. 13. pro τὰ λυσιτελῇ N τὰ λυσιτελῇ. Si ita sane sunt ut verba supplevi, alterum comma quod inchoatur λέγειν γὰρ οὐκ ἔχουσι, fere cohaeret cum antecedentibus ut hic sit sensus: τοιοῦτῳ (τῷ κοινωνήματι τῶν λόγων) δυνάμενοι μηδένα Φιλονεικεῖν ἔχουσι πλὴν τοὺς κερδαίνοντας θορύβου ἐλαττοῦσθαι τὰ λυσιτελῇ πρὸς τὸ τέλος, οὐ χάριν καὶ πλεονεκεῖν βουλόμενοί εἰσι — λέγειν γὰρ οὐκ ἔχουσι κ. τ. εἰ. In his duo sunt quae non satis perspicua esse videri queant, alterum quod Φιλονεικεῖν accusativo iunctum est pro *aemulari aliquem*, alterum quod verbum abesse videtur quod ipsi post Φιλονεικεῖν addidimus ut sententia grammatice constet. Atque alterum quidem non habeo, quo sustentare ex antiquis scriptoribus possim, nisi verbis ἐνοχλεῖν τινα p. 56, 19 defenditur alterum vero non ita prorsus a veterum loquendi more recedit. Adsumendum est enim ἔχουσι illud ex v. 14. Sic Achilles Tat. V, 23: ἐγὼ δὲ, ὡς ἐν μυστηρίῳ μὴδ' ὅστις ὁ ἄνθρωπος ἦν μὴδ' οὐ χάριν ἔτυπτεν — ὑποπτεύσας δὲ τι κακὸν εἶναι ἐδεδοίκεν ἀμύνασθαι: ubi post ἔτυπτεν supplendum ex iis quae sequuntur ὑπώπτευσα. Idem VIII, 9. ἔστι δὲ οὐχ ὁ σώζων τοὺς συκοφαντηθέντας τύραννος, ἀλλ' ὁ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας, μᾶτ' βουλῆς μὴτε δήμου κατεγνωκότος — ἢ κατὰ ποίους νόμους, εἰπέ, τοῦτον αὐτὸν τὸν ξένον νεανίσκον κατέκλεισας, ubi ex κατέκλεισας ad κατεγνωκότος supplendum est κατακλείων vel κατακλείσας. Heliod. Aeth. VI, 9. εἴπερ τι χρὴ τοῖς προθεσπισθεῖσι περὶ ὑμῶν — χρὴ δὲ πιστεύειν: supple post ὑμῶν verbum πιστεύειν. Atque ita etiam locus Aristotelis Polit. VII, 8. p. 233, 24. intelligendus est: οὐκοῦν οὕτως ἀμφοῖν νενεμῆσθαι συμφέρει, καὶ δίκαιον εἶναι — ἔχει γὰρ αὕτη ἡ διαίρεσις τὸ κατ' ἀξίαν. ad δίκαιον εἶναι supple e sequentibus ταύτην τὴν διαίρεσιν. Similiter I, 3. p. 15, 10. ἔστι δὲ γένος ἄλλο κτητικῆς, ἣν μά-

λίστα καλοῦσι — καὶ δίκαιον αὐτὸ καλεῖν χρηματιστικήν, ubi χρηματιστικήν etiam ad καλοῦσι pertinet. Vel sic tamen in hoc loco mihi non satisfacio.

P. 52, 14. οὐκ ἔχουσιν] N οὐκ ἔστιν.

P. 52, 16. πρὸς τὰ ῥηθέντα] Corrige vitium calami; papyrus habet περὶ τ. ῥ. Intellexit autem p. 51, 27. 28.

P. 52, 17. οὐ γάρ] Post haec vocabula ita N: ἤνυσεν ὅσω.

P. 52, 18. τὰς τῶν] N τὰς τῶν ὁμοιοτρόπων ε[ῖ]δες μήγ' οὐχ οὐτ[ω ταχ]έως φ[θιρο]μένας οὐδὲ τὰς ἀκροσφαλεῖς οὐσας.

P. 52, 21. ὑπὸ] N τοῦ.

P. 52, 22. ὥς οὐκ ἀξίου διὰ τὸ σώζειν] N ὥς [ένει]α [τ]οῦ δι[α]σώζειν.

P. 52, 24. δεῖ καὶ ποιεῖν] N δεῖται ποιεῖν.

P. 52, 24. πρὸς οὐδὲν πληθους ἀλλαντοῦς] Laborem istum non pecuniarum summa redimas. Similiter Epicharmus apud Xenoph. Mem. II, 2. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. Hic est sensus, non is quem Iavaronius inesse dicit *laborum pro nulla opum copia portabilium sive tolerabilium*.

P. 53, 1. ἤκοντες ἔδρας χαλᾷ] i. e. loco se moveri patitur; ὠθοῦντες ἀράς χαλᾷ N.

P. 53, 2. μέλλον ἐστ' εὐήρης] N μέλλον εὐχερής.

P. 53, 3. τὸ φυσικὸν εἰδὼς κ. τ. ἐ.] *sciens naturae humanae etiam sic* (ὑπὸ ταύτης τῆς πενιχρᾶς διαίτης) *satis fieri*. Inepte Iavaronius: *utpote qui naturam novit et quod per ipsam vitae rationem perficitur*.

P. 53, 7. ῥαδίως] Sic papyrus, non ῥαδίως ut N. Et sic v. 10. ῥαστώνη.

P. 53, 9. τηλιναῦτ' εἶεν] N τηλιναῦτα ἦν.

P. 53, 10. πέρα] Sic, non πέρα, papyrus, et recte quidem.

P. 53, 11. Haec interrogative cum Iavaronio cepi. Satius erat scribere καὶ πλοῦτον ἀποβάλλη πέρα τοῦ μετρίου κακοπαθήσει σωτηρίας ἕνεκα χρημάτων. Οὐ μὲντοι ἀλλ' οὐδ' ἀκροσφαλῶς κ. τ. ἐ.

P. 53, 15. οὐδὲ κατὰ] οὐδ' ἐπὶ N.

P. 53, 16. ἐστὶ τὸ μὴ φυλάττειν ἐφ'] N εἴη τὸ μὴ τηρεῖν οὐδ' ἐφ' —.

P. 53, 19. ἐπιτίμων] N ἐπὶ τῶν ἐμῶν. Ut dicitur χρήματα ἐπίτιμα, ita hic φυσικὰ ἐπίτιμα.

P. 53, 20. οὐδεὶς ἴδιος οἰκονόμος δὲ μὴ] N οὐ-
τις ἰδίως οἰκονόμος δοκεῖ μοι.

P. 53, 21. ὑπερβολὴν] N ἀποβολὴν δι' αὐτοῦ τοῦ λό-
γου· καὶ μὴ τινος ἐμπειρίας.

P. 53, 28. P. 54, 1. γίνηται, δέχεται οὐδὲ κα-
κοπαθεῖ] N γίνηται· γίνηται δὲ κατὰσθαι, μηδὲ κακοπαθεῖν. Pro
κατὰ p. 54, 1. N μετὰ.

P. 54, 13. εἶναι] Abest a N.

P. 54, 16. ἐν πειρίᾳ] Sic papyrus, non ἐμπειρίας
ut N.

P. 54, 18. φαίνεται] N γίνεται.

P. 54, 19. τεχνεῖται] V. animadvf. ad. p. 43, 10.

P. 54, 23. ταχέως] N τάχα. Postea pro οὕτως N οἱ.

P. 54, 24. κακίστον] N κακίζεῖν. Pro λεπτέον idem
τὸ δέον.

P. 54, 25. ἀπείργωσι] N ἀποβαίνῃ.

P. 54, 27. φαίνονται] N αὐτόν.

P. 54, 28. ὥδ' ὅπως μισθάρναι] οὐδὲ ὅπως εφισθα-
ναι N.

P. 55, 1. πασεῖν ἐῷντες· καὶ τὸ] N ποιεῖν, ἀλ-
λὰ τό.

P. 55, 10. συνπαρέπετ'] V. ad p. 50, 8. Post
αὐτοῖς commate distinguendum erat.

P. 55, 11. ματαίων] N κραταίων.

P. 55, 12. περιείρηκε] Papyrus et N περιείρηκε,
quod est apertum scribendi vitium; cf. v. 5. Mox pro
ἐαυτοῦ τότε N ἐαυτοῦ ὥστε.

P. 55, 18. μέγ] Sic papyrus, ut etiam in inscri-
ptionibus legitur. Ceterum hic est sensus verborum:

vulgus enim eum tantum opum servatorem dicere solet qui laboriosus sit non eum qui humanus et liberalis praeterea quod ignorat eas res, quibus cum virtutibus nihil commune.

P. 55, 20. οὐδὲ τὸ] N οὐδὲ τότε.

P. 55, 21. εἰσιν ἀρεταί] εἰσιν αἱ τέχναι N.

P. 55, 23. σώζειν] N τηρεῖν.

P. 55, 27. ..ονως] N ἐντόνως.

P. 56, 5. προὔπαρχοντ' ἀεὶ] N προὔπαρχοντα οἱ.

P. 56, 10. ὀλίγοις] Sic papyrus pro ὀλίγοις. Μοx pro μέτρον N μέτριον.

P. 56, 11. κατέχων] N κρατῶν.

P. 56, 22. τὴν κτησιν] In papyro T....HNKTH-ΣIN, unde N ταύτην κτησιν scripsit. Videant alii quid lateat.

P. 56, 23. αὐτὸ] N αὐτός.

P. 56, 24. δεήσει προσειπεῖν] N δεήσει που, ὡς εἰπεῖν.

P. 56, 26. οὐ μὲν ἀλλ' οὐδὲ παραβιαστέον γε τοῦτ' ἔστιν] N οὐ μὲν ἀλλὰ μὴ βιαστέον γε τοῦτ' ἔστιν.

P. 57, 11. ἐννόμως τε] N ἐννοοῖ ὥστε.

P. 57, 13. πλέον κακοπαθή] N πλείω κακοπαθή.

P. 57, 14. ἄλλους] N ἄλλον.

P. 57, 16. βλάπτει, ἂν] N ἀφαιρεῖ ἂν μόνον αὐ συνθήσει χρείας ἢ γιγνομένη κ. τ. ε.

P. 57, 25. ποία ἢ βελτίστη] Papyrus et N ἢ ποία βελ.

P. 57, 26, οἴκησις] Vitium est typotheticum. Papyrus et N διοίκησις.

P. 58, 5. τοῦ] Sic papyrus; abest ab N.

P. 58, 7. τὰς] Abest ab N.

P. 58, 8. καὶ πεῖτα δ'.....ας] N καὶ πεῖτα δ' αἰτίας.

P. 58, 9. ἐξελέγχοντες] N ἐξελεγχομένους. Μοx pro τι αὐτοῖς N τούτοις.

P. 58, 12. κατὰ τὸν ἐν τῷ περὶ πολιτικῆς λό-
γον] N κατὰ τὸν ἐν τῷ περιπάτῳ διάλογον. Cf. eius praef.
§. XXXV. Qui fuerit peripateticus dialogus ipse nescire
se fatetur. Sed haec ad ethicam doctrinam pertinere
perspicuum est; cf. Aristot. Eth. N. III, 1. Ethicam
enim partem esse politicae doctrinae, imo utramque
doctrinam, ethicam et politicam proprie sic appellatam,
πολιτικὴν ab Aristotele dictam esse ex Magnis Moral. I, 1.
patet: ὥς μὲν οὔν συντόμως εἰπεῖν δόξειεν ἂν οὐκ ἄλλης ἢ τῆς πο-
λιτικῆς εἶναι μέρος (ἢ ἡθικῆς); atque ex Eth. Nicom. V, 1.
ubi docetur utramque esse τῆς δικαιοσύνης.

P. 58, 15. ἀπέδειξεν] N περιδείξεν.

P. 58, 16. ἔστι μὲν] N ἔσεται.

P. 58, 22. τίνες αὐτῆς αἱ δυνάμεις κ. τ. εἰ.] N
ὅλως τίνες δυνάμεις. Καὶ δεῖ ὥσπερ.

P. 59, 1. τινά] N τινάς.

P. 59, 7. δεῖν μὲν νομίζεσθαι] N οὐ μὲν οἶεσθαι.

P. 59, 8. ἀρείων] N ἄριστον. Verum patet e se-
quentibus haec non laudari a Philodemo, ut Iavar. male
iudicabat praef. p. 178., sed vituperari; cf. v. 11., ubi
genitivus δοξακόπων ἀνθρώπων docet et hic genitivo opus
esse. Quare ἀρείους putavi esse huius loci.

P. 59, 9. Γελλίας] N Καλλίας; multa inutilia
idem Iavaronius de Calliis contulit praefationis §.
XXXXI., quum suum civem Gelliam Agrigentinum non
nosset. V. Diodor. Sic. XIII, 83. Athen. I, 5. p. 4.
Valer. Maxim. III, 8.

P. 59, 9. Σκόπας] V. Boeckh. explic. ad Pind.
p. 333. Plut. Cat. M. 18.

P. 59, 12. βίοι τῶν τὰ τοιαῦτα γραφόντων]. Vi-
detur innuere Theophrastum περὶ βίων. Cf. Plutarch. Nic. 10.
De Cimone Theophrastus narraverat libro de divitiis se-
cundum M. Ciceronem de off. II. 18. Item περὶ βίων scri-

pferunt Hermippus, Strato, Heraclides Ponticus, Theodorus Atheniensis, Clearchus Solensis, Satyrus alii.

P. 59, 13. φαίνονται ξεῖς] N φαίνονται κατὰ πράξεις.

P. 59, 14. πολιτικούς] N περαντικούς.

P. 59, 15. ἄν] N ἤν.

P. 59, 16. τοῖς σχολάζουσι περὶ τὴν ἀλήθειαν]

Sic philosophos dicit cf. v. 23. p. 47, 2.

P. 59, 17. ἐπικρίνουσιν] *Nisi etiam de omnibus his rebus iudicare didicerunt?*

P. 59, 18. τοιούτους] sc. τοὺς ἐρωτήσαντας.

P. 59, 19. μὲν εἶναι] N γὰρ εἶναι.

P. 59, 20. ἐκ τῶν νυριωτάτων ἀταραξίαν] *His enim ii non videntur praeclare facere, qui animi tranquillitatem, e gravissimis rebus (philosophiae praeceptis) profectam, sectantur.*

P. 59, 21. Ἀλλ' ἡμεῖς δεῖν] *Haec non satis intelligo. Secutus sum in supplendis verbis editorem Neapolitanum, quod ita quasi manu ducimur. Sed ab eius interpretatione abhorreo vehementissime. At nos, ita ille, dicent indigere virtute, quae ad hunc finem conducit, qui videlicet sumus in inquirenda veritate solertes, secus facientes nihil per ipsam posse memorandum facere. Δεῖν vero non infinitivus esse videtur sed participium, cum quo e v. 20. supplendum θεωρεῖν, ut hic sit sensus: Sed contendunt isti, quum nos decuisset ea virtute uti quae ad eum, quem ipsi optimum habent, finem ducat, contrarium sectari philosophos et aut nihil agere quod dignum sit admiratione aut, siquidem philosophi potiantur urbe vel aliis quibuscunque copiis, nihil proficere. Verum si vel maxime statuam, hanc fuisse Philodemi sententiam, quam eorum esse dicat qui contra philosophos autument, desiderare me fateor ipsam Epicurei argumentationem, quam post verba μηδὲν κινεῖν exspectaveris. Videant igitur alii, quibus hic setis Epi-*

cureus noster horruerit; mihi non satis feliciter rem cessisse fateor.

P. 59, 22. Ποστ δῆλον ὅτι commate distinguendum erat: nam φήσουσι δῆλον ὅτι est pro δῆλον ὅτι φήσουσι.

P. 59, 26. γελοιοτάτον] N γελοιώτερον. Postea pro ἀφ' ἱππικῆς N ἐφ' ἱππικῆς.

P. 59, 27. ἱππικῆς] Quemnam hic innuat nescio. Fuisse tamen videntur, qui de hac re scriberent.

P. 59, 27. πο.....κῆς] N ποριστικῆς. Poterat cum eadem probabilitate πωλητικῆς coniicere. Cato de R. R. I. *Est interdum praestare mercaturis rem quaerere, ni tam periculosum fiet; et paullo post: mercatorem autem strenuum studiosumque rei quaerendae existimo; verum, ut supra dixi, periculosum et calamitosum.*

P. 60, 3. τὸ δ' ἄλλων] Sic papyrus Herculanea; quae ita reddidit N: *alienam vero terram habere probi hominis ac diligentis negotium esse.* Cf. eius praef. p. 179. *Ridicule. Apertum est vitium; scribendum erat τὸ δ' δι' ἄλλων (sc. γεωργεῖν) ἔχοντα γῆν. Verum quem possideat fundum aliis colendum tradere philosophum decet.* Nam σποίδαῖος Philodemo est qui ceteris est philosophus. Innuit hortos Epicuri (cf. v. 14.) Philodemus, de quibus ita Diogenes Laertius Vit. Epic. X, 10. οἱ (Φίλοι) καὶ πανταχόθεν πρὸς αὐτὸν ἀφικνουῦντο καὶ συνεβίου αὐτῷ ἐν τῷ κήπῳ καθὰ φησι καὶ Ἀπολλόδωρος. Haec est illa μετὰ Φίλων ἀναχώρησις apud nostrum v. 6.

P. 60, 7. εὐσχήμοσιν] N ἡγεμόσιν. Quis sit εὐσχήμων docet Phryn. p. 333.

P. 60, 9. δοι.....ν] N δούλων. Quid dixerit Philodemus non tuto assequor. Erat quum divinarem: οἱ γὰρ εὐσχήμονες οὐδὲ ἀπὸ συνοικίας, καὶ δόντων ἐμπειρίας ἢ καὶ τέχνας ἔχόντων, μηδαμῶς ἀπρεπεῖς, ut significet: *Nam si vel practicam utilitatem spectas magnopere placet contuber-*

nium honestorum virorum propter mutuum commercium experientiae et artium, quibus pollent.

P. 60, 13. εὐχάριστον . . ἃ] N εὐχάριστον, καὶ ἃ.
Verius fortasse est ὅσα.

P. 60, 14. λόγων] N ἀοικνεῖν.

P. 60, 16. ὅτι] N ὥς.

P. 60, 19. ταύτης] Sc. τῆς προσόδου. Post προὔπαρχόντων commate distinguendum erat.

P. 60, 21. ὀργῶν] N φόβων.

P. 60, 22 sq. Haec ita supplevit N καὶ ἀνατρέπειν ἐνδείκνυσι λαμπρότατον, οὐδὲ οὐσία· οὐδὲ πολλάκις πολυτελία τῆς διαίτης καὶ λαγνεία· οὐδὲ περιβλέψεια κατὰ διακόσμους καὶ τὰ τοῦτοις ὁμοιότροπα.

P. 60, 26. ἐκστατικὴν Φρίκη θεῶν] Mentem Epicurei recte affecutus esse videtur Iavaronius. Eandem sententiam ita expressit Lucret. I, 63. *Humana ante oculos foede quam vita iaceret In terris oppressa gravi sub religione Quae caput a coeli regionibus ostendebat Horribili super aspectu mortalibus instans.*

P. 61, 8. ἀσυνεργήτους] N ἃ συνεργῇ.

P. 61, 9. ὑπ' εὐνοίας] N ἀπ' εὐνοίας.

P. 61, 14. ἄρα καὶ ἀρπάζεσθαι] N ἄρα ἐναναγκάζεται; sed papyrus distincte αἴεσθαι.

P. 61, 16. καὶ πᾶσαν] N ἅπασαν sine καί.

P. 61, 19. ἀναλόγως] N ἀξιολόγως.

P. 61, 23. Ἑρμαρχον] Vid. praef. Iavaron. §. XXXVIII., qui bene docet Ἑρμαρχον non dici, sed Ἑρμαρχον. Illud vel analogiae repugnat.

P. 61, 28. Ἐπίχαρμον] Epicharmi verba sunt οὐ μόνον δαπάνης ἀλλὰ καὶ τοῦ προφανέντος κέρδους ἀρπαστικόν, fortasse ita ab ipso poeta scripta δαπάνας, προφανέντος κέρδεος ἢ ἀρπαστικόν, quae sequuntur addita sunt a Philodemo. Hoc moneo propter praefationem ed. Neap. p. 182.

Ceterum coniectura, qua ibidem p. 183. maculam abstergere conatur Iavaronius Laertio, non valde placet.

P. 61, 24. τὴν τύχην] Sic papyrus; male excidit articulus in nostro apographo.

P. 61, 27. παρὸν εὔ] Sic dirimenda vocabula erant.

P. 62, 12, ὥς]. N διαταχυ.

P. 62, 14. κατὰ μῆνα] Docuerat hoc Xenophon Oec. VII, 36. καὶ ἃ μὲν αὐτῶν δέη δαπανᾶν καὶ διανεμητέον· ἃ δ' αὖν περιττεύειν δέη προνοητέον καὶ φυλακτέον ὅπως μὴ ἢ εἰς τὸν ἐνιαυτὸν κεημένῃ δαπάνῃ εἰς τὸν μῆνα δαπανᾶται, et quem laudavit Schneiderus, Colum. XII, 1, 3. Aristot. Oec. p. 8, 22.

P. 62, 15. τὸ ὅλον] N ὅλον τό.

P. 62, 16. δαπανᾶ] N δαπανᾶν.

P. 62, 17. ῥωμιαίων] Catonem innuisse videtur.

P. 63, 5. ἐγλογάς] Sic papyrus.

P. 63, 10. καὶ] N μὲν.

P. 63, 12. τῶν] N περί. Post vero pro ἀπαλλάξεως idem διαλήψεως.

P. 63, 15. ἡσσον] N ἡθῶν.

P. 63, 16. ἐκεῖναι δ' ἔστιν ὅτε ποιοῦσι] N ἐκεῖνο δ' ἔστιν ὅτε ποιοῦ (ποιοῦ?), quod ita latine reddere conatus est: *atque hoc illud est, quandoque nos ultimo quoque indigere*, coll. p. 185. Contra vero hic est sensus: αἱ μονοειδεῖς κτήσεις ἔστιν ὅτε τῶν ἐσχάτων ποιοῦσιν ἀπορεῖν. Nempe si quis, ut hoc utar, unum tantum frumenti genus seuerit, maximum, si mala fuerit tempestas, damnum ei inferetur, contra vero, si pluribus usus generibus fuerit. Nam qui alteri deest eventus praesto plerumque est alteri. Verba ἐκεῖναι δ' ἔστιν — ἀπορεῖν melius parentheses signis includantur.

P. 63, 17. ταύτης] N τέλος.

P. 63, 18. εἶναι] Sc. δοκεῖ, quod facile supplebis e v. 14.

P. 63, 19. εὐελπιστίας] N εὐελπισταίας.

P. 63, 22. κατεπείγοντα] N κατεμμένοντα.

P. 63, 23. ὑγροτέρως διακείμενου] N ὑγροτέρου ἀποκείμενον.

P. 63, 25. μὲν τοίνυν] N μέντοι νῦν.

P. 63, 26. καὶ οἶα] N καὶ δὲ οἶα.

P. 63, 28. μελητέον] N χρηστέον. Postea pro ὅτι δὲ idem τί δέ;

P. 64, 5. ἄλλων, εἰ δὴ] N ἄλλων. Εἰ δὴ—

P. 64, 6. οἰκονομίας] N οἰκονομίαν.

P. 64, 9. δὴ πού λυσιτελές] N δήποτε ἄλλως.

P. 64, 11. σατραπικώτεροι] Innuit eos ironice, qui altiore disciplinam sectari se iactent, quam Epicuri philosophiam. Similem significationem τῶν σατραπῶν vide apud Diog. Laert. vit. Diog. VI, 46. Ibi enim σατράπης est vir profusae libidinis, qui vulgaribus ethicae praeceptis se circumscribi non patitur.

P. 64, 12. ἔστι δὲ] N ἴσως.

P. 64, 13. πολλοῦ οὐκ ἄξια καὶ ὥς αὐτομαθῇ οἶα δὴ] N πολλοῦ δειστῆαι ἰδιωτέρου δηλαδή.

P. 64, 13. 14. καὶ ὁ πιθανώτερος] N καὶ δὴ ἀνώτερος ἀνὴρ, quem esse sublimioris ordinis virum opinatur. Nostri supplementi hic erit sensus: καὶ ὥς αὐτομαθῇ οἶα δὴ καὶ οὐ παντελῶς ὀλίγα φήσασθαι ἡμᾶς ὁ πιθανώτερος εἰδέναι ἂν δόξειεν.

P. 64, 14. ἂν εἰδέναι δόξειεν οὐ παντελῶς] N καὶ δόξειεν ὁ παντελῶς.

P. 64, 15. περὶ πράγματος μειζόνως ὠφέλησόντος] de re quadam, quae, quum maioris sit utilitatis, etiam prolixiorē expositionem exigere videatur.

P. 64, 16. αὐτὸν φοβήσομεθα] Si vel maxime contendat altioris haec esse indaginis quam quae ita summatim pertractari queant. Post φοβησόμεθα commate incidendum erat.

P. 64, 17. δεῖσθαι] N ἐνδεῖσθαι.

P. 64, 18. μακράν] N μυρίαν.

P. 64, 19. 20. Verba ἅμα δ' οὐδὲ δυνατοῦ — τὰς ἐπιμελείας sunt parenthetica, commate igitur disiungenda erant a sequentibus.

P. 64, 21. ἀλλ' ὁλοσχερεστέρων] N ἄλλων εὐχερεστέρων.

P. 64, 22. καταχεῖν καὶ ἀπογράφειν] N κατὰ μέρη ὑπογράφειν. De significatione verbi καταχεῖν v. Iacobi. ad Achill. Tat. p. 605.

P. 64, 23. διεξόδους κατ' ἐπιμέλειαν] N διεξόδου εἰς ἐπιμέλειαν.

P. 64, 24. τήρησιν τοῦ πλούτου] N τέρψιν πλούτου.

P. 64, 25. καταφυγὴν] N κακίαν.

P. 64, 26. ἀρχῆς] N διαίτης. Ceterum verba καὶ τέχνην τῆς πολιτείας ἄλλως τε καὶ ἀρχῆς pertinere ad doctrinam chrematisticam politicam et sumptus popularium munerum, de quibus Theophrastus locutus erat (Cf. Cic. de off. II, 16.) perspicuum est. Mox pro τὴν περὶ αἵρέσεων N τὴν πεῖραν αἵρέσεων.

I N D E X

RERUM ET VERBORUM.

- Abydeni* p. 23, 14.
Accentus verbalium in τός
 p. 138. p. 139.
Achilles Tati p. 202.
Adiectivorum in ης desinen-
tium accusativus p. 90.
 ἀδόκιμον νόμισμα p. 101,
 ἀηδία p. 73.
Africani p. 9, 6.
 ἀγαθοῦ δαίμονος p. 37, 15.
 p. 146.
 ἀγοραῖα τέλη p. 14, 21.
 ἀγῶνες p. 14.
 ἀγωνιστικά p. 60, 16.
Albunea p. 123.
Alcaeus p. 118.
 ἀληθινός p. 47, 2. p. 196.
 ἀληλεσμένος σῖτος p. 28, 2.
Alexander Macedo p. 33, 14.
Alexandria p. 33, 15.
Amisus p. 28, 23. p. 127.
 Ἀμπρακιώτης et Ἀμβρακιώτης. p.
 116.
 ἀναβαθμοί p. 17, 15.
 ἀνακταῖσθαι p. 24, 17.
 ἀναφέρειν p. 120.
 ἀνδρία p. 76.
Antigenes p. 140.
Antimenes Rhodius p. 34,
 26. p. 36, 13. p. 140.
 ἀφιλανθρωπία p. 61, 12.
Aphytaei p. 105.
 ἀποδίδασθαι p. 99.
 ἀπολυώρητος p. 61, 9.
Aristoteles p. 58, 11. *Polit.*
 p. 76. p. 105. p. 202.
Aristoteles Rhodius p. 21, 23.
 p. 113.
Artabazus p. 31, 16. p. 135.
Athenienses p. 9, 22. p. 17.
 p. 17, 26. p. 48, 23. p. 84.
 Ἀθριβίτης νομός p. 142.
Augmentum p. 74. κεκατάρα-
 ται notavit Bernh. adnot.
 ad Nic. Blem. p. 1013.
 αὐτός· ἀπ' αὐτῶν ἀμφοτέρων, non
 ab αὐτῶν ἀμφοτέρων p. 99.

Babylon p. 34, 27.

βάναυσος p. 4, 25.

βασιλικὸς νόμος p. 194.

βλαπτικῶς p. 42, 1.

βοσκήματα p. 14, 14. 22. p. 25,

3. p. 93.

Bospori tyranni p. 108.

Byzantii p. 14.

Καλχηδόνιοι et Χαλκηδόνιοι p. 109.

Me ipse sum admiratus, quum nuper in annotatione Bernhardi ad Dionys. Perieg. 803. haec legebam: „Itaque haud scio an Göttl. ad Aristot. Polit. p. 323 in eo quod Χαλκηδών, nativam popularemque scriptiorem, ab Atticis ad Καλχηδών conversum esse statuit, placitum proposuerit non satis consideratum.“ Librum evolvō meum, invenio haec: „Nempe ipsi Chalcedonii Καλχηδονίους se dicebant, Attici vero nomine Χαλκηδονίων eos appellavere.“

Chalcedonii p. 19, 19.

Callias p. 176.

Callistratus p. 26, 25. p. 124.

Cf. Lycurg. contr. Leocr.

22. Zenob. prov. IV, 34.

Παρνύτην eundem esse negat

Boeckhius Oec. civ. I. p.

246. Eius nominis origo

videtur peti posse e Vat.

append. prov. III, 94.

Canobus p. 33. 17. p. 137.

Cares p. 32, 7.

Carthaginieneses p. 7, 13.

κατάβορρος p. 10, 11. p. 55.

Catana p. 119.

Cato de R. R. p. 81. p. 82.

p. 83. p. 210.

καταχεῖν p. 212.

καθηγεμών p. 49, 21.

Census Atheniensium Hippiae tempore p. 103.

Chabrias Atheniensis p. 29, 3. p. 36, 6.

χαλᾶν ἔδρας p. 53, 1.

Charidemus Orites p. 31, 15. p. 134.

χειρωναξίον p. 14, 24.

Chii p. 20, 8.

χορηγεῖν p. 17, 22. 102.

χοῦς p. 107.

χεῖσθαι cum accusativo p. 121.

χρήματα p. 68.

κτήματα p. 68.

κτῆσις et κτῆμα p. 195.

ἐκτῆσθαι et ἐκτῆσαι p. 97.

Cimo Athen. p. 99. 10.

Clazomenii p. 22, 17.

Cleomenes Alexandrinus p. 32, 27. p. 36, 19. p. 136.

Columella p. 83.

Condalus p. 21, 3.

Corcyra p. 27, 13.

Cotys Thracum rex p. 29, 27. p. 30, 6. p. 129.

- κράτιστος* p. 14, 5. 16. 25.
 p. 15, 4.
Crocodilopolis p. 33, 8. p. 137.
Cynici p. 49, 2.
Cypselus p. 15, 26. p. 96.
Cyziceni p. 20, 3.
Datames Persa p. 28, 10.
Δοτάμης legitur ap. Aesch. Pers. 921.
δεῖ *omissum* p. 89. *δεῖν* pro *δέον* p. 207.
δεκάτη p. 35, 5.
δημοκοπιός p. 60, 17.
Demosthenes personatus p. 103.
δεύτερον postea p. 115.
διαγραφή p. 109.
διαγωγή p. 93.
διαδικάζειν p. 19, 25.
διαλλαγή p. 108.
διαπύλιον p. 112.
διαρροῦν p. 71.
Dio Syracusanus p. 8, 28.
Diogenes Laërtius p. 182 sq.
Διονύσια p. 32, 8.
Dionysius Cassius Uticensis p. 78.
Dionysius tyrannus p. 25, 25. p. 37, 13. p. 147.
δοξαστικῶς p. 43, 20.
δραγμή et *δραχμή* p. 107.
Draco p. 44, 26.
δρύφακτοι p. 101.
Ἐκκλητοί p. 22, 14. p. 115.
ἐκφόριον p. 93.
ἐγκλήματα p. 15, 5. p. 94.
ἐγκτήματα p. 94.
ἐγκτησις p. 17, 13. p. 110.
ἐγκύλημα p. 94.
ἐγκύλια p. 14, 28. p. 93.
ἐγλογαί p. 63, 5.
εἰσαγώγιμα p. 14, 7.
εἰσβῆναι p. 124.
ἐλασσον et *ἐλαττον* p. 107.
ἐλλιμένιον p. 26, 26. p. 124.
Ellipsis p. 202.
ἐμεθώδευσεν p. 74.
ἐμπόρια p. 54, 21.
ἐνοχλεῖν τινα p. 56, 19.
ἐνπειρία p. 54, 16.
ἐνποιεῖ p. 50, 8.
ἐνθαῦτα p. 110.
ἐνταῦτα p. 110.
ἐνταῦθα p. 110.
ἦν et erat olim et nunc est p. 76.
ἐπαρμευθήσατο si l. v. p. 74.
Ephesii p. 23, 20. p. 117.
ἐπικαρπία p. 9, 23. p. 14, 22. p. 21, 11. p. 51, 15. p. 112.
ἐπιτεφάλαιον p. 14, 23. p. 21, 19. p. 93.
Epicharmus p. 61, 28. p. 181. p. 209.
Epicurus p. 60, 14. p. 64, 6.
ἐπιδέκατοι τόμοι p. 17, 9. p. 100.
ἐπίτροπος p. 7, 5.

- ἐργάτης p. 7, 5.
Euaeses Syrus p. 32, 18.
 εὐτετύχηκα p. 74.
 εὐθυσία p. 79.
 ἐξαγωγή p. 33, 4.
 ἐξαγώγιμα p. 14, 6.
 ἐξαιρέσιμοι ἡμέραι p. 31, 10.
 p. 133,
 ἐξεκκλησιάζω p. 111.
 γησιπόδισμα p. 111.
Gellias Agrigentinus p. 59,
 9. p. 206.
Genitivi consequentiae sine
participio p. 82.
 γλισχρόνους ἢ l. v. p. 51, 1.
 ἄλαι p. 99.
 ἄλατοπωλία p. 16, 23.
Heliodori Aeth. p. 202.
 ἡμιόδιος p. 34, 26. p. 140.
Memorantur Baeto et Dio-
gnetus Alexandri βηματισταί
sive iterum eius mensores.
 ἡμιόλιος p. 140.
Heraclea Pontica p. 18, 57.
Hermarchus p. 51, 23. p. 181.
Hermias p. 30, 16. p. 131.
Hesiodus p. 4, 10. p. 6, 20.
 p. 46, 1. 8. 21. p. 75.
 p. 76. p. 82. p. 164.
 ἱερόθυστα p. 121.
Hippias p. 17, 14.
 ἱππική p. 59, 27.
 i longum diphthongo a scri-
 ptum p. 190.
Iphicrates Atheniensis p. 29.
 p. 129.
 ἰσοπλατής p. 85.
Lacedaemonii p. 8, 24. p.
 10, 15. p. 19, 14. p. 81.
Lampsacus p. 18, 19. p. 30, 22.
Lauria metalla p. 143.
 λείαι p. 125.
 λειτουργεῖν p. 17, 26.
 λευκόινος p. 37, 21.
Leucothea p. 21, 5. p. 123.
Lycii p. 21, 15.
Lygdamis Naxius p. 16, 7.
 p. 97.
Mausolus p. 20, 14. p. 21,
 3. 18.
Memno Rhodius p. 20, 22.
 p. 132.
Mendaei p. 26, 14.
Mentor p. 30, 16. p. 130.
 μεταλλευτική p. 4, 18.
 μεταλλεύω p. 45, 12.
Metrodorus p. 49, 25. p. 58,
 15. p. 64, 7.
 μητρόπολις p. 111.
 μισθάρναι p. 54, 28.
 μισθαρνίαι p. 4.
 μῆζις p. 191.
Mylassenses p. 20, 23.
Naxus p. 119.
Nicias p. 59, 10. p. 174.
 νόμισμα σιδηροῦν p. 22, 27. p.
 115. καττιτέρινον p. 24, 23.
 p. 91. p. 119.

ἔβριμος p. 116.

οἰκοδομεῖν pro aedificandum cu-
rare p. 111.

Olynthii p. 26, 21. p. 27, 5.

ὄμβριμος p. 116.

ὠφελία p. 42, 20. p. 73.

Ophellas Olynthius p. 35,
p. 142.

ὅπως μή p. 79 sq.

ὄρφανοί p. 121.

Palladis sacerdos apud Athe-
nienfes p. 103.

Panticapaeum p. 108.

παραβόλιον p. 115.

πατριωτικά p. 98.

πεπαρώνηκα p. 74.

πέπραγα p. 95.

πέπραχα p. 96. Cf. Ethic. N.
III, 1.

πέρα non πέρα adverb. p. 203.

Pergulae p. 101.

Perinthii p. 30, 6. p. 130.

Persarum mores p. 8, 23.
p. 9, 3. p. 48, 25.

Φαρμακοπῶλαι p. 16, 24.

Φιδάκνη p. 110.

Φιλίτια p. 190.

Φιλονεικῆν τινα p. 52, 11.

Philoxenus Cariae satrapa
p. 32, 7. p. 135.

Phocaea p. 21, 23. p. 113.

πιθάκνη p. 110.

Plato Legibus p. 84.

Plinii H. N. p. 83.

πονεῖν p. 56, 21.

Polis et Pollis p. 106.

Politica p. 206.

Pollis Antissaeus p. 18, 11.
p. 106.

Pontus p. 17, 7. p. 19, 24.

Potidaeatae p. 18, 3. p. 103.

πραγματεύεσθαι p. 13, 2. p. 15,
12. 25. p. 89.

προκόμια p. 113.

προληπτικῶς p. 43, 20.

προωδοπεποιημένος p. 74.

προφράγματα p. 101.

πρὸς τοῦτο p. 120.

προσοδικόν p. 47, 15.

Φυλαρχεῖν p. 17, 22. p. 102.

Pythocles Atheniensis p. 36, 1.

Φυτία p. 110.

Rhegium p. 25, 15.

Samii p. 19, 14. p. 27, 25.

σατράπης homo profusae libi-
dinis p. 211.

σατραπικός p. 64, 11.

Σκισροφοριῶν et Σκισρόφοριῶν p.
117.

σχῶημεν p. 199.

Scopas Thessalus p. 59, 9.
p. 175.

Selymbriani p. 23, 7.

Solo p. 44, 26.

σῆος p. 106.

σοφιστικοί p. 60, 16.

Stabelbius Mysus p. 36, 27.
p. 145.

- Stratopedum* p. 35, 7. P. Substantiva in *ία* et *εια* p. 72. *σῦλα* p. 110. *συναγήνοχα* p. 96. *σύνεργα* et *συνεργά* p. 74. *συνπαρέπομαι* p. 55, 10. *Συρακοῦσαι*, *Συρράκοῦσαι* p. 117. *Ταγή* p. 92. *Tachos Aegyptius* p. 128. *ταλαντιαῖοι* p. 124. *ταμιεῖον* p. 81. *Taos Aegyptius*. V. *Tachos*. *τετρημένος πίθος* p. 8, 17. *τέτυχα* p. 50, 18. Cf. Lobeck ad Phryn. p. 395. Quam etiam *τετευχότι* eo loco legi poterit ex litterarum spatio. *θαυματοποιοί* p. 16, 24. *θελγῖνες* p. 110. *Theophrastus* p. 45, 9. 12. p. 64, 1. p. 153. p. 206. *Διασῶται* p. 16, 19. *Διασωτινά* p. 98. *Διάσοι* ab *Aristotele* Polit. p. 88, 1. dicuntur *Δυσίαι*. *Θεᾶξ* et *Θράξ* p. 130. *Θρίαμβος* p. 110. *Θυμινός* p. 47, 18. *Θυραυλία* p. 6, 6. *Θυραυλῶ* p. 4. 26. *τί* *omissum* p. 112. p. 134. *Timotheus Atheniensis* p. 27, 5. p. 125. *τριακᾶς* p. 31, 14. *τριηραρχεῖν* p. 17. 22. *τροφή* p. 4, 12. p. 69. *triumphus* p. 110. *Τυρηνός* p. 117. V. Bernhardt ad Dionys. 347. *Tyrrheni* p. 26, 4. *Varro de R. R.* p. 84. p. 85. p. 86. *Verbum substantivum cum participio* p. 76. *Verres* p. 133. *Vestes ficalae* p. 147. *Xenophon* p. 47, 23. p. 64, 1. p. 152. *ξενών* p. 85. *Ἐπέγγυος* p. 106. *ὑπερῶα* p. 101. *ὑποκείμενον* p. 67. *ὑποθήκη* p. 22, 22, 22. *ὑποτιμᾶσθαι* p. 104. *ὑφηγημένος τρόπος* p. 69.

A d d e n d a.

P. 9, 6. ὁ τοῦ δεσπότου ὁφθαλμός] Simile est quod Persa dicit apud Aeschyl. Pers. 165 ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω δεσπότου παρουσίαν.

P. 47, 5. ὅτι] N μή. Libenter scriberem ὅτι τήν, si spatium pateretur.

Exposition p. 16, 29

Exposition p. 110.

Exposition p. 45, 9, 10
p. 64, 9, p. 155, p. 200.

Exposition p. 15, 19.

Exposition p. 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200.

Exposition p. 155, p. 200.

Exposition p. 155, p. 200.

Exposition p. 155, p. 200.

Exposition p. 155, p. 200.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Exposition p. 155, p. 200.

Exposition p. 155, p. 200.

Aristoteles,

Oikonomikos Anonymu Oikonomika ; Philodēmu peri kakiōn kai tōn antikeimenō
n aretōn Th

Jena 1830

A.gr.b. 922 d

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10235144-6